

မိုးဆက်သစ်စေ့

CONFIRM
ENTERPRISE
FEEDBACK
HOMEWORK

PROFILE

CONFIRM

ENTERPRISE
FEEL
HOMI

PROFILE
SIESTA
THINKTANK
TRANSLATE

CONFIRM
ENTERPRISE
FEEDBACK
HOMEWORK

PROFILE
SIESTA
THINKTANK
TRANSLATE
ACADEMIC
CONFIRM

ENTERPRISE
FEEDBACK
HOMEWORK
IMAGE

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ မောင်ဆုရှင်

အမှတ် ၁၆၆၊ ၃၇ လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း - ၂၈၀၁၅၀

နို့တောခန့်အရေးဆုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး

နို့အရေး

တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး

နို့အရေး

အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး

နို့အရေး

မြိုင်သွေးသေတာထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၅) ရပ်

နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး။

ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။

ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ် တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၅) ရပ်

စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။

စွေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။

ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောင်ရေး

နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

ပျူစုရေးဦးတည်ချက် (၅) ရပ်

တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။

အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။

မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။

တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

မျိုးဆက်သစ် စာအုပ် [၁]

မောင်ဆုရှင်

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

မျိုးဆက်သစ်စာပေ

အမှတ် ၁၆၆၊ ၃၇ လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း - ၂၈၀၁၅၀

မျိုးဆက်သစ် စာပေ

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်

၁၂/၂၀၀၂ (၁)
၂၉၃/၂၀၀၂(၄)

မျက်နှာဖုံး
ကွန်ပျူတာစာစီ
အတွင်းဖလင်
စာအုပ်ချုပ်

ဇော်မောင်
KZaw
ငြိမ်းအေး
ကိုမြင့်

ပုံနှိပ်သူ

ဦးမျိုးသန်း၊ အာရောဂျ်ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၆၉၊ ကျောက်စိမ်းပတ်လမ်း၊
ရတနာကျွန်းရိပ်သာ၊ (၄)ရပ်ကွက်
မြောက်ဥက္ကလာပ၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ

ဦးသန်းမြင့်၊ လင်းလင်းစာပေ
အမှတ် ၄/၂၉၊ မြဝတီမင်းကြီးလမ်း၊
၁၀ မိုင်ကုန်း၊ အင်းစိန်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရေး

မျိုးဆက်သစ်စာပေ

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ

၅၀၀

ထုတ်ဝေသည့်ကာလ

ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၀၃။

တန်ဖိုး

၇၅၀ ကျပ်။

မာတိကာ

	စာရေးသူ၏အမှာ	
၁။	အကယ်ဒမီ (Academic)	၇
၂။	အက်ဒက်ဘဲလျူး (Added Value)	၁၁
၃။	ဘိုင်ကာသွန်နှင့် ဘိုင်ကိုလိုဂျီ (Bicathon and Bicolgy)	၁၄
၄။	ဘလန်းဒါး (Blunder)	၁၈
၅။	ချိန်းရီအက်ရှင် (Chain Reaction)	၂၁
၆။	ကွန်ဖမ်း (Confirm)	၂၄
၇။	ကိုလိုကွီးယယ် (Colloquial)	၂၇
၈။	ကော်ပီ (Copy)	၃၀
၉။	ဒက်ကိတ် (Decade)	၃၄
၁၀။	ဒီဗိုက် (Divide)	၃၉
၁၁။	အင်တာပရိုက်စ် (Enterprise)	၄၂
၁၂။	ဖိန် ဘက် (Feed Back)	၄၆
၁၃။	ဖောရင်းအိတ်ခ် (Foreign Aid)	၄၉
၁၄။	ဖရိမ်း အော့ဖ်မိုင်း (Frame of Mind)	၅၃
၁၅။	ဂျီအမ် ဖုဒ် (GM Food)	၅၆
၁၆။	ဟက်ဗီတက် (Habitat)	၅၉
၁၇။	ဟက်ပီးတမ်း (Happy Term)	၆၂
၁၈။	ဟဲဗီး (Heavy)	၆၆
၁၉။	ဟုမ်း ဝပ်ခ် (Home Work)	၆၉
၂၀။	ဟောက်စ် စတိုင်း (House Style)	၇၂
၂၁။	ဟိုင်းဘရစ် (Hybrid)	၇၆
၂၂။	အင်းမိတ်ဂျီ (Image)	၈၁

၂၃။	အင်ဖောမဲလ် (Informal)	၈၅
၂၄။	အင်နီရှေးတစ် (Initiative)	၈၉
၂၅။	အင်တာအက်တစ် (Interactive)	၉၃
၂၆။	အင်တာနက် (Internet)	၉၆
၂၇။	အစ်တ် (It)	၁၀၀
၂၈။	လယ်ဗယ် (Level)	၁၀၄
၂၉။	မားကက် (Market)	၁၀၈
၃၀။	မီနူး (Menu)	၁၁၂
၃၁။	မီနို (Mini)	၁၁၆
၃၂။	ပါဖန်တားရိုး (Perfunctory)	၁၂၀
၃၃။	ပရိုဖိုင် (Profile)	၁၂၃
၃၄။	ပရိုလီဖစ် (Prolific)	၁၂၇
၃၅။	ပရိုတိန်း (Protein)	၁၃၁
၃၆။	ပရိုတိုကော (Protocol)	၁၃၅
၃၇။	ပလာစေးဗို (Placebo)	၁၃၉
၃၈။	ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ် (Quality of Life)	၁၄၂
၃၉။	ရက်ပွား (Rapport)	၁၄၇
၄၀။	ဆိုစိုင်းယယ်တီ (Society)	၁၅၀
၄၁။	ဆီယက်စတာ (Siesta)	၁၅၄
၄၂။	ဆိုလို (Solo)	၁၅၇
၄၃။	ဆင်ဒရမ်း (Syndrome)	၁၆၁
၄၄။	တက်ခနိုကရက် (Technocrat)	၁၆၄
၄၅။	တက်စတိုစတာရုန်း (Testosterone)	၁၆၈
၄၆။	သင့်တက် (Think Tank)	၁၇၀
၄၇။	တုံး ဒေါင်း (Tone Down)	၁၇၄
၄၈။	ထရန်စလိတ် (Translate)	၁၇၇
၄၉။	ထရော်မာ (Trauma)	၁၈၁
၅၀။	ဗာကျူအယ် (Virtual)	၁၈၄
၅၁။	ဇီနိုဖိုးဗီးယား (Xenophobia)	၁၈၈
၅၂။	ဇီလျန်းစ် (Zillions)	၁၉၁

၂၁ ရာစုလူမှုဝေါဟာရများ (တတိယတွဲ)

အမှာ

ဤအမှာစာမှာ ‘၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ’ ကို ပထမတွဲနှင့် ဒုတိယတွဲ တို့ကို ထုတ်ဝေပြီးနောက် တတိယတွဲ အတွက် ရေးသားသော အမှာစာ ဖြစ်ပါသည်။

ပထမတွဲကို ထုတ်ဝေစဉ်က “ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်းလျက် ရှိသော ခေတ်၏ လူမှုရေး အခြေအနေကို ထင်ဟပ်စေမည့် အကြောင်းများ ဟူ၍ မျှော်လင့် ပါသည်။ လူမှုရေး လေ့လာ စစ်တမ်း ထုတ်မှု အရာတွင် အလေ့အလာ နည်းပါး နေသေးသော ကျွန်တော်တို့ စာပေနယ် အတွက် ခေတ် လူမှုရေးကို ဆင်ခြင်နိုင်ရန်နှင့် ခေတ်ပြိုင် အတွေး၊ ဘဝအမြင်အတွေး တို့ကို ဆွယ်ယူ၍ စိတ်ထားတွင် ပုံရိပ် ထင်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်” ဟူ၍ ယင်းဆောင်းပါး များကို မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်စာနယ်ဇင်း အဖွဲ့က ထုတ်ဝေသော ‘သတင်းလွှာ’ ဂျာနယ်တွင် စတင် ရေးသားခြင်း အကြောင်းကို စာအုပ်၌ ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

လူမှု ဝေါဟာရများ (ဒုတိယတွဲ) ထုတ်ဝေနိုင်သည် အထိ ရွေးချယ် ရေးသားခဲ့သော ဝေါဟာရများ များပြားလာသောအခါ စာရေးသူသည် စာအုပ်၏ အမှာ၌ “စကားလုံး ဝေါဟာရတို့ ရှင်သန်သည့် နည်းတူ ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်သော ခေတ်ပြိုင် အသုံးအနှုန်းများ ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်နေဦးမည် ဖြစ်ရာ အတွေးအခေါ် ခေတ်မီရေး၊ ဆက်သွယ် ပြောဆို ရေးသားမှု ထက်မြက်ရေး အတွက် လေ့လာ နေရဦးမည့် လိုအင်ကိုလည်း သဘော ပေါက်ရပါသည်” ဟု ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

စကားလုံး ဝေါဟာရများက အရေးပါသည်။ အသက်ရှိသည်။ ဆိုလို သော အဓိပ္ပာယ်ကို သယ်ဆောင်သည်။ ကွက်တိ ဖြစ်အောင် သုံးစွဲရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ် နှစ်ခွဲ မထွက်မှ အဆင်ပြေသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ပါမှ သုံးစွဲသူ အဆင့်အတန်း၊ အတွေ့အကြုံနှင့် ပညာရည် တို့ကိုပါ ဖော်ပြနိုင်စွမ်းသည်။ စကားလုံးတို့သည် ခေတ်၏ ကြေးမုံကိုလည်း ထင်ဟပ် ဖော်ပြနိုင်လေသည်။

ခေတ်ကြေးမုံဖြစ်သည့်အလျောက် လူတို့သုံးနှုန်းသော ဝေါဟာရ တို့သည် ခေတ်အလိုက် အရိပ်အဆင် ပြောင်းလဲတတ်ကြသည်။ ခေတ်အလိုက် ထွင်၍ သုံးသော ဝေါဟာရသစ်များလည်း ရှိသည်။ ယခုအခါ အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်း များသည် စကားလုံး ဝေါဟာရသစ်များကို တီထွင်၍ သုံးနေကြသည်။ သူတို့ သုံးစွဲသော ဝေါဟာရများကို ဖတ်နေကျ ဖြစ်မှ အလွယ် သဘောပေါက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်နှင့်စွယ်စုံကျမ်း ဆရာတို့သည် ပေါ်ပင် ဝေါဟာရသစ်များကို စုဆောင်းရသော အလုပ်ကို တာဝန် တစ်ရပ်အဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ နှစ်ချုပ် စာအုပ်၊ အော်လ်မာနက် (Almanac) ခေါ် ပြက္ခဒိန်ကျမ်းများတွင် တစ်နှစ် အတွင်း ပေါ်ပင် တွင်ကျယ်အောင် တီထွင် သုံးစွဲခဲ့သော စကားလုံး ဝေါဟာရ ပေါင်း ၅၀ နှင့် ၁၀၀ မျှကို စုဆောင်း ဖော်ပြလေ့ ရှိသည်။ သို့တိုင်အောင် သီဆောရပ်စ် (Thesaurus) ခေါ် စကား ပရိယာယ် စာအုပ်များ စုဆောင်း ထုတ်ဝေသူတို့ အဖို့ ဝေါဟာရတို့၏ ပရိယာယ် တိုးပွားမှုကို ခြေရာကောက်ရ သည်မှာ ပြည့်စုံပြီဟု မဆိုနိုင်သေးပါ။

ဝေါဟာရတို့၌ ပညာရပ် ဝေါဟာရ၊ သံတမန် ဝေါဟာရ၊ လူငယ်တို့ ဝေါဟာရ၊ သိပ္ပံ ဝေါဟာရ၊ လူမှုရေး ဝေါဟာရ၊ အနုပညာ ဝေါဟာရ စသည့်အပြင် လူမျိုးအလိုက် စရိုက် ဘာသာ တွေးခေါ် သုံးနှုန်းသော စကား များလည်း ရှိရာ ဘာသာစကားသည် ပရိယာယ် ကြွယ်ဝ လှသော လူထု ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းပင် ဖြစ်၍ ကိုင်တွယ် သုံးစွဲတတ်လျှင် လိုရာကိစ္စ ပြီးနိုင်သော သဘောလည်း ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားတို့လည်း ရှင်သန်လျက် ရှိသည့် နည်းတူ လူတို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများလည်း အခါအားလျော်စွာ၊ အကြောင်းအား လျော်စွာ အတိမ်အနက်၊ အရိပ်အဆင် ပြောင်းလဲလျက် ရှိပါသည်။ ယခု စာအုပ်ပါ ‘၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရ’ များကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် လူ့စိတ် လူ့သန္တာန် ထဲသို့ ဝင်ကြည့်ရသော စိတ်ဝင်စားဖွယ် အာရုံမျိုးကို ခံစား ရလိမ့်မည် ထင်ပါသည်။

မောင်ဆုရှင်

ရန်ကုန်
၂၀၀၁ ခု၊ ဇွန်လ (၅)ရက်။

အကယ်ဒမီ Academic

‘အကယ်ဒမီ’ တို့ရဲ့ အစုအဝေးကို ‘အကယ်ဒမီယာ’ (Academia) လို့ ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းကြပါတယ်။ ပညာရှင်တို့ရဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းပါ။ ပညာရှင် တို့ကို လေးစားကြည်ညိုတာ ရှိသလို လက်တွေ့ မဆန်ဘူးလို့ ဝေဖန်ချက် များလည်း အစဉ်အဆက် ရှိပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် ပညာရှင်ခြင်းမှာ မွေ့လျော်ပြီး သူ့ပညာနဲ့သူ ကျေနပ်တဲ့ သဘာဝ ရှိကြတဲ့ သူတွေ ပါကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ အကယ်ဒမီတွေပေါ့။

နာမဝိသေသန အနေနဲ့ သုံးတဲ့အခါ ပညာရှင်ဆန်တယ်၊ ပညာပိုင်း ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အနက်ကို သဘောပေါက်ရပါတယ်။ ပညာရှင် မဟုတ်ရင် လည်း လောကကြီးမှာ အဆင့်အတန်း မြင့်မြင့် မနေနိုင်တော့ဘူးလား ဆိုတော့ ဒီလိုလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ မွေ့လျော်ခြင်းနဲ့ ဆိုင်မယ်လို့ ထင်ပါ တယ်။ ကျွန်တော် တစ်ခါက ‘ပညာရှိတို့ အလယ်မှာ’ ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ကို အက်ဆေးပုံစံနဲ့ ရေးမိပါတယ်။ အကြောင်းအရာကတော့ တက္ကသိုလ် ပညာရှင်နဲ့ လူပြန်တော် ပညာရှိ၊ မြန်မာပညာရှိတို့ အကြားမှာ အကြောင်းအားလျော်စွာ အလုပ်သဘောအရ ကျင်လည်ရင်းနဲ့ သူတို့ ပြောပုံ၊ ဝတ်ပုံ၊ ဆက်ဆံပုံတို့ကို အစည်းအဝေးတွေ၊ စာပေလုပ်ငန်းခွင်တွေမှာ မြင်တွေ့ ကြည့်နူးအားကျ အတုယူရတဲ့အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ မှော်ပီ ဆရာသိန်းကြီးရဲ့ ‘နှောင်းဖြစ်စာတန်း’ ထဲမှာ ဖတ်ရတဲ့ စကားပိုင်းတွေလို စိတ်ဝင်စားစရာ အကြောင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အကယ်ဒီမစ်တို့ရဲ့ လောကကို ယေဘုယျအားဖြင့် တက္ကသိုလ် လောကလို့ ဆိုရမယ် ထင်ပါတယ်။ တက္ကသိုလ် လောကမှာ ဝတ်ပုံစားပုံကို ဂရုမစိုက်နိုင်ဘဲနဲ့ သူ့ဘာသာရပ်ကိုသာ သူ သဲသဲမဲမဲ ချဲ့ထွင် အဖြေရှာ နေတဲ့ သူတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။ သူတို့ ထဲက ခင်မင် ရင်းနှီးတဲ့ တချို့ကို ‘လွတ်နေတဲ့ ပါမောက္ခကြီးများ’ ရယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစာရေးဆရာ များကတောင်သရော်ပြီး ရေးသားဖူးပါတယ်။

တစ်ခါတုန်းက ‘သတိမေ့တတ်တဲ့ ပါမောက္ခကြီး’ (The Absent-minded Professor) ဆိုပြီး ရုပ်ရှင် တစ်ကား လာဖူးပါတယ်။ ဇာတ်မြူးပါ။ ဝေါ့ဒစ္စနေ ရုပ်ရှင်က ထုတ်လုပ်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ၁၉၀၀ပြည့် အစွန်းက ဟင်နရီဖို့ဒ်ဆိုသူ ဖို့ဒ်ကားသူဌေးကြီး တီထွင်တဲ့ တီပုံစံ (T-Model) ကားကလေးနဲ့ ကောင်းကင်ကို ပျံတက်သွားတဲ့ အဖြစ်အပျက်ကလေးလည်း ပါပါတယ်။ အဲဒီ ပါမောက္ခကြီး ထွင်တာပေါ့။ သူဟာ လုပ်ငန်းကို ထမင်းမေ့ ဟင်းမေ့ ဂရုစိုက်ရလွန်းလို့ နေ့စဉ် ကိစ္စတွေမှာ အိမ်မှုကိစ္စ၊ လူမှုကိစ္စတွေကို မေ့မေ့လျော့လျော့ဖြစ်ရတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေလည်း ပါ ပါပါတယ်။

ပညာရှင် အသိုင်းအဝိုင်းက လူတွေဟာ တသီးတခြား တစ်ထီး တစ်နန်းနဲ့ နေတတ်ကြလွန်းလို့ သူတို့ကို ဆင်စွယ်နန်း(Ivory Tower) မှာ နေတဲ့ လူတွေလို့ ငေါ့တော့တော့နဲ့ အမည် ပေးကြပါတယ်။ ငေါ့ရင်း စောင်းရင်းနဲ့ပဲ ဒီ ဝေါဟာရလည်း သုံးရိုးစွဲရိုး ဖြစ်လာခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါ လိမ့်မယ်။

အကယ်ဒီမစ်ပိုင်းက ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လက်တွေ့မဆန်ဘဲအောက်ခြေ လွတ်နေတယ်လို့ ဆိုရပေမဲ့ ရူပဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒနဲ့ စက်မှုနည်းပညာတွေမှာ သူတို့ ကျေးဇူးနဲ့ ဂျက်လေယာဉ်က အစ အကျမြူဗုံး အထိ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ပါတယ်။ လက်တွေ့နယ်ပယ်နဲ့ ဆက်မိခဲ့တာတွေပေါ့။ သိပ္ပံပညာမှာ ရိုးရိုးသိပ္ပံနဲ့ အသုံးချ သိပ္ပံဆိုပြီး ဘာသာကွဲ နှစ်မျိုး ခွဲခြားထားပေမဲ့ လုပ်ငန်း ချင်းတော့ ဆက်နေပါတယ်။

သူတို့ရဲ့ ပညာကို သူတို့ ဘယ်လောက် အတွယ်အတာ ရှိတယ် ဆိုတာကိုလည်း ခရစ် မပေါ်မီ နှစ် ၃၀၀ လောက်က ဂျော်မက်ထရီ ပညာကို

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

၉

လိုက်စား တီထွင်ခဲ့တဲ့ ယူကလစ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက စစ်မက်ရောက်လို့ သူ့အိမ်ထဲ ရန်သူတွေ ဝင်လာတာတောင်မှ အသူ့အသက်ဘေးကို မတွေးမိဘဲ ကြမ်းပေါ်မှာ သူ့စမ်းသပ် ရေးဆွဲနေတဲ့ စက်ဝိုင်းတွေ ပျက်သွားမှာ စိုးလို့ “ငါ့စက်ဝိုင်းတွေကို မဖျက်နဲ့. . . ငါ့ စက်ဝိုင်းတွေကို မဖျက်နဲ့” လို့အော်ဟစ် ကန့်ကွက်ရင်း ရန်သူလက်မှာ အသက် ဆုံးခဲ့ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

အာခီးမီးဒီးစ် (ဘီစီ-၂၈၇-၂၁၂) ဆိုတဲ့ ပညာရှင်ကြီးကတော့ ရေထိုင် ချိုးရင်း ရွှေအတု ဟုတ်မဟုတ် စစ်ဆေးနိုင်တဲ့ နည်းကို သဘောပေါက် သွားလို့ “ငါ တွေ့ပြီ. . . ငါ တွေ့ပြီ” လို့ ဂရိဘာသာစကားနဲ့ အော်ဟစ်ရင်း လမ်းမပေါ်ကို ကိုယ်လုံးတီးဗလာနဲ့ ပြေးထွက်သွားခဲ့တယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ သူလည်းပဲ ယူကလစ်လိုပဲ ထင်ရှားကျန်ရစ်ပါတယ်။

အဲဒီ စစ္စလီကျွန်းသား အာခီးမီးဒီးစ်ကပဲ ‘ကုတ်တံ’ ဆိုတဲ့ အလေး အပင်ကို မ ပြီး ရွှေနိုင်တဲ့ ပထမဦးဆုံး ပေါ်တဲ့ စက်သဘောကို သုံးနိုင်လို့ “ထောက်စရာ ကန်စရာ နေရာသာ ပေးစမ်းပါ။ ကမ္ဘာကြီးကို ကုတ်တံနဲ့ ကော်ပြီး ရွှေပြမယ်” လို့ကြုံးဝါးခဲ့တယ်လို့ အဆိုရှိပါတယ်။ ပိုင်သာဂိုးရပ်စ် (ဘီစီ ၅၈၀-၅၀၀) ဆိုသူ ဂရိပညာရှင်ဟာလည်း သင်္ချာနဲ့နက္ခတ်ဗေဒ ပညာကို တီထွင်ခဲ့ပါသေးတယ်။

ဒီလို လက်တွေ့ဆန်တဲ့ လေ့လာသူ ပညာရှင်တွေ ရှိသလို သူ့ ဝါသနာနဲ့သူ ကိုင်းညွတ်မိသလို အချိန်ယူပြီး လေ့လာနေတဲ့ သူမျိုးတွေ လည်း ဒုနဲ့ဒေး ဖြစ်ပါတယ်။ ပါရှင်း ကဗျာဆရာကြီး အိုမာခယမ်ရဲ့ ဘဝကို နက်နက်နဲနဲ တစ်သက်လုံး လေ့လာနေတဲ့ သူများ ရှိသလို ပိုးဖလံကောင် လေးတွေ အကြောင်းကို အချိန်ကုန်ခံပြီး ကမ္ဘာလှည့် လေ့လာနေတဲ့ သူမျိုး လည်း မရှားပါဘူး။

ဒီလို ဘဝနဲ့ ချီပြီး ပညာလိုက်စားတဲ့ အလုပ်မျိုးကို ဂရိခေတ် တွေးခေါ်ရှင်တွေက စခဲ့တယ်လို့ အမှတ်အသား ပြုကြပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သင်္ချာဆရာတွေပါ။ ဆိုကရေးတီးတို့၊ ပလေတို တို့ဆိုရင် တွေးရင်း ခေါ် ရင်း အမှန်တရားဆိုတာ ဘာလဲလို့ ရှာခဲ့ကြသူတွေပါ။ အာရှမှာ သူတို့ထက် စောတဲ့ သူတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။

ခုခေတ်မှာလည်း သူတို့ ခေတ်တုန်းကလို တွေးချင်တာတွေ၊ ကြံချင်
 တာကြံ ဆိုပြီး၊ နိဂုံး အဖြေရရင်ပြီးရော ဆိုပြီး နေရေး စားရေး မကြောင့်ကြ
 ရအောင် စီစဉ်ပေးပြီး၊ ငွေကြေး စရိတ်စကလည်း ပံ့ပေးပြီး အလုပ်လုပ်စေ
 တဲ့ ‘အတွေးတိုင်ကီ’ လို့ ခေါ်တဲ့ ၁၉၆၆ခုနှစ်လောက်က စပြီး ပေါ်တဲ့
 အဖွဲ့အစည်းမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ သူတို့ဟာ ‘အကယ်ဒီမစ်’ တွေပါပဲ။
 မနေ့တစ်နေ့ကတောင် မပြီးဆုံးသေးတဲ့ ကမ္ဘာလောကနဲ့ စကြဝဠာ ခြင်းရာ
 တွေကို ဆက်လေ့လာနေတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင် ခြောက်ဦး အကြောင်းကို ရေထား
 တဲ့ ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ကို ဖတ်လိုက်ရသေးတယ်။ အကယ်ဒီမစ်တွေကို
 ထိရောက်အောင် အားပေးရင်း အသိပညာနယ်ပယ် ကြွယ်ဝတာဟာ အမှန်
 ပါပဲ။

အက်ဒက်ဘဲလျူ Added Value

‘တန်ဖိုး မြှင့်ခြင်း’ ရယ်လို့ ‘အက်ဒက်ဘဲလျူ’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို သုံးစွဲ နေကြတာ၊ ကြားရ ဖတ်ရ ပါတယ်။ စီးပွား ကုန်သွယ်မှု သဘောမှာ အရေးပါတဲ့အပိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တန်ဖိုးမြှင့်နိုင်ရင် ပိုပြီး တန်ဖိုးကြီးတာပေါ့။ ဝင်ငွေစကားနဲ့ ပြောရင် ဝင်ငွေပိုပြီး တွက်သား ကိုက်တာပါပဲ။

အလွယ်ဆုံး တန်ဖိုးမြှင့်နည်းကတော့ ကုန်ကြမ်းကို ကုန်ချော ဖြစ် အောင် လုပ်တာပါ။ ဝါးကို ဝါးလုံး အဖြစ် မရောင်းဘဲနဲ့ တောင်းရက်ပြီး ရောင်းတယ်။ သစ်ကို အလုံးလိုက် အချောင်းလိုက် မရောင်းဘဲ ပရိဘောဂ လုပ်ပြီး ရောင်းတယ်။ ဝါကို ချည်ခင် လုပ်ပြီးမှ ရောင်းတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ချည်ခင်ကို အထည် ရက်လုပ်ပြီး ရောင်းတယ်။ ဟိုရှေးက သာဓကနဲ့ တွက်ရင် တန်ဖိုးမြှင့်ခြင်း ကိစ္စကို ဒီလိုတွေးမိပါတယ်။

ရှေးကလို မဟုတ်ဘဲ ကုန်ထုတ်စနစ်၊ ရောင်းဝယ်မှုစနစ်၊ ဝန်ဆောင်မှု စနစ်တွေ တိုးလာတဲ့ ဒီဘက်ပိုင်းမှာတော့ တန်ဖိုးမြှင့်တဲ့ သဘောဟာ ပိုပြီး ရှုပ်ထွေး ကျယ်ပြန့်လာပါတယ်။ ဈေးဆိုင်ကလေး တစ်ဆိုင် ဖွင့်မယ်ဆိုရင် အရပ်ထဲက လူတွေ ဝေးဝေး သွားဝယ်ဖို့ မလိုအောင်၊ လိုချင်တာ အလွယ် ရအောင် လမ်းထောင့်မှာ လာဖွင့်ပေးတာလည်း တန်ဖိုးမြှင့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်ပဒေသာ ဆိုင်ခွဲကလေး တစ်ခုမှာ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ရွေးချယ် ဝယ်ယူလို့ ရအောင် အမယ်စုံစုံ တင်တာဟာလည်း တန်ဖိုးမြှင့်ရာ ရောက်ပါတယ်။ အဲဒီဆိုင်ထဲမှာပဲ ကိုယ်ကြိုက်ရာ ကိုယ် ကောက်ထည့်ပြီး

ဆိုင်ပေါက်ဝ အထွက်ကျမှ ငွေချေဖို့ စီစဉ်ပေးထားတော့ ဆိုင်အလုပ်သမား များများ မထားရတော့လို့ ပစ္စည်းကို ဈေးလျှော့နိုင်ပြီး များများ ရောင်း ကောင်းတာမျိုးဟာလည်း တန်ဖိုးမြင့်နည်း ဖြစ်ပါတယ်။

သံရိုင်းတွေ မြေကြီးထဲမှာ ရှိတာကို တူးဖော်ပြီး နိုင်ငံခြားကို တင်ပို့ ရောင်းချကြတယ်။ သံရိုင်းကို ပိုင်ဆိုင်ပြီး မြေပေါ်ရောက်အောင် တူးတာ လည်း တန်ဖိုးမြင့်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သံရိုင်းကို သံမဏိဖြစ်အောင် ရောစပ် ကျိုချက်ရင်လည်း နောက်တစ်ဆင့် တန်ဖိုးမြင့်ရာ ရောက်ပါတယ်။ ဒါတင် မကသေးပါဘူး။ အဲဒီ သံမဏိတွေကို ဒိုင်းမြားဖြစ်အောင်၊ အတန်း၊ အချပ်၊ အပြားဖြစ်အောင် လုပ်ပြန်ရင် တန်ဖိုးမြင့်ရာ ရောက်ပြန်ရော။ ရှေ့ဆက် လိုက်ရင် သံတုံး၊ သံပြားကို မော်တော်ကားဖြစ်အောင်၊ ရေခဲသေတ္တာ ဖြစ်အောင် လုပ်ပြီးတော့ တန်ဖိုးမြင့်နိုင်ပြန်တယ်။

ထို့အတူပဲ ပန်းချီဆရာ တစ်ဦးက ပိတ်ကားတစ်ချပ်ကို ဝယ်ပြီး ဆေးခြယ်တာမျိုး၊ ပန်းချီလက်ရာကောင်း တင်တာမျိုးတို့ဟာ တန်ဖိုးချင်း တူချင်မှတူမယ်။ ဒါပေမဲ့ တန်ဖိုးမြင့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပိတ်စပေါ်မှာ ဆေးခြယ်တာနဲ့ ပန်းချီကျော် ဆေးခြယ်တာဟာ တန်ဖိုးချင်း များစွာကွာ သွားပါတယ်။

တစ်ခါတလေကျတော့ တန်ဖိုးမြင့်တာကို တစ်ဆင့်ဆင့်မှာ ပုဂ္ဂိုလ် ရေးအရ ကိုယ့်စိတ်နဲ့ ကိုယ်မို့ သူများ မလုပ်စေချင်ဘူး။ အိမ်ထောင် ပရိ ဘောဂကို အဖြူထည် ဝယ်ပြီး ကိုယ့်စိတ်ကြိုက် အရောင် သုတ်မယ်ပေါ့။ လျှပ်စစ်ဝါသနာ၊ အီလက်ထရွန်နစ် ဝါသနာပါတဲ့သူထဲက အစိတ်အပိုင်းတွေ လိုရာရွေးဝယ်ပြီး ကိုယ့်စိတ်ကြိုက် စက်တစ်လုံး ဆင်မယ်ပေါ့။ ပန်းပု ပုံကြမ်းလောင်း၊ အချောကိုင် ထားတာမျိုးတွေ ဝယ်ပြီး ကိုယ့်ဘာသာ ဆေးသုတ်၊ အရောင်တင်ပြီးမှ ရောင်းတာမျိုးကျတော့ စီးပွားရေးအရ တန်ဖိုးကို ကိုယ့်ဘာသာ မြှင့်ယူတာ ဖြစ်ပါတယ်။

လုပ်တတ်ရင် မူလ တပင်တပန်း အားထုတ်တဲ့သူ ထက်တောင် နောက်အဆင့်ကို လုပ်တဲ့သူက အကျိုးအမြတ် ရှိပါသေးတယ်။ ပြီးတော့ ဆိုင်လာဝယ်ရမယ့် ပစ္စည်းကို အိမ်တိုင်ရာရောက် လိုက်ပို့ပေးပြီး အခ

ယူမယ် ဆိုရင် ပို့ခ ရနိုင်တယ်။ အဆင်ပြေလို့ မိတ်တိုးနိုင်တယ်လို့ ဆိုရ ပါမယ်။ လေယာဉ်လက်မှတ်ကို တယ်လီဖုန်းနဲ့ ကွန်ပျူတာနဲ့ ဝယ်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးတယ်။ ရုပ်ရှင်လက်မှတ်ကိုလည်း ဒီအတိုင်း ကြိုတင် ဝယ်ထားလို့ ရရင် ရုံဝကျမှ အသင့်ပြောပြီး ဝင်နိုင်တာပေါ့။

အခုခေတ် ကွန်ပျူတာတို့၊ ဘဏ်ငွေထုတ်စက်တို့၊ မော်တော်ကား မောင်းဝင် ရပ်နားပြီး မှာစားနိုင်တဲ့ စားသောက်ဆိုင်မျိုးတို့ဟာ သူ့လုပ်ငန်းကို သူ တန်ဖိုးမြှင့်ထားတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် တန်ဖိုးမြှင့်ခြင်း လုပ်ငန်းဟာ ကုန်ကြမ်းကို ကုန်ချောဖြစ်အောင် လုပ်တာတင် မဟုတ်ဘူး။ ကုန်ချောကို အရည်အသွေး ပိုကောင်းအောင် ဖန်တီးရုံလည်းမကဘူး။ အဆင်ပြေအောင် ဝန်ဆောင် ပေးခြင်းဟာလည်း တန်ဖိုးမြှင့်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စီးပွားရေး တွက်ခြေ ကိုက်အောင် လုပ်လာတဲ့ နည်းလမ်းတွေ အသွယ်သွယ် ရှိကြတာ ကို သူ့ထက်ငါကောင်း ယှဉ်ပြိုင် လုပ်ကိုင် နေကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ စေတနာ အရင်းခံတဲ့သူ၊ ကြံဖန်လမ်းထွင်ပြီး ဆက်ဆံတဲ့သူ၊ အဆင်ပြေ အောင် အကျိုးဆောင်တတ်တဲ့ သူတွေဟာ အောင်မြင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

‘အက်ဒက်ဘဲလျူး’ (တန်ဖိုးမြှင့်ခြင်း) လို့ သုံးနေကျ အလေ့အထ မရှိပေမဲ့ တခြားနယ်ပယ်မှာ တန်ဖိုးမြှင့်တဲ့ နည်းတစ်မျိုး ကျန်သေးတာဟာ အရေးကြီးတယ် ထင်ပါတယ်။ စီးပွားရေးသဘော မသက်ဝင်ပေမဲ့ ကြီးပွား ရေး၊ လူမှုရေးသဘော သက်ဝင်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ လူတစ်ဦးချင်းကို အသိပညာ၊ ဗဟုသုတနဲ့ စာရိတ္တတရား ပွားများတတ်အောင် ထည့်သွင်း လေ့ကျင့်ပေးခြင်းပါပဲ။ အောင်မြင်သွားတဲ့ ကိစ္စမျိုးကို အကြီးဆုံးသော တန်ဖိုးမြှင့်ခြင်းရယ်လို့ ကျေနပ်ရမှာပါ။

ဘိုင်ကာသွန်နှင့် ဘိုင်ကိုလိုဂျီ Bicathon and Bicolgy

‘ဘိုင်ကာသွန်’ (Bicathon) ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို ခုတလော ပြန်ကြားရပါတယ်။ ဒီစကားလုံးနဲ့အတူ ‘ဘိုင်ကိုလိုဂျီ’ (Bicology) ဆိုတဲ့ စကားလုံးလည်း ပြန်ပြီး ပေါ်လွင်လာသလိုပါပဲ။ ‘ဘိုင်ကာသွန်’ ကတော့ ‘မာရသွန်’ကို တုပပြီး သုံးတဲ့ အသုံးအနှုန်းပါ။ မာရသွန်က ခရစ်နှစ်များ မရေတွက်မီ ၄၉၀ ပြည့်နှစ်က ဂရိနဲ့ ပါရှားတို့ စစ်ပွဲမှာ ဂရိဘက်က အောင်နိုင်ကြောင်း သတင်းကို ၂၆ မိုင်ကျော် အပြေးခရီးနဲ့ ဆက်သားက သယ်ဆောင်လာတာကို အကြောင်းပြုပါတယ်။ မာရသွန်ဟာ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ ဂရိနိုင်ငံထဲက နယ်မြေရဲ့ အမည်ဖြစ်ပြီး အခုတော့ တာဝေးပြိုင်ပွဲ အဓိပ္ပာယ်နဲ့တင်စားပြီး သုံးနေပါပြီ။

‘ဘိုင်ကာသွန်’ကတော့ ဘိုင်စကယ် (စက်ဘီး)နဲ့ မာရသွန်တို့ ဆက်တွဲ ပြီးတော့ စက်ဘီးစီးခြင်း၊ ခရီးသွားလာခြင်းကို တင်စားခြင်းပြီး သုံးနေပါတယ်။ သုံးရတဲ့အကြောင်းက စက်ဘီးစီးတဲ့ ကိစ္စသက်သက် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီခေတ်မှာ မော်တော်ယာဉ်တွေ သုံးစွဲကြလွန်းလို့ ကျောက်ဖြစ် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာဖြစ်တဲ့ ဓာတ်ဆီလည်း ကုန်ပါတယ်။ စက်သုံးတဲ့အခါ ဓာတ်ဆီက မီးတောက်ပြီး မော်တော်ကား အိပ်ဇောက လေညစ်တွေ ထွက်၊ အဆိပ်အတောက် ဖြစ်နိုင်လို့ သက်သာဖို့ တမင် စက်ဘီးစီးရတဲ့အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ မော်တော်ယာဉ်များက ထွက်တဲ့ မီးခိုးလေညစ်တို့ဟာ စက်မှုနိုင်ငံတွေမှာ အသက်ရှူ အင်္ဂါစုနဲ့ အဆုတ်တို့ကို ဒုက္ခပေးတဲ့ ရောဂါရဲ့

လက်သည် များ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖြစ်နိုင်ရင် စက်ဘီးကို စီးကြဖို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက်တွေ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀ကျော်က စပြီး ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီ တိုက်တွန်းချက်ကို အလေးဂရု ပြုပြီး လိုက်နာတဲ့ သူတွေလည်း အများအပြားရှိခဲ့ပါတယ်။ ရှိလည်း ရှိဆဲပါ။

အစွဲရောနိုင်ငံ မြို့တော် တဲလ်အဗစ်မှာ တစ်လတစ်ကြိမ် စက်ဘီးစီးပြီး အုပ်စုနဲ့လှည့်လည် ဆန္ဒပြကြတဲ့ လူအုပ်ဟာ မသေးဘူးလို့ဆိုပါတယ်။ သူတို့ဟာ ‘ဘိုင်ကာဘွန်သမား’ တွေပေါ့။ တစ်နည်းအားဖြင့် လူပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုကို ထောက်ခံ အားပေးတဲ့ လူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လူပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းရေးဆိုလို့ ပြီးခဲ့တဲ့ ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့မှာ ဒီကိစ္စအတွက် နိုင်ငံတကာ လှုပ်ရှားမှုကြီး တစ်ခုရဲ့ အနှစ် (၃၀) မြောက် အခမ်းအနားကို နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၅ နိုင်ငံမှာ ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ပါဝင်တဲ့ လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့ အမျိုးမျိုးဟာ အရေအတွက် ၅၀၀၀ ကျော်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အခမ်းအနားရဲ့ အမည်ကတော့ ‘မြေကမ္ဘာနေ့’ (Earth Day) လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာမြေရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းကြဖို့ ကုလသမဂ္ဂက ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုတဲ့ လှုပ်ရှားမှုကြီးပါပဲ။

ဒီလုပ်ငန်းကြီးမှာ ‘ဘိုင်ကာဘွန်’ ဆိုတဲ့ စက်ဘီးစီးရုံနဲ့ မဖြစ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ စက်မှုလုပ်ငန်းများရဲ့ ဘေးထွက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း အမှိုက်သရိုက် ပြဿနာ၊ အပူပိုင်း သစ်တောများ ပြုန်းတီးပျက်စီးမှု များလာတဲ့ ပြဿနာ၊ မြို့ပြတွေ တိုးပွားလာလို့ လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ အသံဗလံ ဆူညံမှု ပြဿနာ၊ ဓါတ်ငွေ့ဘူးနဲ့ လေအေးပေးစက်များမှာ သုံးတဲ့ အေရိုဆော့ ဓါတ်ငွေ့များကြောင့် နေရောင်ခြည်ရဲ့ အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးတဲ့ အိုဇုန်း အလွှာ ပေါက်ပျက်လို့ တိမ်သလ္လာတို့၊ အရေပြားကင်ဆာတို့ လူမှာ ဖြစ်ရတဲ့ ပြဿနာ၊ ဖန်လုံအိမ် အကျိုးသက်ရောက်မှု အပူငွေ့များကြောင့် ကမ္ဘာကြီး တစ်နေ့ တစ်ခြား တအံ့နွေးနွေး ပူပြင်းမှု ပိုလာတဲ့ ပြဿနာ၊ သဘာဝ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ မျိုးပြုန်းပြီး သဘာဝ တောများ ပြုန်းတဲ့အပြင် မြေဆီလွှာ ပျက်စီးတဲ့ ပြဿနာ စသည်ဖြင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်တဲ့ လူပတ်ဝန်း

ကျင် ပျက်ပြားမှု ပြဿနာတွေကို လျော့ပါးသွားအောင် ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင် ကြဖို့ လိုပါတယ်။

ဒါကြောင့် ပစ္စည်းဟောင်းများကို တစ်ကျော့ပြန် ပြုပြင် သုံးကြဖို့၊ နေစွမ်းအင်၊ လေစွမ်းအင်တို့ကို အဖြစ်နိုင်ဆုံး တိုးချဲ့ သုံးစွဲကြဖို့၊ စီးပွားဖြစ် လုပ်ကိုင်တဲ့ သစ်ထုတ်လုပ်ရေး၊ ပင်လယ်ငါး ဖမ်းဆီးရေးတို့မှာ စည်းကမ်း တကျ ပြုလုပ်ကြဖို့ လိုကြောင်းများကို ဟောပြောလှုံ့ဆော် ရေးသား နေကြ ပါတယ်။ ဒါတင်မက စွမ်းအင် သက်သာဖို့ လက်ရှိ စက်ကိရိယာများကို ယခုထက် စွမ်းဆောင်ရည် ထက်မြက်စေအောင် ပြုလုပ်ကြဖို့လည်း ပြောဆို နေကြပါသည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်က စတင် ကျင်းပခဲ့တဲ့ မြေကမ္ဘာနေဟာ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကြာတဲ့အခါ ‘စွမ်းအင်သန့်သန့် လက်ငင်းသုံးစွဲရေး’ (Clean Energy Now!) ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်နဲ့ ဒီနှစ် ကျင်းပခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းမှာ တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်း လုပ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စရှိသလို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီး များနဲ့ အာဏာပိုင်များ အပိုင်းတို့ကသာ လုပ်နိုင်မယ့် ကိစ္စတွေလည်း ရှိပါ တယ်။ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာ ဂျူလီယာဟီးလ်ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးဟာ သစ်နီ ပင်လို့ ခေါ်တဲ့ ပေ တစ်ထောင် အမြင့် အပင်ကြီးတွေထဲက အပင် တစ်ပင်ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်တို့က မခုတ်လှဲအောင်လို့ တားဆီး ကန့်ကွက်တဲ့ အနေနဲ့ အပင်ပေါ်မှာ ရက်ပေါင်း ၇၃၈ ရက် စင်ထိုးပြီး နေခဲ့ပါတယ်။ သစ်ဥသစ်ဖု စားပြီး သူတက်နေခဲ့တာကြောင့် သူ့ သစ်ပင်ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ သုံးဧကနီးပါး ပတ်လည်မှာ သစ်ပင်ကြီးများ မခုတ်လှဲတော့ပေမဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် မိတာ ၁၀၀၀ မှာတော့ သစ်တောကြီး တက်တက်ပြောင် သွားခဲ့ ပါတယ်။ သစ်ပင်ပေါ်မှာ နေရောင်ခြည်သုံး တယ်လီဖုန်းနဲ့၊ ရေဒီယို တစ်လုံးနဲ့ နေခဲ့တဲ့သူဟာ ဆင်းလာတော့ မြေပြင်မှာ လမ်းတောင် ကောင်း ကောင်း မလျှောက်နိုင်တော့ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

တစ်ကြိမ်တုန်းကတော့ လူပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ပတ်သက် ပြီး ‘ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကို အဖတ်ဆယ်နိုင်ဖို့ သင် လုပ်နိုင်သော နည်းလမ်း ၅၀’ လို့ အမည်ပေးထားတဲ့ စာအုပ် တစ်အုပ် အလွန် အရောင်းသွက်ခဲ့ပါတယ်။

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ဒီနှစ် အမေရိကန်နိုင်ငံ ဝါရှင်တန်မြို့ မြေကမ္ဘာနေ့ အခမ်းအနားများမှာ ဦးဆောင် သဘာပတိ လုပ်ဖို့အတွက် တိုင်တင်းနှစ် ရုပ်ရှင်ကားက ဇာတ်လိုက် ဖြစ်သူ လီယိုနာဒိုဒီကာပရီယိုကို တင်မြှောက်ပြီး ပရိသတ် စိတ်ဝင်စားအောင် လုပ်ခဲ့ပါတယ်။

လူနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်တို့ရဲ့ သဟဇာတ ဖြစ်မှုကိုတော့ ဂရိဘာသာ စကားကိုပဲ အခြေပြုပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာ အီကိုလိုဂျီ (Ecology) လို့ သုံးစွဲခဲ့ပါတယ်။ ‘ဂေဟဗေဒ’ လို့လည်း မြန်မာဝေါဟာရ ပညာရှင်တို့က ဘာသာပြန်ထားကြပါတယ်။ လူပတ်ဝန်းကျင် အဆိပ်ငွေ့ မသင့်ရေးမှာ စက်ဘီးက အရင်းခံ တစ်မျိုးဖြစ်တော့ အီကိုလိုဂျီဟာလည်း ‘ဘိုင်ကိုလိုဂျီ’ ဆိုပြီး ဝေါဟာရ အသစ်နဲ့ ဖြစ်လာခဲ့တာပေါ့။

၂၁ ရာစုနှစ်များ အတွင်းမှာ လူပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကိစ္စဟာ ရေးကြီးခွင်ကျယ် လုပ်ရမယ့် လူသား အားလုံး ပြဿနာဖြစ်တဲ့အတွက် ‘ဘိုင်ကာသွန်’ နဲ့ ‘ဘိုင်ကိုလိုဂျီ’ တို့ဟာလည်း ပေါ်ပင် ဖြစ်နေဦးမယ့် ဝေါဟာရတွေပဲလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဘလန်းဒါး Blunder

ဒီဝေါဟာရ အကြောင်း အတွေးပေါ်တော့ “လူငယ်ဆိုတာ မှားယွင်း တတ်တယ်” (Youth is a Blunder) ဆိုတဲ့ ပညာရှိ စကားတစ်ခုကို သတိရပါတယ်။ အဲဒီ စကားမှာတော့ ဒီမျှနဲ့ မရပ်ပါဘူး။ “လူကြီးဘဝမှာ ရုန်းကန်ရတယ်။ လူအိုဘဝမှာ နောင်တရတယ်” (Manhood a Struggle, Old Age a Regret) ဆိုပြီး နောက်ဆက်တွဲ နှစ်ခု ပါပါသေးတယ်။ အင်္ဂလိပ် ပညာရှင် ဒစ္စရေလီ ပြောတယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။ ဘဝအရွယ် သုံးဆစ် သုံးပိုင်းရဲ့ သရုပ်ကို သူ့ အမြင်နဲ့သူ ဖော်တာဖြစ်ပါတယ်။ သံဝေဂယူစရာ စိတ်ကူးပေါ့။

‘ဘလန်းဒါး’ ကိုတော့ ‘ရှောင်ရန်’ ထဲမှာ ထည့်ရ ပါလိမ့်မယ်။ ဘလန်းဒါး မဖြစ်ဖို့ လိုအပ်ချက်မှာ ဆင်ခြင် တိုင်းဆပြီး လုပ်ကိုင်ဖို့ ဆိုတဲ့ အချက်ဟာ ဦးစားပေး ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဘလန်းဒါး’ က ‘ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် အမှား’ ကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထက်က ဆိုရိုးစကားမှာ “လူငယ် ဆိုတာ မှားယွင်းတယ်” လို့ ဆိုတာကတော့ လူကြီး သို့မဟုတ် အတွေ့အကြုံ ရှိတဲ့သူတွေရဲ့ အကြံဉာဏ် လမ်းညွှန်မှု လိုတယ်လို့ ဆိုလိုရာလည်း ရောက်တယ်လို့ ပြောရမှာပါ။

တကယ်တွေးကြည့်ရရင် လူငယ်တိုင်း ဘလန်းဒါး မဖြစ်ကြသေးပါဘူး။ ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ အမှားနဲ့တော့ ကင်းကြရိုး မရှိဘူးဆိုတဲ့ လောက သင်ခန်းစာတွေလည်း တစ်ပုံတပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဘလန်းဒါးဆိုတဲ့ အများဖြစ်ရင် ကိုယ့်ကို သက်ရောက်သလို တစ်ပါးသူ ကိုလည်း သက်ရောက်တာ ရှိပါတယ်။ ကိုယ့်ကို သက်ရောက်တဲ့ အခါမှာ ဘဝနဲ့ ချိပြီး ထိခိုက်နစ်နာရတဲ့ အကြောင်းဆိုရင်ဖြင့် ဆိုးဝါးတာပေါ့။ အများကို ထိခိုက်တယ် ဆိုရင်တော့ ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ မတင့်တယ်၊ မဖွယ်ရာဘူးပေါ့။ အထူးသဖြင့် နေ့စဉ် ကိစ္စတွေမှာအနေအထိုင်၊ အသွားအလာ၊ အပြောအဆိုတွေကအစ သတိထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြို့ပြ ထွန်းကားတဲ့ ခေတ်ကာလမှာ လူတွေ စုပုံနီးကပ်ပြီး နေ့စဉ် အဆက်အဆံ များကြရတာ ဖြစ်လေတော့ သူတစ်ပါး စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်မယ့် ကိစ္စတွေကို မလုပ်မိဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူနေမှု ကျဲတဲ့ ရွာခေတ်၊ မြို့ငယ် ခေတ်တုန်းက သုံးတဲ့ ‘အရပ်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ လူတစ်ဦး အလေးထား ရမယ့် ပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်ပါတယ်။ “အရပ်ကောင်းမှ . . .” ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း ရှိတယ်လေ။

မြို့ပြ သဘောမှာ အရပ်ကိစ္စတွေ ပါလာပါတယ်။ အခုအခါမှာတော့ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနဲ့ လက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ အစိုးရတွေက ‘အရပ်’ သဘောကို ကွန်မြူနီတီ (Community) ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရနဲ့ သုံးနေ ကြပါတယ်။ အရပ်နဲ့ ဆက်ဆံဖို့မှာ ကိုယ့်တာဝန် ကိုယ်ကျေပွန်ပြီး ကိုယ်တိုင် စောင့်စည်း လိုက်နာရမယ့် အချက်တွေဟာ ကျောင်းတွေမှာ ပို့ချလေ့ရှိတဲ့ ‘ပြည်သူ့နီတိ’ ဖြစ်ပါတယ်။ အပြောရ လွယ်သလောက် လိုက်နာနိုင်အောင် အသိစိတ်ဓာတ်ရှိဖို့ ကိစ္စတွေလည်း ပါ ပါတယ်။ စီးပစ်ဂျူတီ (Civic Duty) ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်သူလူအများ အကြားမှာ မဟုတ်ဘဲ လောကနဲ့ ချိပြီး ကိုယ် ကျင်လည်ရတဲ့ ကိစ္စတွေ အတွက် ဘလန်းဒါး မဖြစ်ဖို့ လမ်းညွှန်ချက်တွေ ဟာ မြန်မာတို့ အကြားမှာ ကြွယ်ဝပြီးသားပါ။ လောကနီတိ အစရှိတဲ့ ဆုံးမစာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ ဆုံးမစာတွေကို စာဆိုနဲ့ လက်တွေ့ ညှိပြီး ဆီလျော်သလို သုံးပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ကာယကံရှင်ဟာ ဆုံးဖြတ် ဆောင် ရွက်တဲ့လူ ဖြစ်တဲ့အတွက် သူဟာ အခရာ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဘလန်းဒါးအကြောင်း ပြောကြတော့ လူ့သမိုင်းနဲ့ ချီပြီး ရှိခဲ့တဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ဘလန်းဒါးကြီးတွေ ရှိပါတယ်။ အလယ်ခေတ် အလွန်မှာ ပြင်သစ် နပိုလျံက ရုရှားကို အရောက် တိုက်ခဲ့တာပေါ့။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် အတွင်းမှာ ဥရောပကို အုပ်စီးဖို့ ဂျာမနီ ဟစ်တလာက အားထုတ်ခဲ့တာ ပေါ့။ ဘလန်းဒါးအတွက် သမိုင်း သင်ခန်းစာတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ အယူဝါဒရေးရာ၊ အယူသည်းမှုရေးရာတွေမှာလည်း သာဓက များစွာ ရှိပါတယ်။

ပြည်သူ့ရေးရာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ ပညာ လေ့လာမှုပိုင်းနဲ့ သိပ္ပံစူးစမ်းမှု တွေမှာဆိုရင် အမှားကို ရှောင်လို့ မရပါဘူး။ သူ့ အမှားဟာ အမှန်ကို ရှာတဲ့ အမှားဖြစ်လို့ ဦးတည်ချက် ကောင်းတယ်လို့ ဆိုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဘလန်းဒါး’ လို့ မခေါ်ဘဲ မစ်စတီတ် (Mistake) လို့ ခေါ်ရမယ့် အမှားမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ လွဲမှားချက်လို့ ခေါ်ရမလား မသိပါဘူး။ ဘလန်းဒါးကတော့ မှားယွင်းမှု ဖြစ်ဖြစ်၊ မှောက်မှားမှု ဖြစ်ဖြစ် အကြောင်းကိစ္စကို လိုက်လို့ ခေါ်ရမယ် ထင်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာမှာ မသိသေးတဲ့ အကြောင်းရပ်ကို သိရှိ ဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ စမ်းသပ်လိုက်၊ မှားလိုက်ကနေ အမှန်ရောက်အောင် ရှာတဲ့နည်း (Trial and Error Method) ကို သုံးကြရပါတယ်။

အရေးကြီးတာကတော့ လူတစ်ဦး ဘဝမှာ တစ်ပါးသူရဲ့ ဘဝကို မှောက်မှားမှု ဖြစ်လောက်တဲ့ ကိစ္စမျိုး ကိုယ့်ပယောဂနဲ့ မကြုံရဖို့ ကြိုးစား ကြရပါလိမ့်မယ်။

ချိန်းရီအက်ရှင် Chain Reaction

ဒီ အသုံးအနှုန်းကို ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းမှာ ကြားဖူးလာပါတယ်။ နဂိုက ရှိခဲ့ရင်လည်း ကျွန်တော်တို့ လူလား မမြောက်ခင်တုန်းမို့ ဒီ ဝေါဟာရနဲ့ ဝေးနေသလား မပြောတတ်ပါဘူး။ တကယ်တော့ အဏုမြူ စွမ်းအင် ကိစ္စ ပေါ်လာမှ ဒီလို သုံးနှုန်းမှ တွင်ကျယ်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ အဏုမြူများကို ရီအက်တာ (Reactor) လို့ ခေါ်တဲ့ ဓာတ်ပေါင်းဖိုအတွင်း ထိမှန် ပေါက်ကွဲ အောင် ပြုလုပ်ရာမှာ ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက် ဖောက်သလို ဟိုကပေါက် ဒီကပေါက်နဲ့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ထိပြီး ပေါက်တာလားလို့ ထင်ရတယ်။ ပြောင်းဖူးကတော့ ဒယ်ထဲမှာ ပူလို့ ထပြီး ပွင့်ပေါက်တယ်။ အဏုမြူမှာတော့ ရုပ်ဝတ္ထု မြူမှုန်တို့ အချင်းချင်း ပေါက်ကွဲမှု အရှိန်နဲ့ ထိမှန်ပြီး ပြိုင်တူ ကွဲယှက် တိုးဆောင်မိကြတယ်။ အဲဒါဟာ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ ပါပဲ။

ရီအက်ရှင် သက်သက်ကို ရူပဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒ ဘာသာရပ်တို့မှာ ဓာတ်ပြုတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လူမှုကိစ္စ ရီအက်ရှင်မှာတော့ ‘တုံ့ပြန်’ တယ်လို့ ပြောရမယ့် ကိစ္စပါ။ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ ကို ‘ဇယ်စက်ပေါက်ကွဲ ခြင်း’ လို့ စတင် သုံးနှုန်းပြီး လူမသိသေးတဲ့ အဏုမြူစွမ်းအင် အကြောင်းကို စစ်ပြီးခေတ်မှာ မြန်မာလို ပထမဆုံး ရှင်းပြတဲ့ သူဟာ ကွယ်လွန်သူ ဆရာ တင့်တယ် ဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီဘာသာရပ်ကို စာအုပ်ထုတ်တော့ရေးသူ အမည်က ‘အောင်မြင်’၊ စာအုပ်အမည်က ‘အဏုမြူအင်အား’လို့ မှတ်မိ ပါတယ် ‘အောင်မြင်’ ကတော့ ဆရာတင့်တယ်ရဲ့ကလောင်ပွားပါ။ နောက်

ပိုင်းကျတော့ ‘အင်အား’ဆိုတဲ့ စကား အစား ‘စွမ်းအင်’လို့ အသုံးများလာပါတယ်။ ခပ်စောစောက အသုံးအနှုန်းနဲ့ဆိုရင် ‘ဓာတ်အား’ လို့လည်း သုံးကြပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာနဲ့ ပါဝါ (Power) ပေါ့၊ အင်နာဂျီ (Energy) ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ ဘာသာစကား အသုံးအနှုန်း မှာတော့ ဓာတ်အား ဖြစ်လိုက်၊ စွမ်းအင် ဖြစ်လိုက် အဆင်ပြေသလို သုံးနေကြပါတယ်။ လျှပ်စစ် ဓာတ်အားလုပ်ငန်းတို့ ဌာနအမည်ကို သုံးထားကြတယ်။ တစ်ခါတလေ ‘စွမ်းအား’ဆိုတာကိုလည်း သူ့နေရာနဲ့သူ သုံးကြပါသေးတယ်။

ကျွန်တော်တို့ တွေးကြည့်ချင်တာကတော့ ‘ဇယ်စက်’ မှု ဆိုတဲ့ လောကရဲ့ သဘာဝအကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဇယ်စက်’ တာဟာ ဇယ်တောက်တဲ့ အခါ အဆင်မပြေပေမဲ့ ဆင်တူယိုးမှား အသုံးဖြစ်တဲ့ ‘တုတ်ဆက်’ ဆိုတာကျတော့ အဆင်မပြေပြန်ဘူး။ ငယ်ငယ်တုန်းက အိမ်မှာ ရောယောင်ပြီး အရိုက်ခံရတာကို သွားသတိရပါတယ်။ ‘ပွဲဆက်’ တာကတော့ ကြည့်ရတဲ့ပွဲဖြစ်ဖြစ်၊ တာဝန်ယူရတဲ့ အခမ်းအနားပဲ ဖြစ်ဖြစ် ပင်ပန်းရတာပဲလို့ ထင်ပါတယ်။

ခုအခါမှာတော့ ‘စက်’ တာနဲ့ ‘ဆက်’ တာကို ခွဲခြားပြီးတော့ အသံထွက်ချင်ပုံ မရပါဘူး။ ကိုယ့်စကားကို ကိုယ် မပီမသ ပြောမိနေကြတာကို သတိထားမိပါတယ်။ ‘ဆာ’ တာကို ‘စာ’တာ၊ ‘ဆိုး’ တာကို ‘စိုး’တာရယ်လို့ ကန့်ကလျလိုလို ပြောကြတာလည်း ကြုံရပါတယ်။ ‘စက်’တာနဲ့ ‘ဆက်’တာဟာလည်း သုဒ္ဓန္တ ကာရိုက်ဆိုတဲ့ သဒ္ဓါသဘောရယ်လို့ နားလည်ရပါတယ်။ ဘာသာစကားမှာ အသုံးအနှုန်း ပရိယာယ်ကလည်း အများသား။ ရောဂါကိုဆိုရင် ကူးစက်တယ်၊ စိတ်ဓါတ်ဆိုရင် ကူးယှက်တယ် (မေတ္တာကူးယှက် ဆိုတာပေါ့)။ ထိစပ်မိပုံချင်း ကွာခြားတဲ့ သဘောတော့ ရှိပါလိမ့်မယ်။ ‘စက်’ တာနဲ့ ‘ဆာ’ တာအပြင် ‘ယှက်’ တာပါ ပါလာတော့ အရိပ်အဆင်တွေ ပိုကွဲလာပါတယ်။

ကျွန်တော်ကတော့ ဇယ်စက်တယ်လို့သုံးတဲ့ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ ကို အကြောင်းပြုပြီး ကောင်းတဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားများနဲ့ လူ့အချင်းချင်း ကူးစက်

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ပေါင်းစပ်မိတာကို သဘောကျတယ်။ စိတ်တူကိုယ်တူဖြစ်ခြင်း တစ်မျိုးလို့ ဆိုနိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။ စိတ်တူဖွဲ့ကလည်း လွယ်မယောင်နဲ့ ခက်လေ သလားပဲ။ ဘဝတူ၊ ခံစားချက် တူတာတို့၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့စရိုက် တူတာ တို့ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းခံများရှိရင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံ ချစ်စိတ်၊ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်တို့လို ကိစ္စမျိုးမှာ တစ်သားတည်း ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။ တစ်စိတ် တစ်ဝမ်း ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းက ပိုပြီးလှပါတယ်။

သတင်းများပျံ့နှံ့ခြင်းဟာလည်း ခုခေတ်မှာတော့ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ သဘော အတိုင်းပါပဲ။ လေလှိုင်းထဲကနေ အီလက်ထရွန်နစ် နည်းနဲ့ တစ်ချိန်တည်း ကမ္ဘာ့ပြန့်နှံ့တဲ့အပြင် သတင်း အချက် ဆက်သွယ်ရေး စနစ်တွေကလည်း များလာပါတယ်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အတင်းအဖျင်းနဲ့ အများကိစ္စ လည်ဆယ်ဖန်တီးမှုများကိုဆိုရင် လူတို့ သဘာဝ ပိုလို့တောင် သတင်း ပျံ့နှံ့မှု မြန်တတ်ပါသေးတယ်။ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ ထက် ခရီးတွင် မယ်လို့ထင်ပါတယ်။ စာရင်းအင်းနဲ့ သင်္ချာသမားများကဆိုရင် ကောလ ဟာလ သတင်း တစ်ပုဒ်ရဲ့ ပျံ့နှံ့မှုနှုန်းကို ဖော်မြူလာ ပုံသေကိန်းနဲ့ တွက်ချက် လို့ ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဇယ်စက် ပြန့်ပွားခြင်းဖြစ်တဲ့ ‘ချိန်းရီအက်ရှင်’ သဘော ဟာ လောက ကောင်းကျိုး၊ လူ့ ကောင်းကျိုးတို့ကို ဆောင်နိုင်တဲ့ စိတ်နေ စိတ်ထား၊ သတင်းစကားတို့ဖြစ်ရင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ကွန်ဖမ် Confirm

‘ကွန်ဖမ်’ဟာ အတည်ပြုခြင်း၊ အခိုင်အမာပြုခြင်း၊ စွဲမြဲခြင်း ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်များနဲ့ ရပ်တည်တဲ့ စကားလုံး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရရဲ့ ဆိုလိုချက် အနက်ဆောင်မှုဟာ နေ့စဉ်ဘဝနဲ့ ယှဉ်ပြီး သဘောကျစရာ အလေ့အထ ဖြစ်တယ်လို့လည်း ထင်မိပါတယ်။

ရာထူးတစ်ခုမှာ အမြဲတမ်း ခန့်ထားလိုက်တာကို ကွန်ဖမ်၊ ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှု တစ်ခုခုမှာ ယုံကြည် စွဲမြဲတာကို ကွန်ဖမ်၊ အလေ့အထ တစ်မျိုး မျိုး ခိုင်မာတာကို ကွန်ဖမ်၊ အချက်အလက် အကြောင်းအရာ မှန်ကန် ကြောင်း အတည်ပြုတာကို ကွန်ဖမ်းရယ်လို့ နေရာဌာနကို လိုက်လို့ သုံးစွဲကြ ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ အမြဲတမ်း ဖြစ်တာ၊ စွဲမြဲတာ၊ ခိုင်မာတာ၊ အမှန်အကန်ပြုတာဆိုတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကို အပြုသဘောဆောင်ရင် သဘောကျ ချင် ပါတယ်။ ပြီးတော့ ‘ကွန်ဖမ်’ ဟာ သေချာအောင်ပြုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်လည်း ရပါတယ်။ ဒါလည်း သဘောမကျစရာ မရှိပါဘူး။

ဒီ ‘ကွန်ဖမ်’ဟာ ကာလပေါ် ခေတ်စားတဲ့ စကားလုံး အဖြစ်နဲ့ မကြာခဏ ကြားရပါတယ်။ ကိုယ်တွေ့ သင်ခန်းစားတွေလည်း ကြုံရပါ တယ်။ နိုင်ငံတကာမှာ လေယာဉ်နဲ့ ခရီးသွားဖို့ စီစဉ်တဲ့ကိစ္စမျိုးမှာ လေယာဉ် ထွက် မထွက် သေချာဖို့ ကိုယ်စီးနင်းရမယ့် ခရီးစဉ်ဖြစ်ကြောင်း သေချာဖို့ ဆိုတဲ့ အချက်နှစ်ချက်က ကြုံကြုံတင်တင် လုပ်မိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ နိုင်ငံပ ခရီးသွားတဲ့ အခါ လေယာဉ်ကို တစ်ကြောတည်း မစီးရဘဲနဲ့ ခရီး

တစ်ထောက်မှာ ပြောင်းစီးဖို့ ဖြစ်ရတာတွေ ရှိပါတယ်။ လေယာဉ် ခရီးစဉ် ဆက်စပ်မှုပါပဲ။ ဒီလို သေချာအောင် မလုပ်မိလို့ ဘန်ကောက်လို နေရာမျိုးမှာ သောင်တင်ပြီး လေယာဉ် စောင့်ရတာမျိုးနဲ့ တည်းခိုစရိတ် ပွန်းတာ ကြုံရဖူး ပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင်တော့ ကွန်ဖမ်းဟာ ကံသေကံမ ဖြစ်ဖို့ ကိစ္စပါပဲ။ အလုပ်များတဲ့ ခေတ်မှာ ကျွန်တော်တို့ အများစု အတွက် အားနည်း ချက် ကတော့ ကံသေကံမ ဖြစ်အောင် လုပ်တဲ့ အလေ့အထ နည်းပါးခြင်း ပဲလို့ မကြာခဏ တွေးမိရပါတယ်။ မကြာခဏ တွေးမိရတဲ့ အကြောင်း ကလည်း မကြာခဏ ကြုံရလို့ပါ။ ဘာပြုလို့လဲဆိုရင် ဒီခေတ်မှာ ကိုယ် တစ်ဦးတည်း လုပ်လို့ မဖြစ်တဲ့ ကိစ္စတွေ များနေလို့ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုချင် ပါတယ်။ အချိတ်အဆက် မမိတာ၊ အသိ မပေးမိတာ၊ ကိုယ့်ဘက်က တစ်ဖက်သတ် တွေးတောတာ ဆိုတဲ့ အမူအကျင့် စရိုက်တွေနဲ့ ဆိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။ ဖြစ်လေ့ရှိတာက အစည်းအဝေး ချိန်းထားပြီး ရက်ပြောင်းတာ၊ အချိန်ပြောင်းတာကို သိအောင် အကြောင်း မကြားဖြစ်တာ၊ နှိုးဆော်စရာ ရှိတာကို မနှိုးဆော်ဘဲ သတ်မှတ်ချိန် နီးကပ်မှ လောဆော်တာ၊ ဈေးနှုန်း စသည်ဖြင့် အပြောင်းအလဲကို သဲသဲကွဲကွဲ မပြောဘဲ အရောင်းအဝယ်နဲ့ အဆက်အဆံ ဖြစ်ကြတာမျိုးတွေလည်း ပါပါတယ်။ နောက်ဆက်တွဲ ရှုပ် ထွေးရတာပေါ့။

ပြီးတော့ သူများက ပျက်ကွက်တာကိုတော့ မခံချင်ဘဲနဲ့ ကိုယ်တိုင်က လစ်ဟင်းတာ၊ မေ့လျော့တာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ကွန်ဖမ်းဟာ အစီအစဉ် အချိန်ဇယား ဆွဲပြီး အလုပ် လုပ်ခြင်းနဲ့ပါ သွားပြီး ဆိုင်ပါတော့ တယ်။ လူကြီးတစ်ဦးရဲ့ စားပွဲ ပေါ်မှာ Work your plan, Plan your work ဆိုတဲ့ စာသားကို တွေ့ဖူးပါတယ်။ ‘အစီအစဉ်နဲ့ လုပ်ပါ။ လုပ်တဲ့ အခါ အစီအစဉ် ရှိပါစေ’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ ‘ဆောင်ရွက်ပြီးလျှင် ပြန်သတင်းပို့ပါ’ ဆိုတဲ့ စာတန်းကလေးများဟာ အများကြီး အဆင်ပြေနိုင်ပါတယ်။ တာဝန် ပေး

လိုက်ရင် ကိစ္စ ပြီး မပြီး ပြောလေ့ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အချိန်မီ ပြောဖို့လည်း လိုပါတယ်။

ကွန်ဖမ်း ကိစ္စမျိုးဟာ သံတမန် ဆက်သွယ်ရေးနဲ့ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း၊ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းများနဲ့ ဆက်သွယ်ရေးမှာလည်း ပိုပြီးတော့ တောင် အရေးကြီးပါတယ်။ ကိုယ်က ဒီအဆင့်မျိုး မဟုတ်တဲ့ တိုင်အောင် တစ်စုံတစ်ခု လုပ်တော့မယ်ဆိုရင် သေချာမှ၊ မလွဲမချော်ဖို့ ကြိုးစားမှ၊ အချိန် ကိုက်ဖြစ်မှဆိုတဲ့ နှိုးဆော်ချက်တွေကို ‘ကွန်ဖမ်း’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရက သတိ ပေးနေသလိုပါပဲ။

ဒါနဲ့ စကားမစပ် ကွန်ဖမ်း ဘက်ချလာ(Confirmed Bachelor) ဆိုတာကတော့ အိမ်ထောင် မပြုဘဲ တစ်သက်လုံး လူပျိုကြီး ဘဝနဲ့ အရိုး ထုတ်မယ့်လူရယ်လို့ ရင်းရင်းနှီးနှီး ပြောကြတာ ကြားရ ဖတ်ရ ဖူးပါတယ်။ ဘယ်ကိစ္စမှာ ‘ကွန်ဖမ်း’ ဖြစ်သင့်သလဲဆိုတာကတော့ ကိုယ့်ဘဝ အဆုံးအဖြတ်ပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။

ကိုလိုကွီးယယ် Colloquial

ကျွန်တော်တို့ စာရေးတဲ့ အခါ၊ အချင်းချင်း ပြောမိကြတဲ့ အခါ စကားပြော ဟန်နဲ့ ရေးမလား၊ စာဟန်နဲ့ ရေးမလားရယ်လို့ ဆွေးနွေးမိကြတယ်။ စကားပြောဟန်၊ ရင်းနှီးဟန်၊ အရပ်ဟန်တို့နဲ့ စာကို ရေးတာကိုတော့ အခု ပြောမယ့် ‘ကိုလိုကွီးယယ်’ ဟန် ဖြစ်ပါတယ်။ စာဟန်နဲ့ ရေးတာကတော့ ရေးရိုးရေးစဉ် ၍၊ သည်၊ ၎်၊ တို့နဲ့ အတည်အခန့် ရေးတဲ့နည်းလို့ ဆိုရပါ မယ်။ အဲဒီနည်းကို ဖောမယ် (Formal) စတင်းဒတ် (Standard) ဟန်နဲ့ ရေးတယ်လို့ အဘိဓာန်မှာ ဆိုပါတယ်။

အခု ဆောင်ပါးကို ရေးနေတဲ့ ဟန်ကတော့ ကိုလိုကွီးယယ်ဟန် ဖြစ်ပါတယ်။ အသံထွက်ကတော့ ခက်သလိုလို၊ ဆိုလို့ ကောင်းသလိုလို ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ လုပ်ငန်းသုံး ဝေါဟာရ အဖြစ်နဲ့ သုံးစွဲ ပြောဆို နေကြပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ ရင်းနှီးတဲ့ဟန် (Intimate Style) လို့ ပြောလို့ရ ပါတယ်။ စာဟန်နဲ့စာရင် ပိုပြီး နားဝင်တယ်ပေါ့။ မျက်နှာချင်းဆိုင်ပြော နေသလိုပေါ့။ စကားလုံး အသုံးအနှုန်းကလည်း အခွဲအညား သိပ်မပါနိုင်ဘူး လို့ ပြောရပါလိမ့်မယ်။

ဝတ္ထုစာအုပ်တွေ ကျမ်းစာအုပ်တွေထဲမှာဆိုရင် အဖြစ်အပျက်နဲ့ အကြောင်းအရာ ရှင်းလင်းချက်ကို စာသားနဲ့ ရေးပြီး စကားပြောတာတွေကို ပြောဟန်နဲ့ သီးခြား ရေးပါတယ်။ တစ်ခါတလေ ဇာတ်ပွဲတို့ ဘာတို့မှာတော့ စာဟန်နဲ့ ပြောတဲ့အခါ ပြော၊ စကားဟန်နဲ့ ပြောတဲ့အခါ ပြောတာမျိုးတွေ

လည်း ရှိပါတယ်။ ဇာတ်နိပါတ် ရာဇဝင် ဇာတ်လမ်းတွေမှာ ဒီဟန် နှစ်မျိုး ရောနေတယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။

အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန် တစ်ခုမှာတော့ စကားပြောဟန်ဟာ မင်းပါး စိုးခွင် မဝင်ဘူး၊ ရပ်ခလေး ရွာခလေးနဲ့ နီးတယ်၊ ထုံးမိစံမျှ မဖြစ်ဘူးလို့လည်း ယူဆတာမျိုး ရှိတဲ့ အကြောင်းကို ဖော်ပြထားပါတယ်။

စာဟန်ကတော့ ရှင်းပါတယ်။ အစဉ်အလာအရ ရေးသားခဲ့ကြတဲ့ ပုံစံ ဖြစ်ပြီး ဖတ်စာထဲက ‘ဘဦး ရေကူးနေသည်’၊ ‘ငါ၏ ဒူးနာ၏’ ဆိုတဲ့ ဟန်မျိုးနဲ့ ရေးတာဖြစ်ပါတယ်။ စာဖတ်ကျင့် များတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာတော့ စာဟန်ရော၊ စကားပြောဟန်ကိုရော နားထွေးစရာ မရှိပါဘူး။ နိုင်ငံတကာ အသံလွှင့်ဌာန တချို့မှာ ရေဒီယိုကနေ ဂန္ထဝင် ဝတ္ထုကြီးများကို ဖတ်ပြတဲ့ အခါ မူလ စာဟန် စာသားနဲ့ ဖတ်ကြားတာကို ကြားမိပါတယ်။ စကားပြော ကိုတော့ ပြောဟန်နဲ့ ညှပ်ပြီး ကွက်စိပ်ထဲက အသံနေ အသံထားလို တစ်ဦးဦး ရဲ့အသံနဲ့ ဝင်ပြီး ပြောဖတ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဆိုမှာ ခုတလော စကားပြောဟန်တွေနဲ့ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်တွေမှာ အရေး များလာတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဟိုတုန်းက ဆရာဇေယျာရဲ့ ‘ဦးလေးပြောမယ်’ ဆိုတဲ့ အခန်းတို့၊ ရန်ကုန် သတင်းစာက မြို့မမောင်၊ စပ်ဖြူမောင်တို့ရဲ့ အခန်းမှာ စကားပြောနဲ့ပဲ ရေးကြပါတယ်။ သဘာဝကိုက ဒီလိုဟန်နဲ့ ပြောရမှာ ဖြစ်လို့ပါပဲ။ ပေးစာအဖြစ်နဲ့ ရေးတဲ့ စာတွေမှာတော့ ဒီလိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတောင် “စာရေးလိုက်ပါသည် ခင်ဗျား” ဆိုပြီး အာလုတ် ပြုတတ်ကြပါသေးတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဆိုမှာ စကားပြောဟန်နဲ့ စာရေးကြတာရဲ့ အစဟာ စစ်ပြီးခေတ် လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနဲ့ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးတဲ့နောက် လူထုတရားပွဲနဲ့ ရှင်းလင်း တင်ပြပွဲတွေမှာ ပြောတဲ့ စကားတွေကို သတင်း စာ၊ ဂျာနယ်တွေမှာ မူရင်းအတိုင်း (Verbatim) ဖော်ပြတဲ့အခါ စကားပြော အတိုင်းဖြစ်ခဲ့ ပါတယ်။ စစ်ကြိုခေတ်ကဆိုရင် တစ်ဆင့်ခံ ပြောစကား (Reported Speech) နဲ့ ဖော်ပြလေ့ ရှိကြပါတယ်။ စစ်ပြီးခေတ်မှာတောင်

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

စကားပြော “... .. ပါတယ်”၊ “... .. ဆောင်ရွက်ပါ” လို့ တိုက်ရိုက် မရေးဘဲ “ကြောင်း” နဲ့ အဆုံးသတ်ကြပါတယ်။

စကားပြော ရေးဟန်နဲ့ ရေးသားမှု တွင်ကျယ်ခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အထောက်အထား တစ်ခုတော့ မနေ့တစ်နေ့က ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်.....မှာ စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၆၄၉/၉၉(၈)နဲ့ ထုတ်တဲ့ ဆရာနေထွတ်ရဲ့ ‘မန္တလေး အဘိဓာန်’ စာအုပ်မှာတော့ ၁၉၆၆ ခုနှစ်မှာ ကွယ်လွန်ခဲ့တဲ့ မြန်မာစာဆရာ ‘ဦးကျော်ရင် လေထီး’ အကြောင်းထဲမှာ ‘၁၉၆၅ (၁၃၇၂) ခု ဓမ္မဗိမာန် စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားတွင် ‘ဆင်သွားရင် လမ်းဖြစ်တယ်’ ဟု ဆိုကာ ဒီရေးနည်းကို ‘ဆင်သွားမှု’ ရယ်လို့ အမည်တွင်ကြောင်း ရေးသား ထားတာ ကို တွေ့ရပါတယ်။

အဲဒီအချိန် တစ်ဝိုက်လောက်တုန်းက "Colloquialization of Burmese" (ဟိုတုန်းက မြန်မာကို ရေးတဲ့ အင်္ဂလိပ်စာလုံးပေါင်းနဲ့) ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ပြည်ပရောက် မြန်မာပညာရှင် တစ်ဦး ရေးတဲ့ စာအုပ်ကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရဖူးပါတယ်။ စကားပြောတာ၊ စာရေးတာကို စူးလို့ ဆောက်လို့ လွယ်လွယ်ကူကူ ခိုးခိုးဒေါက်ဒေါက် ရေးဖို့ တိုက်တွန်းထားတယ်လို့ မှတ်မိ ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ‘ကိုလိုကွီးယယ်’ က ရင်းနှီးဟန် လွယ်လူပြီး ‘ဖောမယ်’ စာရေးဟန်က အခန့်အသန့် တည်ငြိမ်တယ်ဆိုပြီး အကြောင်း ကိစ္စကို လိုက်လို့ ရေးသားနေကြတာဟာ ရောက်ဆဲ အလေ့အထ တစ်ခုဖြစ်တာကို သုံးသပ်မိပါတယ်။

ကော်ပီ

Copy

‘ကော်ပီ’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဟာ စာဖွဲ့လောက်စရာ မရှိဘူးလို့ ထင်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီခေတ်ဟာ ကော်ပီခေတ်လို့ ဆိုလောက်ပါတယ်။ ကော်ပီကို မြန်မာစကား စစ်စစ်နဲ့ ပြောရရင် မျိုးတူ၊ မိတ္တူလို့ ဆိုရပါလိမ့်။ ပုံတူပွားခြင်းပေါ့။

ဘယ်ကိစ္စမဆို ပုံတူပွားရတဲ့ ကိစ္စဟာ ခေတ်အဆက်ဆက်က မလွယ်ကူခဲ့ပါဘူး။ ပုံတူပွားဖို့ ဖြစ်တဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကလည်း ခေတ်ကာလအလိုက် ပေါ်ပေါက်ခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စာရွက် အရေအတွက် ပွားများအောင် လုပ်မလား၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမှာ မျိုးတူပစ္စည်းတွေ များများထွက်အောင် လုပ်မလား။ စက်သဘောနဲ့ ကူနိုင်တဲ့ အခါကျမှ ပုံတူ၊ မိတ္တူ၊ မျိုးတူပွားချင်တဲ့ ကော်ပီ ကိစ္စဟာ လွယ်ကူစပြုလာပါတယ်။ စက်သဘောမကူနိုင်တဲ့ အခါတွေမှာတုန်းက စာတစ်အုပ်ကို မိတ္တူပွားချင်ရင် အပြီးအစီးရဖို့ ခါးချည့်အောင် ကူးရတယ်။ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်များလည်း ဒီလိုပါပဲ။ သမ္မာကျမ်းစာတို့၊ ကုရ်အန်ကျမ်းတို့လည်း ဒီလိုပါပဲ။ ကြာရှည်ခံအောင် ဆိုပြီး ကျောက်ထက် အက္ခရာ တင်တဲ့အခါမှာ မိတ္တူပွားရတာ ပိုပြီး လက်ဝင်ပါတယ်။ ပိုဆိုးတာပေါ့။

ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်တဲ့အခါမှာလည်း အရွယ်တူ၊ ပုံစံတူ များများ ရဖို့ လိုအပ်လာခဲ့ပါတယ်။ တစ်ဖြတ်တည်း တစ်ပြေးညီ ဖြစ်အောင် လုပ်ရတဲ့အပြင် အပ်ချုပ်စက်လို ချုပ်မလား၊ ဂဟေဆော်သလို ဆော်မလား၊

ဝက်အူစုပ်သလို စုပ်မလား၊ စရွေးကိုက် ဆက်သလို အဆက်မလားလို့ ရွေးချယ် ရပါတယ်။ ဘယ်အလုပ်မှာ ဖြစ်ဖြစ် လုပ်ငန်းတစ်မျိုးချင်းအလိုက် တာဝန် ခွဲပြီး သူ့အပိုင်းနဲ့ သူ လုပ်ကိုင်ရင် မြန်မြန်ပြီးနိုင်တဲ့ နည်းကို စမ်းသပ် သုံးစွဲနိုင်လို့ အဆင်ပြေခဲ့ကြပါတယ်။ စက်မှုခေတ်မှာ ဒီလိုနည်းနဲ့ လူသုံးကုန် အဝတ်အထည်တွေ၊ ဖိနပ်တွေ အပုံလိုက် အထပ်လိုက် ထွက်လာပါတယ်။ ဒါထက် ကြီးတဲ့ ပစ္စည်းများဖြစ်တဲ့ မော်တော်ကားတို့ ရုပ်မြင်သံကြားစက် တို့ကို ဆိုရင် ရွှေ့လျားနိုင်တဲ့ ပတ်ကြိုးလို နေရာမျိုးပေါ်မှာ တင်ပြီး သတ်မှတ် ထားတဲ့ ရွှေ့လျားလမ်း တစ်လျှောက်မှာ လိုအပ်တဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေကို တပ်ဆင်ပြီး အချောသပ် စမ်းသပ်ပြီး ထုတ်လုပ်နိုင်ပါတယ်။ မော်တော်ကား ဆိုရင် ဒီနည်းနဲ့ နောက်ဆုံး အဆင့်မှာ စက်ရုံထဲက အသင့်မောင်းပြီး ထွက်နိုင်ပါတယ်။ ဒီနည်းကိုတော့ အမေရိကန် ကားလုပ်ငန်းရှင်ကြီး ဟင်နရီ ဖိုဒ်နို ဆိုသူက တီထွင်ခဲ့တာလို့ သိရပါတယ်။

ကုန်ထုတ်လုပ်တဲ့ ကိစ္စမှာ ကော်ပီလိုအပ်သလိုပဲ အနုပညာဖန်တီး တဲ့ ကိစ္စမှာ မိတ္တူ ကော်ပီ လိုအပ်ပြန်ပါတယ်။ ကက်ဆက်ခွေ၊ ဗီဒီယိုခွေ၊ ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်း ဖလင်ခွေ၊ စီဒီရွမ် စသည်ဖြင့် များများ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိ နိုင်မှ အကျိုးရှိပြီး တွက်သားကိုက်ပါတယ်။ ဒါမှ အများကြည့်ရှု၊ အများ ခံစားနိုင်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ကာယကံရှင်ရဲ့ ဖန်တီးနိုင်စွမ်းကို အသိ အမှတ် ပြုရမယ့် ထုံးစံ ရှိလို့ ‘မူပိုင်ခွင့်’ ဆိုတဲ့ ကော်ပီပွားခွင့် ကိစ္စ တစ်ရပ် ဟာလည်း ပေါ်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ‘ကော်ပီပွားခွင့်’ ဟာ ကာယကံရှင်ရဲ့ ခွင့်ပြုချက် ရရေးက အဓိက ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုင်ရှင်က ဖန်တီး သူက ငွေကြေးသတ်မှတ်ပြီးတော့ ခွင့်ပြုချင် ပြုမယ်။ အဖိုးအခ ငွေကြေး မသတ်မှတ်ဘဲ စေတနာနဲ့ အခမဲ့ခွင့်ပြုချင်ရင်လည်းရနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စီးပွားကုန်သွယ်မှုသဘော ပါဝင်တဲ့ လုပ်ငန်းတိုင်းမှာတော့ ငွေကြေး တန်ဖိုး ကိစ္စဟာ အနည်းနဲ့အများ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရလေ့ ရှိကြတာပါပဲ။ ဒီတော့ ကော်ပီ ကူးယူခွင့်ဟာ အရေးပါတဲ့ ကုန်သွယ်ဆက်ဆံရေး အကြောင်း တစ်ခု ဖြစ်နေတာကို သတိပြုရပါတယ်။

ဘယ်ကိစ္စမှာမဆို ကော်ပီကူးယူခွင့်ကို အသိအမှတ်ထား လေးစားပြီး လိုအပ်သလို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဟာ အနုပညာမှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမှာ ဖြစ်ဖြစ် အပြန်အလှန် အကျိုးပြု စောင့်ရှောက်ခြင်းလို့ ယူဆရပါတယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း မူလပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးကြောင့် သူ့ရဲ့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို လေးစားရသလို သူ့အဖို့ အကျိုးခံစားခွင့်ဟာ အချိန် အကန့်အသတ်နဲ့ ရှိရပါတယ်။ သတ်မှတ်ကာလ တစ်ခု ကျော်ခဲ့ရင် အများပိုင် ဖြစ်သွားသင့်တာမို့ ဒီသဘောကို ကျင့်သုံးကြရပါတယ်။

လုပ်ငန်းသဘောနဲ့ ကြည့်ရင်ဘယ်ကိစ္စမှာပဲဖြစ်ဖြစ် အနည်းနဲ့အများဆိုသလို မိတ္တူပွားရမယ့် လိုအပ်ချက်များလည်း ရှိပါတယ်။ ရုံးစာတို့၊ ဌာနတွင်းစာတို့က အစပေါ့။ သိမ်းဆည်းချင်၊ ပိုင်ဆိုင်ချင်၊ ကိုးကားချင်တဲ့ ကိစ္စတွေ ရှိတတ်တော့ အရေးကြီးတဲ့ စာတစ်စောင်ဆိုရင် စောင်ရေ များများ ပွားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ လောလောဆယ် မကူးယူသေးဘဲနဲ့ လိုအပ်မှ စက်ထဲက ထုတ်ယူလို့ ရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်မျိုး ရှိရင်တောင်မှ ရတုန်းယူထားရတာ အလွယ်ဆုံးပဲ ဆိုပြီး မလိုအပ်ဘဲ မိတ္တူ ပွားလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒီတော့ စက္ကူတွေများ ဖိုင်တွေ ပွားကုန်ပြန်တာပေါ့။

ကမောက်ကမနိုင်တဲ့ အချက်တစ်ခုကတော့ ရုံးတွေ၊ ဌာနတွေမှာ စက္ကူတွေ၊ ဖိုင်တွေ နည်းသွားစေတော့မယ် (Paperless Office) ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်သံနဲ့ ပွဲဦးထွက်ခဲ့တဲ့ ကွန်ပျူတာ ရုံးလုပ်ငန်းခေတ်မှာလည်း အခုမှ ပိုပြီး စက္ကူ ကိစ္စ ဇယားရှုပ်နေပါသေးတယ်လို့ နိုင်ငံတကာ စီမံခန့်ခွဲသူတွေက ပြောကြပါတယ်။ မိတ္တူတွေ လွယ်လွယ် ပွားကြလို့ပေါ့။

ဒါတောင် 'ကော်ပီယာ' ဆိုတဲ့မိတ္တူပွားစက် မပေါ်ခင်ကဆိုရင် ဖယောင်း မိတ္တူပွားဖို့ ဖောက်ရတဲ့ ဒုက္ခက မသေးပါဘူး။ အခုလို မိတ္တူကူးစက်နဲ့ ပုံကြီးချဲ့ချင်၊ ပုံငယ်ချဲ့ချင်လို့ ရတဲ့အပြင် စာအုပ်ကြီး တစ်အုပ်လုံးတောင် ကူးယူချင်ရင် ရတဲ့ ခေတ်မှာ အဆင်ပြေတာရှိသလို ကူးယူရတဲ့ စရိတ်ကြီးတာလည်း ရှိနေပြန်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ရုံးလုပ်ငန်းတွေမှာ စက္ကူ သုံးပြီး ဖြန့်ချိတဲ့ သုံးစွဲတဲ့ စနစ်ကို စနစ်ကျနအောင် လုပ်ဖို့ လိုနေဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိတ္တူ ပုံတူအကြောင်းကို ဆင့်ပွားရရင် အရေအတွက် ပွားများခြင်း (Multiplication) ဆိုတဲ့ အင်အား တစ်ရပ် အဖြစ် ယူနိုင်သလို၊ အမြင်တူ၊ အကြိုက်တူ၊ အသိတူချင်းဆိုတဲ့ ကိစ္စမျိုးနဲ့လည်း ဆက်စပ်နေပါတယ်။ တစ်ချို့များ အတွေးတူ၊ အကြံတူ၊ လက်ရာတူ ဖြစ်တဲ့ သဘောမျိုးနဲ့တောင် သင်းပင်း စုဖွဲ့ပြီး ဆောင်ရွက်ကြပါတယ်။ အတွေးတူ၊ အကြံတူ၊ ခံစားချက် တူဖို့ ကိစ္စမှာ ကူးယူရတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အတွေးအမြင်ချင်း ကူးစက်ကြရင် ပိုကောင်းတာပေါ့။ ညီညွတ်ခြင်းသည် အင်အားဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင် စေမှာပါ။ မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းများတော့ မိတ္တူဆိုတာ ပါဠိဘာသာ ‘မိတ္တ’က ဆင်းသက်လာပြီး မြန်မာဘာသာ ‘တူ’ နဲ့ တွဲပြီး သုံးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိတ်ဖြစ်ခြင်း၊ တူညီခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတွေကို ဖော်ကျူးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကူးယူတာ၊ ပွားများတာ များဟာ လိုလားမှု၊ လိုအပ်မှု ပြုလုပ်လေ့ ရှိတာဖြစ်လို့ တစ်သဝေမတိမ်း ရချင်၊ ယူချင်ကြပါတယ်။ သိပ္ပံပညာ အနေနဲ့ ဒီဆန္ဒကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်အောင် ‘ကလုန်းနင်း’ (Cloning) ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းကို တီထွင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သက်ရှိတို့ကို ပုံတူပွားတဲ့ ဒီ လုပ်ငန်းဟာ သက်ဆိုင်ရာ သတ္တဝါရဲ့ ဗီဇ အရည်အသွေးကို လိုချင်တာ အဓိက ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဒေါ်လီ’ လို့ အမည် ပေးထားတဲ့ သိုးမကလေးကို ၁၉၉၇ ခု နှစ်ဦးမှာ သက်ရှိ ပုံတူပွားနိုင်တဲ့ အကြောင်း ကြေညာခဲ့ပါတယ်။

တကယ်ဆိုရင် ကောင်းတာမှန်သမျှ ကော်ပီပွားပြီး ကောင်းတဲ့ စိတ်ထား မှန်သမျှ ပေါင်းစပ်မိရင် အကောင်းတွေ စုမိမယ်လို့ တွေးမိ ပါတယ်။

ဒက်ကိတ်

Decade

ဒက်စီမယ် (Decimal) ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ ‘ဒက်ကိတ်’ (Decade) တို့ဟာ ပါဠိစကား ‘ဒဿမ’ နဲ့သွားပြီး အသံထွက်ချင်း တူနေပါတယ်။ စကား ရင်းမြစ် တစ်ခုတည်းဆိုတာဟာ ဘာသာဗေဒကို မကျွမ်းကျင်ဘဲနဲ့တောင် ခန့်မှန်းလို့ ရပါတယ်။ ဒီကာ (Deca) ဆိုတာက ဂရိဘာသာစကားလို့ အဘိဓာန်က ဆိုပါတယ်။ ‘တစ်ဆယ်’ အရေအတွက်ကို ဆိုလိုတာပါ။ ဒက်ကိတ် ဆိုရင်တော့ ‘ဆယ်စုနှစ်’ ပေါ့။

တစ်ကနေ တစ်ဆယ်အထိ ဂဏန်းကို တီထွင် သုံးစွဲခဲ့သူများဟာ သူတို့မှာ ရှိတဲ့ လက် ဆယ်ချောင်းကို အားကိုးခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ လက်ချိုးပြီး ရေတွက်တဲ့ အခါမှာ ကိုယ့်မှာ ရှိထားတဲ့ လက်ဆယ်ချောင်းဟာ ဘယ် လူမျိုးမှာပဲ ဖြစ်ဖြစ် အဆင်အပြေဆုံး ဖြစ်ခဲ့မှာပါ။ ဒီခုဂဏန်း ဆယ်လုံး ကို ဘယ်သူ တီထွင်ခဲ့တယ်လို့ အမှတ်အသားတော့ မရှိပါဘူး။ ဒီလို သုံးစွဲ ရာက တစ်ဆင့် တစ်ဆယ်တွေကို ဆယ်ခါ စုလိုက်ရင် ၁၀၀ ဖြစ်တာ၊ ၁၀၀ တွေကို ဆယ်ခါ စုလိုက်ရင် ၁၀၀၀ ဖြစ်တာဆိုပြီး သောင်း၊ သိန်း၊ သန်း အထိ ဉာဏ်ရှိသလို ဆင့်ပွားခဲ့တာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

နေ့စဉ် ကိစ္စများမှာတော့ ရှေးခတ်တုန်းက ဆိုရင် ခုဂဏန်း၊ ဆယ် ဂဏန်း၊ ရာဂဏန်းအပြင် ထောင်ဂဏန်းထက် ပိုပြီးအများအားဖြင့် ရေတွက်စရာ အကြောင်း မရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့မယ် ထင်ပါတယ်။ ဒီခေတ် ကျတော့ စီးပွားကုန်သွယ်မှု၊ စီမံခန့်ခွဲမှုနဲ့ စာရင်းအင်း ထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ငန်း

တွေ ကျယ်ပြန့်လာသော သောင်းဂဏန်းရဲ့ အထက်ကို အဆများစွာတက်ပြီး သုံးစွဲ နေကြရပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ အများအားဖြင့် သန်းဂဏန်းမှာ သွားပြီး ရပ်ပါတယ်။ ရပ်သွားပေမဲ့ တစ်သန်း၊ နှစ်သန်းဆိုပြီး သန်းတွေကို ခုဂဏန်း အရေအတွက်နဲ့ ထပ်ဆင့်ပြီး သုံးကြပြန်တယ်။

သန်းဂဏန်းရဲ့ ဟိုဘက်မှာတော့ တွက်ချက်စရာတွေ ရှိသေးတယ် ဆိုရင် ဘီလျံ (Billion) ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရ ဆီကို ကူးကြပါတယ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် မဖြစ်ခင်တုန်းက ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဘီလျံ ဆိုတဲ့ ကုဋေ ၁၀၀ အရေ အတွက်ကို သုံးစရာအကြောင်း အလွန် နည်းခဲ့ပါတယ်။ အခုတောင်မှ ကမ္ဘာ့ လူဦးရေကို ဘီလျံပမာဏနဲ့ ပြောရင် ခြောက်ဘီလျံကျော်လောက်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ သန်းပေါင်း ၆၀၀၀ ကျော်ပေါ့။ သိန်းပေါင်း ၆၀၀၀၀ ကျော်ပေါ့။

အခုလို ဂဏန်းကြီးကြီးတွေကို တိုတိုတုတ်တုတ်နဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မှတ်သားနိုင်တဲ့ စနစ်မှာ အဆင်ပြေမှုဟာ သုညရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် ဖြစ်ပါ တယ်။ သုညကို အာရပ်လူမျိုးတို့က ဝလုံးပုံစံနဲ့ တီထွင်ခဲ့တယ် ဆိုတဲ့ အမှတ်အသား ရှိပါတယ်။ သုညဟာ သူ့ချည်းသက်သက်တော့ ဘာမှ အရေအတွက် တန်ဖိုး မရှိပါဘူး။ သုညဟာ ပါဠိစကားပါ။ ထင်ပေါ်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ‘အချည်းနီး’ ၊ ‘အရေအတွက် ဘာမျှမရှိ’ လို့ဆိုလို ပါတယ်။

စကား အလျဉ်းသင့်လို့ သုညနဲ့ ပတ်သတ်ပြီး မြန်မာစာပေမှာ ရေးဖွဲ့တာ တချို့ကို သာဓက ပေးရရင် ‘ထောင်သောင်းကုဋေ၊ တွက်ရေမရ၊ အနန္တလျှင်၊ သုညမှောင်ကြီး၊ မြောတုံပြီးမှ’ ရယ်လို့ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားရဲ့ ဂမ္ဘီရ ကဗျာ ကျမ်းမှာ စပ်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ပြီးတော့ အများ ကြားဖူး နေတဲ့ ‘ထီးသုဉ်းနန်းသုဉ်း၊ မြို့သုဉ်းသုည၊ သုဉ်းသုံးဝဖြင့်၊ သုဉ်းနှင့် ရလစ်၊ သုညခေတ်ဝယ်၊ ဖြစ်လာရလေ၊ တို့တစ်တွေသည်’ ဆိုတဲ့ မန္တလေးခေတ် သီပေါမင်း ပါတော်မူ အကြောင်းကို ဆီးဘန်နီ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ၁၂၆၉ ခုနှစ်မှာ ပုံနှိပ်တဲ့ ကဝိမဏ္ဍနမေဒနီကျမ်းမှာ ဆိုပါတယ်။

ပြီးတော့ ‘ဂဏန်းဝယ် သုညမို့၊ ကြုံရတဲ့ အကြင်၊ ကျိုးက မထင်’ ဆိုပြီး စလေဦး ပုညရဲ့ တေးထပ်ပေါင်းချုပ်မှာ စပ်ဆိုထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆိုခဲ့တဲ့ အတိုင်း ‘အချည်းနှီးပဲ၊ အရေအတွက် ဘာမျှမရှိ’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်လို ပေါ်လွင်စေတဲ့ မူရင်းအနက်ကတော့ ‘ခွေး၏ အကျိုး စီးပွား’ လို့ ပင်ရင်း အဆိုရှိပါတယ်။ ပါဠိဘာသာနဲ့တော့ ‘သုနဿ ဟိတံ သုည’ လို့ ဆိုပါတယ်။ တတိယ မောင်းထောင်ဆရာတော်ရဲ့ အဘိဓာန် ဋီကာနိဿယကျမ်းမှာ ပါဝင်ပါတယ်။

သုညကို သုံးပြီး ဂဏန်း အရေအတွက်ကို ဖော်ပြတဲ့ နေရာမှာ တချို့ဂဏန်းကြီးများမှာ အသုံးအနှုန်းအားဖြင့် အမေရိကန်နဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ မတူကြပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်တို့က လက်ခံ (Lakh) ဆိုတဲ့ တစ်သိန်းကိန်းကို အသုံး များပြီး အမေရိကန်တို့က မီလျံ (Million) ဆိုတဲ့ ဆယ်သိန်းကိန်းကို အသုံးများပါတယ်။ သန်းဂဏန်းပေါ့။ မီလျံကနေ ခုနပြောတဲ့ ကုဋေ ၁၀၀ ဖြစ်တဲ့ ဘီလျံအထိ ရောက်ခဲ့တဲ့အပြင် ထရီလျံ (Trillion) ဆိုတဲ့ အသုံး အနှုန်း အထိပါ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ထရီလျံမှာ တစ်နောက်က သုည ၁၂ လုံး ပါတယ်လို့ အမေရိကန်က ဆိုပါတယ်။ ပြင်သစ်ကလည်း အမေရိကန်လိုပဲ သတ်မှတ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်နဲ့ ဂျာမနီကတော့ တစ်နောက်က သုည ၁၈လုံး ပါတယ် ဆိုပြီး မူကွဲပါတယ်။ ဒီလို မူကွဲပေမဲ့ အသုံးတွင်ကျယ်တဲ့လူက လွမ်းမိုးသွားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာမှာတော့ ကုဋေကုဋာရယ်လို့ အရေအတွက် များပြားတာကို သုံးကြတယ်။ ကျမ်းဂန်နဲ့ ကိုးကားပြီး ဆိုရတဲ့အခါ ခေါဘဏီ၊ အက္ခောဘဏီ ဆိုပြီး သုံးကြပါတယ်။ ‘ခေါဘဏီ ကတော့ တစ်ဖက် ရန်သူတို့ မချောက်ချားနိုင်သည့် စစ်တပ်ကြီး’လို့ ဆိုပါတယ်။ “အက္ခောဘဏီ ဟာ ကုဋေတစ်သန်း၊ လေးသိန်း၊ တစ်ရာ တစ်ဆယ့်တစ်ကုဋေသည် အက္ခောဘဏီဟု မဟာဝင်ဋီကာဆို၏” လို့ ဆရာတော်ဦး ဗုဒ္ဓိရဲ့ မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၃ ခုနှစ်မှာ ရေးတဲ့ သဒ္ဒါနိတိကျမ်းက ဆိုပါတယ်။ သူတို့ ဘာသာမှာတော့ ကုဋေကုဋာသဘောနဲ့ ပြောရင်း ဇီးလျန်းစ် (Zillion) ဆိုတဲ့ အသုံးကို စကားအဖြစ် သုံးကြပါတယ်။

ကိန်းဂဏန်းများ အကြောင်းကို ပြောရင်းနဲ့ ကျွန်တော်တို့ မူလအစ ချိခဲတဲ့ ဒက်ကိတ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဆယ်ခုနှစ် အကြောင်းကို ပြောချင်ပါသေး တယ်။ အချိန်ကာလတွေကို ရေတွက် သတ်မှတ်တဲ့ နေရာမှာလည်း ၁၀ နာရီ၊ ၁၀ ရက်၊ ၁၀ လတို့က အသုံး မများလှပေမဲ့ ဆယ်စုနှစ်ကျတော့ အသုံး တွင်တာတွေ ရှိပါတယ်။ ရာစုနှစ်နဲ့ ထောင်စုနှစ် အကြောင်းကတော့ ခုတလော ခုနှစ်ပြက္ခဒိန်ကာလ အပြောင်းအလဲမှာ မကြာခဏ သုံးစွဲနေကြ ပါတယ်။

ဆယ်စုနှစ် ဆိုတာကတော့ လူ့သက်တမ်း အရှည်အလျားနဲ့နှိုင်းယှဉ် ရင် လူတိုင်းလိုလို လက်လှမ်းမီတဲ့ အချိန်ကာလ တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဆိုရင် လူဦးရေကိစ္စ၊ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်ကိစ္စနဲ့ လူမှုစီးပွား ကိစ္စတို့မှာ ၁၀နှစ်တွေ ထားပြီး အလုပ် လုပ်နေပါတယ်။ အောင်မြင်တာ လည်း ရှိရဲ့၊ နောက်ထပ် တိုးချဲ့ပြီး ကာလ သတ်မှတ်ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အချိန်ကာလ ပန်းတိုင်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်ဆိုရင် အချိန်ကာလ ရွှေ့ပြောင်းမှုဟာလည်း ဂဏန်း သင်္ချာ နဲ့ တွက်ချက်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတင်လား ဆိုတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဂဏန်း အရေအတွက်ကို သုံးပေမဲ့ အရှည်အလျား၊ အခြင်အတွယ်၊ အလေး ချိန် တို့ကိုလည်း ဒီလိုပဲ အတိုင်းအဆ သတ်မှတ် ရပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ကိုယ့် ရိုးရာနည်းနဲ့ ရေတွက်မှတ်သားမလား၊ နိုင်ငံတကာနည်းနဲ့ ရေတွက် မှတ်သားမလားဆိုတဲ့ အဆုံးအဖြတ်လည်း လိုအပ်လာပါတယ်။ နိုင်ငံ အများ နဲ့ ကူးလူးဆက်ဆံရတဲ့ ခေတ်မှာ နိုင်ငံတကာ စနစ်ကို သုံးကြရင် အဆင်ပြေ တာပေါ့။ နိုင်ငံတကာ စနစ်မှာတောင်မှ ဥရောပစနစ်နဲ့ အမေရိကန်စနစ် ဆိုပြီး တစ်ချို့နေရာတွေမှာ ကွာပါသေးတယ်။

ဂဏန်းနဲ့ ရေတွက်ဖော်ပြဖို့ မလိုအပ်ခင်တုန်းကတော့ ကျွန်တော်တို့ ရိုးရာမှာ အချိန်ကို နေထန်းတစ်ဖျားလောက်၊ သက်ကြီး ခေါင်းချချိန်လောက် စသည်ဖြင့် ပြောကြပါတယ်။ အခြင်အတွယ်ကို ရွေးစေ့လောက်၊ မန်ကျည်း စေ့လောက်၊ လက်တစ်ခုပဲလောက် စသည်ဖြင့် သုံးကြပါတယ်။ အတိုင်း အတာ အမြင့်တို့ကို လက်တစ်ဖောင်လောက်၊ ရင်ညွန့်လောက်စသည်ဖြင့်

ဆိုကြပါတယ်။ အကွာအဝေးကို တစ်ခေါ်လောက်၊ ဝါးတစ်ရိုက်လောက်က စပြီး မြင်းတစ်ပြေးအထိ ခန့်မှန်းခြေနဲ့ ပြောဆိုကြပါတယ်။ ခန့်မှန်းခြေနဲ့ ပြောကြလို့ အငြင်းအခုံ ဖြစ်ရတာ ရယ်စရာ ဖြစ်ရတာတွေလည်း အများ အပြားပါပဲ။

ခုအခါမှာတော့ ဘယ်လုပ်ငန်းမဆို စနစ်တကျ လုပ်ကိုင်တော့မယ် ဆိုရင် အရေအတွက်၊ အတွက်အချက်၊ အချိုးအစား၊ အဖိုးနှုန်းထား ဆိုတာ တွေ သူနယ်နဲ့သူ သတ်မှတ်တာ လိုလာပြီ ဖြစ်တဲ့ အတွက် ဂဏန်းသင်္ချာဟာ လူမှုကိစ္စ အားလုံးရဲ့ အသက် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ဒီဗိုက် Divide

‘ဒီဗိုက်’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို အခုတလော အသုံးများလာကြပါတယ်။ အာရှ မှာ သမိုင်း ဖြစ်စဉ်အရ ကိုရီးယား နှစ်နိုင်ငံဖြစ်နေတာကို မြောက်ပိုင်းက ခေါင်းဆောင် ကင်ဂျုံအီးလ်နဲ့ တောင်ပိုင်းက ခေါင်းဆောင် ကင်ဒေးဂျုံတို့ မကြုံစဖူး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးကြတဲ့ ပွဲမှာ သတင်းမဂ္ဂဇင်းကြီး တစ်စောင်က ‘ခြားနားကွဲပြားချက်ကို သူတို့ တံတားခင်းပြီး ဆက်ပေး နိုင်ပါ့မလား’ (Can They Bridge The Divide) လို့ မျက်နှာဖုံး ဆောင်းပါးအနေနဲ့ မကြာခင်က ရေးလိုက်တယ်။

သိပ်မကြာခင်တုန်းကပဲ တခြား မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်က ‘ဒီဂျစ်တယ် ခြားနားချက်’ (Digital Divide) ဆိုပြီး သုံးနှုန်းလိုက်ပါတယ်။ ဒီသဘော ဟာ ကွန်ပျူတာခေတ်မှာ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပုံချင်း မတူဘဲဖြစ်နေကြတာကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန် သမ္မတ သက်တမ်းများ နောက်ဆုံး အချိန်ကို ချဉ်းလာပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် မိန့်ခွန်း တစ်ခု ပြောရာမှာ ဒီစကားကိုပဲ ဒီဂျစ်တယ် ဒီဗိုက် (Digital Divide) လို့ သုံးလိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ ဂျပန်နိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မိုရိက ဒီဂျစ် တယ် ပညာ ကွာခြားမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူတောင် အီးမေးလ် ဆိုတဲ့ စာပို့ စနစ်ကို မကြားသေးမီကမှ ပထမဆုံး အကြိမ် ပို့ခဲ့ရကြောင်း၊ မိမိတို့ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အသက် ၈ နှစ်မှ ၈၀ အရွယ်အထိ ကွန်ပျူတာကို

သုံးနိုင်ဖို့ ဖြစ်တယ်လို့ ခုနှစ်နိုင်ငံ အုပ်စု အစည်းအဝေးမှာ တင်မယ့် အကြောင်း ဖော်ပြ ထားပါတယ်။

ခေတ်ကာလ အလျောက် အသုံးအနှုန်းတွေရဲ့ အဓိပ္ပာယ်များဟာ အပြောင်းအလဲရှိ ဖြစ်တတ်လေ့ရှိပါတယ်။ ‘ဒီဗိုက်’ ဆိုရင် ကျောင်းမှာ တုန်းက သင်္ချာမှာ ပေါင်းနုတ်မြောက်စား ဂဏန်းသင်္ချာ သင်တဲ့အခါ ကိန်းဂဏန်း တစ်ခုကို သူထက် ငယ်တဲ့ ကိန်းဂဏန်း တစ်ခုနဲ့ နှိုင်းယှဉ် ချင့်တွက်ကြည့်ရင် ဘယ်နှကြိမ်ကွာသလဲဆိုတဲ့ ဟာကို ရှာကြည့်တာပေါ့။ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ဖဲ့ဖဲ့ ယူကြည့်တာကို စားတယ်လို့ ခေါ်တာပါပဲ။ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ဆိုတဲ့နေရာမှာ တစ်ကြိမ်ချင်း မလုပ်ကြဘဲနဲ့ အလီ ဆိုတဲ့ ပုံသေမြောက်ကိန်းက ရှိနေတော့ အလီနဲ့ တွက်ပြီး စားချလိုက်တာ ပါပဲ။ စားလို့ ကွက်တိ ပြတ်ရင်ပြတ်၊ မစားလောက်လို့ ကျန်နေတဲ့ ဂဏန်း ကို အကြွင်းလို့ သုံးကြပါတယ်။ အခုခေတ်မှာတော့ အကြွင်းဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း ကို နေ့စဉ် အသုံးအနှုန်းမှာ တစ်လုံးတည်း မသုံးတော့ဘဲနဲ့ အကြွင်း အကျန်၊ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း စသည်ဖြင့် တခြား စာလုံးများနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး သုံးနေ ကြပါတယ်။

အခု ပြောတာဟာ ‘ဒီဗိုက်’ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရရဲ့ အသုံးအများဆုံး အနက်သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ကျောင်းသင်ခန်းစာ ကိစ္စကို မပြောဘဲ အခြား ကိစ္စများမှာ သုံးမယ်ဆိုရင် လူမှုရေးနယ်ပယ်မှာ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှု တွေ၊ ဂုဏ်အဆင့်အတန်း ခြားနားမှုတွေရယ် ဆိုတာမျိုးကို ‘ဒီဗိုက်’ ရယ်လို့ လောလောဆယ် သုံးလာကြပါတယ်။ လူမှုရေးရဲ့ အဆင့်မြင့် ကိစ္စ တစ်ခု ဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးရာမှာလည်း ကျွန်တော်တို့ နယ်ချဲ့ လက်အောက်တုန်းက ကိုလိုနီ အင်္ဂလိပ်တို့က ‘ဒီဗိုက်အင်န်ရှူးလ်’ (Divide and Rule) ဆိုပြီး ‘သွေးခွဲ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်’ နဲ့ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒါကို ပါဠိစကား အခေါ်မှာ ‘ဘေဒပရိယာယ်’ လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။

‘ဒီဗိုက်’ ဆိုတဲ့ စကားမပေါ်ခင်က ခုနပြောတဲ့ အဓိပ္ပာယ်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာ Gap ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ အသုံးများခဲ့ပါတယ်။ မျိုးဆက် ကွာဟမှု (Generation Gap)၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး ကွာခြားမှု (Development

Gap)၊ စက်မှု နည်းပညာ ကွာခြားမှု (Technology Gap) တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ပေါ်ပင် အသုံးတွင်တဲ့ စကားတွေကို ကျွန်တော်တို့ လိုက်ပြီး ဘာသာပြန်ရတာ ရုတ်တရက် အဆင်မပြေ ဖြစ်ခဲ့တာမျိုးတွေလည်း ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ကွယ်လွန်သူ ဆရာ ဦးသိန်းဖေမြင့်က **Gap** ကို ‘ကွာဟမှု’ လို့ စပြီး သုံးခဲ့ပါတယ်။ အလားတူ ဘာသာပြန်မှု အခက်အခဲတွေကို တစ်ယောက်ယောက်က အဆင်ပြေအောင်သုံးနှုန်းဖို့ ဖြေရှင်းလိုက်တော့လည်း ကျေးဇူးတင်ရတာပေါ့။

ကွာဟမှုတို့၊ သွေးခွဲမှုတို့၊ ခြားနားမှုတို့ဟာ အင်္ဂလိပ်စကား အသုံးအနှုန်းမှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ မြန်မာစကား အသုံးအနှုန်းမှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ အချိန်ကာလအားလျော်စွာ အနက် ကောက်ယူပုံ ကွဲပြားကြပေမဲ့ နိုင်ငံတကာမှာ ဒီလို ကိစ္စမျိုးအတွက် ဖြစ်ရပ်တွေ၊ အကြံအစည်တွေ၊ သဘောထားတွေ ဟိုတစ်ကွက် သည်တစ်ကွက် ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဒီဗိုက်’ ဖြစ်ရတာ၊ ‘ဂက်ပ်’ ဖြစ်ရတာတွေဟာ ကမ္ဘာ့ သမိုင်း အစဉ်အဆက်အားဖြင့် ဘေးပယောဂကြောင့် ဖြစ်ရတာ ရှိသလို သမိုင်း အမွေဆိုးတို့၊ လွှဲမှားတဲ့ အယူအစွဲတို့ကြောင့် ဒီသဘောမျိုး ဖြစ်နေရတာလည်းရှိပါတယ်။ ဒါကို တတ်နိုင်သမျှ ပပျောက်အောင်လို့ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများက အားထုတ်နေကြတာလည်း ရှိပါတယ်။ ဆူကြုံနိမ့်မြင့်တွေကို တတ်နိုင်သမျှ တစ်ပြေးညီ ဖြစ်အောင် လူ့အားလူ့မာန်နဲ့ အားထုတ်ကြတာပေါ့။ ဒီ ဝေါဟာရက ပေးတဲ့ သင်ခန်းစာတစ်ခုကတော့ ‘United We Stand, Divided We Fall’ ဆိုတဲ့ ‘နွားကွဲရင် ကျားဆွဲမယ်’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုး သက်ရောက်တဲ့ အင်္ဂလိပ် စကားပုံဖြစ်ပါတယ်။

အခုပြောတဲ့ ‘ဒီဂျစ်တယ် ဒီဗိုက်’ ဟာလည်း ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု အချိုးမညီကြသေးပေမဲ့ အများနည်းတူ ‘ဒီဂျစ်တယ် ခေတ်ထဲဝင်အောင်လို့ ကျွန်တော်တို့ မာလတီ မီဒီယာ နည်းနဲ့ အားထုတ်နေတဲ့ အကြောင်း သတိမူစရာ ဖြစ်ပါတယ်။

အင်တာပရိုက်စ် Enterprise

‘အင်တာပရိုက်စ်’ ဟာတစ်ချိန်သော အခါက ကုမ္ပဏီ၊ ကော်ပိုရေးရှင်း ဆိုတဲ့ အမည် ဝေါဟာရတွေလောက် မတွင်ကျယ်ခဲ့တာကို အမှတ်ရပါတယ်။ အခုတော့ ‘အင်တာပရိုက်စ်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ ရှေ့တန်းကို တက်လာ တယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။ ယေဘုယျ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ စီးပွားကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကုမ္ပဏီတို့၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့ကတော့ ပေါင်းစပ် တဲ့သဘော၊ စုပေါင်း လုပ်ကိုင်မှု သဘောကို ဆိုလိုပြီး ‘အင်တာပရိုက်စ်’ ကတော့စွန့်စားဆောင်ရွက်မှု သဘောကို ပိုပြီး အဓိက ပေါ်လွင်စေချင် တယ်လို့ နားလည်ရပါတယ်။

ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ် နိုင်ငံတကာမှာ တွင်ကျယ်နေတာကို အကြောင်းပြုပြီး ဒါ့ကြောင့်များ ဒီစကား ဝေါဟာရ တွင်ကျယ် ရသလားလို့ တွေးမိစရာပါပဲ။ ဈေးကွက်ဆိုတာ အပြိုင်အဆိုင် ရောင်းဝယ် ဖလှယ် ရတဲ့ သဘောရှိတော့ ‘အင်တာပရိုက်စ်’ ဝေါဟာရနဲ့ ပိုပြီး ညီညွတ်ပါတယ်။ အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ရတဲ့ နေရာမှာ လုပ်အား ယှဉ်ပြိုင်မှု ပါသလို ဉာဏ်အား ယှဉ်ပြိုင်မှုလည်း မပါရင် လုပ်ငန်း မအောင်မြင်နိုင်ပါဘူး။ ဉာဏ်အား ယှဉ်ပြိုင်တယ် ဆိုပြန်တော့ စိတ်ကူးထက်မြက်တာတို့၊ တီထွင် ကြံဆမှုတို့ပါ အလိုလို ရှိအပ်ပြန်ပါတယ်။ ဒါတင် မကသေးပါဘူး။ နည်းပညာဆိုတဲ့ (Technology)ကိုလည်း သုံးမှ၊ ဒီနည်းပညာကလည်း ခေတ်မီနေမှ အလုပ် တွင်ပါလိမ့်မယ်။

အလုပ်တွင်တယ် ဆိုရာမှာ အချိန်မီပြီးစီးမှုနဲ့ အရေအတွက် များများ ရမှုလို့ သာမန် ဆိုရပေမဲ့ ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်း ဆိုရင်လည်း စိတ်ကျေနပ် အောင်၊ အဆင်ပြေအောင်၊ လိုတဲ့ အချိန်မှာ လိုသလို အရန်သင့် အလိုက်သင့် လုပ်ပေးနိုင်မှ အလုပ်တွင်ရာကျပါတယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းဆိုရင် လည်း မြန်မြန်နဲ့များများ ထုပ်လုပ်နိုင်မှ၊ ပြီးတော့ထုတ်လုပ်တဲ့ ပစ္စည်းဟာ အရည်အသွေး ကောင်းဦးမှ၊ ကြာရှည်ခံဦးမှ၊ အသုံးတည့်ဦးမှ ဆိုတဲ့ လိုအပ်ချက် တွေဟာ ‘အင်တာပရိုက်စ်’ သဘောနဲ့ ထက်ကြပ် ပါလာပါတယ်။

‘အင်တာပရိုက်စ်’ လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းဟာ ဒီမျှနဲ့တင် မဆုံးသေးပါဘူး။ ကိုယ့်ရဲ့ ဝန်ဆောင်မှု၊ ကိုယ့်ရဲ့ ထုတ်လုပ်မှုတွေကို အသုံးပြုမယ့်လူ၊ စားသုံးမယ့် လူက ယုံကြည်စိတ်ချမှု ရှိမှ အောင်မြင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် လူ သိအောင် သတင်းကောင်း ဖြန့်ဖို့ လိုတာပေါ့။ အဲဒီတော့ ကြော်ငြာ လုပ်ငန်းက ဝင်လာပါတယ်။ ကြော်ငြာတယ်ဆိုပြန်တော့ အလုပ်လုပ်ပြပြီး ကြော်ငြာတာရယ်၊ ငွေကြေး သုံးပြီး ကြော်ငြာတာရယ် နှစ်မျိုးစလုံး သဟဇာတညီညွတ်မှ ရေရှည် ခိုင်မြဲတဲ့ လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဖော်ပြခဲ့တဲ့ အချက်တွေ ပြည့်စုံပြီဆိုရင် ‘အင်တာပရိုက်စ်’ရဲ့ လုပ်အား ယှဉ်ပြိုင်မှု သဘာဝမှာ လုပ်အား ပေါင်းစည်းမှု ဒါမှမဟုတ် ဖွဲ့စည်းမှုက စနစ်ကျဖို့ လိုပါတယ်။ ဖွဲ့စည်းမှုနဲ့တင် ပြီးသလားဆိုတော့ နေရာတကျ ခန့်ခွဲ ခိုင်းစေတတ်ဖို့ လိုပြန်ပါတယ်။ လူတစ်ယောက်ကို လူသုံးယောက် လုပ်အားမျိုး ထွက်အောင် ခိုင်းမယ်ဆိုရင် ဒီလူဟာ ရေရှည် တတ်နိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းပါတယ်။ တစ်ဖက်ကလည်း လူသုံးယောက်ပေါင်း လုပ်ရင် လူတစ်ယောက် လုပ်အားလောက်မှ မထွက်ပြန်ရင် ပန်းတိုင်နဲ့ ဝေးပြန်ရော။ ဒီတော့ အစုအဖွဲ့ (Team) ကောင်းဖို့ လိုပြန်ပါတယ်။ ဒါမှ မဟုတ် အစု (Group) ကောင်းဖို့ လိုပါတယ်။ ဒါမှ မဟုတ် အဆိုင်း (Shift) ကောင်းဖို့ လိုပါတယ်။

တစ်ခါတုန်းက မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြား ဇာတ်လမ်းစဉ်ထဲမှာ ‘A Team’ ဆိုတဲ့ ဇာတ်လမ်းတိုလေးတွေ လာပါတယ်။ သူတို့ဟာ ထိပ်တန်း အစုအဖွဲ့၊ ပထမတန်းစား အစုအဖွဲ့လို့ တင်စားဆိုလိုတာပေါ့။ မကောင်းတဲ့

ရန်သူကို တိုက်တဲ့ နေရာမှာ၊ မတရားတဲ့ ကိစ္စကို ဝင်ပြီး ဖြေရှင်းတဲ့ နေရာမှာ သူတို့ လုပ်ငန်း အောင်မြင်အောင်လို့ ကျွမ်းကျင်သူ အမျိုးမျိုး ပါဝင်ပြီး ချိတ်ဆက်ထားကြပြီး တက်ညီလက်ညီ ရှိကြပါတယ်။ အရေးပေါ်တဲ့ အခါမှာ စုမိကြပါတယ်။ တစ်ယောက်က စက်ကိရိယာ ကျွမ်းကျင်တယ်၊ တစ်ယောက်က စီစဉ်ညွှန်ကြားမှု ကျွမ်းကျင်တယ်၊ နောက်တစ်ယောက်က လက်နက်ခဲယမ်း ကျွမ်းကျင်တယ်၊ တစ်ယောက်က ရူးသလို ပေါသလိုနဲ့ ရန်သူ့ အလစ်ကို ဝင်တတ်တယ် စသည်ဖြင့် ဇာတ်ကောင်စရိုက်တွေ ရှိကြတာပေါ့။ ဇာတ်လမ်း သဘောအရ သူတို့ဟာ ဗီယက်နမ်စစ်ပြန် ဟောင်းတွေ လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ တကယ့် အဖြစ်အပျက် မဟုတ်ပေမဲ့ ရိုက်ပုံ ရိုက်နည်းနဲ့ ဇာတ်ညွှန်းဆင်ပုံ ကောင်းတော့ ကြည့်ရတာ မငြီးပါဘူး။ စတန့်ဇာတ်ကား တစ်မျိုးပေါ့။

ရုပ်ရှင်ထဲမှာပဲ တကယ့် စစ်ဆင်ရေးတွေကို သဏ္ဍာန်လုပ်ပြီး ရိုက်ကူးတဲ့အခါ ကွန်မန်ဒိုလိုခေါ်တဲ့ အုပ်စုအဖွဲ့ကလေးမျိုးဟာ ကျစ်လျစ်အောင် ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အစုအဖွဲ့ကလေးပါပဲ။ သူတို့ရဲ့ အောင်မြင်မှုဟာ အချင်းချင်း အချိတ်အဆက်နဲ့ တစ်ဦးချင်း စွမ်းရည်ပေါ်မှာ တည်ပါတယ်။ ‘အင်တာပရိုက်စ်’ စီးပွားရေးမှာလည်း ထို့အတူ ဖြစ်ပါတယ်။ အစုအဖွဲ့တို့ စည်းဝါးကိုက်ညီမှု ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ကို ရောက်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီတော့လည်း သင်ကြားလေ့ကျင့်မှု လိုပြန်တာပေါ့။ လေ့ကျင့်အားထုတ်တိုင်း၊ အောင်မြင်ထွန်းပေါက်တာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ ဓါတ်ခံရော၊ စိတ်ဝင်စားမှုရော၊ ဇွဲနဲ့ပဲရော အောင်မြင်တတ်ပါတယ်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုမှာ စီမံခန့်ခွဲမှု တစ်ခုတည်းနဲ့၊ ငွေအရင်းအနှီး တစ်ခုတည်းနဲ့၊ ဖွဲ့စည်းမှု စနစ် တစ်ခုတည်းနဲ့ အောင်မြင်တာ မဟုတ်ဘဲ နည်းပညာ တစ်ရပ်ရပ်ကို ကိုယ့်လုပ်ငန်းနဲ့ ဆိုင်သလို အောင်မြင်စွာ အသုံးချတတ်မှ ယှဉ်ပြိုင် စွမ်းဆောင်ပြီး ရှေ့တန်း တက်နိုင်တဲ့ ခေတ်ကို ရောက်ပါပြီ။ ဒါကြောင့်မို့ ဗျူရိုကရက်လို့ သာမန် ခေါ်နိုင်တဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး ဝန်ထမ်းမျှသာမက ‘တက်ခနိုကရက်’ လို့ ခေါ်တဲ့ နည်းပညာ

ရှင်တွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတိုင်းမှာ အရေးပါပြီးလာ နေပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာ အစဉ်အလာ အားဖြင့်တော့ ‘ကော်လာဖြူ’ (White Collar) ဆိုတဲ့ စားပွဲ ထိုင်တဲ့ အလုပ်မျိုးကို လုပ်ချင်တဲ့ အလေ့အထ ရှိတဲ့ သူက အများစု ဖြစ်လိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းထဲကို ဆင်းပြီး နည်းနာ နိဿယကို သုံးချင်တဲ့ တက်ခနိုကရက်က နည်းလိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။ ဒီလိုဆိုပြန်တော့ လုပ်ငန်းကျယ်သမျှကို စီးပြီး ကြည့်ရှု စီမံတဲ့ မက်ခရို (Micro) နည်းက ကိုယ့်ခွင်ကျဉ်းကျဉ်း အစိတ်အပိုင်းကလေးကို ကြည့်တဲ့ မိုက်ခရို (Micro) နည်းထက် ပိုကောင်းလိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။

အရင်းခံကတော့ စီးပွားရေးမှာ တွက်ချက် စွန့်စားတတ်တဲ့ အင်တာ ပရိုက်ဇင်း (Enterprising) ဖြစ်တဲ့ အရည်အသွေးက စရမယ်လို့ သဘောရ ပါတယ်။ လူတစ်ယောက်မှာ ‘အင်တာပရိုက်ဇင်း’ ဖြစ်တယ်လို့ သုံးရ တာဟာ ကောင်းသော အရည်အချင်းကို ထောက်ခံ ဖော်ပြတာပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ လုပ်ငန်း တစ်ခုဟာ ‘အင်တာပရိုက်ဇ်’ ဖြစ်လာရင်လည်း ဒီသဘော အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ညီညွတ်ဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။

ဖိဒ် ဘက်

Feed Back

တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်ရရင် ‘ပြန်ပေးခြင်း’၊ ‘ပြန်ကျွေးခြင်း’ဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေဟာ လူထု ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများမှာ အသုံး တွင်ကျယ်တဲ့ ဝေါဟာရတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မူရင်း အင်္ဂလိပ် အသုံးအနှုန်းနဲ့ ‘ဖိဒ်ဘက်’ (Feed Back) လို့သာ နှုတ်ကျိုး နေကြပြီးတော့ ပြန်ပေးမှု၊ ပြန်ကျွေးမှုရယ်လို့တော့ တရားဝင် မသုံးကြပါဘူး။ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘တုံ့ပြန်ချက်’၊ ‘ထင်မြင်ချက်’ လို့ ဆိုရင်လည်း အဆင်ပြေ သဘောပေါက်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။

လိုအပ်ချက်က အကြောင်းကိစ္စ တစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်မှာ ပတ်သက်တဲ့ သူတွေထဲက တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဖြစ်စေ၊ အများက ဖြစ်စေ ထင်မြင်ခံစားချက်ကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလို ထင်မြင် ခံစားချက်ကို အလေးဂရုထားရမှာ မှန်ပေမဲ့ တစ်ဖက်လူတို့ရဲ့ ထင်မြင်ချက်၊ သဘောထား ဖြစ်ပေါ်ချက်တို့ဟာ အခါခပ်သိမ်း မမှန်နိုင်ပါဘူး။ မှန်သည်ဖြစ်စေ၊ မမှန်သည်ဖြစ်စေ မူရင်းပြောတဲ့ လူရဲ့ အတွေ့အကြုံနဲ့ စေတနာကို လေးစားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တစ်ခါတလေ ကိုယ်မတွေးမိတဲ့ ကောင်းသော အကြံဉာဏ်ကိုပါ ဖိဒ်ဘက်နည်းနဲ့ မျှော်လင့်နိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နေ့စဉ် ထုတ်ဝေတဲ့ သတင်းစာတွေမှာ ‘စာတည်းမှူးထံ ပေးစာ’ ဆိုတဲ့ အခန်းဟာ အဲဒီလို တုံ့ပြန်ချက် သဘောထား ဖော်ပြရာ တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိုတုန်းက သတင်းစာတွေမှာ ‘ဟစ်တိုင်’ အခန်းလို့ အမည်

ပေးဖူးကြပါသေးတယ်။ ရေးချင် ပြောချင်တဲ့ ကိစ္စက ကာယကံရှင် အတွက် သီးခြားကိစ္စ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ရပ်တစ်ရွာ၊ တစ်မြို့နယ်ကိစ္စ ဖြစ်ပေမဲ့ ‘ကြားကြားသမျှ’ ဆိုတဲ့ ခေါင်းစီးမျိုး တပ်ပြီး ဖော်ပြလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒီလို ကိစ္စမျိုးမှာ စာနယ်ဇင်းတို့ရဲ့ အရေးအသားကို တုံ့ပြန်တာ မဟုတ်ပေမဲ့ အများအကျိုးအတွက် ပြုပြင်စရာ၊ အရေးယူ ဆောင်ရွက်စရာတွေလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အများဆုံး ကြားသိရတဲ့ ကိစ္စတွေကတော့ အသံချဲ့စက် သံ ဆူညံတာ၊ အမြဲတမ်း ညှော်နံ့ထွက်အောင် လုပ်နေတာ၊ အရက်ပုန်း ရောင်းတာ၊ ညစ်ညမ်း ဝီဒီယို ရုပ်ရှင်ပြတာ၊ မကြားဝံ့ မနာသာ နေထိုင် ပြောဆိုကြတာတို့အပြင် လမ်းမပြင်၊ တံတားမပြင်၊ လျှပ်စစ်ကြိုး မလွတ် တလွတ် အန္တရာယ် ရှိနေတာတို့ အထိ ပါဝင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကတော့ အများပြည်သူ စိတ် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေမှု (Public Nuisance) (ပတ်ဗလစ် နယူးဆင့်) တွေက များပါတယ်။ ဒီ ဖိဒ်ဘက်မျိုး ဟာ စာနယ်ဇင်းများ ရှိလို့ ကြားသိနိုင်၊ ပြောဆိုနိုင်တဲ့ အခြေအနေတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ထပ် ဖိဒ်ဘက် တစ်မျိုးကတော့ စာနယ်ဇင်းတွေမှာ ဖော်ပြတဲ့ အချက်အလက်၊ အရေးအသားနဲ့ ထင်မြင်ချက်တို့ အပေါ်မှာ သဘောတူလို့ ထောက်ခံတာ၊ သဘောချင်း မမျှလို့ ဝေဖန်တာ၊ ထပ်ဆင့် အကြံဉာဏ် ကောင်း ပေးတာတို့ကို တွေ့ရလေ့ ရှိပါတယ်။ စာစောင် မဂ္ဂဇင်း တစ်ခုရဲ့ အရေးအသားပေါ်မှာ တုံ့ပြန် ရေးသားလာသမျှ အထင်အမြင် အယူအဆ တွေကို သက်ဆိုင်ရာ စာစောင်မှာ အကုန် မထည့်နိုင်တဲ့အခါ လိုရင်းကို ရွေးချယ် ဖြတ်တောက်ပြီး အာဘော် မလွတ်အောင် ထည့်ပေးကြပါတယ်။ တချို့ကျတော့လည်း အယ်ဒီတာ လုပ်သူတို့ရဲ့ အဆုံးအဖြတ်နဲ့ ပရိတ်သတ်ရဲ့ ကြိုက်မကြိုက်၊ အကောင်းအဆိုး စသည်တို့ကို မျှတအောင် ရွေးချယ် ထည့်သွင်း ပေးလေ့ ရှိပါတယ်။ မှန်ကန် မျှတမှုကတော့ အယ်ဒီတာတို့ရဲ့ လုပ်ငန်း သိက္ခာပေါ်မှာ တည်တာပေါ့။

ပုံနှိပ်ဆက်သွယ်ရေးလို့ ခေါ်တဲ့ ‘ပရင့်မီဒီယာ’ မှာ သတင်း အချက် ဆောင်းပါးများ အကြောင်းကိုသာ ဖော်ပြထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စာပေ၊ စာအုပ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ဝီဒီယို၊ တေးဂီတတို့ အကြောင်းကိုလည်း ဝေဖန်ဆန်းစစ်မှု

များ ပါလေ့ရှိကြတာမို့ ဖိဒ်ဘက် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဖန်ချက်ကို ဖတ်ရလို့ ပညာရ သလို ထင်မြင်ချက်ကို ဖတ်ရလို့ ကိုယ့် အထင်အမြင်နဲ့ ကိုယ်ယှဉ်ပြီး ဆန်းစစ်လို့ရပါတယ်။ ဒီလိုအရေးအသားမျိုးမှာ လူသာမန် တို့အတွက် ပြောတာ ရေးတာ ရှိသလို လေ့လာဆန်းစစ်တဲ့ သုတေသီများ အတွက် ရေးကြတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူ ဆရာစိန်ခင် မောင်ရီရဲ့ ‘ဒါဖတ်ပြီးမှ ရုပ်ရှင်ကြည့်ပါ’ဆိုတဲ့ ရုပ်ရှင်ကားအပေါ် သုံးသပ် ထင်မြင်ချက် ဆောင်းပါးတွေဟာ အထက်ကပြောတဲ့ လေ့လာချက်၊ သုံးသပ် ချက် နှစ်မျိုးလုံး ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း မဟုတ်ဘဲနဲ့ အသံလွှင့် အရုပ်လွှင့်တဲ့ အီလက်ထရွန်နစ် လူထု ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းတွေမှာလည်း ဒီသဘောနဲ့ တီးခေါက်ခြင်း၊ တိုင်းတာခြင်းမျိုး ရှိကြပါတယ်။ မြန်မာ့အသံ (ရေဒီယို)ရဲ့ ‘သောတရှင် အတွက် ပြန်ကြားချက်’ ကဏ္ဍဟာ ဒီသဘောပဲလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ သောတ ရှင်တို့ ကြားချင်တဲ့၊ ပြောချင်တဲ့၊ မေတ္တာရပ်ခံလိုတဲ့ ကိစ္စတွေကို ပြန်ကြား ဖြေဆိုပေးတာပါ။ ရုပ်မြင်သံကြားမှာတော့ ဖိဒ်ဘက်ကို တိုက်ရိုက် ဖြေကြား တာမျိုး နည်းပါးပြီးတော့ ဝေဖန်ခန်း၊ ဆွေးနွေးခန်းတွေမှာ ဒီသဘောကို သုံးကြလေ့ ရှိတာကို နိုင်ငံတကာမှာ သတိပြုမိပါတယ်။ ပြီးတော့ ရေဒီယို မှာရော၊ ရုပ်မြင်မှာရော သုတပဟေဠိအခန်းများဟာ ပရိသတ်ရဲ့ စူးစိုက်မှုနဲ့ စိတ်ပါဝင်စားမှုကို တစ်နည်း တစ်လမ်း တိုင်းတာရာ ကျတဲ့ အစီအစဉ်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ‘ဖိဒ်ဘက်’ ဆိုတဲ့ တုံ့ပြန် ခံယူချက်၊ ဒါမှမဟုတ် ပရိသတ်ရဲ့ သဘောထား တစ်ရပ်ရပ်ဟာ ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းကြီးတိုင်း ရဲ့ အသက်သွေးကြော တစ်မျိုးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းကြီး မဟုတ်ဘဲ အလောတော် အရွယ်ပမာဏရှိတဲ့ လုပ်ငန်းများမှာလည်း ဖြစ်ပျက်မှု အခြေ အနေကို သိဖို့ဟာ အရေးကြီးလှတဲ့ ‘ဖိဒ်ဘက်’ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်ကုန်ပြောရ ရင် လူတစ်ဦးချင်း ကိစ္စမှာတောင် ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်က ကိုယ့်ကို ဘယ်လို ထင်မြင် သုံးသပ်ကြတယ်ဆိုတဲ့ အင်းမိတ်ဂျ် (Image) ရုပ်လွှာ ကိစ္စမှာ ဖိဒ်ဘက်ကို အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ကိုယ့်ဘာသာ အသုံးချတတ်ရင် ကြီးပွား အောင်မြင်နိုင်တယ်လို့ တွေးယူသင့်မယ် ထင်ပါတယ်။

ဖောရင်း အိတ်ဒ် Foreign Aid

‘ဖောရင်းအိတ်ဒ်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းမှာ တွင်ကျယ်လာတဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် အတွင်း လူ အသေအပျောက်က စုစုပေါင်း ကုဋေနဲ့ ချီပါတယ်။ အပျက်အစီးကလည်း တန်ဖိုး ကုဋေနဲ့ ချီပြီး ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ရဲ့ စစ်မျက်နှာ ဗဟိုကျတဲ့ ဥရောပတိုက်ဆိုရင် ပြာပုံအတိ ဖြစ်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုရမလောက် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကုန်းမြေတိုက်ကြီးကို ပြန်လည် ထူထောင်ဖို့အတွက် နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူများက ရှိပြီးသားဆိုတော့ စစ်နိုင်သူများ အဖွဲ့က ဒေါ်လာငွေတွေ ပုံအောပြီး ကတော့နဲ့ လောင်းထည့်သလို ထည့်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို ကူညီထောက်ပံ့တဲ့ အစီအစဉ်ကို ‘မာရှယ်စီမံကိန်း’ လို့ ခေါ်ခဲ့ ပါတယ်။ မာရှယ် ဆိုတဲ့ နာမည်က အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဂျော့ စီ မာရှယ်ကို အစွဲပြုပါတယ်။ မာရှယ်စီမံကိန်းကြောင့် အနောက် ဥရောပ နိုင်ငံများ ခေါင်းထောင်လာနိုင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မာရှယ်စီမံကိန်းဟာ ‘ဖောရင်းအိတ်ဒ်’ရဲ့ ခေတ်သစ် သမိုင်းအစလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဖောရင်းအိတ်ဒ်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဟာ ‘တိုင်းခြား ထောက်ပံ့ ကူညီမှု’ ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိုစဉ်က မြန်မာသတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များမှာ နိုင်ငံခြား အကူအညီ၊ နိုင်ငံခြား အထောက်အပံ့ဆိုပြီး ရေးသားကြပါတယ်။ နိုင်ငံခြား အကူအညီ လုပ်ငန်းကို ဥရောပတိုက်ရဲ့ စံနမူနာကို ယူပြီး အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက်တင် အမေရိက စတဲ့နိုင်ငံတွေမှာလည်း သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံကြီးတွေက

ကျင့်သုံးလာခဲ့ပါတယ်။ ကျင့်သုံးမှု အခြေခံ အချက်ကတော့ ဒီနိုင်ငံတွေ ဆင်းရဲလို့ ပစ္စည်းမဲ့တွေ များနေရင် တစ်ဖက်က အပြိုင် နိုင်ငံရေး စနစ်ကြီး တစ်ခုက ဝါးမျိုသွားမှာကို စိုးရိမ်တာလည်း ပါတာကို ကာယကံရှင်တို့က ဝန်ခံခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီလို ကျင့်သုံးပုံချင်း တူပေမဲ့ ဇာတ်လမ်းချင်း မတူတာတွေလည်း တွေ့ရပါတယ်။ ဖောရင်းအိတ်ဒ်တွေ ယူရတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ နေ့ချင်းညချင်း ဆိုသလို ကြီးပွား ထွန်းကားနိုင်ဖို့ မူလအခြေခံ အဆောက်အအုံများ ချို့တဲ့ နေခြင်းဟာ တစ်ကြောင်း ပါဝင်ပါတယ်။ အခြေခံ အဆောက်အအုံကို ဘောဂဗေဒ ဝေါဟာရနဲ့ အင်ဖရာစထရပ်ချာ (Infrastructure) လို့ သုံးကြပါတယ်။ အခြေခံ နည်းပညာ တတ်ကျွမ်းသူရယ်၊ အရင်းအနှီးရယ်၊ စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းပညာရယ်၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု နည်းနာတို့ရယ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးမှ စီးပွားတိုးတက်မယ်ဆိုတော့ ကုန်ထုတ်တိုးတက် လာတဲ့အခါ ထွက်ကုန်များကို ရောင်းချဖို့ ဈေးကွက်လည်း ရှိရမယ်ပေါ့။

ဒီလိုအပ်ချက်တွေကို နိုင်ငံခြား အထောက်အပံ့အစီအစဉ်များက ဖြည့်တင်းဖို့ ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွမ်းကျင်သူတွေ ရောက်လာကြတယ်။ လေ့ကျင့်မှုတွေ ပေးကြတယ်။ ပြည်ပသင်တန်းတွေကိုလည်း တက်စေတယ်။ ကာလ တိုရှည် စီမံချက်တွေလည်း ရေးဆွဲတင်ပြပြီး ချမှတ်စေတယ်။ လက်တွေ့မှာ တစ်ခုလွဲတတ်တာက တိုးတက်စေချင်တဲ့ အကြောင်းပြချက် ရှိပေမဲ့ ဒေသခံတို့ရဲ့ လက်တွေ့ဘဝနဲ့ မဆီလျော်လှဘဲ အောင်မြင်အောင် အကောင်အထည် မဖော်နိုင်တဲ့ နိုင်ငံခြား အကူအညီစီမံကိန်းတွေ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တို့မှာ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဖောရင်း အိတ်ဒ် ကိစ္စမှာ အလျှူရှင် ပင်ရင်း နိုင်ငံက အိတ်စပတ် (Expert) ဆိုတဲ့ ကျွမ်းကျင်သူများ အဖို့ ပွဲတော်ကြီးနဲ့ တွေ့တဲ့ အချိန်ကာလ ပါပဲ။ လက်ခံရတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ ကျွမ်းကျင်သူ ပါရဂူဆိုတာ ‘မိုင်ပေါင်း ထောင်သောင်း ဝေးတဲ့ နေရာက လာတဲ့ သာမန်လူပါပဲ’ လို့ တောင် ရေးသား သရော်ကြတာကို မှတ်မိပါတယ်။ နိုင်ငံခြား အထောက်အပံ့ လက်ခံတဲ့ ကိစ္စကို ဝေဖန်ကြတော့ ‘အလကား ရတဲ့ နွားကြီးကို သွားဖြု

ကြည့်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး' လို့ ပြန်လည် ချေပကြတဲ့ အရေးအသား၊ အပြော အဆိုများကိုလည်း ကြားခဲ့ရ ပါတယ်။

ဖောရင်းအိတ်ဒ် အစီအစဉ်များဟာ အောင်မြင်တဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ ရှိပေမဲ့ အများစုကတော့ ကြံရွယ်တဲ့အတိုင်း ဖြစ်မလာပါဘူး။ သက်ဆိုင်ရာ အလှူရှင် နိုင်ငံနဲ့ လက်ခံတဲ့ နိုင်ငံ အစိုးရတို့ အချင်းချင်း အပေးအယူ သဘောတွေနဲ့ စက်ပုန်းခုတ်ကြတဲ့ သာဓကတွေလည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာဆိုရင် ဖောရင်းအိတ်ဒ် အစီအစဉ်တွေနဲ့ ယှက်နွယ်ပြီး သူတို့ နိုင်ငံမှာ လူထွင်ကျယ် နိုင်ငံရေးသမားများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တာကို စာရေးဆရာ သတင်းထောက် နှစ်ဦးက 'အမေရိကန် ကိုရုပ်ဆိုး' (The Ugly American) ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ စာအုပ်ရေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ကို ရုပ်ရှင်လည်း ရိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ စာအုပ်ကို မြန်မာပြန်ပြီး ထုတ်ဝေခဲ့ကြပါသေးတယ်။

စစ်ပြီးခေတ် ဆယ်နှစ်ကျော်ကာလမှာ ဒီအစီအစဉ်ကြောင့် ရေ မတင်နိုင်တဲ့ သောက်ရေကန်တွေ၊ ကုန်ကြမ်း အဆင်မပြေတဲ့ စက်ရုံကြီးတွေ၊ အပိုပစ္စည်း မရတဲ့ နိုင်ငံခြား စက်ပစ္စည်းတွေ၊ တတ်ထားတဲ့ ပညာကို အသုံးချဖို့ နေရာရှားတဲ့ ပြည်တွင်း ကျွမ်းကျင်သူတွေ ကျန်ခဲ့တယ်လို့ သိရ ပါတယ်။ အဲဒီ အချိန် ကာလက ဒီ လုပ်ငန်းကို သုံးသပ် ရေးသားကြတဲ့ စာအုပ်တွေ အများအပြား ပေါ်ထွက်ခဲ့ကြပြီး အရှေ့ အနောက် အုပ်စု နှစ်ခုစလုံးက ဝေဖန် ရေးသားကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့တောင် ဒီ အကြောင်းရပ်ကို ရေးဖို့ ဆရာသမားတစ်ဦးက အကြံပြုတာကို အစု အဆောင်းသာ လုပ်ထားတယ် ဆွဲထုတ်ရမယ့် အစတွေ များလွန်းလို့ စာအုပ် မရေးဖြစ် နိုင်ခဲ့ပါဘူး။

ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုလောက် ကြာတော့ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့က တစ်ဆင့် ဆင်ဆင်ခြင်ခြင် ထိန်းကွပ်မှုနဲ့ အကူအညီ အစီအစဉ်တွေ၊ ကုလသမဂ္ဂ အလံ အောက်က အဖွဲ့အစည်းတွေ ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ နိုင်ငံ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု အပြန်အလှန် သဘောတူကြရတဲ့ (Bilateral) သဘောမျိုး မဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံအများ ပါဝင်ပြီး ဆက်ဆံ လုပ်ကိုင်ကြတဲ့ (Multi-lateral) သဘောတူညီချက် အစီအစဉ်တွေ ပေါ်လာကြတယ်။

အကူအညီ၊ အရင်းအနှီးနဲ့ နည်းပညာ ပေးတဲ့ နိုင်ငံများကလည်း အကူအညီ ပေးရမလား၊ ကုန်သွယ်ဖက် လုပ်မလား၊ (Trade or Aid) ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်မျိုးကို ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးလာခဲ့ပါတယ်။ ဖောရင်းအိတ်ခ် ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရလည်း နိုင်ငံတကာ ဆက်သွယ်ရေးနဲ့ သံတမန်တို့ရဲ့ အသုံးအနှုန်းမှာ ပေါ်ပင် မဟုတ်တော့ဘဲ ပါးရှား သွားရပါတယ်။ ၂၁ ရာစု ဝင်ခါနီး အချိန်မှာ နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုမှာ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး စနစ်တွေ ထွန်းကားလာပါတယ်။

ဖရိမ်းအော့ဖ် မိုင်း Frame of Mind

စိတ်ကို ဘောင်ခတ်ထားလို့ ရတယ်လို့ တိုက်ရိုက် မပြောနိုင်ပေမဲ့ ‘စိတ်ရဲ့ ဘောင်’ဆိုပြီး စိတ်ကို ဘောင်ခွေတဲ့ သဘောကို စကားအဖြစ်နဲ့ သုံးလေ့ ရှိကြပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ သုံးစွဲကြတဲ့ ‘ဖရိမ်းအော့ဖ်မိုင်း’ (Frame of Mind) ပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကိုယ့်အတွေးအမြင် နယ်ပယ် ဖြစ် ပါတယ်။

နောက်ထပ် ဒီအဓိပ္ပာယ်နဲ့ပဲ ပေါ်လာတဲ့ စကားကတော့ မိုင်းဆက် (Mindset) ရယ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ စင်ကာပူမှာ အလုပ်အကိုင် ရှာတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေဟာ ပြောင်းလဲ တိုးတက်နှုန်း မြန်တဲ့ စီးပွားရေး လောကမှာ (မိုင်းဆက်) စိတ်အနေ ပြောင်းပြီး အလုပ်ခွင်သစ်မှာ လိုက်လျောညီထွေ သဘောထားကြဖို့ ကျွမ်းကျင်မှု ရအောင် သင်တန်း အသစ်တွေ တက်ကြဖို့ စင်ကာပူ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်က ‘၂၀၀၀ ပြည့်ပညာရေး လေ့လာရေးပွဲတော်’ အဖွင့်မှာ ၂၈-၈-၂၀၀၀ ရက်နေ့က ပြောကြားသွားခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့မှာ စိတ်ကို ဘောင်ခတ်တယ်လို့ မသုံးပေမဲ့ ဘောင် အတွင်းက ဆိုတဲ့ အသုံးတော့ တွင်ကျယ်ခဲ့ပါတယ်။ ခုလည်း အသုံးတွင်တုန်း ပါ။ ဘောင်ကို တစ်ခုတည်းမသုံးဘဲ ‘မူဘောင်’ ရယ်လို့လည်း နှစ်ဖက် မလွတ်အောင် သုံးပါသေးတယ်။ ‘ဘောင်မကျော်နဲ့’၊ ‘ဘောင်ကျဉ်းလွန်း တယ်’ စတဲ့အသုံးအနှုန်း များဟာလည်း ဒီသဘောနဲ့ပဲ ဆက်စပ်ပါတယ်။

နယ်ပယ် ခွဲခြားကြတဲ့ သဘောဟာ သတ္တဝါတိုင်းရဲ့ စိတ်အနေမှာ ကိန်းအောင်တယ်လို့ ဆိုရင် မှားမယ် မထင်ပါဘူး။ ပထဝီ နေရာ ဒေသ ဘောင်မျိုးမှာ နယ်နိမိတ် အတိအကျ ရှိပေမဲ့ စိတ်ထားမှာတော့ နယ်နိမိတ် ဆိုတာ တိကျ သဲကွဲအောင် တိုင်းတာနိုင်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ အရှေ့သို့ လားသော် အနောက်သို့ လားသော်ဆိုတဲ့ လားရာ အရပ်နဲ့ ဘောင်ခတ် ရင်တော့ ဘယ်လို စိတ်ထားမျိုးလဲလို့ အနည်းဆုံး ‘ခွင်’ သတ်မှတ် နိုင်ပါ လိမ့်မယ်။

‘ဘောင်’ဟာ ‘ခွင်’ ပဲလို့လည်း ပြောချင်ရင် ပြောလို့ ရမယ် ထင်ပါတယ်။

လူတစ်ယောက်ရဲ့ အတွေးအမြင် ဖြစ်နေပုံကို အကြောင်း အမျိုးမျိုး က ဖန်တီးပါတယ်။ သူ့ လူမျိုးဇာတိ၊ သူ့ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ရာ၊ သူ မွေးဖွား ကြီးပြင်းတဲ့ အသိုင်းအဝိုင်း ဝန်းကျင် စသည်ဖြင့်ပေါ့။

လူတစ်ယောက်ရဲ့ မျိုးရိုးဇာတိဟာလည်း သူ့စိတ် အတွေးအမြင်ကို တစ်နည်း ဘောင်ခတ်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ‘အမျိုးထိရင် မချီအောင် နာတယ်’ ဆိုတဲ့ စိတ်ထားဟာ မျိုးချစ်စိတ်ရဲ့ အသွင်ပါ။ ဒါဟာလည်း အစုလိုက်ရှိတဲ့ ဘောင်တစ်မျိုးပေါ့။ သူ ကိုးကွယ် ယုံကြည်ရာ ကိစ္စမျိုးဟာ လည်း အရိုးစွဲပြီးသား ဖြစ်လို့ သူ့စိတ်အနေကို ဖန်တီးပါတယ်။ မွေးဖွား ကြီးပြင်းရာ ဒေသ ဆိုရင်လည်း စိတ်အနေကိုတင် မဟုတ်ဘဲ ဥတုနဲ့ အာဟာရတို့ပါ ပါလေတော့ အသားအရောင်ရော၊ ကျန်းမာရေးကိုပါ ပြုပြင် ပေးတတ်ပါသေးတယ်။ ပြီးတော့ ‘တံငါနားနီး တံငါ၊ မုဆိုးနားနီး မုဆိုး’ ဆိုတဲ့စကားဟာ အသိုင်းအဝိုင်းရဲ့ ပြုပြင်မှုကို ဆိုလိုပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာနဲ့တော့ နားချား (Nurture) ပေါ့။

‘ရွှေဘိုသားတဲ့ ဟေ့ . . .’လို့ သူ့ရသတ္တိကို ကြွေးကြော်တာမျိုး၊ ဂေါ်ရခါး အမျိုးသားတွေဟာ စစ်သည်တော် အဖြစ်နဲ့ တာဝန်ကျေပြီး သစ္စာရှိတယ်လို့ အဆို ရှိတာမျိုး၊ ပုဂံသားရယ်လို့ ပုဂံနေပြည် ကောင်းစား တဲ့ ခေတ်ကို အားပြုပြီး စိတ်ဓါတ်တည်ဆောက်ဖို့ ကဗျာဖွဲ့တာမျိုးဟာ စိတ်နေကို အုပ်စုခွဲတဲ့ သဘော ပါတယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ စာကြည့်

တိုက်မှူး စကားနဲ့ဆိုရင် ‘မျိုးတူစု’ တယ်ပေါ့။ Classification လုပ်တာနဲ့ တူပါတယ်။

ဒီလို အကြောင်းတွေနဲ့ မဟုတ်ရင် ဘဝစခန်းရဲ့ အနိမ့်အမြင့်အနေတို့ ဟာလည်း လူတစ်ဦးရဲ့ ‘ဖရိမ်း အော့ဖ် မိုင်း’ ကို ပြုပြင်ပေးပါတယ်။ အခိုက်အတန့် ဖြစ်ဖြစ်ပေါ့။ ဒီအထဲမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု၊ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိမှု၊ အဆက်အသွယ် ကောင်းမှုတွေကို ထည့်တွက်ရပါလိမ့်မယ်။

ပညာသင်ကြားရာမှာလည်း လိမ္မာယဉ်ကျေးမှုအပြင် စိတ်ကိုပါ ပြုပြင်ပုံသွင်း ပေးတာမို့ စိတ်အနေ ခြားနားစရာ ရှိပါတယ်။ အိမ်ကလွဲရင် ကျောင်းဟာ နေ့စဉ် အကြာဆုံး နေရတဲ့ နေရာဆိုတော့ အိမ်သံယောဇဉ် စိတ်၊ ကျောင်းနေဖက် သံယောဇဉ်စိတ်တို့ ရှိကြပါတယ်။ ကောင်းမှု ကောင်းရာကို လုပ်ကိုင်တဲ့ ဘက်မှာ ဒီစိတ်မွေးဖို့ပေါ့။

စိတ်ပညာရှင် ဆစ်ဂမွန် ဖရွိုက်ကတော့ “ကျုပ်တို့မှာ မျိုးနွယ်စု စိတ်ဓာတ်သဘောဟာ မကုန်တတ်နိုင်ဘူး”လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါလည်း သားစဉ်မြေးဆက် အုပ်စုကို ခင်တဲ့ စိတ်ပေါ့။ ချဲ့လိုက်ရင် မျိုးချစ်စိတ်လို စိတ်ဓာတ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးထိရင် မချီအောင်နာတယ် ဆိုတာလည်း ဒီစိတ်ထားက အစို့အညောက် ပေါက်တာပါပဲ။

ဖရိမ်းဟာ ဘောင်ခတ်ထားတဲ့အပြင် ကန့်သတ်စည်းခြားပေးတဲ့ သဘောရှိတော့ တမံတုပ်သလိုပဲ၊ ဆည်ဖို့သလိုပဲ၊ ရွာစည်းရိုးခတ်သလိုပဲလို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လူမျိုးရဲ့ အတွေးခေါ် အယူအဆနဲ့ စိတ်ထားများကိုလည်း မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့စာပေ၊ ပန်းချီ၊ ရိုးရာပုံပြင်တို့အပြင် ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုနဲ့ ပထဝီဗေဒ တောတောင် ရေမြေ အခင်းအကျင်းတို့က ဘောင်ခတ်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ကိုယ့်ဘောင်ထဲက ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်နိုင်ရင် ကောင်းမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဂျီအမ် ဖုဒ် GM Food

‘ဂျီအမ်’ ဆိုတာဟာ ဟိုတုန်းက အနောက်နိုင်ငံ မော်တော်ကားတွေ ခေတ်စားစဉ်မှာ ‘ဂျင်နရယ်မိုတို’ ဆိုပြီး ကားကုမ္ပဏီ နာမည်ကို နားလည်ခဲ့ရပါတယ်။ ၂၁ ရာစု အဝင်မှာတော့ ‘ဂျီအမ်’ ဟာအနက် တစ်မျိုးနဲ့ အတိုကောက် ဝေါဟာရ အဖြစ် ထင်ရှားစ ပြုလာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ‘ဗီဇသဘောနဲ့ ပြုပြင်ထားတဲ့ အစားအစာ’(Genetically Modified Food)’ရယ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပေါ်လာတာ မကြာသေးပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့လည်း မစားဖူးသေးပါဘူး။

ဒီအစားအသောက်မျိုးကိုပဲ ‘ဗီဇအင်ဂျင်နီယာနည်းနဲ့ ပြုပြင် ထားတဲ့ အစားအစာ’ (Genetically Engineered Food) လို့ နောက်တစ်မျိုး ခေါ်ပါသေးတယ်။ ‘ဂျီအီးဖုဒ်’ လို့ အတိုကောက်ပေါ့။ ဂျီအီး (GE) ဟာလည်း ကမ္ဘာကျော် လျှပ်စစ်လုပ်ငန်းကြီး အမည်နဲ့ သွားဆင်နေပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၁၉၉၉ ခုနှစ် ကုန်ခါနီးမှာ ဂျီအမ်တို့၊ ဂျီအီးတို့ ဒီဝေါဟာရ တွေဟာ သတင်းထဲမှာ ပါဝင်မှု များပြားလာပြီး အပြန်အလှန် ဆွေးနွေး ပြောဆိုမှု သဘောတွေလည်း ရှိလာခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗီဇပြောင်းထားတဲ့ အစားအစာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကျိုးနဲ့အပြစ်ကို သဲသဲကွဲကွဲ မပြောနိုင် ကြသေးပါဘူး။ ဒီလို အစားအစာမျိုးကို စားရင် လူ့ ကျန်းမာရေးအတွက် မကောင်းဘူးလို့ အထင်အမြင် ရှိနေကြတာတော့ သေချာပါတယ်။ အထူး သဖြင့်တော့ ကလေးသူငယ်များရဲ့ အစားအသောက်မှာ သတိထားကြ ပါတယ်။

အစပြုတာကတော့ အပင်တို့ရဲ့ မျိုးစေ့ ဝိဇ္ဇာအကြောင်းက စပါတယ်။ အပင်တွေရဲ့ ဝိဇ္ဇာကို ပြောင်းလဲပေးဖို့ မူလစိတ်ကူးက အထွက် တိုးစေဖို့ ပိုးမွှားကို နိုင်စေဖို့၊ အပင် ရောဂါ မကျရောက်စေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျီအမ် နည်းနဲ့ ဝိဇ္ဇာ ပြောင်းထားတဲ့ ပြောင်းပင်က ဝတ်မှုန်တွေဟာ အပင်မှာ ကျ ရောက် တတ်တဲ့ လိပ်ပြာဖြစ်မယ့် ဘောက်ဖက်တွေကို သေစေနိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားပါတယ်။ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာဆိုရင် ပဲမိစပ်မျိုးတို့ရဲ့ တစ်ဝက် လောက်၊ ပြောင်မျိုးတို့ရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ အာလူးမျိုး အများအပြားတို့ကို ဒီနည်းနဲ့ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် ရောင်းချနေကြပါတယ်။

နောက်ထပ်လည်း ဆလပ်၊ မုန်လာ၊ ဘရိုကိုလီ၊ အယ်လဖာဖာနဲ့ ဂေါ်ဖီထုပ် စတဲ့ စားသုံးပင်များကို ဈေးကွက် ရှိလျှင် ရှိသလို တိုးချဲ့ဝိဇ္ဇာ ပြောင်းပြီး စိုက်ပျိုးဖို့ အစီအစဉ် ရှိတယ်လို့ သိရပါတယ်။ သူတို့ စားသုံးသူ များ ဘက်ကတော့ ဒီနည်းနဲ့ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် ရောင်းချတဲ့ စားကုန်များကို ထင်ထင်ရှားရှား ရေးသား ဖော်ပြပြီး ဈေးကွက်တင် ရောင်းချ သင့်ကြောင်း ဆွေးနွေး နေကြပြီး အမေရိကန်ကွန်ဂရက်မှာလည်း ဒီကိစ္စကို အတည်ပြုပြီး ပြဋ္ဌာန်းဖို့ ဥပဒေကြမ်း တင်ထားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူတို့ စိုက်ပျိုးရေး ဝန်ကြီးဌာနကတော့ ဝိဇ္ဇာနည်းပညာ အသုံးပြုပြီး ထုတ်လုပ်ရောင်းချခြင်း ကိစ္စမှာ စားသုံးသူတွေ အတွက် ဘယ်လို အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ပေါ်စေတယ် ဆိုတာကို လေ့လာဖို့ အကြံပေးများ ခန့်ထားတော့မယ်လို့ မကြာခင်က သိရပါတယ်။

ဥရောပမှာတော့ ဒီလို ဝိဇ္ဇာပြုပြင်နည်းနဲ့ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်း မဟုတ်တဲ့ ရိက္ခာများကို ‘ဝိဇ္ဇာနည်းဖြင့် ပြုပြင် ထုတ်လုပ်သော အစာ မဟုတ်’ ရယ်လို့ ကြေညာပြီး ရောင်းချတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဈေးကွက်မှာ ဒီနည်းနဲ့ ထုတ်လုပ်တဲ့ အစားအသောက်များကို အင်တင်တင် ဖြစ်လာတဲ့အတွက် အမေရိကန် လယ်သမားများကတော့ ဂျီအမ်နည်းကျ မျိုးစေ့များကို လျှော့ပြီး စိုက်ပျိုးကြမယ့် အလားအလာ ရှိကြောင်း ဖတ်ရပါတယ်။

အခုလို အန္တရာယ် ရှိမရှိ ကိစ္စမျိုးမှာ ဝင်လာတာကတော့ လူ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ အဆိပ်မသင့်ရေး အတွက် ဥရောပ နိုင်ငံ

များမှာစပြီး ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ဂရင်းပိစ် (Greenpeace) ဆိုတဲ့ အစိမ်းရောင် ငြိမ်းချမ်းရေး အဖွဲ့က စားသုံးသူတို့ ဘက်က ဝင်ပြီး ရှေ့နေလိုက်ပါတယ်။ ဒီ အဖွဲ့ဟာ အဏုမြူ ရောင်ခြည် အန္တရာယ်က အစ စက်မှု ဓာတုဗေဒ အမှိုက်သရိုက်များ စည်းကမ်းမရှိ စွန့်ပစ်တဲ့ ကိစ္စအထိ လိုက်လံ ကာကွယ် စောင့်ရှောက် ပေးနေတဲ့အပြင် သားငှက်၊ သားငါးနဲ့ ရေသတ္တဝါများ မျိုး မပြုန်းရေး အထိလည်း ပါဝင် ဆောင်ရွက် ပေးနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ ဟာ အစိုးရ လုပ်ငန်း မဟုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂလိက လူမှုရေး အဖွဲ့အစည်းပေါ့။ ဒါကြောင့် ဝဲပိစပ်နဲ့ ပြောင်းက ထုတ်လုပ်တဲ့ အစားအစာတွေကို ကလေး အာဟာရ အဖြစ်နဲ့ ထုတ်လုပ်ခြင်းမပြုဖို့ ကန့်ကွက် ပြောဆိုထားပါတယ်။ ကမ္ဘာကျော် မွန်ဆန်းတိုး (Monsanto) ဆိုတဲ့ ဓာတုဗေဒ လုပ်ငန်းကြီးကို လည်း အဲဒီလိုပိုးမွှားကို အစတုံးလုပ်မယ့် အပင် မျိုးစေ့များ ရအောင် တိုးချဲ့ စမ်းသပ် သုတေသန ပြုနေတဲ့ လုပ်ငန်းကို ရပ်တန့်ဖို့လည်း ကန့်ကွက် ထားပါသေးတယ်။

ဗီဇပြောင်းလဲထားတဲ့ အစားအသောက်တွေကို စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ် တဲ့ လုပ်ငန်းရှင်တို့ဘက်ကတော့ သူတို့ အစားအသောက်တွေဟာ အန္တရာယ် မရှိနိုင်ပါဘူးလို့ တုံ့ပြန် ရှင်းလင်းတဲ့အပြင် ပြင်ဆင် စားသောက်ပုံ မတတ် ရင် ဝီလောပီနံ ဥတောင် အဆိပ်ဖြစ်တတ်ပါသေးတယ်လို့ ရှင်းလင်း ပြောဆို ပါတယ်။

ခုလို အပြန်အလှန် ပြောဆိုနေကြတဲ့ အချိန်မှာ အပင်သီးနှံ အထွက် ကောင်းရေး၊ ပိုးမွှား မကျရေးတို့ကို ရည်စူးတဲ့ စိုက်ပျိုးရိက္ခာများဟာ ဖြန့်ဖြူး မှု နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်လာမယ့်အပြင် အထူးအဆန်းအနေနဲ့ စားသုံးရာက ကျယ်ပြန့်လာမယ့် သဘောရှိပါတယ်။ စားသုံးဖြစ်ကြတယ်ဆိုရင်လည်း ကျန်းမာရေး အန္တရာယ်မရှိကြောင်း သေချာမှ မှီဝဲသင့်တဲ့အကြောင်း အာဟာရနဲ့ ကျန်းမာရေးအသိရှိဖို့ လိုအပ်နေတာကို ဖော်ပြရပါတယ်။

ဟက်ဗီတတ် Habitat

‘ဟက်ဗီတတ်’ ဟာ တကယ်တော့ ‘သိုက်မြုံ’ ပါပဲ။ သိုက်မြုံ ဆိုတာ သက်ရှိ သတ္တဝါတို့ ခိုလှုံ နေနား ပေါက်ပွား ကြီးထွားရာ နေရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာမြေဟာ သက်ရှိတို့ရဲ့ သိုက်မြုံ ပါပဲ။ ဒိုင်နိုဆော သတ္တဝါက အစ သူတို့က ဆင်းသက်တယ် ဆိုတဲ့ ကျေးဇူးတင်မှုများနဲ့ လူအထိဟာ သိုက်မြုံကို အခြေပြုရပါတယ်။ မြန်မာသီချင်းကြီးထဲမှာ ‘သိုက်မြုံမှာလေ... စာခွံ ကျွေး... ကျွေးတယ်ကို’ ဆိုပြီး စာဖွဲ့တာဟာ သက်ရှိတို့ ကိုယ့် သိုက်မြုံ အသီးသီးမှာ စည်ကားပွားများမှုကို တင်စားဖွဲ့ဆိုရာ ရောက်ပါတယ်။

ခုတလော ‘သိုက်မြုံ’ ဆိုတဲ့ အတွေးကို တွေးမိရပါတယ်။ ပျံသန်း တတ်တဲ့ သတ္တဝါတွေမှာ ‘အသိုက်’၊ တွားသွားတတ်တဲ့ သတ္တဝါတွေမှာ ‘ဝပ်ကျင်း’၊ သေးငယ်ပြီး ရွရွတက်တတ်တဲ့ ပိုးမွှားဆန်တဲ့ သတ္တဝါတွေမှာ ‘ပျားအုံ’၊ ‘ခါချဉ်အုံ’၊ လူမှာတော့ ‘ဂေဟာ’ ပေါ့။ ဂေဟာကတော့ ပါဠိ ဘာသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဂေဟာကို မြန်မာမှု ပြုတဲ့အခါ ‘အိုးအိမ်’လို့ ဖြစ်လာတယ်လို့ နားလည်ရပါတယ်။ ဂေဟာနဲ့ အိုးအိမ်ဟာ မှီခိုရာ၊ နား နေရာ၊ လဲလျောင်းရာ၊ အားသစ်လောင်းရာ ဆိုတဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်များ အထိ တသိတတန်းကြီး ပါနေပါသေးတယ်။

ပြီးတော့ ‘ဂေဟဗေဒ’ ရယ်လို့ ဝေါဟာရ တစ်ခု မြန်မာမှု ပြုထား ကြပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ အီကိုလိုဂျီ (Ecology) ကို ဘာသာပြန်တာ ပါ။ ကမ္ဘာမြေပေါ်မှာ လူနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် သင့်မြတ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးရှင်သန်ဖို့

ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ ခုအခါမှာ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးရယ်လို့ပဲ ဝေါဟာရ တစ်ခုကို ရှင်းရှင်းလွယ်လွယ် သုံးနေကြပါတယ်။ တစ်ဦးချင်း ပတ်ဝန်းကျင်၊ တစ်အိမ်လုံး ပတ်ဝန်းကျင်၊ မြို့ရွာပတ်ဝန်းကျင်၊ ကမ္ဘာ့ ပတ်ဝန်းကျင်အထိ သက်ရောက်ပါတယ်။ ဂေဟဗေဒ သဘောကို ယူရင် ‘ဆက်စပ်ခြင်း’ ရယ်လို့ တွေးမိပါတယ်။ ဆက်စပ်ခြင်းဟာ ‘သင့်မြတ်ခြင်း’ ဆိုလည်း ဟုတ်ရဲ့၊ ‘စောင့်ရှောက်ခြင်း’ ဆိုလည်း ဟုတ်ရဲ့၊ ‘ထိန်းသိမ်းပြုစုခြင်း’ ဆိုလည်း ဟုတ်ရဲ့လို့ တွက်မိပါသေးတယ်။ ခုအခါမှာ ပတ်ဝန်းကျင် အင်ဗားရောန်မင့် (Environment) လို့ ပြောလိုက်ရင် ရှေ့က ‘လူ’ ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ နောက်က ‘ထိန်းသိမ်းရေး’ ဆိုတဲ့ စကားတောင် ခံစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ ပြီးတော့ ‘ဟက်ဗီတက်’ ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့လည်း ဆက်စပ်နေပါတယ်။

ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုပြီး ကမ္ဘာနဲ့ အဝန်း နေရက်၊ ရက်သတ္တပတ် စသည်ဖြင့် အထိမ်းအမှတ် ထားပြီး ကျင်းပကြရာမှာ အပြု သဘောကို အားပေးတိုက်တွန်းရုံသက်သက် မဟုတ်ဘဲ အဖျက်သဘောကို တားဆီးကာကွယ်ဖို့၊ ရှောင်ကြဉ်ဖို့ အထိ ပါ ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အပြု သဘောကို လုပ်ရင်းက အဖျက်သဘောတွေ ဆောင်လာတာကို သတိပေး နေရတာက များပါတယ်။ ကမ္ဘာနဲ့အဝန်း ကြည့်တဲ့အခါမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုက အမှိုက်သရိုက်တွေ ထွက်တာ၊ ပို့ဆောင်သွားလာမှုက အဆိပ်အတောက် အငွေ့အသက်တွေ မွန်တာ၊ ကုန်ကြမ်းတွေသုံးလို့ သစ်ပင် သစ်တောတို့ ပြုန်းတီးရတာ၊ လွင်တီးခေါင်တွေ ဖြစ်ရတာ၊ သဲကန္တာရတွေ ကျယ်ပြန့်ရတာ၊ မြေအောက် သယံဇာတတွေ ကုန်ဆုံးရတာ အထိ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါတင် မကသေးပါဘူး။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လိုအင်ဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ သက်ရှိလောကအထိ ကျယ်ပြန့်လာနေပါတယ်။ မှီခိုစရာ သစ်ပင်တောတောင် မရှိတော့လို့ ကျေးငှက်တွေ မျိုးပြုန်းနေတာ၊ သားမွေး အရေခွံ လှပတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကို လူတို့က သတ်ဖြတ်ပြီး အရေခွံကို ခြံထည် ဝတ်ထည် လုပ်ကြလို့ ရှားပါး တိရစ္ဆာန်တွေ ဖြစ်ကုန်တာ၊ အစွယ်တို့၊ အသွေးအသားတို့၊ သည်းခြေတို့၊ အရိုးတို့ကို လိုလို့ ဆင်၊ ကျား၊ ဝက်ဝံတို့မှာ

ပြေးစရာ မြေမရှိ ဆိုတာလို ဖြစ်ရတာတွေဟာ အသေးစိတ် ဇယားချ ကြည့်ရင် များလှပါတယ်။ ဂေဟဗေဒကို လူ့ ပယောဂနဲ့ နည်းအမျိုးမျိုး ထိပါးလာတဲ့ လူ့ လုပ်ရပ်များ ဖြစ်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်၊ ကြံရွယ်ချက်တွေ အပြင် စေတနာကနေ ဝေဒနာ ဖြစ်ရတာတောင် ပါ ပါသေးတယ်။

သင့်မြတ်ခြင်း ဆိုတဲ့ နဂိုနေ့ကို အခြေ ဖျက်ကြရာမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆိုတဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေလည်း ပါကြတာ အမှတ်ပါပဲ။ နိုင်ငံတကာမှာ မြို့ပြအကွက်အကွင်းသစ် ဖော်ပေးရတာ၊ လမ်းကြီးလမ်းမ ဖြိုင်ဖြိုင် ဖောက်တာ၊ လေယာဉ်ကွင်း တည်ဆောက်တာ၊ ဆည်ဖို့ပြီး ရေလှောင်တာဆိုတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ ရှိပြီးသား အခြေကို ဖျက်ပြီး မွမ်းမံ တည်ဆောက်ရတာတွေနဲ့ ကြုံရတဲ့အခါ မလွဲသာ မရှောင်သာ ပုဂ္ဂလိက ခံစားမှုတွေကို ဖြေသာ ဖျောက်သာအောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ အဆင်ပြေအောင်၊ အကျိုးပွားအောင် လုပ်ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဒီလို ပြုရလို့ ကိုယ့်အသိုက်အမြုံ၊ ကိုယ့်စားကျက်ကို ထိပါးတဲ့အခါ လူတို့ဘဝ အတွယ်အတာ အစွဲအလမ်းတွေလည်း ရှိနေတတ်တာကို ဖြေသိမ့်ရမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇာတိစွဲ၊ ဒေသစွဲ၊ နေရာစွဲ၊ ရာသီစွဲ စသည်ဖြင့် ပေါ့။ ဒါတွေကို စိတ်ထားတတ်ဖို့ လိုမယ် ထင်ပါတယ်။ ‘မြေအုတ်တို့ ပြိုလေရာ ကျောက်အုတ်တို့ဖြင့် တည်ဆောက်အံ့’ ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်မှု အားမာန်ဟာ ‘နေရစ်တော့ ခတ်ဟောင်း’ ဆိုတာလိုပဲ အဟောင်း အပေါ်မှာ အကောင်း အသစ်ကို ဖန်တီးရမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ‘သိုက်မြုံကို မဖျက် ကောင်းဘူး’ ဆိုတဲ့ လူကြီးသူမတို့ရဲ့ စကားပုံဟာ ဘေးတိုက် အနီးအနားကို မကြည့်ဘဲ အပေါ်စီး ခြံငုံကြည့်ရင် အခါခပ်သိမ်း မှန်ပါ့မလားရယ်လို့ တွေ့ရပါတယ်။ ‘ဟက်ဗီတတ်’ ဟာ အနေအထိုင်၊ အသွားအလာ၊ အလုပ်အကိုင်၊ အဆက်အဆံ အဆင်ပြေမှုကို ညွှန်းတာမို့ ဒီဝေါဟာရရဲ့ ပုံရိပ်ကို လည်း တွယ်တာမိစရာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟက်ပီးတမ်း Happy Term

သူတစ်ပါး လက်သင့်ခံနိုင်တဲ့ ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းကို ‘ဟက်ပီးတမ်း’ လို့ တွဲသုံးကြတာကို အတွေးပေါက်မိလို့ ရေးချလိုက်ပါတယ်။ ‘ရွှင်ပျဖွယ် ဝေါဟာရ’ လို့ တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်ရမယ်ပေါ့။ ‘ဟက်ပီး’ ဟာ စိတ်ချမ်းသာမှုနဲ့လည်း စပ်ဆိုင်နေတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် သူတစ်ပါး စိတ်ချမ်းသာအောင် သုံးနှုန်းရတဲ့ ဝေါဟာရပါပဲ။

ကျွန်တော်တို့ အလုပ်ဝင်စက ‘စာပြု’ ဆိုတဲ့ စာပေ **Compiler** အလုပ်ကို လုပ်ကြရပါတယ်။ အလုပ်အကိုင် အမည်နာမ အနေနဲ့ ခေါ်ဝေါ်ရတာ ငေါင်းစင်းစင်းကြီး ဖြစ်တဲ့အပြင် ဂုဏ်ဒြပ် အရိပ်အငွေလည်း မပါဘူး။ တက္ကသိုလ် ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ ဘွဲ့ရပြီးသားတွေထဲက စာမေးပွဲစစ်ပြီး ခေါင်းခေါက်ရွေးချယ် ခန့်ထားပေမဲ့ ရာထူးဌာနန္တရကိုလည်း မပေါ်လွင်စေဘူးဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အချို့က ဝါသနာသာ ပါတယ် စိတ်မပျော်ကြဘူး။ ဒါ့ကြောင့် အလုပ်ခန့်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းက ‘စာပြု’ ဆိုတဲ့ အလုပ်အကိုင် နာမည်မှာ ‘စာပြုအရာရှိ’ လို့ အမည်တပ်ပြီး သတ်မှတ်ပေးပါတယ်။

အလုပ်အကိုင်မှာ တာဝန်အရ အဆင့်ခွဲခြား သတ်မှတ်ရတာဟာ ထုံးစံ ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ် ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ကြတဲ့ သူတွေဟာ တာဝန်ကြီးရင် ကြီးသလို၊ ငယ်ရင် ငယ်သလို လူရှိသေ ရှင်ရှိသေ ဖြစ်ချင်ကြတာ ဟာလည်း ဓမ္မတာပါပဲ။ ကိုလိုနီခေတ်က တိုင်းတစ်ပါး လက်အောက်မှာ အရာရှိ အရာခံ ဖြစ်ကြတဲ့ အခါမှာလည်း ဂေဇက်တက် (Gazetted)

ဆိုတဲ့ အစိုးရပြန်တမ်း စာစောင်မှာ ဖော်ပြပြီး ခန့်ထားခံရသူ ‘ပြန်တမ်းဝင်’ နဲ့ပြန်တမ်းဝင် မဟုတ်တဲ့ နန်းဂေဇက်တက် (Non-Gazetted) ဝန်ထမ်းတို့ မှာလည်း ကျေနပ်မှု ကွဲပြားရတာရှိပါတယ်။ အဲဒီခေတ်က နယ်မှာ ယစ်မျိုး ဌာနနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆားအင်စပက်တော်ကို ‘ဆားဝန်ထောက်’လို့ တန်းဝင် အောင် ခေါ်ကြတာ တွေ့ဖူးပါတယ်။

ဝန်ထောက် ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကတော့ ခုအခါမှာ တရားဝင် မရှိ တော့တဲ့အပြင် နှုတ်ကျိုး တွင်ကျယ်မှုလည်း မရှိတော့ပါဘူး။ ဝန်ထောက် ဆိုတာ မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက်က ဝန်ကြီးကို ထောက်ကူရတဲ့ သူ ဖြစ်တယ်လို့ ဦးမောင်မောင်တင် (မဟာဝိဇ္ဇာ) ရေးတဲ့ ‘မြန်မာမင်း လက်ထက် တော် စာတမ်းများ’ စာအုပ်မှာ တစ်နေ့က ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ‘ဝန်ထောက်တော်မင်း’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း ရှိခဲ့ပါတယ်။

အင်စပက်တော် (Inspector) ဆိုတာလည်း အခု မရှိတော့ပါဘူး။ ရှိတုန်းကတော့ သာမန် အတွင်းရေးမှူး ရာထူးတာဝန်ကို တိုင်းတစ်ပါး အုပ်ချုပ်သူတို့ မြန်မာလို မသုံးဘဲ စက္ကရီတေရီ (Secretary) လို့ကြေညာ ချက်တွေမှာ သုံးပါတယ်။ မှတ်ပုံတင် အရာရှိကိုလည်း ရယ်ဂျစ်စထရာ (Registrar) လို့ အင်္ဂလိပ်လို ခေါ်တော့ သူလုပ်ငန်းအရ လူအများ သိအောင် သတင်းစာမှာ ကြော်ငြာရတဲ့အခါ ‘ရေစစ္စလီ’ လို့ သုံးတာကို ငယ်ငယ်က ဖတ်ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ် ဘာသာလည်း မကျွမ်းတော့ ရေစစ္စလီ ဆိုတာ ဝမ်းဘဲ တစ်မျိုးလားလို့ ကလေးဘဝ တွေးမိခဲ့တာလည်း ရှိရဲ့။ အခုတော့ အဲဒီ အင်္ဂလိပ် စာလုံးပေါင်းနဲ့ ဖြစ်တဲ့ ရာထူး တာဝန်ကို ‘မော်ကွန်းထိန်း’ လို့ ခေါ်တွင် ပေးတာ လှပတဲ့ အသုံးအနှုန်းလို့ ထင်မိ ပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးခေတ်မှာ တက္ကသိုလ်က ပညာရှင်တွေ ထွင်တဲ့ အသုံးအနှုန်းပါ။ ဒီဝေါဟာရနဲ့ အပြိုင် ‘မှတ်ပုံတင်အရာရှိ’ လို့ ခေါ်တဲ့ တာဝန်တစ်မျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ မော်ကွန်းထိန်းနဲ့ လုပ်ငန်း သဘောချင်း ခြားနားပြန်ပါတယ်။

ရာထူးအလိုက် ရယူ သုံးစွဲ ပိုင်ခွင့် ရှိတာကို ဖက်စီလီတီးစ် (Facilities) လို့ သုံးတာဟာလည်း အင်္ဂလိပ်လို ဖြစ်ပေမဲ့ ဒီဘက်ခေတ်

ကျမှ တွင်တွင် သုံးနှုန်းတာပါ။ အဆောင်အယောင် ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းထက် အဆောင်အရွက် ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို ကျွန်တော်တော့ ပိုကြိုက်မိပါတယ်။ ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ပေးထားတဲ့ အစီအစဉ်တွေပါ။ အလုပ်တာဝန် တစ်ခုမှာ လစာရိက္ခာချင်း တူမျှတာတောင် ‘ဖက်စီလီတီမ်း’ ချင်း မတူရင် ပိုတဲ့ ဘက်ကို ယိမ်းကြတာပေါ့။ လူမှု အနေအထိုင်တွေ ပြောင်းလဲလာတာ ကြောင့်လည်း တစ်ကြောင်းပါ။ နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းကြီးတွေ မှာတော့ ပေးထားတဲ့ အခွင့်အရေး တစ်ခုကို အမေရိကန် အင်္ဂလိပ် စကားနဲ့ အိပ်စပင့် အကောင့် (Expense Account) လို့ သုံးခဲ့ကြပါတယ်။ ကုမ္ပဏီ စရိတ်နဲ့ သွားလာဧည့်ခံနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးပါ။ သူတို့ဆီမှာ တစ်ချို့များ ဒီအခွင့်အရေးကို သာသာထိုးထိုး သုံးမိလို့ ဒုက္ခရောက်ရတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။

‘ဟက်ပီးတမ်း’ ဟာ ရာထူး အခေါ်အဝေါ် မဟုတ်ဘဲ လူမှုရေးရာမှာ သုံးစွဲတဲ့အခါမှာလည်း ကျေနပ်စရာ ရှိသလို မကျေနပ်စရာ ဖြစ်ရတာတွေလည်း ရှိရဲ့။ ယောက်ျားရင့်မာကြီး တစ်ယောက်ကို ဦးလေးတို့ အန်ကယ်လ်တို့ ခေါ်ရင် မကြိုက်တဲ့ သူတွေ တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ ‘အစ်ကိုကြီး’ လို့ ခေါ်ပြန်ရင်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ အန္တရာယ်ကို ဖိတ်ခေါ်ရာ ရောက်တာမို့ ယောက်ျားလေးထက် မိန်းကလေးများက မခေါ်ရဲကြပါဘူး။ ဟိုတုန်းက နယ်ဘက် အုပ်ချုပ်ရေး ဝန်ထမ်းလောကမှာတော့ လက်အောက် အုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိက သူ့ အထက်ဖြစ်တဲ့ နယ်ပိုင်၊ အရေးပိုင်၊ ရာဇဝတ်ဝန် စသည်တို့ကို အစ်ကိုကြီးလို့ နှုတ်ကျိုးလေ့ ရှိပါတယ်။ အရွယ်ချင်းကလည်း မကွာလှလေတော့ ဂါရဝတရား၊ နဝါတတရားနဲ့ ခေါ်ကြတာပေါ့။

အမျိုးသမီးများကို အကြောင်းအားလျော်စွာ လူမှုရေးအရ ဆက်ဆံကြရာမှာ အန်တီတို့၊ ကြီးကြီးတို့ထက် ‘မမ’လို့ ခေါ်တာက နားဝင် ချိုတတ်ကြတယ်လို့ အပြောအဆိုလည်း ကြားရဖူးပါတယ်။ ဘိုဆန်တဲ့ အိမ်တစ်အိမ်မှာ ဇနီးသည်က ခင်ပွန်းကို ‘ဒါလင်’ လို့ ခေါ်တာကို ကြားတော့ ပဲပြုတ်သည်အလာမှာ ယောက်ျားက ဝင်ပြီး ဈေးဆစ်တော့ ဈေးသည်က “မလျော့နိုင်ပါဘူး ကိုဒါလင်ရဲ့” လို့ ပြန်ပြောတာမျိုးကို ရယ်စရာ ကြားရဖူးပါတယ်။

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

မိတ်ဆွေ သတင်းစာဆရာ တစ်ယောက်ကတော့ သူ့ အိမ်ရှေ့ခန်းကို ဝင်လာပြီး ‘ဦး’ တပ်ပြီး မိန်းကလေး တစ်ဦးက အလုပ်ကိစ္စ နှုတ်ဆက်တော့ အသက်အရွယ်ကလေး ရလာတာကို သူ့ကိုယ်သူ လင်းခနဲ လက်ခနဲ သတိမူ လိုက်မိတဲ့ အကြောင်း သူ ခပ်ငယ်ငယ်က ပြောပြတာကို မှတ်မိနေပါတယ်။ အဲဒါနဲ့သူဟာ ‘သီတင်းကျွတ်မှာ ပွင့်တဲ့ အကြောက်ပန်း’ ဆိုပြီး ဝတ္ထုတိုလေး တစ်ပုဒ် ရေးခဲ့ပါတယ်။

ဆရာ လူထုဦးလှ (ဦးလေးလှ) ကတော့ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူ့ကို တပည့်လက်သား လူငယ်တွေက ‘အဘိုးကြီး’ လို့ ခေါ်တာကို နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် ကြားဖူးတဲ့ အကြောင်း ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်မှာ ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ခေါ်တဲ့သူက ဂါရဝ တရားနဲ့ သုံးနှုန်းတာ ဖြစ်ပေမဲ့ အခေါ်ခံရတဲ့ သူမှာ အတွေးပေါက်စရာ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ကြာတော့လည်း ဆက်ဆံရေး သဘောအရ နားယဉ်သွားတာပါပဲ။

‘ဟက်ပီးတမ်း’မှာ နှစ်ခြိုက်စရာ အခေါ် ခံချင်မိသလို အခေါ် ခံထိုက်ခြင်း မထိုက်ခြင်းကို ထင်ရှားစေအောင် မိမိ ကိုယ်တိုင်က ဂုဏ်ဂုဏ်၊ ဝယ်ဝုဏ် အလျောက် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ပြုပြင်နိုင်ဖို့ဟာ အရေး အကြီးဆုံး ဖြစ်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဟဲဗီး

Heavy

‘ဟဲဗီး’ ဆိုတာကို အရပ်ထဲမှာ အလွယ်ထည့်သုံးတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား အဖြစ် တစ်ခါတရံ ကြားရတတ်ပါတယ်။ ဟဲဗီးဟာ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ‘လေးပင်ခြင်း’ ဖြစ်ပါတယ်။ သွယ်ဝိုက် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ဝန်တာကြီးခြင်း၊ အရေးပါခြင်း၊ အရေးကြီးခြင်း၊ များပြားခြင်း၊ အလွန်အကျွံဖြစ်ခြင်းတို့နဲ့ လည်း ဆက်စပ်နေပါတယ်။

အခုအခါမှာတော့ ဟဲဗီး မက်တဲလ် (Heavy Metal)၊ ဟဲဗီး အာတီး လာရီး (Heavy Artillery) ဆိုတဲ့ အသုံးတွေလည်း ရှိလာပါတယ်။ ဟဲဗီး မက်လဲလ်ကတော့ ရော့ခ်တေးဂီတမှာ အသံကျယ်ကျယ်နဲ့ စည်းချက် ပြင်းပြင်း တီးမှုတ်တဲ့ လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဟဲဗီး အာတီးလာရီးကတော့ စစ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ အမြောက်ကြီး၊ လက်နက်ကြီးတို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဟဲဗီးဝိတ် (Heavyweight) ကျတော့ လက်ဝှေ့ ယှဉ်ပြိုင်နည်းမှာ ကိုယ်အလေးချိန် ၁၉၈ ပေါင်ရဲ့ အထက်တန်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဟဲဗီး ဂျူတီ (Heavy Duty) မှာ ဝန်ချိန် များများကို ဆောင်နိုင် တယ်၊ ခံနိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ ကုန်တင်ကား ဆိုရင် ကုန် များများ ဝန်တင်နိုင်တာပေါ့။ တချို့ ကုန်တင်ကားများ ဆိုရင် ကုန် များများ တင်နိုင်အောင် ကိုယ်ထည် အောက်က ခံတဲ့ သံလေးကို နှစ်ထပ် သုံးထပ် ပိုးထားကြပါတယ်။

မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသူများကိုတော့ ဆန့်ကျင် ဝိုင်းပယ်မှုများမှာ သူတို့ သုံးတဲ့ မူးယစ်ဆေးများကို သူတို့ အချင်းချင်း သိဖို့ စကားဝှက်နဲ့ သုံးကြရာမှာ Heavy Soul, Heavy Joint, Heavy Hash စသည်ဖြင့် သုံးကြပေမဲ့ ဗန်းစကားမျှသာ ဖြစ်ပြီး တန်းမဝင်တဲ့ အပြင် ကြာရှည်လည်း မတွင်ပါဘူး။

ဟဲဗီ စမုတ်ကား (Heavy Smoker) နဲ့ ဟဲဗီ ဒရင်းကား (Heavy Drinker) တို့မှာတော့ ဆေးလိပ် အလွန်အကျွံ သောက်သူ၊ အရက် အလွန်အကျွံ သောက်သူ တို့ကို သုံးစွဲနေကျ အသုံးအနှုန်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်လိပ်ပြီး တစ်လိပ် သောက်တတ်သူနဲ့ ခွက်ဆင့် သောက်သူရယ်လို့ ခွဲရမယ် ထင်ပါတယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ဘဲ ဆေးလိပ်ခဲထားတတ်တာ၊ အရက် မိုးအလင်း သောက်တာတွေဟာ ဟဲဗီပေါ့။

ကျွန်တော်ကတော့ ဟဲဗီရဲ့ အလွန်အကျွံ ဖြစ်ခြင်း၊ ဒဏ်ခံနိုင်ခြင်း၊ ပြင်းထန်ခြင်းတို့လို အဓိပ္ပာယ်မျိုးထက် လေးနက်ခြင်း၊ ဝန်တာကြီးခြင်း ဆိုတဲ့ ရှုထောင့် အမြင်က စဉ်းစားကြည့်မိပါတယ်။ လေးနက်ခြင်း၊ ဝန်တာ ကြီးခြင်းတို့မှာ တည်ကြည်တဲ့၊ ဖိစီးတဲ့ အနက်များကို ဆောင်ပါတယ်။ ဒီ ဝေါဟာရများရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောကတော့ ပေါ့တန်ခြင်း၊ ပေါ့ပါးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟဲဗီရဲ့သဘောဟာ ရှုပဗေဒ အမြင်နဲ့ ကြည့်ရင် ဂရက်စီတီ (Gravity) ဆိုတဲ့ မြေဆွဲအားနဲ့ ပတ်သက်နေပါတယ်။ ဝန်ချိန်များလေ လေးပင်လေ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို လူတိုင်း သိပါတယ်။ တချို့ ဝန်ချိန်များတဲ့ ခဲတို့၊ ရွှေ ငွေ စတဲ့ တွင်းထွက် သတ္တုတုံးတို့ဟာ တခြားပစ္စည်းများနဲ့ အရွယ် အစားချင်း တူပေမဲ့ အလေးချိန် စီးပါတယ်။ တော်ရုံတန်ရုံ ပစ္စည်း အလေးချိန် မစီးတဲ့ အရပ်ကတော့ အာကာသထဲမှာပါပဲ။ လည်ပတ်ရုံနဲ့ မြန်လို့ မြေဆွဲအား ပျောက်သွားပါတယ်။ လပေါ်မှာလည်း ထို့အတူ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာနဲ့ မိုင်နှစ်သိန်းခွဲလောက် ဝေးကွာတဲ့ လ မှာ မြေဆွဲအားလို အခြေအနေမျိုးဟာ ကမ္ဘာမှာထက် နည်းပါးပါတယ်။

ဟဲဗီးကို သိပ္ပံပညာ အသုံးအနှုန်းမှာ ဟဲဗီး ဝါးတား (Heavy Water) ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ဟိုက်ဒရိုဂျင် ဆိုတဲ့ ဒြပ်စင်ကို ခရစ်နှစ် ၁၇၇၆ ခုနှစ်မှာ ဟင်နရီ ကေဗင်းဒစ်ရှ် ဆိုသူက တွေ့ရှိပြီးတဲ့ နောက် ဟိုက်ဒရိုဂျင် အလေးတစ်မျိုးဖြစ်တဲ့ ဒီယူတီရီယမ် (Deuterium) ဆိုတာကို တွေ့ခဲ့ပါတယ်။ အခုတော့ အကုမ္ပဏီ ဓာတ်ပေါင်းဖိုတွေမှာ သုံးပါတယ်။ ဟဲဗီး စပါး (Heavy Spar) ဆိုတဲ့ ဘေရီယမ်ဓာတ်လည်း ရှိသေးတယ်။ ပုံဆောင်ခဲကလေးများ အသွင်ကနေပြီးတော့ ဖယောင်းပုဆိုတို့၊ တာလပတ် တို့နဲ့ ကြက်ပေါင်းစေ (ရော်ဘာ)နဲ့ ပလတ်စတစ် လုပ်တဲ့ နေရာတွေမှာ သုံးပါတယ်။

အရပ်သုံးမှာတော့ မြန်မာစကားမှာလို ရင်လေးတယ်၊ ဟင်းအရသာ လေးတယ်လို့ အသုံး လေ့ပေမဲ့ ဝမ်းနည်းတာကို Heavy Hearted, အခွန် အတုပ်ကြီးလေးတာကို Heavy Taxes, မိုသည်းတာကို Heavy Rain, အရည်ပျစ်ခဲတာဆိုရင် Heavy Cream စသည်ဖြင့်ပေါ့။

‘ဟဲဗီး’ အသုံးကို အရေးကြီးတဲ့သဘော၊ ထုံပေပေ သဘောတို့ နဲ့လည်း တစ်မျိုးစီ ကိစ္စအလိုက် သုံးကြတာ ရှိပါတယ်။ ကျန်းမာရေး အတွက် ‘ဟဲဗီး’ ကို သတိထားအပ်တာ တစ်ခုကတော့ ဟဲဗီး စကက်ဇူလ် (Heavy Schedule) ဆိုတဲ့ လုပ်စရာ အစီအစဉ်တွေ များခြင်း ဖြစ် ပါတယ်။

ဟုမ်း ဝပ်ခ် Home Work

ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်က အလယ်တန်းကျောင်းမှာ ‘အိမ်စာ’ ပေးတာ မပြီးခဲ့လို့ ကျောင်းရောက်တဲ့အခါ ဆရာမ စားပွဲနားကို မကပ်ရဲပဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အိမ်စာကို ပြီးအောင် လုပ်ခဲ့တဲ့ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ ကတော့ ဗလာစာအုပ်ကလေးတွေ ကိုယ်စီ ကိုင်ပြီး ဆရာမ စားပွဲနားကို ရဲရဲတင်းတင်း ကပ်သွားကြပါတယ်။ ကျွန်တော်ကိုကတော့ ပြီးတော့မှ တင်တော့မလို့ အိမ်မှာ ကျန်ခဲ့သလိုနဲ့ ကုန်လွန်ခဲ့ရတဲ့ ကျောင်းတက်ရက် တွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ပဲ ကိုယ် စိတ်မပါတဲ့ သင်္ချာတို့၊ အင်္ဂလိပ်စာတို့မှာ အလေ့အထုံ နည်းပြီး ဒီဘာသာရပ်တွေမှာပဲ နောက်ကျပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။ တစ်ရက် လည်း မဟုတ်၊ နှစ်ရက်လည်း မဟုတ် ဆိုတော့ ရက်စားပြန်ဖြည့်ချင်ပေမဲ့ နှစ်ကုန်လို့ အတန်းတင် စာမေးပွဲသာနီးရော မဖြည့်စွမ်းနိုင်တော့ပါဘူး။ ဒါဟာ ‘အိမ်စာ’ မလုပ်မိတဲ့ အကျိုးဆက်ပေါ့။ ‘အိမ်စာ’ ဟာ ဟုမ်း ဝပ်ခ် (Home Work) ပါပဲ။

ကျောင်းသားလိုတွေတော့ အိမ်စာဟာ ကျောင်းက ပေးလိုက်ပြီး အိမ်မှာ အချိန်ပို လုပ်ခဲ့ဖို့တာဝန် ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်ဘာသာရပ်မှာ မဆို အလေ့အထုံ ပွားများပြီး ကျွမ်းကျင်ရေးအတွက် တာဝန်ပေးတာပေါ့။ လေ့ကျင့် ပြင်ဆင်ရေးဟာ အရေးကြီးပုံကို အရွယ်အတော်ရမှ သဘောပေါက် ရပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ကျောင်းရိပ်က ထွက်ပြီးမှလည်း ဟုမ်း ဝပ်ခံက မလွတ်မြောက်နိုင်သေးတဲ့ အခြေအနေကို သတိပြုမိပြန်ပါတယ်။ ‘တိုင်းပြည်က နုနု မုန်တိုင်းက ထန်ထန်’ ဖြစ်တဲ့ လွတ်လပ်ရေး ရစ အချိန်မှာ စစ်ပညာ အခြေခံတွေကို ကိုယ်ဘာသာ အကြောင်းအား လျော်စွာ သင်ကြရတော့ စာသင်ခန်းထဲမှာထက် ပင်ပန်းတာနဲ့ ကြုံရပါတယ်။ နေပူမှာ၊ နေရိပ်မှာ၊ ညအမှောင်မှာ ချွေးတလုံးလုံး ဖုန်တဖွေးဖွေးနဲ့ ဝန်ပိုကို ကျောမှာပိုးပြီး လေ့ကျင့်ကြရတဲ့အခါ ပင်ပန်းကြီးတယ်ဆိုတဲ့လွယ်လွယ် ပြောခဲ့မိဖူးတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို မကြာခဏ သတိရပါတယ်။ ဒါတင်မကသေးဘဲ အဲဒီ တုန်းက မကြာခဏ နားထဲ ဝင်လာနေတဲ့ စကားသံ တစ်ခုကတော့ ‘ချွေးထွက်များမှ သွေးထွက်နည်းမယ်’ ဆိုတဲ့ အသံဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားကို နာနာရွတ်ပြီး အားဆေး တင်ပေးရင်း လက်ထဲမှာ ခရာဝီစီကို ကိုင်ပြီး ရွှေသွားပေါ်အောင် အသံမာမာကြီးနဲ့ အော်တဲ့သူကတော့ နည်းပြဆရာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့မှာ ကိုယ်လုပ်နေတဲ့အလုပ်မျိုးကို လုပ်ခဲ့ရလွန်းလို့ အလေ့အကျင့်နဲ့ ထုသားပေးသားကျနေတဲ့ပုံပါပဲ။

ဒီအဆင့်ကို ကျော်ဖြတ်ပြီးတဲ့နောက် ကိုယ်ဖြတ်သန်း လျှောက်လှမ်းခဲ့ရတဲ့ ဘဝ အဆစ်အပိုင်းတွေကို ပြန်ပြီး တွေးကြည့်မိတဲ့ အခါမှလည်း ‘အိမ်စာ’ ဆိုတဲ့ ‘ဟုမ်းဝပ်ခံ’ နဲ့ ‘ချွေးထွက်များမှ သွေးထွက်နည်းမယ်’ ဆိုတဲ့ ပလက်တွန်း ဆာဂျင့် (Platoon Sergeant) တပ်ကြပ်ကြီးရဲ့ အမိန့်ပေး သံတို့ဟာ တစ်သဘောတည်း ဖြစ်နေတာကို သဘောပေါက်လို့ ရပါတယ်။

ဒါတင်ပဲလား ဆိုတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး။ စာသင်ခန်းကို ဖြတ်၊ လေ့ကျင့်ကွင်းကို ကျော်ပြီး ဝါသနာက တွန်းပို့လို့ အယ်ဒီတာ စားပွဲကို ထိုင်မိပြန်တော့ နွမ်းလျ အိမ်ပြန်မှာ လွတ်အိတ်ထဲကို အပြည့်အသိပ် ခိုဝင်ပါလာတဲ့ စာရွက် အတွဲအစတွေဟာ အခုအခေါ်အဝေါ်မှာတော့ ဉာဏဆိုင်ရာ ပစ္စည်းတွေလို့ လူသိများလာကြပါတယ်။ ‘အင်တဲလယ်ကြွယ် ပရောပတ်တီး’ (Intellectual Property) ပေါ့။ ဉာဏအားစိုက်ပြီး သွန်ထုတ် ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ လက်ရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖန်တီးသူအမျိုးမျိုးရဲ့ လက်ရာတွေ ဖြစ်ပြီးအချို့လည်း လက်ရေး၊ လက်နှိပ်စက် အသွင်က

ပုံနှိပ်စာလုံးတွေ ဖြစ်သွားကြပါတယ်။ အချို့လည်း ပုံနှိပ်အဆင့် မရောက်ခင် မှာပဲ အဖွဲ့အနွဲ့ အရေးအသား ရသ ထူးခြားလို့ ငွေကြေးဆုလာဘ်တို့နဲ့ ဂုဏ်ပြုခံခွင့် ရကြပါတယ်။ လွယ်အိတ်ထဲမှာ တစ်နေ့တစ်မျိုး ပါလာ တတ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေဟာလည်း အသက်ကလေးရမှ ကြုံရတဲ့ ‘ဟုမ်း ဝပ်ခ်’ တွေပါပဲ။

ဒါကြောင့် ‘အိမ်စာ’ တို့ရဲ့ ဝတ္တရား သံသရာဟာ လူတစ်ယောက် အတွက် ကုန်မှ ကုန်မှာလေးလားလို့ ဒုတိယ အရွယ်မှာ အတွေးပေါ်ရတယ်။ စေ့စေ့ တွေးတော့ ကုန်နိုင်စရာ မရှိပြန်တာကို သဘောပေါက်လာတယ်။ ဘဝဆိုတာဟာ အိမ်စာ လုပ်ရမယ့် စက်ဝိုင်း သံသရာကြီးပဲလို့ အဖြေထုတ် မိပါတယ်။

ဒီလိုဆိုနိုင်ကောင်းစရာ ကျန်တဲ့ အထောက်အထားတွေလည်း ရှိနေ သေးတယ်လေ။ တောင်ယာ ကောက်နှံသမားတို့မှာ ကိုယ့်ငန်းကိုယ့်တာနဲ့ ကိုယ်စိုက်ပျိုးတဲ့ သီးနှံများကို ဝမ်းစာချန်ရတဲ့ အလေ့ ရှိကြတာကို တွေးမိ ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ စာပေ ဟောပြောပွဲ သွားတဲ့ အခါမှာ ပရိသတ်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကြွယ်ကြွယ်ဝဝ ပြောဆိုတင်ပြ ဆွေးနွေးနိုင်တဲ့ ပညာရှင်များ ကို ဝမ်းစာ ပြည့်စုံထားသူ ဖြစ်တယ်လို့ အချင်းချင်း ပြောမိကြပါတယ်။ စာရေးဆရာများဟာ ဝမ်းစာရှိဖို့ လိုတဲ့ အကြောင်းကိုလည်း ဆွေးနွေးမိကြ တယ်။ ဒီကိစ္စမျိုးမှာတော့ ဝမ်းစာရှိဖို့ကိုဆိုရင် စုဆောင်း လေ့လာ မှတ်သားမှု ရှိရပါတယ်။ ဟုမ်းဝပ်ခ် လို့ တစ်မျိုး ဆိုနိုင်ပြန်တာပေါ့။ အင်္ဂလိပ် သာဘာ မှာတော့ လူတစ်ယောက်ဟာ ဆောင်ရွက်ရမယ့် ကိစ္စ တစ်ခု အတွက် ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှု မရှိလို့ ပွဲဝင်တဲ့ အခါမှာ အဆင်မပြေခဲ့ရင် “သူဟာ အိမ်စာတွေ မလုပ်ခဲ့ဘူး” လို့ တင်စား ပြောလေ့ ရှိပါတယ်။ "He didn't do his home work" လို့ ဆိုပါတယ်။

တကယ် တွေးကြည့်တော့ အိမ်စာ လုပ်ရမယ့် ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှု ကိစ္စဟာ အရွယ်သုံးပါးတို့မှာ အသွင် အမျိုးမျိုးနဲ့ ရှိနေတဲ့အပြင် တိုင်းပြည် နိုင်ငံတွေမှာတောင်မှ ဒီနည်းနဲ့ အရှိန်ယူနေကြပါတယ်။ တိုင်းပြည်နိုင်ငံ အရေးဆိုတာ ကိုယ့်အရေးလည်းဟုတ်ရပြန်တာပေါ့။ ‘အိမ်စာ’ ဆိုတဲ့ ဟုမ်းဝပ်ခ်ဟာ သေးသေးနုနုပေတော့ မဟုတ်ပေဘူး။

ဟောက်စ် စတိုင် House Style

‘ဟောက်စ် စတိုင်’ ဆိုတာ လုပ်ငန်းသုံး ဝေါဟာရ တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောကို ပြောရရင်တော့ ကိုယ့်အလုပ်တိုက်နဲ့ ကိုယ် သတ်မှတ်ထားတဲ့ လုပ်ငန်းလုပ်ဟန်ကို ဆိုလိုပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်း လောကမှာတော့ ဒီဝေါဟာရဟာ ဂရုထားလောက်တဲ့ ဝေါဟာရ တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် စာအုပ် စာစောင် မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ သူ့မူ သူ့ဟန်နဲ့ အညီ ပုံစံကျ ပြင်ဆင် မွမ်းမံ ထုတ်လုပ်ကြရလေ့ ရှိတဲ့ အတွက်ပါ။ ဒီကိစ္စမှာ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်တွေ အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။

‘ဟောက်စ်စတိုင်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို စာပေဗိမာန်လို့ ခေါ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန် စာပေအသင်းရဲ့ စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး လုပ်ငန်းတွေ အရှိန်ရလာတော့ လုပ်ငန်း သဘာဝ အမျိုးမျိုးတို့ကို ညှိနှိုင်းပြီး စတင် သတ်မှတ် သုံးနှုန်းခဲ့တာကို မှတ်မိပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရကို မြန်မာမူ ပြုတဲ့ အခါ ‘စက်တင်ဟန်’ လို့ သုံးနှုန်းခဲ့ပါတယ်။ ထုတ်ဝေရေးလောကမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မကျင့်သုံးကြပေမဲ့ လုပ်ငန်းသဘောကတော့ ရှိပြီးသား ပါ။ စာပေဗိမာန် မပေါ်ပေါက်ခင် ကတည်းက ပိဋကတ်နဲ့ ပရိယတ္တိ စာပေ များကို ထုတ်ဝေနေတဲ့ ဟံသာဝတီ၊ ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်၊ ကဝိမျက်မှန်၊ ဇမ္ဗူ မိတ် ဆွေ စတဲ့ တိုက်ကြီးတွေမှာ စာစီပုံ၊ ပုံနှိပ်ပုံ၊ အမည်နာမ ဖော်ပြပုံတွေဟာ တစ်တိုက်နဲ့ တစ်တိုက် မတူဘဲ ကွဲပြား ခြားနားကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဟံသာဝတီမူ၊ ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်မူ စသည်ဖြင့်လည်း စာလုံးပေါင်း

ပုံ၊ ပါဠိဝေါဟာရ သုံးပုံ၊ ပေ၊ ပုရပိုက်က ကူးယူတည်းဖြတ်ပုံတွေ ကွာခြားကြပါတယ်။

ဒီမူတွေကို သီးသန့်အကြိုက်၊ သီးသန့်ဟန်နဲ့ ထူထောင် လုပ်ကိုင်ရင်းနဲ့ အစပျိုးခဲ့ကြတဲ့ သူတွေကတော့ ‘ပါဠိဆရာကြီး’ တွေလို့ သူ့ခတ်နဲ့သူကနဦး ခေါ်ဆိုခဲ့တဲ့ စာပြင်ဆရာကြီးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အမှန် စင်စစ်တော့ သူတို့ဟာ အယ်ဒီတာကြီးများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ‘မူ-မူ’ လို့ သုံးပြီး ပြောကြတဲ့ သူတို့ လက်ရာတွေဟာ ‘ဟောက်စ် စတိုင်’ ပါပဲ။ ‘ဟောက်စ်တိုင်’ကို ‘စက်တင်ဟန်’ လို့ မြန်မာမှုပြုတာဟာလည်း အလွန်သဘာဝကျပါတယ်။ ကွယ်လွန်သွားတဲ့ စာပေဗိမာန်က စာတည်းများဟောင်း ဦးစိန်ဝင်း (မဟာဝိဇ္ဇာ) တီထွင်ခဲ့တာလို့ မှတ်မိပါတယ်။ စာပေဗိမာန်ရဲ့ စက်တင်ဟန်ကို ကနဦး ရေးဆွဲကြတော့ ဆရာ့လက်အောက်မှာ ကျွန်တော် တို့ ကူညီပြီး လုပ်ကိုင်ခဲ့ရတာကိုလည်း လေးစားစွာ အမှတ်ရနေမိ ပါတယ်။

စက်တင်ပုံနှိပ်ပြီး စာဖတ်ပရိသတ် ဖတ်ရှုဖို့ ပုံနှိပ်ပေးတဲ့ စာရွက်စာတမ်းစာအုပ်ဟန်ပန်ဟာ ‘စက်တင်ဟန်’ ပဲပေါ့။ ဘာပြုလို့များ ဒါလောက်အရေးကြီးရတာလဲလို့ ဆွေးနွေးရမယ်ဆိုရင် စာစောင်တစ်ခု၊ စာအုပ်တစ်အုပ်မှာ ညီညွတ်တဲ့ အဆင်အပြင်၊ အရေးအသားနဲ့ သရုပ်ဖော်မှုတွေ ရှိသင့်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ ဆောင်ရရင် ကိန်းဂဏန်းတွေကို ‘တစ်၊ နှစ်၊ သုံး’ ဆိုပြီး စာလုံးပေါင်းမလား။ ‘၁၊ ၂၊ ၃’ ဆိုပြီး ဂဏန်းနဲ့ ရေးမလား။ စာထဲမှာ ဂဏန်း ညှပ်နေရင် ဖတ်ရတာ ခက်မလား။ ၁၀ ဂဏန်းကျော်ရင် စာနဲ့ရေးလို့ ရှည်လျားမယ်၊ စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံကို ဘယ်လိုယူမလဲ။ (ဟိုတုန်းကတော့ သတ်ပုံကျမ်းတွေ အမျိုးမျိုးရှိတဲ့ အနက် ဦးသာမြတ်နဲ့ ဦးအုန်ရွှေ စာအုပ်တို့ကို အသုံးအများဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။) အခုတော့ မြန်မာစာအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ မြန်မာစာလုံးပေါင်း သတ်ပုံ ရှိနေပါပြီ။ ကြိုက်ရာ သတ်ပုံကို ယူပြီးရေးနေကြတဲ့ အချိန်တုန်းကတောင် ‘ဘ’ နဲ့ ‘ဖ’ ကို ဘယ်ဟာ ကြိုက်တယ်လို့ အချင်းချင်း ဝိဝါဒ ကွဲကြပါသေးတယ်။ ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ ‘ဖ’ ဦးစားပေး စနစ်ကလည်း ရှိပါသေးတယ်။ ကုန်းဘောင်ခတ်က စုဖုရားလတ် ကြိုက်တယ် ဆိုတဲ့ ‘ဖ’ အသုံးခွဲထားကိုလည်း ကြားယောင်ရပါရဲ့။

‘စက်တင်ဟန်’ ဖြစ်တဲ့ ဟောက်စ်စတိုင်မှာ မဂ္ဂဇင်းဆိုရင် စာမျက်နှာ အမှတ်ကို အထက်အောက် ဘယ်နေရာက ထားမလဲ၊ တစ်မျက်နှာမှာ စာကြောင်း ဘယ်နှကြောင်း ထားမလဲ၊ အခန်းသစ် ဖွင့်တဲ့အခါ လက်ဝဲ ဘက်ယာ ဘယ်စာမျက်နှာက စ မလဲ၊ စာပိုဒ်ခွဲဖို့ လိုတဲ့အခါ ဖတ်ရသူ နားရှင်းအောင် ဘယ်လိုခွဲမလဲ၊ အမှားအမှန် စာပြင်ပေးတဲ့ အခါ စာစီပေးတဲ့ သူနဲ့ အပေးအယူ မျှအောင် ဘယ်လိုသင်္ကေတတွေကို သုံးမလဲ ဆိုတဲ့ အချက်တွေလည်း ရှိပါတယ်။

စာပြင် အမှတ်အသားဟာ လွယ်မလိုလိုနဲ့ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး သဘော ပေါက်ဖို့ လိုပါတယ်။ စာအုပ် စာစောင် ထုတ်ဝေရေးဆိုတာ အချင်းချင်း ဘက်စုံ ဆက်စပ် ညှိနှိုင်းရတဲ့ သဘော ဖြစ်လေတော့ အပေးအယူ ပေါက် ကြဖို့ လိုပါတယ်။ ဒဲစာလုံးနဲ့ စာစီတဲ့ ခေတ်က အယ်ဒီတာလုပ်သူက စာတစ်ကြောင်းတည်းမှာ စာလုံးတွေ ချောင်နေလို့ ကြည့်ပျော်အောင် ‘မျှချဲ့’ လို့ မှတ်ချက်ပေးလိုက် စာစီသမားက စာလုံးကို အညီအမျှ မချဲ့ဘဲနဲ့ ‘မျှချဲ့’ ဆိုတဲ့ စာလုံးကိုပဲ ထည့်စီလိုက်လို့ အူကြောင်ကြောင် ဖြစ်သွားရ တယ်လို့ ဆရာကြီးမောင်(ငွေဥဒေါင်း)က ပြောဖူးပါတယ်။

တစ်ခါတုန်းကလည်း ကျွန်တော်တို့ ကြုံဖူးတာက ရွှေတိဂုံ စေတီ တော် ကျောက်စာကြီးကို ကုန်းတော်ပေါ်မှာ ပြန်တွေ့ရှိပြီး စိုက်ထူခဲ့တဲ့ ဒေါက်တာ ဖိုးချမ်းမား ဆိုတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်စာဝန်ဟောင်းရဲ့ အမည်ကို ဘုရားသမိုင်း စာအုပ်မှာ စာစီဖို့ ချပေးတော့ စာပြင်ဆရာက ‘ဖိုးချမ်းမား’ တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ‘ဖိုးချမ်းအေး’ ပဲ ဖြစ်ရမယ် ဆိုရပြီး ပုံနှိပ်လိုက်တော့ မလို့၊ ဂျာမန် အမျိုးသား နာမည်ကနေ ကျေးလက်က နာမည်တစ်မျိုး ဖြစ်သွားရပါတယ်။ ဒီအမှားမျိုးဟာ ကွန်ပျူတာ စာစီခေတ်မှာလည်း ရယ်စရာ မောစရာ ဖြစ်အောင် အများပြား ကြုံနေရပါသေးတယ်။

‘ဟောက်စ် စတိုင်’ ဟာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး ဌာနတိုင်းမှာ လမ်းညွှန် အဖြစ် ရှိတတ်တာမို့ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေ ရေး ဌာနဟာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသုံး စာအုပ်တွေနဲ့ ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ စာအုပ်တွေ ရိုက်နှိပ်လေ့ ရှိတော့ ‘ဟောက်စ် စတိုင်’ မူတစ်ခုရှိပါတယ်။

ကွယ်လွန်သူ ဦးကျော်ဆွေ (ဆရာမင်းကျော်) ဆီက တောင်းယူထားရပါတယ်။ တစ်ခါတလေ ‘ဟောက်စ် စတိုင်’ ဆိုတာ ဘယ်လိုရှိလဲလို့ ကြိုးကြားကြိုးကြား လာမေးကြတဲ့ သူတွေလည်း ရှိပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ စာအုပ် စာစောင် ထုတ်ဝေရေးမှာတော့ ဘာသာရပ်တွေ များပြီး စာအုပ်စာစောင်ကလည်း များပြားလေတော့ ‘ဟောက်စ် စတိုင်’ က ပိုပြီး အဆာကျယ်ပါတယ်။ 'Elements of Style' ဆိုတဲ့ စာအုပ်ဟာ ကမ္ဘာကျော် ဖြစ်ပြီး ကိုးကား သုံးစွဲကြတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်နှစ်ကျော် လောက်က အစည်းအဝေး တက်ဖို့ သွားရတဲ့ ခရီး တစ်ခုမှာ အေပီ သတင်းဌာနက သူ့သတင်းထောက်တွေ အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ စတိုင် စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ် ဝယ်ခဲ့ပါသေးတယ်။ အဲဒီ စာအုပ်ဟာ အုပ်ရေ တစ်သိန်းကျော် ရောင်းရပြီလို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်တို့ မှာလည်း ဒီစည်းကမ်းမျိုး ရှိရတာပေါ့။

ချဲ့လိုက်မယ်ဆိုရင် စာသားနဲ့ အရုပ်က အစ စာအုပ် စာစောင် အဆင် အပြင်ပိုင်း အထိ ပါဝင်ပါတယ်။ ပန်းချီ ဒီဇိုင်း သဘောပါ ပါလေတော့ အလှအပ ပညာ (Aesthetics) နဲ့လည်း ဆက်စပ် နေပါသေးတယ်။ အချုပ် ပြောရရင် ‘ဟောက်စ် စတိုင်’ ဟာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ ဥပမိရုပ်နဲ့ သဘောချင်း ဆင်ပါတယ်။ လူမှာ ဝတ်ဆင်ပုံ၊ ဆံပင် အနေအထား၊ ကိုယ်နေ ကိုယ်ဟန်တို့က ရုပ်သွင်ကို ဆုံးဖြတ်သလို စာအုပ်မှာလည်း ထိုနည်းတူ ဖြစ်လို့ ကိုယ့်မူကိုယ့်ဟန်နဲ့ စနစ်တကျ ဖြစ်သင့်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဟိုင်းဘရစ် Hybrid

ရှေ့လာမယ့် သိပ္ပံ တစ်ခေတ်ဟာ ‘ဟိုင်းဘရစ်’ ခေတ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရကို အရပ်စကားနဲ့ နီးစပ်အောင် ပြောရရင် ‘ကပြား’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ အဆင်အပြေဆုံး ဖြစ်ဟန် ရှိပါတယ်။ ‘ရေမှာ လက်ကြား လူမှာကပြား’ လို့ ဆိုကြပေမဲ့ သဘာဝ လောကမှာတော့ အမျိုးဗီဇချင်း မတူတာကို ရောစပ်ထားတဲ့ အရောအစပ် အဖြစ်ဟာ နှစ်ဖက်စလုံးက ဗီဇကောင်းတွေ ပေါင်းဆုံတဲ့ အတွက် ထက်မြက် သွက်လက်တဲ့ သဘောကို ဆောင်ပါတယ်။ သက်ရှိမျိုး တစ်မျိုးထဲမှာပဲ အပင်တို့၊ ပန်းတို့ ဆိုပါတော့။ ဒီအတိုင်း ဆက်ပြီး ပေါက်ပွားနေရင် အရည်အသွေး ညံ့လာနိုင်တဲ့ ဖြစ်စဉ် ကို တွေ့ကြရပါတယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါတို့မှာလည်း စိတ်ဓာတ်အားဖြင့်၊ ပတ်ဝန်းကျင် ပျိုးထောင်လေ့ကျင့်မှုအားဖြင့် ပေါ့လျော့ခဲ့ရင် ဒီလိုပဲ ညံ့ညံ့ သက်သက် ဖြစ်ရိုး ထုံးစံရှိတယ်လို့ သဘာဝ သိပ္ပံသဘောကို နားလည်ရ ပါတယ်။

နှင်းဆီတို့၊ သစ်ခွတို့ ပန်းလှလှကလေးတွေ တွေ့ရတဲ့အခါ ‘လှလိုက် တာ ဘာမျိုးလဲ’ လို့ မေးကြည့်တဲ့အခါ ‘ဟိုင်းဘရစ်လေ’ လို့ ဖြေတဲ့သူက ဖြေတာကို ကြားမိပါတယ်။ ပန်းတစ်မျိုးနဲ့တစ်မျိုး မျိုးစပ် ထားတာပေါ့။ သဘောပေါက်မိတာကတော့ ဟိုင်းဘရစ် ဆိုတဲ့ မျိုးဗီဇ စပ်ခြင်းဟာ အကောင်းဘက်ကို ပြောင်းလဲတယ်ဆိုရင် လက်ခံသင့်တဲ့ ပြောင်းလဲခြင်း ရောစပ်ခြင်း ဆိုတာပါပဲ။

သိပ္ပံနည်းပညာများ တိုးတက်ထွန်းကားလာခြင်းဟာ ဘယ်တော့မှ အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝတယ်လို့ မရှိနိုင်တဲ့ လူတွေ အတွက် အခွင့်အလမ်းကောင်း တစ်ရပ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုရင် လူ့သဘောမှာ အရည်အသွေးကောင်း၊ အရသာကောင်း၊ အသုံးအစွဲကောင်းတဲ့ ကိစ္စမျိုးကို လိုအပ်မြဲ လိုအပ်နေတတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာ ဆိုပါတော့ ပလတ်စတစ်လို ပေါ့ပါးပြီး သံမဏိလို ခိုင်ခံ့ မာကျောတဲ့ ပစ္စည်းမျိုးဆိုရင် ဆောက်လုပ်ရေးနဲ့ ပစ္စည်းကိရိယာ ထုတ်လုပ် မှုမှာ ပိုပြီး အဆင်ပြေနိုင်ပါတယ်။ သကြားလို ချိုပြီး သကြားဓာတ်ကြောင့် ဒုက္ခ မပေးနိုင်တဲ့ အချို့ အရသာမျိုးကို မှီဝဲလို့ ရရင်လည်း ကျန်းမာရေး အတွက် ကောင်းတာပါပဲ။ အငန် အရသာကို ကြိုက်တတ်တဲ့ သူများ အတွက် ဆားလိုငန်ပြီး ဆားလို ဒုက္ခ မပေးတဲ့ အရသာမျိုး ဖြစ်မယ်ဆိုရင် ဆားရှောင်ရပေမဲ့ တင်းတိမ်တာပါပဲ။ ခုအခါမှာတော့ ဒီ လိုဘတွေ အားလုံး ပြည့်နေပါပြီ။ လေယာဉ်ပျံဆောက်တဲ့ ကိုယ်ထည် သတ္တုကိုကြည့်၊ ဆက်ခရင် ဆိုတဲ့ သကြားအတူကို ကြည့်၊ ကိုဆော့ (Co-Salt) လို့ အမည်ပေးထားတဲ့ ဆားအတူကိုကြည့်၊ ကြည့်စရာတွေ တစ်ပုံတစ်ပင် ဖြစ်ပါတယ်။ လိုချင်တဲ့ အရည်အသွေး၊ အရသာနဲ့ အသုံးအစွဲတို့မှာ ကွက်တိ မဖြစ်တောင် တင်းတိမ် ရောင့်ရဲစရာ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒါတွေတင်ပါလားဆိုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဆန်ရေစပါးမှာ တစ်ဧက စိုက်ရင် တင်းပေါင်းများစွာ အထွက်တိုးပြီး ရိတ်သိမ်းဖို့လည်း အချိန် ကြာကြာ မစောင့်ရတဲ့ ကောက်ပင်မျိုးဆိုရင် အဆင်ပြေတာပေါ့။ စပါး လောက်၊ ဂျုံလောက် ရရုံနဲ့လည်း ကျေနပ်စရာ မရှိသေးဘူး။ ရှောက်တို့၊ မလကာတို့၊ ငှက်ပျောတို့၊ လိမ္မော်တို့၊ သခွားတို့ကျတော့လည်း ဒီလိုဖြစ်ရင် ကောင်းမယ်လို့ ဖြစ်မြောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဖြစ်လည်း ဖြစ်နေတာတွေ များလာပါတယ်။

အခုလို လိုတရ ဖြစ်အောင် အားထုတ်နိုင်ကြတဲ့ ပညာမှာ ပစ္စည်း အရည်အသွေး စပ်ဟပ်ရတာကို စက်မှုသုံး စာတုဗေဒပညာတို့၊ ပိုလီမာ

သိပ္ပံ အတတ်တို့ကို အားကိုးရတယ်လို့ နားလည်ရပါတယ်။ သက်ရှိမဟုတ် ပေမဲ့ သက်မဲ့ကို 'မျိုးစပ်' ရတယ်လို့ တစ်နည်း ဆိုနိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။

သက်ရှိတွေကျတော့ အပင်လောကမှာ ဒီလိုဖန်တီးလို့ လွယ်ကူတာ ရှိသလို သတ္တဝါလောကမှာ မလွယ်နိုင်တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အပင် ကိစ္စမှာ အပင် တစ်ပင်တည်းက ဟင်းသီးဟင်းရွက် နှစ်မျိုးသုံးမျိုး တစ်ခါ တည်း ဆွတ်ခူးနိုင်ဖို့ ဆိုတဲ့ စိတ်တိုင်းအကျဆုံး ဖြစ်မယ့် ကိစ္စကနေ ပိုးလောက်လန်းနဲ့ ဗိုင်းရပ်တို့ မတွယ်အောင် အပင်ကိုယ်နှိုက်က ဖယ်ရှားပေး နိုင်တဲ့ အစွမ်းအစ အထိဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာ အပင်ကို ဒီလိုနည်းနဲ့ ပြုပြင်ထားလို့ ဂျုံ၊ ပဲပုပ်နဲ့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့ အထိ ထုတ်ယူ သုံးစွဲ နေကြပါပြီ။ ဒီလို အောင်မြင်လာပြန်တော့လည်း 'အာဂ' အပင်တွေက ဒါလောက် စွမ်းနေရင် လူစားသုံးတဲ့ အခါ စားသုံးသူကိုရော ဥပါဒ်ပေးမလား လို့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ ဖြစ်လာကြပြန်ပါရော။ ဂရိဒဏ္ဍာရီထဲက မိုင်းဒါးစ် ဘုရင်ကြီးလို 'ထိသမျှ ရွှေဖြစ်စေ' ဆိုတဲ့ ဆုတောင်းပြည့်သွားပေမဲ့ ဘုရင့်သားတော်လေးကို သူ့လက်နဲ့ ထိမိတဲ့အခါမှာလည်း လူစင်စစ်က ရွှေတုံးရွှေခဲ ဖြစ်သွားရလေတော့ ဝမ်းသာရမှာထက် ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာ ဖြစ်ရပြန်တယ်။ ဒီဒဏ္ဍာရီဟာ တကယ့်ဖြစ်ရပ် မဟုတ်ပေမဲ့ လူ့ လိုဘရဲ့ လမ်းလွဲပုံကို ပေါ်လွင်စေတဲ့ ပုံပြင်ပါ။

ခုအခါမှာ အစွမ်းထက်တဲ့ အပင်များက ထွက်တဲ့ အစားအသောက် များကို 'ဖရန်ကင်းဖုဒ်' (Frankenfood) လို့ တင်စားခေါ်ကြပါတယ်။ ဖရန်ကင်စတိုင်းဆိုတဲ့ ကြောက်စရာ အစာတွေပဲလားလို့ တွေးတောစိုးရိမ် တဲ့ စက်မှုနိုင်ငံများက စားသုံးသူတွေဟာ ဒီအစာမျိုးကို ကြိုက်တဲ့လူမှ စားပါစေဆိုပြီး ဘယ်အပင်၊ ဘယ်အသီးနဲ့ ထုတ်လုပ်ထားတယ် ဆိုတာကို ရောင်းကုန်၊ ထွက်ကုန်မှာ ဖော်ပြဖို့ ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ ဆေးပုလင်း တွေမှာ ဆေးအမယ်တွေကို ဖော်ပြရသလိုပေါ့။

သက်ရှိတို့မှာဆိုရင် အသားတိုး နွား၊ ဥ အထွက်တိုး ကြက်၊ ဘဲ၊ နို့ အထွက်ကောင်းတဲ့ သိုး၊ ဆိတ်၊ နွားတို့ကို လူ့စိတ်ကြိုက် အဆင်ပြေ အောင် မျိုးစပ်ပြီး 'ဟိုင်းဘရစ်' လုပ်လို့ ရနေကြပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ သားသမီး

ဆိုရင် ယောက်ျားကလေး လိုချင်တယ်၊ မိန်းကလေး လိုချင်တယ် ဆိုတဲ့ ဆန္ဒတွေ၊ ဉာဏ်ကောင်းတဲ့၊ ရုပ်ရည်သန်တဲ့၊ အနာရောဂါ ကင်းတဲ့ သားသမီးမျိုးကိုမှ လိုချင်တဲ့ ဆန္ဒတွေလည်း ရှိနေကြဦးမှာပါ။ ရနိုင်တာ ရှိသလို မရနိုင်သေးတာ၊ ရကို မရနိုင်တာတွေလည်း ရှိတော့ရှိမှာပါပဲ။ ဒီကိစ္စမျိုးတွေကို ကြိုးစားတဲ့ နည်းပညာကို ဘိုင်အို တက်ခန့်လိုဂျီ (ဇီဝနည်းပညာ)၊ ဂျင်နတစ် အင်ဂျင်နီယာ (ဗီဇပြုပြင်မှုနည်းပညာ) တွေနဲ့ လိုက်စားနေကြတာကို သတိပြုကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မကြာသေးခင်က စာပေနဲ့ စာနယ်ဇင်းသမားတွေကို တိုက်ကြီး မြို့အပိုင် ဥတိုရွာက မြို့တော်ဝန်ကြီးရဲ့ စိုက်ကွင်းကို သွားပြီး လေ့လာကြတော့ စီမံကိန်း တာဝန်ခံဖြစ်တဲ့ စာရေးဆရာ သောင်းဝေဦး (ဗိုလ်မှူးကြီး သောင်းဝေ)က သူ့စမ်းသပ် စိုက်ခဲ့တဲ့ စပါး ကောက်နှံမျိုးတွေအကြောင်း ပြောပြရာမှာ အထွက်တိုးတို့၊ မျိုးကောင်းတို့ သဘာဝနဲ့ယှဉ်တဲ့ အပင်တွေဟာ ‘ဟိုင်းဘရစ်’ ဖြစ်ကြတာကို ရှင်းပြလို့ ကြားရပါတယ်။ ဒီမျိုးတွေကို စမ်းသပ် စပ်ဟပ် ဖန်တီးပေးလိုက်တဲ့ သူတွေ ဆရာစား ချန်ထားတာကတော့ အထွက်တော့ တိုးပါရဲ့အဲဒီ အပင်ကမျိုးကို နောက်တစ်ကြိမ် စိုက်ဖို့ မျိုးချန်လို့ မရဘူးဆိုတဲ့ ခြေဆွဲချက်ကိုလည်း ကြားရပါတယ်။ ဇီဝနည်းပညာရဲ့ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ကိုင်ထားတာပေါ့။

သတ္တဝါတွေမှာသာ ဒီလိုပြုပြင်ယူလို့ ဟိုင်းဘရစ်နည်းနဲ့ အောင်မြင်ရင် ခုလို အဆီးအတား အပိတ်အဆိုတွေ ရှိမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဒီအခါမှာ လူ့ကျင့်ဝတ်၊ လူ့သိက္ခာဆိုတဲ့ တန်ဖိုးတွေနဲ့ ပြန်ပြီး ညှိနှိုင်းရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုဆိုရင် လူ့ဗီဇ အစီအစဉ်များ ဖွဲ့စည်းမှုကို လေ့လာဖို့ Human Genome Project ဆိုတဲ့ လုပ်ငန်းကြီးကို နိုင်ငံတွေ စုပေါင်းပြီး စမ်းသပ်နေကြတာဟာ သိပ္ပံသတင်းတွေမှာ ပါနေပါတယ်။ သက်ရှိတို့မှာ အသက်ရှည်ဖို့၊ အနာကင်းဖို့၊ ဉာဏ်ထက်မြက်ဖို့နဲ့ လူဆိုရင် လူတော် လူကောင်း ဖြစ်ဖို့ပါပဲ။ ဒီကိစ္စမျိုးဟာ မျိုးစပ်နည်း ဖြစ်တဲ့ ‘ဟိုင်းဘရစ်’ စိတ်ကူးက စခဲ့တာလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမဲ့ ဟိုင်းဘရစ်ရဲ့ အကျိုးဆက်တွေမှာ အကောင်းနဲ့ အဆိုး
 ရောနှောနေတာမို့ သိပ္ပံနည်းပညာ အားကိုးနဲ့ လုပ်သမျှမှာ အကောင်းတွေ
 ထွန်းကားပြီး မကောင်းတွေ မှေးမှိန်အောင် လှူစိတ်ထား၊ လှူစေတနာနဲ့ပဲ
 ပိုင်းခြားဝေဖန်ပြီး ပဲ့ကိုင်မှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အကောင်းနဲ့ အဆိုးကိုတော့
 ‘ဟိုင်းဘရစ်’ လုပ်လို့ အဆင်ပြေမယ် မဟုတ်ပါဘူး။

အင်းမိတ်ဂျီ Image

ခေတ်ပြိုင်ကာလကို ‘အင်းမိတ်ဂျီ’ (Image) ခေတ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒီဝေါဟာရဟာ ဈေးကွက်စီးပွားရေး ထွန်းကားတဲ့ ခေတ်မှာ တွင်ကျယ်နေပါတယ်။ ‘လုပ်ငန်းရဲ့ အင်းမိတ်ဂျီ’၊ ‘ကုမ္ပဏီရဲ့ အင်းမိတ်ဂျီ’ ရယ်လို့ သုံးနှုန်းခြင်းဟာ လုပ်ငန်း တစ်ခုအပေါ် အထင်အမြင်၊ ကုမ္ပဏီ တစ်ခုအပေါ် အထင်အမြင်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ထပ်ပြီး ချဲ့ဦးမယ်ဆိုပြန်ရင် ‘ပရောဒတ် အင်းမိတ်ဂျီ’ ဆိုပြီး အဖျော်ယမကာ၊ ဆေးဝါး၊ စာအုပ်၊ ဂျာနယ် အပါအဝင် ထုတ်လုပ်ရောင်းချတဲ့ လူသုံးပစ္စည်းအပေါ် စားသုံးသူ အားပေးသူ တို့ရဲ့ အထင်အမြင်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ အထင်အမြင် ကောင်းဖို့ဟာ လူကြိုက်များဖို့ ဝယ်ယူအားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

လူကြိုက်များမယ့် ကိစ္စကို မလိုလားတဲ့သူဆိုတာ နည်းပါးလိမ့်မယ်။ လူအများနဲ့ ရောင်းဝယ်ဆက်ဆံ ဖောက်ကားရတဲ့ သူတွေမှာ လူကြိုက်များရေးဟာ မရှိမဖြစ် အရေးကြီးဆုံး ကိစ္စတစ်ခုပါပဲ။ စည်းရုံးဆောင်ရွက်ရတဲ့ သူတွေမှာလည်း ဒီအကျိုးဆက်မျိုးကို မျှော်မှန်းလုပ်ကိုင်ကြရပါတယ်။ ဒါကြောင့်ကြော်ငြာတို့၊ ပြည့်သူ့ဆက်ဆံရေးလုပ်ငန်းတို့ဟာ လိုအပ်ချက်အရ ပေါ်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ ပြည့်သူ့ဆက်ဆံရေးဟာလည်း ပီအာရ် (PR) လို့ အတိုခေါ်ကြတဲ့ လုပ်ငန်းတစ်မျိုးပါ။ ပတ်ဗလစ် ရီလေးရှင်း (Public Relation) ပေါ့။ ပီအာရ်မှာ အင်းမိတ်ဂျီ ထူထောင်တဲ့ လုပ်ငန်းသဘာဝပါပါတယ်။

နိုင်ငံတကာမှာ ပီအာရ် လုပ်ငန်းကြီးတွေ ထူထောင် လုပ်ကိုင်နေကြတာ အများအပြားပါပဲ။ အဓိက ကတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံ အတွက်နဲ့ ကိုယ့်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွက်ပေါ့။ အခကြေးငွေ ယူပြီး လုပ်ဆောင်ကြတဲ့ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်း တစ်မျိုးပါ။ သူတို့က လူသိများအောင်၊ လူကြိုက်များအောင် အစီအစဉ်တွေနဲ့ နိုင်ငံကိစ္စ၊ ကုန်သွယ်မှုကိစ္စ၊ ချစ်ကြည်ရေးကိစ္စ စသည်ဖြင့် အကြောင်းကိစ္စကို လိုက်လို့ နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ လုပ်ကိုင်နေကြပါတယ်။ အကျဉ်းပြောရရင် ကြော်ငြာလုပ်ငန်းလို့ ဆိုနိုင်ပေမဲ့ ကြော်ငြာတာသက်သက် မျှတင် မဟုတ်ဘဲ ကြော်ငြာရာ ရောက်တဲ့ သွယ်ဝိုက်ပြီး လုပ်ရတဲ့ လုပ်ငန်းခွဲတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။ ခေတ်သစ် စီးပွား ကုန်သွယ်မှုရဲ့ ပရိယာယ်တွေပါပဲ။

အင်းမိတ်ဂျီဟာ လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ သွင်ပြင်ရယ်လို့လည်း တိုက်ရိုက်ဆိုလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ မှန်ရှေ့မှာ ရပ်ကြည့်လို့ မြင်ရတဲ့ ပုံရိပ်ဖြစ်ဖြစ်၊ အများတကာက ကိုယ့်ကို ဘယ်လို လှပဲလို့ ထင်မြင် ယူဆဖို့ အကြောင်း ပေါ်လွင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂလိက ပုံရိပ်ပဲဖြစ်ဖြစ် အရေးကြီးပါတယ်။ အဓိကအားဖြင့်တော့ မိမိကို အထင်အမြင် မဆိုးဝါးရေးအပြင် အထင်အမြင် ကောင်းရေး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီများ နိုင်ငံရေးသမားများမှာ ဒီကိစ္စမျိုးအတွက် အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ငွေကြေးသုံးစွဲပြီး သူတို့ ရုပ်သွင် ထူထောင်ကြတာတွေ ရှိပါတယ်။

ရှုပဗေဒ သဘောအရ အင်းမိတ်ဂျီ ဆိုတဲ့ ရုပ်ပုံလွှာဟာ ရောင်ပြန်ဟပ်တဲ့ ပုံရိပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခါ ရောင်ပြန်ဟပ် ခံရတဲ့ မျက်နှာပြင်ပေါ်မှာ အမှီပြုပြီးတော့ ပုံရိပ် အဆိုးအကောင်း ဖြစ်ရတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ အပန်းဖြေ ဥယျာဉ်ထဲက မှန် အတွန့်အခေါက်၊ အခုံးအကော့ကြီးတွေ ရှေ့မှာ ရပ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ကိုယ့်ရုပ်သွင်ဟာ ရိုးရိုးကြည့်မှန် ကြေးမုံ တစ်ခု ရှေ့မှာ ရပ်ပြီး ကိုယ်ပွား ရုပ်ပုံကို မြင်ရတာမျိုး မဟုတ်တော့ဘဲ နှာခေါင်းက ကြီးကြီး၊ နားရွက်က သေးသေး၊ ဦးခေါင်းက ငယ်ငယ်၊ ကိုယ်ထည်က အိုင်အိုင် ဖြစ်နေတာမျိုးကို ပုံစံ အမျိုးမျိုးနဲ့ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အင်းမိတ်ဂျီ ဒစ္စတော့ရှင်း (Image Distortion) ဆိုတဲ့ ပုံပျက် ပန်းပျက် သဘောပေါ့။

ဒီသဘောမျိုးကို ယူပြီးတော့ လောကရဲ့ ပုံပျက်ပန်းပျက် ဒါမှမဟုတ် အမြီး အမောက် မတည့်တဲ့ သဘောကို ဖွဲ့ဆိုကြပါသေးတယ်။ တွေးတော သံဝေဂယူစရာမျိုးလည်း ပါတတ်တာပေါ့။

ကာတွန်းပညာ တစ်မျိုးဖြစ်တဲ့ ကာရီကေးချား (Caricature) ဆိုတာဟာလည်း အင်းမိတ်ဂျီကို သူ့နည်းနဲ့သူ ဖော်တဲ့ အနုပညာဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် လူ့ မျက်နှာသွင်ပြင်ကို ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်ရှင် ဒါရိုက်တာ ဟစ်ချကော့ချ်ပုံ ဆိုရင် နှုတ်ခမ်း လန်နေတဲ့ မျက်နှာဝိုင်းကြီး၊ အမေရိကန်က နစ်ကဆင် ဆိုရင် နှာခေါင်းပြား ရှည်ရှည်ကြီး၊ ကလင်တန် ဆိုရင် နားထင်ခွက်ခွက် ပါးဖုန်းရိုးမို့မို့၊ မာဂရက်သက်ချာ ဆိုရင် နဖူးကျယ်ကျယ် ဆံပင်ပွပွနဲ့ မိန်းမချောကြီး၊ ဟစ်တလာဆိုရင် ဘိုကေဆံတို့ တစ်ဖက်ဝဲနဲ့ အပေါ်နှုတ်ခမ်းမွေး ဖုတ်စုတို့ကို ထင်ရှားစေရင် သူတို့မှန်းသိတဲ့အတွက် ရည်ညွှန်းစရာ အထူး မလိုပါဘူး။ မြန်မာ ကာရီကေးချား ဆွဲတဲ့ သူတွေ ထဲမှာ ကွယ်လွန်သူ ရွှေတလေး အမည်ခံ ကာတွန်း ဦးဗကလေးနဲ့ သတင်းစာ ဆရာကြီး ဇေနတို့ ဖြစ်ကြမယ် ထင်ပါတယ်။ တခြား ဆရာ တချို့လည်း ရှိသေးတယ်ပေါ့။

အင်းမိတ်ဂျီကို မိမိဘာသာ လူမြင် ကောင်းအောင် ဖန်တီး ယူတဲ့ ကိစ္စမျိုးမှာ ဂျာမနီက ဟစ်တလာဆိုရင် အလေ့အကျင့် အလုပ်ဆုံးပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ မှန်ရှေ့မှာ လေ့ကျင့်တာပေါ့။ တစ်ခါတလေ ကမ္ဘာကျော် ဓာတ်ပုံဆရာ ရိုက်ပေးလိုက်တဲ့ ဓါတ်ပုံ တစ်ပုံဟာ အများပြည်သူနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ စရိုက်လက္ခဏာ သွင်ပြင်တွေကို စုပေါင်း ဖော်ပြနိုင်လောက်အောင် ကောင်းလို့ ဂန္ထဝင်မြောက်သွားတာ ရှိပါတယ်။ ကနေဒါ နိုင်ငံက ဓါတ်ပုံဆရာ ယူဆွတ်ကပ်ရှ် ဆိုတဲ့ သူဟာ တွေးခေါ် ပညာရှင် ဘာထရန်ဆဲလ်၊ ဗြိတိသျှ ခေါင်းဆောင် ချာချီ၊ သိပ္ပံပညာရှင် အဲလဗတ် အိုင်းစတိုင်း စသူတို့ကို ဓါတ်ပုံ ရိုက်ကူး ပေးခဲ့ရာမှာ အဲဒီလို ပုံကောင်းများ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။

မနေ့တစ်နေ့ကပဲ နိုင်ငံတကာထုတ် သတင်းမဂ္ဂဇင်းကြီး တစ်စောင် မှာ ကမ္ဘာကျော် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင် ဖြစ်ဖို့အတွက် နိုင်ငံအလိုက်

ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ ဝတ်စားပြင်ဆင်ပုံ စရိုက်ကို ဆွေးနွေးထားပါသေး
 တယ်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ ဆိုရင် ကုတ်ဝတ်စုံ မီးခိုးရောင် ဒါမှ
 မဟုတ် အပြာစင်း ဖြစ်ရမယ်။ ရှားကို သားရေးဖိနပ် စီးမှ။ ရော်ဘာဖိနပ်က
 သဘာဝ မကျဘူး။ ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေ ဆံပင်မှာ ဆီပြောင်နေတာ
 လွန်ကဲရင် မကောင်းဘူး။ လူရှေ့ သူရှေ့ ဘီးတိုကလေးနဲ့ ဆံပင်ထုတ်
 ဖြီးတာလည်း မသင့်ဘူး။ မျက်မှန်ကို တမင်ကြီးကြီး တပ်လေ့ ရှိတာလည်း
 လှည်းဘီးနဲ့ တူလွန်းတယ်။ တရုတ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တိန့်ရှောင်ပင်
 ကောင်းဘို့ ဦးထုပ်လို စတက်ဆင်ဦးထုပ်နဲ့ ချစ်ကြည်ရေးခရီးမှာ ဓာတ်ပုံ
 အရိုက်ခံတာကတော့ ချစ်ခင်စရာ အသွင်ပေါက်တယ် စသည်ဖြင့် အင်း
 မိတ်ဂျုံ ကျွမ်းကျင်သူတွေက ဆွေးနွေးထားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဆိုလိုချင်တာကတော့ အင်းမိတ်ဂျုံ ဆိုတဲ့ ရုပ်သွင်
 အထင်အမြင်ဟာ စိတ်ထဲက ပေါ်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အရုပ်ဆွဲပြီး မှတ်မိ
 လောက်အောင် ထင်ရှား သိတာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဓာတ်ပုံနဲ့ အရိပ်ဖမ်းပြီး ရယူတာပဲ
 ဖြစ်ဖြစ် အများ အထင်အမြင်ကို ကိုယ်ဖြစ်စေချင်သလို ဖန်တီးယူတဲ့ နေရာမှာ
 သုံးနှုန်းကြတဲ့ အကျိုးစီးပွား လုပ်ငန်းကြီးတစ်မျိုး ဖြစ်နေတာကို ဆိုလိုချင်
 ပါတယ်။ သတိထားသင့်တာကတော့ အင်းမိတ်ဂျုံ ဖန်တီးမှု အောင်မြင်
 ခဲ့ရင် တကယ်ရှိတဲ့ အရည်အချင်းများပေါ်လွင်လာနိုင်သလို တကယ်
 မရှိတဲ့ အရည်အချင်း လက္ခဏာများပါ ပေါ်လွင်ပြီး လှည့်စားတတ်တဲ့
 မာယာ ရှိတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အင်ဖောမဲလ် Informal

အခမ်းအနားနဲ့ ညစာ စားပွဲများကို ဖိတ်စာ ရတဲ့အခါ ဘယ်လို အဝတ်အစား နဲ့ ကြွရောက်ပါ ဆိုတဲ့ မေတ္တာရပ်ခံချက် ပါလေ့ ရှိပါတယ်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော် အခမ်းအနားများနဲ့ သံတမန် ဧည့်ခံပွဲများမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဝတ်အစား ဆိုတာကတော့ သဘင်အခမ်းအနား မြောက်အောင် ခင်းကျင်း ထားကြလို့ ကြွရောက် အားပေးသူများလည်း ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ ဖြစ်စေသင့် တဲ့ အတွက် ဒီလို သတ်မှတ်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာခေါင်း ပေါင်းဝတ်ဆင်တယ်ဆိုရင် လည်ပင်းရိုး ရှုပ်အင်္ကျီနဲ့မှ တင့်တယ်တယ်လို့ လက်သင့်ခံထားကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် ၂၀ ကျော်လောက်တုန်းက လွတ်လပ်ရေးနေ့ အိမ်တော် ဧည့်ခံပွဲတွေ စတင် ကျင်းပတော့ အမျိုးသားဝတ်စုံ ခေါင်းပေါင်းနဲ့ တက် ရောက်ဖို့ ဖိတ်ကြားရာမှာ လည်ပင်းရိုး ဝတ်လေ့ဝတ်ထ နည်းတဲ့ သူတွေမှာ ကော်လာပါတဲ့ ရှုပ်အင်္ကျီကို ကော်လာ အတွင်း ခေါက်သွင်းပြီးဝတ်လာ ကြရတဲ့ လူအတော်များများကို တွေ့ခဲ့ရဖူးပါတယ်။ တစ်နှစ်မှာ တစ်ခါနှစ်ခါ လောက် ဝတ်ဖို့ လိုတဲ့ ကိစ္စဆိုတော့ တမင်ချုပ်မထားကြဘူးပေါ့။ အပေါ် အင်္ကျီ ဝတ်ကြတဲ့ အခါမှာလည်း ခေါင်းပေါင်း မပါတဲ့အတွက် ကော်လာ အင်္ကျီနဲ့ပဲကြီးကြီးငယ်ငယ် ဟိုတုန်းက ဝတ်လေ့ရှိခဲ့ကြတာကို မှတ်မိနေပါ တယ်။ ရုပ်ရှင်နဲ့ ပြဇာတ်မင်းသား တက္ကသိုလ်မျိုးချစ်တို့ ဆိုရင်လည်း ဒီလိုပဲ ဇာတ်စင်ပေါ်မှာ အဝတ်များကြပါတယ်။ ဒီဟန်ပန်ဟာ ‘အင်ဖော

မဲလ်’ (Informal) ဟန်ပန်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အတည်အခံ့ ဝတ်ဆင်ခြင်း မဟုတ်တာကို ဆိုလိုပါတယ်။

ကုတ်နဲ့ အင်္ဂလိပ် ရှုပ်အင်္ကျီတွေမှာ ဆိုရင် သူတို့ ဘိလပ်လို့ နိုင်ငံ မျိုးမှာ အေးချမ်းပြီး ချွေးမထွက်တဲ့ အတွက် ကော်လာကိုသာ မဟောင်းနွမ်း စေဘဲ အတင့်အတယ် ဝတ်တတ်ကြလို့ လည်ပင်းကနေ ဖောက်ကြယ်သီးနဲ့ ဖြုတ်တပ်လို့ ရအောင် လုပ်ထားတာဖြစ်တယ်လို့ ဘိလပ်ပြန် တစ်ယောက် ပြောဖူးပါတယ်။ အဲဒီ အချိန်တုန်းက ရန်ကုန်မှာ တောင်မှ လည်ပင်းရိုး ဝတ်ချင်ရင် ကော်လာကို ခေါက်သွင်းပြီး လည်ပင်းရိုး (လည်ကတုံး) ပေါ်နေ အောင် ချုပ်ပေးတဲ့ ပုံစံများလည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များရဲ့ တာဝန် ချိန် အပမှာ ဝတ်တဲ့ အင်္ကျီမှာဆိုရင် လည်ပင်းရိုးရဲ့ နောက်တည့်တည့် နှုတ်ခမ်းမှာ ကြယ်သီးလေး တစ်လုံး ငုတ်တုတ် ပေါ်နေတာကို တွေ့ရ ပါတယ်။ ရှေ့နေများရဲ့ ကြွေတိုက် ကော်လာတစ်မျိုး တပ်ဖို့ ထင်ပါတယ်။

လည်ပင်းရိုး ဝတ်ဆင်တာ၊ ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းတာ၊ ပဝါ ချတာ တွေဟာ ‘အင်ဖောမဲလ်’ ရဲ့ပြောင်းပြန် ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဖောမဲလ်’ (Formal) ပေါ့။ ပုံစံကျပေါ့။ တန်းဝင်ပေါ့။ ပဝါ ချတာမှာတောင် ခုအခါမှာ အဆင် မသင့်တဲ့အခါ အမျိုးသမီး အင်္ကျီလက်ပြတ်နဲ့ ပဝါ ချလာရတာမျိုး မကြာခဏ တွေ့ရပါသေးတယ်။

‘အင်ဖောမဲလ်’ အကြောင်းကို အဝတ်အစားနဲ့ နိဒါန်းချီ ရေးရတာ ရှည်သွားပါတယ်။ ‘အင်ဖော်မဲလ်’ ဟာ သူ့ရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တဲ့ ‘ဖောမဲလ်’ထက် အသုံးများတယ်လို့ ယူဆလို့ ခေါင်းစဉ်တပ်လိုက်တာပါ။ ဒီဝေါဟာရ နှစ်လုံးရဲ့ အဓိက အသုံးမှာတော့ ‘တရားဝင်’ နဲ့ ‘တရားမဝင်’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်များနဲ့လည်း သုံးကြပါတယ်။

တရားဝင် ကန့်ကွက်တယ်၊ တရားမဝင် မှတ်ချက်ပြုတယ် ဆိုတဲ့ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အရေးအရာတွေမှာ အသုံးအစွဲ ရှိကြပါတယ်။ တရားမဝင် ဆွေးနွေးတာလည်း ‘အင်ဖောမဲလ်’ ပေါ့။ တရားမဝင် မဆောင်ရွက်ခင် ကြိုတင် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးတဲ့ သဘောပါ။ တရားမဝင်ဘူး ဆိုပေမဲ့ အပြောင် အပျက် လုပ်တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မှတ်တမ်း မှတ်ရာလည်း ရှိကြတာ ပါပဲ။

‘ဖောမဲလ်’ ကျတော့ ရေးကြီးခွင်ကျယ် လုပ်ရတယ်၊ သဘင် အခမ်း အနား သဘောဆောင်တယ်။ လူသိရှင်ကြား ပြုတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတွေ ပါတဲ့ အပြင် အပြောအဆို၊ အစီအစဉ်၊ အဝတ်အစားက အစ လိုအပ်သမျှ အင်္ဂါစုံအောင် ပြုရလေ့ ရှိပါတယ်။

‘ဖောမဲလ်’ဟာ ဣန္ဒြေ သိက္ခာဆောင်ရတဲ့ သဘောကိုလည်း ဆောင်ပါတယ်။ အတည်တကျ၊ အခိုင်အမာ ဖြစ်စေချင်တဲ့ သဘောပေါ့။ တချို့ကိစ္စတွေမှာ ထောင့်တယ်လို့တောင် ပြောနိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။ မေးကြောကြီး တင်းနေတဲ့ အမူအရာများလည်း ပါနေတတ်ပါတယ်။ ‘ဖောမဲလ်’မှာ အခမ်းအနားနဲ့ လိုက်လျောညီအောင် ပြုမှုဆက်ဆံရပါတယ်။ မလုပ်နိုင်ရင် ရွဲ့ရာ၊ စော်ကားရာ၊ နားမလည်ရာ ကျတာပေါ့။ တစ်ခါတုန်း က ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံ အစည်းအဝေးကြီး တစ်ခုမှာ နိုင်ငံကြီးတစ်ခုက ခေါင်းဆောင် ပြောအပြီးမှာ အခြားနိုင်ငံကြီး တစ်ခုက ခေါင်းဆောင်က လက်ခုပ်တီးရမယ့် အစား ဖိနပ် ချွတ်ပြီး စားပွဲကို ရိုက်ပြီး အသံပြုတာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ မကြိုက်ဘူး။ ကန့်ကွက်တယ်လို့ ‘ဖောမဲလ်’ ကို ဖျက်ပြ လိုက်ရာ ရောက်တာပေါ့။

နိုင်ငံတကာမှာလို မင်းခမ်းမင်းနား မဟုတ်ရင် ကိစ္စ အများအပြားမှာ ‘အင်ဖော်မဲလ်’ နည်းလမ်းကို အသုံးများလာပါတယ်။ တွေ့ဆုံးဆွေးနွေးရတဲ့ ကိစ္စတွေ၊ ဧည့်ခံဝတ်ပြုရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ တရင်းတနှီး ဖြစ်နိုင်တာကို နှစ်သက် ကြပါတယ်။

ဒီနည်းလမ်း နှစ်သွယ်ကို လူစိတ် အနေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လို့ ဖြစ်ဖြစ် လူတစ်ဦးချင်း စိတ်ထားနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လို့ ဖြစ်ဖြစ် ကြည့်လို့ ရတတ်ပါတယ်။ လူဟာ သာမန်အားဖြင့် ဟိတ်ဟန်နဲ့ မနေတတ်ကြပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဟိတ်နဲ့ ဟန်နဲ့ နေရတဲ့ အဖြစ်ကို နှစ်သက်ကြတဲ့ စိတ်ထားမျိုး ပိုင်ရှင်တွေလည်း ရှိကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ တချို့ လူမျိုးတွေဟာ ဟိတ်ဟန်ကို ကျင့်သုံးကြပါတယ်။ သီးသန့် နေတတ်တဲ့ စရိုက်လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဂျပန်တွေ ရိုးရာနည်းနဲ့ နှုတ်ဆက်ခြင်း၊ လက်ဖက်ရည် အခါးကို အခမ်း အနားနဲ့ ပုံစံကျ သောက်ခြင်းတို့ဟာ ဒီစရိုက်မျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

တချို့များကျတော့ နေထိုင် ပြောဆိုပုံက အစ ဟိတ်ဟန် မထားဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြုမူလေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဒီလို နေတတ်ထိုင်တတ် တာကို ‘အင်ဖော်မဲလ်’ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်တာပေါ့။ ပိုသွားပြန်ရင်လည်း ဘာကြောင်တာလဲလို့ အပြောခံရတတ်ပါတယ်။ ဒီလို မဟုတ်ဘဲ ဟိတ်ကြီး ဟန်ကြီး နေတတ်တာကို စနော့ဗစ်ရှ် (Snobbish) ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။ ‘အိုက်တင်ခံတယ်’ ဆိုတာမျိုးပေါ့။ သာဓက ကတော့ အင်္ဂလိပ် လူမျိုးများရဲ့ ဓလေ့စရိုက်နဲ့ အမေရိကန်တို့ရဲ့ ဓလေ့စရိုက် မတူသလိုပေါ့။

တချို့ကျတော့ အလုပ်ချိန် တာဝန်ချိန်မှာ ဣန္ဒြေ တစ်ခွဲသားနဲ့ ရှိကြပေမဲ့ တာဝန်ချိန်မှ အပ အချိန်တွေမှာ ဣန္ဒြေ မဆောင်ကြတော့ဘဲ စိတ်လွတ် ကိုယ်လွတ် နေကြလေ့ ရှိပါတယ်။ ဂျပန်ပြည်မှာ အလုပ်ခွင်က တာဝန်ရှိသူတွေ ညဘက် ဧည့်ခံပွဲတွေမှာ စိတ်လွတ်ကိုယ်လွတ် ရှိကြပုံကို မြင်ယောင်မိပါတယ်။

လူ့လောကမှာတော့ အတည်အခံ့ ပြုမူခြင်းနဲ့ အပေါ့အပါး ပြုမူ ရခြင်းတို့ဟာ နေရာဌာနကို လိုက်လို့ နှစ်မျိုးလုံး လိုအပ်နေလိမ့်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

အင်နီရှေးတစ် Initiative

ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါတလေ ကိုယ်နဲ့ တစ်နည်းနည်း ပတ်သက်တဲ့ လူတွေ အပေါ် မှတ်ချက် ပေးမိတဲ့ အခါမှာ ‘အင်နီရှေးတစ် ရှိတဲ့ လူပဲ’၊ ‘အင်နီရှေးတစ်လည်း သူ့မှာ မရှိဘူး’ လို့ ပြောဆို သုံးနှုန်း မိကြပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ သူ့မှာ ခေါင်းဆောင်ခေါင်းရွက် ပြုနိုင်စွမ်း မရှိဘူး၊ စိတ်ကူးသစ်၊ အကြံဉာဏ်သစ်မျိုး မရှိဘူး၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စမှာ တကြွလုံ့လ မရှိဘူး ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုးတွေ သက်ရောက်မယ် ထင်ပါတယ်။

မနေ့တစ်နေ့ကပဲ ရပ်ကွက်ထဲမှာ လမ်းတွေ ဗွက်ထနေပြီး ကိုယ့်အား ကိုယ်ကိုး လမ်းကလေး လုပ်ဖို့ လုပ်ငန်းနဲ့ ပစ္စည်း ကူညီမယ့်လူ ရှိတဲ့ အကြောင်း အဆင်ပြေနိုင်တဲ့ အကြောင်းကို တိုင်ပင်ကြည့်တဲ့ အခါမှာ စရိတ် ကုန်ကျဖို့ရော၊ ကြီးကြပ် သိုင်းဝိုင်ဖို့ရော တာဝန် မယူနိုင်တဲ့ အကြောင်း ပြောကြတော့ သူတို့မှာ ‘အင်နီရှေးတစ်’ မရှိတာလား၊ ‘အင်နီရှေးတစ်’ ကို မလိုက်နိုင်တာလားလို့ စဉ်းစားမိရပြန်တယ်။ ဒါကို အကြောင်းပြုပြီး ‘အင်နီရှေးတစ်’ မှာ ရှေ့ဆောင် ရှေ့ရွက် ပြုဖို့ လိုသလို ထောက်ခံ ကူပံ့မှုလည်း လိုတယ်လို့ သဘောပေါက်ရပါတယ်။

‘အင်နီရှေးတစ်’ သဘောဟာ စိပွားရေး ကုန်သွယ်မှုနဲ့ ဆက်နေသလို လူမှု ဆက်ဆံရေးနဲ့လည်း ဆက်နေပါတယ်။ ‘အင်နီရှေးတစ်’ ရှိရင် အဆင်ပြေမယ်၊ အလုပ်သက်သာမယ် ကြီးပွား အောင်မြင်မယ် ဆိုတဲ့ အထိ တာသွား နိုင်ပါတယ်။ ဒီလို ရှေ့ဆောင် ရှေ့ရွက် ပြုနိုင်ဖို့ ဘာလိုလဲ

ဆိုရင် စိတ်ကူးလည်း လိုတယ်၊ အခါအခွင့်လည်း လိုတယ်။ စူးစမ်း လုပ်ကိုင် ရဲတဲ့ သတ္တိလည်း လိုတယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ မဆီလျော် မလျောက်ပတ်တဲ့ ကိစ္စမျိုးကျမှ ‘အင်နီရှေးတစ်’ ရှိနေရင်တော့လည်း အောင်မြင်ဖို့ထက် ဆုံးရှုံးပျက်စီးဖို့ နီးစပ်နိုင်တာကို တွေးမိပါတယ်။

တကယ်တော့ ‘အင်နီရှေးတစ်’ ဆိုတဲ့ ဦးဆောင်ဦးရွက် လုပ်ကိုင် မှုမှာ စိတ်ထားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ်ထားရှိမှ မောင်းနှင်အား ရှိမယ်ပေါ့။ စိတ်ထား ဆိုတဲ့ နေရာမှာ စေတနာ ရှိတာ၊ တာဝန် သိတာ၊ မိမိ အကျိုးနဲ့ သူတစ်ပါး အကျိုး ပြိုင်တူ ရနိုင်မယ်လို့ သဘောပေါက်တာတွေလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ မကြာခင်က ဖတ်ရတဲ့ ကိစ္စ တချို့မှာ စိတ်ထားရှေ့ဆောင် လို့ အောင်မြင်သွားတဲ့ အကြောင်းလေးတွေ သိရတာကို ဖောက်သည်ချချင် ပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ စီးပွားရေး ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေပေါ့။

စာသုံးကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းမှာဆိုရင် ‘အင်နီရှေးတစ်’ ကောင်းလို့ အောင်မြင်တဲ့ သာဓက တစ်ရပ် အထင်အရှား ရှိပါတယ်။ ခုအခါမှာ အလွယ်တကူ ဟင်းကျွေးဟင်းလျာ အဖြစ်နဲ့ ဝယ်စားကြတဲ့ အသင့် လုပ်ထားတဲ့ ခေါက်ဆွဲထုပ်ကလေးတွေ ဆိုပါတော့။ ဂျပန်နိုင်ငံမှာ မိုမိုးဖုကု အင်ဒို (Momofuku Ando) အမည်ရှိတဲ့ လူတစ်ယောက်ဟာ ခေါက်ဆွဲထုပ်ကလေးတွေကို အရန်သင့်ထား၊ ရေနွေးနဲ့ ပြုတ်ပြီး အချိန် မရွေး စားနိုင်အောင် သူ့ဘာသာသူ စိတ်ကူး တစ်ခုရလို့ ကြံဆခဲ့ပါတယ်။ ခေါက်ဆွဲရယ်၊ ဆီးနည်းနည်းရယ်၊ ဆားနည်းနည်းရယ်၊ အချိုးကျအောင် သမပြီး အချို့မှုန့် နည်းနည်းနဲ့ ကြာရှည် အခြောက်ခံ ထားနိုင်အောင် ဘယ်လို လုပ်ရပါမလဲလို့ သူ့အိမ်နောက်ဖေး မီးဖိုဆောင်မှာ လပေါင်းများစွာ ကြံဆ စမ်းသပ်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ ခေါက်ဆွဲထုပ် လုပ်မယ့် ဆရာကြီး မိုမိုးဖုကု အင်ဒိုဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ၄၁ နှစ် ဖြစ်တဲ့ ၁၉၅၈ ခုနှစ်မှာ အောင်မြင်ခဲ့ပါတယ်။ အခုဆိုရင် ကမ္ဘာ ပေါ်မှာ အဲဒီ ခေါက်ဆွဲခြောက် အမျိုးပေါင်း ကုဋေ ၄၃၀၀ လောက်ကို နှစ်စဉ် စားသုံးနေကြပါပြီ။ သူ့ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက် ပြုမှုကို လိုက်ပြီး ခေါက်ဆွဲ ထုပ် လုပ် ရောင်းကြတာဟာ တရုတ်ပြည်ကြီးမှာပဲ ကုမ္ပဏီ ၂၀၀၀ ကျော်

ရိုနေပြီလို့ သိရပါတယ်။ အင်ဒိုနီးရှားမှာဆိုရင် ပြည်တွင်းမှာ ဖြန့်နေတဲ့ ခေါက်ဆွဲ အထုပ်ခြောက် တံဆိပ် အမျိုးပေါင်း ၅၀ ကျော် ရိုနေပြီလို့ ဆိုပါတယ်။ ခေါက်ဆွဲ အရသာ အစပ်အဟပ်များကတော့ တိုင်းပြည်နဲ့ လူမျိုးကို လိုက်လို့ ကွဲပြားပြီး ပြုပြင် ထုတ်လုပ် လာကြပါတယ်။ အိန္ဒိယ ခေါက်ဆွဲထုပ်တွေမှာ မဆလာနဲ့လေးတွေ သင်းနေပါတယ်။ ဥရောပက အီတလီတို့မှာတော့ ခေါက်ဆွဲထုပ်မှာ ခရမ်းချဉ်သီးပါမှ နှုတ်မြိန်ကြပါတယ်။ ငရုတ်သီး စပ်စပ် ကြိုက်တဲ့ ထိုင်းတို့၊ ဗီယက်နမ်တို့၊ တောင်ကိုရီးယားတို့ မှာတော့ ပူစပ်စပ် အရသာနဲ့ ထုတ်လုပ်ကြပါတယ်။

ဒီ အရန်သင့် ခေါက်ဆွဲထုပ်များကို ဂျပန်ပြည်မှာ စပြီး ထုတ်လုပ် တုန်းက လမ်းထိပ်က ခေါက်ဆွဲဆိုင် ဈေးနှုန်းနဲ့ဆိုရင် သူ့ ခေါက်ဆွဲထုပ်က ခြောက်ဆလောက် ဈေးကြီးနေခဲ့ပါတယ်တဲ့။ နှစ်ပေါင်း ၄၀ လောက် ကြာတဲ့ ခုအခါမှာတော့ ခေါက်ဆွဲထုပ်ဈေးက မတက်ဘဲနဲ့ လမ်းထိပ်က ခေါက်ဆွဲက အဆ တော်တော်များများ ပေးပြီး ဝယ်စားရလို့ သူ့ ခေါက်ဆွဲ လုပ်ငန်းဟာ ငွေကြေး ဖောင်းပွမှုကို ခုခံပြီး ရပ်တည်နိုင်တာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်တဲ့။ အင်ဒိုဟာ ခုအခါမှာ အသက် ၈၉ နှစ် ရှိနေပါပြီ။ သူဟာ ဂျပန်တွေ ကြိုက်တတ်တဲ့ ပင်လယ်ငါး အစိမ်းနဲ့ ဆန်စေးစေးကို ရောစားရတဲ့ ဆူရှီး (Sushi)ဆိုတဲ့ ငါး ထမင်းကိုများ ခုလို ကြာရှည်ထားပြီး အရန်သင့် စားနိုင် အောင် လုပ်နိုင်ရင် နောက်ထပ် အောင်မြင်ဦးမှာပဲလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အာကီမို မိုရီတာရဲ့ ဆိုနီ (Sony) ကုမ္ပဏီဟာ ၁၉၇၉ ခုနှစ်က ထုတ်လုပ်တဲ့ ဝေါ့ကမင်း (Walkman) ဆိုတဲ့ လမ်းလျှောက်ရင်း ကက်ဆက်သီချင်း ဂီတတွေကို နားထောင်နိုင်တဲ့ နားကြပ်တပ် သုံးရတဲ့ စက်ကလေးမျိုးဟာလည်း ‘သေးငယ်လေ ကောင်းလေပါပဲ’ ဆိုတဲ့ ဆောင် ပုဒ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ပြီး ‘အင်နီရှေးတစ်’ နဲ့ တီထွင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆလွန်းကား အသေးစားလေးတွေမှာဆိုရင် ၁၉၇၅ ခုနှစ်က ထုတ်တဲ့ ဂျပန် ဟွန်ဒါ စီးဗစ် (Honda Civic) ကားလေးတွေဟာ ရှေ့တော်ပြေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေါ့ကမင်း နားဆင် ကိရိယာလေးတွေဟာဆိုရင် အီလက်ထရွန်နစ် ပစ္စည်းများ တွင်ကျယ်တဲ့ ခေတ်မှာ အသေးစား အိတ်ဆောင်

တစ်ကိုယ်ရေသုံး အတွက် အစပျိုးခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အစ ပထမတုန်းက အိတ်ဆောင် စကားပြော အသံဖမ်း စက်ကလေးတွေကို အားကျရင်းက သီချင်းလည်း နားထောင်မယ်၊ ကျန်းမာရေးလည်း လေ့ကျင့်မယ် ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်မျိုး လုပ်နိုင်တဲ့ အခြေ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီက တစ်ဆင့် တက်ပြီး ထွင်ပြန်တော့ ၁၉၈၂ ခုနှစ်မှာ စပြီး ပေါ်ခဲ့တဲ့ ဝပ်ချ်မင်း (Watchman) တစ်ကိုယ်ရေ ရုပ်မြင်သံကြားစက်နဲ့ ဒစ္စမင်း (Discman) စီဒီချပ်ပြား ဖွင့်လို့ ရတဲ့ ၁၉၈၄ ခုနှစ်မှာ ပေါ်လာတဲ့ စက်အထိ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ခေတ် လူငယ်တွေရဲ့ ဈေးကွက်ကို ဝင်ပြီး သူတို့ရဲ့ အနေအထိုင် စရိုက်ကို ဝေါ့ကမင်း နားကြပ်ကလေးတွေက ပြောင်းခဲ့တာပေါ့။

ဒါကြောင့် ‘အင်နီရှူးတစ်’ ဟာ ရှိသင့် ရှိအပ်တဲ့ နေရာမှာ ရှိရင် အောင်မြင်ကြောင်း အများသူငါ အကျိုးရှိရာ ရှိကြောင်း ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုချင် ပါတယ်။

အင်တာအက်တစ် Interactive

‘အင်တာအက်တစ်’ ဆိုတာ အသုံးများလာတဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘အပြန်အလှန် ဆက်စပ်ခြင်း၊ ‘တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပေါင်းစပ်ခြင်း’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်ပါတယ်။ ဆက်သွယ်ရေး စနစ်ပေါင်းစုံ ဖြစ်တဲ့ မာလတီ မီဒီယာ ကိစ္စမှ အသုံး တွင်ကျယ်နေတဲ့ စကားပါ။ ခပ်စောစောက ထုတ်တဲ့ အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တွေမှာ အင်တာအက် (Interact) ဆိုတဲ့ စကားလုံးသာ ပါ ပါတယ်။ အခုတော့ ‘အင်တာအက်တစ်’ ကို ပိုပြီး အပြောများ နေကြပါတယ်။

တစ်နေ့က စာစောင် တစ်ခုထဲမှာ ပါတဲ့ အင်္ဂလိပ် စကားပြော ဆောင်းပါးကို ဗီဒီယိုရိုက်ပြီး သရုပ်ဖော် ပြသမယ်လို့ ကိစ္စတစ်ခုကို ဆွေးနွေး နေကြပါတယ်။ မူလ ပုံနှိပ်ဆောင်းပါးကိုတော့ စာဖတ်တဲ့ သူတွေ ဖတ်ရှု ရမယ်။ ဗီဒီယို ရိုက်ကူး ပြသရင် အရုပ်ရော အသံပါ မြင်ရ ကြားရပြီး ဆောင်းပါးက ပေးချင်တဲ့ အကြောင်းကို ပိုသဘောပေါက်ကြစေလိမ့်မယ်။ အဖြူအမည်း စာလုံးကို အခြောက်တိုက် ဖတ်ရတာထက် ဇာတ်ကောင်ရော၊ အရောင်အသွေးရော ဇာတ်လမ်းကို ကြည့်ရတာ ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားမယ်။ ဆိုလိုချက်ကိုလည်း မှတ်မိမယ်။ ဖတ်သူရော၊ ကြည့်သူရော နှစ်မျိုးလုံး ဆီကို ရောက်တဲ့ အတွက် ပိုပြီး ကျယ်ပြန့်မယ်လို့ စီစဉ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကိစ္စမှာ ပုံနှိပ် ဆက်သွယ်ရေးနဲ့ ရုပ်သံ ဆက်သွယ်ရေးတို့ကို ပူးပေါင်းမိသွားစေပါတယ်။ ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်း နှစ်မျိုးလုံးကို

အပြန်အလှန် သုံးနိုင်ကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါ 'အင်တာအက်တစ်' ဖြစ်ပါတယ်။

မာလတီ မီဒီယာ (Multi-media) ဆိုတဲ့ လူထု ဆက်သွယ်ရေး ဝေါဟာရဟာလည်း ဆက်သွယ်မှု နည်းလမ်းပေါင်းစုံ အသုံးချခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလို ဆက်သွယ်မှု နည်းလမ်းပေါင်းစုံနဲ့ ကြော်ငြာဖြစ်ဖြစ်၊ ပညာပေးမှု ဖြစ်ဖြစ် ထိရောက်အောင် ဘက်စုံဝင်တဲ့ နည်းကို Multi-media Invasion လို့ သုံးနေကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဘက်စုံ ဆက်သွယ်ရေး ဆိုပေမဲ့ ခေတ်မီ ကိရိယာ ပစ္စည်းများကို သုံးတာပေါ့။

အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဖြစ်အောင် သုံးစွဲတာဆိုတော့ ရှေးကလို အော်လံနဲ့ အော်တာတို့၊ မောင်းကြေးနင်း လည်တာတို့၊ ဗျို့ဟစ်တာတို့ ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းများ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ပိုစတာကြီးတွေ ထောင်တာ၊ အလံကလေးတွေ ချိတ်တာ၊ စာရွက်စာတမ်းဝေတာ၊ စွပ်ကျယ်အင်္ကျီမှာ အရုပ်တွေ စာလုံးတွေ နှိပ်ပြီး ဝတ်စေတာ၊ နီယွန်မီးချောင်းနဲ့ စာလုံး အရုပ်တွေ လှုပ်ရှားပြီး သရုပ်ဖော်တာ၊ ထုပ်ပိုး ပစ္စည်းတို့ ထီးတို့မှာ ပုံနှိပ်ပြီး ဖော်ပြတာကနေ စာစောင် စာအုပ် ထုတ်တာ၊ အသံလွှင့်တာ သီချင်းလွှင့်တာ၊ ရုပ်ရှင် ရုပ်မြင် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ထုပ် ဖော်တာတို့အထိ ဖြစ်ပါတယ်။

တတ်နိုင်တဲ့ သူများဟာ လူသုံးပစ္စည်းမှ စာလုံးစာတန်း ဖော်ရာကနေ လေယာဉ်ပျံနဲ့ ကောင်းကင်မှာ ကြော်ငြာစာလုံး ဖော်တာအထိ လုပ်ကြပါတယ်။ GOOD YEAR တာယာ ကုမ္ပဏီက နယူးယောက်မြို့ပေါ်မှာ ဓာတ်ငွေ့ ဘောလုံးကြီး လွှတ်ပြီး တစ်နေကုန် ဝဲပုံနေစေပြီးတော့ ကြော်ငြာတာကို တွေ့လိုက်ရပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်က ကြားအောင်၊ သိအောင် လုပ်ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ လုပ်ငန်းကို လိုက်ပြီးတော့ သာမန် အသိပေးခြင်း၊ စိတ်ဝင်စားအောင် လုပ်ခြင်း၊ သိုင်းဝိုင်ဖျောင်းဖျံခြင်း၊ အာရုံကို နိုးကြားစေခြင်း အတွေးအမြင် ပေါ်စေခြင်း ဆိုတဲ့ အကျိုးတရားများကို ရည်စူးကြပါတယ်။ ပညာပေးတာ၊ ကြော်ငြာတာက အစ စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းအထိ 'အင်တာအက်တစ်' ဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ နည်းလမ်းရှိသမျှ ဆက်စပ်ပြီး အသိပေးဖို့ပါ။

လူထုဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဘက်စုံ မတွင်ကျယ်ခင်က ဆိုရင် ဒီဆူဇာ ကုမ္ပဏီက ရန်ကုန်မှာ သူ့ အိမ်သုံးဆေးနဲ့ အလှကုန်များကို ကြော်ငြာဖို့အတွက် ‘သက်စောင့်’ မဂ္ဂဇင်းဆိုတာကို ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ ‘ဝပ်ဆင်’ လို့ ခေါ်တဲ့ ကုန်ပဒေသာတိုက်ကတော့ ‘ကော်ဇောသစ်’ ဆိုပြီး တခြား မဂ္ဂဇင်း တစ်စောင် ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ မဂ္ဂဇင်းမှာ ပစ္စည်း ဝယ်သူကို မေတ္တာ လက်ဆောင်ပေးတယ်။ ကြော်ငြာတွေ ကြားထဲမှာ ဖတ်ချင်အောင် အခန်း ဆက် ဝတ္ထုရှည်တွေ ထည့်ပေးပါတယ်။ လုံးချင်း အချစ်ဝတ္ထုကို သားပျို သမီးပျိုများ မဖတ်သင့်ဘူးလို့ ကြပ်မတ်တဲ့ ခေတ်ဆိုတော့ ဒီလို မဂ္ဂဇင်းမျိုး တွေ စောင့်ဖတ်ကြတယ်။

ဒီမဂ္ဂဇင်းတွေကြောင့် စာဖတ်ကျင့် ရတဲ့အပြင် ကလောင်သွေးပြီး စာရေးဆရာ ဖြစ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များတောင် ပါကြပါတယ်။ ဆရာကြီး ဇေယျတို့ဆိုရင် ဒီမဂ္ဂဇင်းမျိုးနဲ့ အတူ ကိုလိုနီခေတ် ပြန်ကြားရေးဌာနခွဲက ထုတ်တဲ့ ‘သူကြီးဂေဇက်’ တို့လို စာစောင်တွေမှာ ကလောင် သွေးခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ ဆူးလေဘုရားလမ်း အောက်လမ်း ဆရာကြီး ဇေယျ တို့ အလုပ် ဝင်လုပ်ခဲ့တဲ့ မြန်မာအဆွေ တိုက်ကြီးကဆိုရင် ဗန္ဓုလ ပန်းခြံ ဘေးမှာ ညအခါ အောင်လင်းဓာတ်မီးကြီး ထွန်းပြီး ပစ္စည်းများ ခင်းကျင်း ရောင်းချတဲ့အပြင် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းကြီးကိုလည်း ထုတ်ဝေပါသေးတယ်။ သူ့ ခေတ်နဲ့သူ လူသိများအောင် နည်းလမ်း ချိတ်ဆက်ပြီး လုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီခေတ်မှာတော့ ပရင့်မီဒီယာ (Print Media) ဆိုတဲ့ ပုံနှိပ်နည်း များနဲ့ အီလက်ထရွန်နစ် မီဒီယာ (Electronic Media) ဆိုတဲ့ လျှပ်စစ် ဆက်သွယ်ရေးနည်းများကို ချိတ်ဆက်ပြီး ‘အင်တာအက်တစ်’ ဖြစ်အောင် သုံးကြပါတယ်။

ကွန်ပျူတာ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း အသုံးမှာဆိုရင် ‘အင်တာအက် တစ်’ ဆိုတဲ့ နာမဝိသေသနပုဒ်ဟာ အလုပ်လုပ်နေတုန်း အခြား ကွန်ပျူတာ တစ်ခုနဲ့ ဆက်သွယ်နိုင်တဲ့ အကြောင်း၊ အဲဒီလို လုပ်နိုင်တဲ့ ဆော့ဖ်ဝဲ (Soft-ware) စနစ် အကြောင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ စက်ချင်း ဆက်သွယ်ရာမှာ အဆက်အစပ် ငြိသွားနိုင်သလို လူချင်းဆက်ဆံရေးမှာလည်း အပြန်အလှန် ‘အင်တာအက်တစ်’ ဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးမယ် ထင်ပါတယ်။

အင်တာနက် Internet

‘အင်တာနက်’ အကြောင်းကို ပြောတော့ ‘ဘိုင်အိုနက်’ ဆိုတဲ့နာမည် တစ်လုံးလည်း ဖတ်လိုက်ရတာကို သတိရတယ်။ မူရင်းဖြစ်တဲ့ နက်တ်ဝေါ့ (Network) နဲ့ တွဲချိတ်ပြီး သုံးကြတဲ့ ခေတ်ပေါ် ဝေါဟာရတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ခုအခါမှာ လုပ်ငန်းတွေ ကျယ်ဝန်းလာပြီး လုပ်ငန်းချင်း ဆက်စပ် ရတဲ့ သဘောအပြင် စနစ် တစ်မျိုးမျိုး အဖြစ်နဲ့ သီးခြားအပြိုင် ပေါ်ထွန်း လာနေကြတာဖြစ်တော့ စကားလုံးတွေလည်း သဘောတူရာ တူရာကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြေးကပ်ကြရပါတော့တယ်။ ဝေါဟာရအသစ်တွေ ထွန်းကားဖို့ အကြောင်းတစ်ခုပေါ့။

‘နက်တ်ဝေါ့’ ဒါမှမဟုတ် ‘နက်တ်ဝပ်’ကို ကွန်ရက် ဖွဲ့စည်းတဲ့ စနစ်လို့ သုံးစွဲနေကြပါပြီ။ ကျွန်တော်တို့ အစဉ်အလာ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ကွန်ရက် ဖွဲ့စည်းတဲ့ လုပ်ငန်းမျိုး၊ အတွေးမျိုး၊ နည်းပါးတယ်လို့ ဆိုရင် မှားမယ် မထင်ပါဘူး။ အနောက်တိုင်းမှာတော့ လုပ်ငန်းကြီးတွေ နယ်ပယ် ချဲ့ပြီး ဒီအတွေးမျိုးနဲ့ ကွန်ရက်ဖွဲ့ တိုးချဲ့ကြပါတယ်။ ကွန်ရက်ဖွဲ့ကြတာဟာ စီးပွားကုန်သွယ်မှုမှာ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီယှဉ်ပြိုင်မှုဟာ ရိုးရိုး ကွန်ရက် ဖွဲ့ရုံနဲ့တင် မပြီးတော့ပါဘူး။ ‘အင်တာနက်’ လို့ ခေါ်တဲ့ ကွန်ပျူတာ ကွန်ရက် ဆက်သွယ်မှု အထိ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အင်တာနက်ရဲ့ အစဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၃၀ က ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အချိန်က အမေရိကန်မှာ အာပါနက် (Arpanet) လို့

စပြီး ခေါ်ခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ ကွန်ပျူတာအချင်းချင်း အရေးပေါ် ဆက်သွယ်ဖို့ စပြီးကွန်ရက်ဖွဲ့တာပါ။ အခုအခါမှာတော့ အင်တာနက် သုံးစွဲတဲ့လူကမ္ဘာပေါ်မှာ လူဦးရေ သန်း ၂၀၀ ကျော်လောက် ရှိနေပါပြီ။ သုံးစွဲသူတစ်ဝက် ကျော်လောက်က အမေရိကန်ကပါ။ တရုတ်ပြည်မှာ ငါးသန်းလောက် ရှိနေပါတယ်။

အင်တာနက်က ရေနံ၊ ဓာတ်ဆီ သုံးစွဲတဲ့ ခေတ်ကနေ ဒီဂျစ်တယ်လျှပ်စစ်စနစ် သုံးစွဲတဲ့ ခေတ်ကို ပြောင်းလဲ ပေးလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ အပြောကတော့ ဒီအပြောင်းအလဲဟာ အနှစ် ၂၀၀ လောက်က ပေါ်ခဲ့တဲ့ စက်မှုတော်လှန်ရေးကြီး ထက်တောင် အလွယ်တကူ ယုံနဲ့ပြီး လူကြားသူကြားကို ရောက်သွားလိမ့်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဟိုမဝေးလှတဲ့ တစ်ခေတ်မှာလည်း အားထား နေခဲ့ရတဲ့ ဆက်သွယ်မှုတွေ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ အသံကို ပို့ပေးတဲ့ နန်းကြိုးများ နည်းဖြစ်တဲ့ တယ်လီဖုန်းများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အသံနဲ့ ဆက်သွယ်တယ်ဆိုတော့ အသံကိုပဲ ကြားရလို့ အဆီးအတား အကန့်အသတ် ရှိတာပေါ့။ အင်တာနက် စနစ်မှာတော့ နန်းကြိုးထက် ပိုပြီး အချက်အလက် များများ ဝင်တဲ့ အလင်းဖန်မျှင်ကြိုးတွေကို သုံးပြီး အင်နာလော့ဂ် ခလုတ်များ နေရာမှာ ဒီဂျစ်တယ် ခလုတ်များကို သုံးပါတယ်။ ကွန်ပျူတာတွေနဲ့ ကွန်ရက်ဖွဲ့တာ ဖြစ်တဲ့ အတွက် အသံ၊ အရုပ်၊ ကိန်းဂဏန်းများကို ပို့လို့ရပါတယ်။

အင်တာနက် ဆက်သွယ်မှု ပေါ်လာတဲ့ အတွက် အရင်းအနှီးနဲ့ လုပ်ငန်းရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုတွေ ကမ္ဘာအနှံ့ ကျယ်ပြန့်လာဖို့ ရှိပါတယ်။ ဒီစနစ်ကို သုံးဖို့ တယ်လီဖုန်းလိုင်းနဲ့ မိုဒင် ဆိုတဲ့ အင်တာနက် ဆက်သွယ်ဖို့ ကြားခံ ကိရိယာ ရှိဖို့တော့ လိုတယ်ပေါ့။ လစဉ် ကြေးပေးပြီး ဆက်သွယ်တဲ့ စနစ်တွေလည်း ရှိနေပါပြီ။

ပြီးတော့ လူတစ်ယောက်ဟာ ကိုယ့် ဇာတိရပ်မြေကနေ မိုင် ၂၀၀ ထက် ပိုဝေးတဲ့ နေရာကို များသောအားဖြင့် သွားလေ့ မရှိကြပါဘူး။ အင်တာနက်ကတော့ လက်တံရှည်လို့ ‘လူ မတတ်ပေမဲ့ လက်ဖက်ထုပ် တတ်တယ်’ ဆိုတာလို ကိုယ်တိုင် ရောက်ရသလို ဆက်သွယ်ပေးပါလိမ့်မယ်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ၁၇ ရာစုနဲ့ ၁၈ ရာစုများ တုန်းက ရွက်သင်္ဘောတွေ ရှိပြီး ဆိပ်ကမ်းတွေ အားကိုးနဲ့ ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်မှုကို စိုးမိုးခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီ နောက် စက်မှုခေတ်ကို ရောက်တော့ စက်သင်္ဘောများ၊ ရထားများ၊ လေယာဉ်ပျံများနဲ့ အတူ သံကြိုး၊ တယ်လီဖုန်းတို့နဲ့ ကမ္ဘာကို ခါးစောင်း တင်ခဲ့ပါတယ်။ မြစ်၊ ချောင်း၊ သမုဒ္ဒရာ၊ တောတောင်၊ ရာသီဥတုတွေကို ကျော်ဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိလို့ပါ။

အင်တာနက်က အာရှမှာရှိတဲ့ အထက်တန်းပညာ မအောင်မြင် သေးတဲ့ လူ သန်းပေါင်း ၅၀၀ ကို ဂြိုဟ်တုက တစ်ဆင့် စာသင်ပေနိုင်မယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ဆရာနဲ့ ကျောင်းသားနဲ့ တစ်ကျွန်းစီ နေဖြစ် နေကြမှာ ဖြစ်ပေမဲ့ အင်တာနက် ကျေးဇူးကြောင့် ကိစ္စ မရှိပါဘူး။ ပညာရေး တင် မဟုတ်ပါဘူး။ ကျန်းမာရေး ကိစ္စမှာလည်း အင်တာနက်က ကျေးဇူး ပြုမယ်လို့ သိရပါတယ်။ အမေရိကန်မှာ လူ ၃၈၇ ဦးမှာ ဆရာဝန် တစ်ယောက် ရှိပြီး အင်ဒိုနီးရှားလို နိုင်ငံမှာ လူ ၆၇၈၆ ဦးမှာမှ ဆရာဝန် တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ မလေးရှားဆိုရင် လူ ၂၀၆၃ ဦးမှာမှ ဆရာဝန် တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အခြေအနေမှာ ‘တယ်လီမက်ဒီစင်’ လို့ ခေါ်တဲ့ အဝေးက ကုသနည်းနဲ့ စမ်းသပ်ကြည့်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဓာတ်မှန် ရိုက်ပြီး သားကို ကျွမ်းကျင်သူများက လှမ်းပြီးစစ်ဆေးနိုင်တဲ့ အပြင် ပါရဂူတွေနဲ့ လည်း တိုင်ပင်ပြီး ရောဂါကုထုံးကို ဆုံးဖြတ်ညွှန်ကြားနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

စာအုပ်စာပေ ကိစ္စမှာလည်း အင်တာနက်ကို သုံးနိုင်ရင် စာအုပ် ဈေးကြီးတဲ့ အခက်အခဲ၊ စာအုပ် အရှာရခက်တဲ့ အခက်အခဲတွေကို ကျော် လွှား နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ကွန်ပျူတာ ကွန်ရစ် စနစ်ထဲမှာ ‘မျှော်’ ပြီး ရှာရင် လိုချင်တာကို အဖိုးနည်း ဝန်ပါ ရနိုင်မယ်ပေါ့။ ဆက်သွယ်မှု အတွက်တော့ ဒီအစီအစဉ်မျိုး ရှိရင် တယ်လီဖုန်းက တစ်ဆင့် မိနစ်နဲ့ အချိန် သတ်မှတ်ပြီး ဆက်သွယ်ခ ပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန် နိုင်ငံမှာဆိုရင် အင်တာနက် သုံးစွဲမှုဟာ တစ်နေ့ကို ကွန်ပျူတာနဲ့ အီးမေးလ် စာပို့ဆက်သွယ်မှု အကြိမ်ပေါင်း ကုဋေ ၃၀၀

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

လောက် သုံးစွဲနေပြီး တယ်လီဖုန်း အသုံးထက်တောင် များနေပြီလို့ ဆိုပါတယ်။

တစ်နည်း ပြောရရင် အင်တာနက်ဟာ ဘာနဲ့ တူသလဲဆိုတော့ ၂၀ ရာစု အစ အချိန်တုန်းက လျှပ်စစ်ဓာတ် ပေါ်လာတာနဲ့ တူတယ်။ ရှေ့အဖို့ သူမပါရင် မဖြစ်တော့ဘူးဆိုတဲ့ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ရထားတို့၊ လေယာဉ်တို့၊ ပုံနှိပ်စက်တို့လို ဖြစ်သွားမှာပါ။ အင်တာနက်ကို အကျဉ်း အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ရရင် ကွန်ပျူတာတွေ အခြေခံစနစ် တစ်ပြေးညီထားပြီး ဆက်သွယ်တဲ့ ကွန်ရက် ဖြစ်ပါတယ်။ အကျဉ်းပြောရရင်တော့ ဒေသအလိုက် ကွန်ပျူတာတွေ ဆက်စပ်ထားတာ အားလုံး အကုံးဝင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အမေရိကန် တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခ တစ်ဦးက တော့ သူ့ ကြိုတင်မျှော်မှန်းချက်မှာ ‘အင်တာနက်ဟာ လူ့ အဖွဲ့အစည်းကို ပုံစံ တစ်မျိုး ပြောင်းပစ်လိမ့်မယ်။ လူ့ အဖွဲ့အစည်းကလည်း ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ၊ အကောက်အခွန်စနစ်တွေ၊ ဥပဒေတွေ၊ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်တွေနဲ့ နေအိမ်သုံး ကိစ္စအထိ အင်တာနက်ကို ပြောင်းလဲ ပစ်တော့မှာပဲ’ လို့ မကြာခင်က ဆိုပါတယ်။

အစ်တ်

It

‘အစ်တ်’ ဆိုတာ ဝေါဟာရတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သဒ္ဒါ အသုံးအနှုန်းမှာ နာမ်စား (Pronoun) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာလုံးကို ဘာကြောင့် အရေးတယူ ဖွင့်ဆိုရသလဲဆိုတော့ အခုအခါမှာ ‘သူပဲ’ ‘သူ့လို လူမျိုး’ စသည်ဖြင့် သုံးစွဲ နေကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ မေလထဲမှာ ထွက်တဲ့ နိုင်ငံတကာ မဂ္ဂဇင်း တစ်စောင် မှာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အထူးအုပ်ချုပ်ရေး ဒေသသစ် ဖြစ်တဲ့ ဟောင်ကောင် ကျွန်းက နာမည်ကြီး မင်းသမီးကို The new it thing လို့ တင်စားပြီး သုံးနှုန်း ထားပါတယ်။ အသက် ၁၉ နှစ် အရွယ် ရှိပြီး လောလောဆယ် အင်မတန် ထင်ရှားတဲ့ အဆိုတော်နဲ့ ရုပ်ရှင် မင်းသမီး ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ နာမည် စိစိ လီယာချွန်းပါ။ ပရိသတ်ရဲ့ ပါးစပ်ဖျားမှာ သူ့နာမည် သီး နေတာပေါ့။

အခုလို လူတိုင်း ပါးစပ်ဖျားမှာ သီးနေတဲ့ အနုပညာသည်မျိုးဟာ နိုင်ငံတကာမှာ ရှိကြပါတယ်။ အနုပညာ အရှိန် တတ်နေတဲ့ အခါမှာ နာမည်ကြီးနေတာပေါ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ဆိုရင် ဒီလို နာမည်ကြီးတဲ့ သူတွေကို ဦးစားပေးပြီး အရေးတယူ လုပ်ကြတယ်။ နာမည် မကြီးလို့ မှေးမှိန် သွားပြန်ပြီ ဆိုရင်တော့ ဆေးဖော်ကြောဖက် မလုပ်ကြတော့ဘူး လို့ အမေရိကန်တွေရဲ့ ဓလေ့စရိုက်ကို တိုင်းတပါးသားတစ်ဦးက ပြောဖူး ပါတယ်။ ဒီဟာလည်း အမေရိကန်တင် မဟုတ်ပါဘူး။ တခြားတိုင်းပြည် များမှာလည်း ဒီနည်းနှင်နှင်ပါပဲ။

နာမည်ကြီးလာတဲ့အခါ အမည်နာမကို တိုက်ရိုက် မခေါ်တော့ဘဲ တင်စားပြီး ခေါ်တဲ့ စကားတွေနဲ့တောင် သုံးကြပါသေးတယ်။ ဂျွန်ဝိန်း ဆိုတဲ့ အမေရိကန် ကောင်းဘွိုင်မင်းသားကြီး နာမည်ကြီးတုန်းက ဂျွန်ဝိန်း လို့ မခေါ်ဘဲ The Duke ရေးသားကြရင် လူတိုင်း နားလည်ပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူ အမေရိကန် ရော့အင်န်ရိုး အဆိုတော် အဲလ်ဗစ် ပရက်စလေ ကိုလည်း အလားတူ ချစ်စနိုး နာမည်ဝှက်မျိုးနဲ့ သုံးကြတယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူ ရုပ်ရှင် မင်းသား၊ အဆိုတော် ကိုဝင်းဦးကို နီးစပ် ရင်းနှီးတဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းတွေက ‘မင်းသား’ ‘မင်းသား’လို့ပဲ သုံးနှုန်းရင် သူ့ကို ရည်ညွှန်းတယ်လို့ သိကြပါတယ်။ ဒီလိုပဲ ကိုယ့်အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ ကိုယ် ‘ဆရာကြီး’ တို့၊ ‘အဘ’ တို့၊ ‘ဆရာသမား’ တို့၊ ‘အာစရီ’ တို့ အစရှိ သဖြင့် ကိုယ့်လူနဲ့ကိုယ် သုံးနှုန်း ကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ‘အစ်တ်’ ဆိုတဲ့ နာမ်စားတွေပါပဲ။

နာမ်စား အသုံးခံရတာ နာမည်ကြီးခြင်းရဲ့ လက္ခဏာ တစ်မျိုးလို့ လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။ နာမည်ကြီးသူ၊ အောင်မြင်သူကို ခေါ်ချင်ပြောချင် ဆက်ဆံချင်၊ ဓာတ်ပုံ အတူရိုက်ချင် ကြတာမျိုးကိုတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ဟီးရိုး ဝါးရှပ်စ် (Hero Worship) လို့ ခေါ်ကြပါတယ်။ ကိုယ် ကြည်ညိုတဲ့ ဟီးရိုး ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဒီနေရာကနေ ပြန်လျှော့မကျအောင် သူ့ကိုယ်သူ ကြီးစားရတဲ့ ဒုက္ခတွေ ရှိနေပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူ အမေရိကန် စာရေးဆရာ ကြီး အားနက်စ် ဟဲမင်းဝေးနဲ့ ကမ္ဘာကြိုက် မင်းသမီး မေရီလင် မွန်ရိုးတို့ဟာ အဲဒီလို အောင်မြင်မှု ရနေရာက ရှေ့အဖို့ မစွမ်းဆောင်နိုင်မှာ စိုးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အောင်မြင်မှုကို ထိန်းထားနိုင်အောင် ကိစ္စများပြား ရှုပ်ထွေးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ စိတ်ကျရောဂါနဲ့ပဲ မိမိကိုယ်ကို အဆုံးစီရင် သွားခဲ့ကြတယ်လို့ မှတ်ချက်ပြု ရေးသားတဲ့ လူတွေရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ အခု ပြောနေတဲ့ အစ်တ်ကတော့ IT ဖြစ်တဲ့ အခု ခေတ် တွင်ကျယ်နေတဲ့ အတိုကောက် အသုံးအနှုန်းမှာ ‘သတင်း အချက် နည်းပညာ’ ဆိုတာနဲ့တော့ ဘာမှ မဆိုပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်လို ပြောတဲ့

အခါ This is it လို့ ဆိုလိုက်ရင် ‘ဒါဟာ အဲဒါပဲကွ’ လို့ ပြောတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ။

ခုနပြောတဲ့ နာမည်ကြီးဆိုတဲ့ ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့ သိဖူးသလို မိတ်ဆက်ပေးတဲ့အခါ အားနာပါးနာနဲ့ ကြားဖူးသလို ပြောကြတာတွေ ရှိပါတယ်။ စစ်ကြိုခေတ်တုန်းက ဦးလေးလှ (လူထုဦးလှ) နဲ့ ဆရာဝေဒနတို့ ခရီးသွားကြရင်း နယ်မှာ သူတို့ ကလောင်နာမည်တွေကို သူတို့ကို လူသိမှာပဲ ဆိုပြီး ပြောကြတော့ ပြောတဲ့လူက ပြောပေမဲ့ ကြားရတဲ့ သူတွေမှာကြောင်စီစီ ဖြစ်သွားတဲ့ အကြောင်းကို ဦးလေးလှ ကိုယ်တိုင် ပြောပြတာ ကြားရဖူးပါ တယ်။ ကျွန်တော်တို့လည်း တစ်ခါတလေ နယ်ကို ရောက်တဲ့ အခါ ဒါ ဘယ်သူပဲလို့ လူစိမ်းတွေနဲ့ မိတ်ဆက်ပေးတဲ့အခါ ‘ဆရာစာတွေကို ဖတ်ဖူး ပါတယ်’ လို့ အားနာပါးနာ မှတ်ချက်ပေးတာတွေကို တွေ့ရပါတယ်။ ယဉ်ကျေးသမှု သက်သက်ပဲပေါ့။

တကယ် နာမည်ကြီးတဲ့ သူတွေမှာလည်း ‘အစ်တ်’ ဖြစ်ဖို့ ကိစ္စဟာ ကြာကြာ မခံလှပါဘူး။ အထူးသဖြင့် အနုပညာတို့၊ စာပေတို့ ဆိုတဲ့ လောက မှာ လျှမ်းလျှမ်းတောက် ဖြစ်တုန်းခဏ လူသိကြပြီးတော့ မေ့လွယ် ပျောက် လွယ် ဖြစ်သွားတာတွေ ရှိပါတယ်။ ‘နှုတ်ခမ်းနီပါးနီကလေးတို့ရဲ့ အသည်း စွဲ’ လို့ တစ်ချိန်က ဆိုကြတဲ့ ဆရာတင့်တယ်ဆိုရင် မကွယ်လွန်ခင် လေး ငါး နှစ်မှာပဲ စာအရေးကျဲသွားလို့ တော်ရုံတန်ရုံ လူက မသိတော့ပါဘူး။ ဆရာတင့်တယ်နဲ့ တစ်ခေတ်တည်းလို နာမည်ကြီးခဲ့တဲ့ စစ်ပြီးခေတ် စာရေး ဆရာလည်းဖြစ်၊ ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းတိုက် ထိုင်အယ်ဒီတာလည်းဖြစ်တဲ့ ဆရာ သန်းဆွေ ဆိုရင် ဒါ့ထက်တောင် လူသိသူသိ နည်းသွားပါသေးတယ်။ ဆရာသန်းဆွေက ဆရာ ကိုတင့်တယ်ထက် စောပြီးတော့ ကွယ်လွန်သွား ရှာပါတယ်။

အစ်တ် ဖြစ်လို့ နာမည်ကြီးတိုင်းလည်း ကောင်းတာ မဟုတ်တဲ့ အကြောင်းကို သတိထားစရာတွေ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ အကောင်း နာမည်ကြီးတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အဆိုးနာမည်ကြီးတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျာမနီ အာဏာရှင် ဟစ်တလာတို့ နာမည်ကြီးတာဟာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ

အဆိုး နာမည်ကြီးတယ်လို့ ပြောရမှာပေါ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ကွန်မြူနစ် သို့မဟုတ် လက်ဝဲအုပ်စုနဲ့ အဆက်အသွယ် ရှိတယ်လို့ ယူဆတဲ့ လူတွေကို တံဆိပ်တပ်ပြီး ဒုက္ခ ပေးခဲ့တဲ့ အမေရိကန် အထက်လွှတ်တော်အမတ် ဂျိုး မက္ကသီဆိုရင် အဆိုးနာမည်ကြီးခဲ့တဲ့သူပေါ့။ သူ့ နာမည် ကြားရင် ကြောက်လည်း ကြောက်ကြတယ်။ မနေ့တစ်နေ့က အမေရိကန်နိုင်ငံ အကြီးအကဲနဲ့ ပတ်သက်ခဲ့တဲ့ မိုနီကာ လူဝင်းစကီး ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီး ဆိုရင်လည်း သူ့ခမာ နာမည်ကြီးပြီး လူတိုင်း ဖတ်ချင်အောင် ဖွင့်ဟချက် စာအုပ်သာ ထုတ်လိုက်ရတယ်။ သူ့လည်း ဒီအမျိုးအစားထဲမှာ ပါသွားတာပေါ့။ အမေရိကန် သမ္မတ ကနေဒီကို လုပ်ကြံတယ်လို့ စွပ်စွဲခံရတဲ့ လူငယ်ရဲ့ အမေဆိုရင် “ကျွန်မဟာ သမိုင်းမှာ နာမည်ဆိုးနဲ့ တွင်ရစ်တော့မှာပဲ” လို့ ပြောခဲ့တာကို ဖတ်ရဖူးပါတယ်။

‘အစ်တ်’ ဆိုတာ ‘သူ’ လို့ တင်စားပြီး ကွယ်ရာမှာ၊ သတင်းထဲမှာ၊ စာထဲမှာ အရေးခံရတဲ့ အဖြစ်ဟာ ကောင်းတာရော ဆိုးတာရော ဒွန်တွဲနေပါတယ်။ ဒီလို ဒွန်တွဲနေတာကိုက ဘဝဆန်တယ်ပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဆရာကြီး ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင် ရေးခဲ့တဲ့ ‘သူ’ ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုကတော့ စံပြု ယောက်ျားကောင်း တစ်ယောက်ရဲ့ အဖြစ်အပျက်ကို ဖွဲ့ဆိုထားတဲ့ ဝတ္ထုဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ‘သူ’ မျိုးတွေ၊ အဲဒီလို ‘အစ်တ်’ မျိုးတွေ များများ ပေါ်ရင် ကောင်းမှာပဲ။

လယ်ဗယ်

Level

“ဒီလယ်ဗယ်နဲ့ မဆက်ဆံနိုင်ဘူး” လို့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်အစိတ်လောက်က တာဝန်ကြီးတဲ့ လူ တစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို ပြောဖူးပါတယ်။ သူ့လယ်ဗယ်က မြင့်ပြီး ကိုယ့်အဆင့်က နိမ့်ကျနေတယ်လို့ ပြောင်ပြောင် ဆိုတာပေါ့။

‘လယ်ဗယ်’ စကားကို ရှေးတုန်းက တည်းက ပြောခဲ့ကြပါတယ်။ စီးပွားရေး လယ်ဗယ်၊ လူမှုရေး လယ်ဗယ်၊ ပညာရေး လယ်ဗယ် စသည် ဖြင့်ပေါ့။ လယ်ဗယ်ချင်း တူတာတောင် အဆက်အဆံ မပြေလည်ရင် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရှိမိယိုနဲ့ ဂျူးလိယက် ဇာတ်လမ်း ပေါ်ခဲ့တာပေါ့။ မပဋ္ဌာနဲ့ ကိုဒေါသ ဇာတ်လမ်း ပေါ်ခဲ့တာလည်း လယ်ဗယ်ပဲပေါ့။

လူမှုရေးအပြင် စီးပွားရေးမှာ ‘လယ်ဗယ်’ မတူလွန်းကြတဲ့ အဖြစ်နဲ့ ကြုံလို့ ပစ္စည်းမဲ့ တောလှန်ရေးရယ်လို့ ကားလမတ်ခ်တို့၊ လီနင်တို့က တိုက်တွန်း နှိုးဆော်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ဆီး လယ်ဗယ် (Sea Level)၊ အိုင်းလယ်ဗယ် (Eye Level) ကျတော့ တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆီး လယ်ဗယ်ဟာ ပင်လယ် ရေမျက်နှာပြင် ကို အခြေထားပြီး ကမ္ဘာပေါ်က အရပ်ဒေသတွေရဲ့ အမြင့်ကို ခန့်မှန်း သာအောင် ဖော်ပြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အိုင်းလယ်ဗယ်ကတော့ ‘မျက်စိနဲ့ တစ်တန်းတည်း’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။ မျက်စိနဲ့ တစ်တန်းတည်း ဖြစ်လို့ အလယ်တည့်တည့် နေရာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ လူ့ မျက်စိအာရုံများရဲ့ မှောက်

မှားမှုလည်း ရှိပါတယ်။ ပန်းချီကား တစ်ချပ်ကို ကြည့်ရင် မျက်မှန်တန်းနိုင် တဲ့ အမြင်က ကြည့်တာနဲ့ Optical Illusion ဆိုတဲ့ အမြင်အာရုံ မှားနိုင်တဲ့ နေရာက ကြည့်တာတွေဟာ မတူပါဘူး။ လူ့ရဲ့ စက္ခုအာရုံမှာ အဲဒီ အာရုံ အမြင်မှားမှု ရှိတာကို ပန်းချီဆရာတို့၊ ဗိသုကာတို့က ဖြေဖျောက်ပြီး ရေးဆွဲ ထုလုပ် ဖန်တီးတတ်ကြပါတယ်။ ရှေးခတ် ဂရိတို့ရဲ့ ပါသီဒွန် ဘုရား ကျောင်းကို တောင်အောက်ကကြည့်ရင် အဖျားရှူးသလို ဖြစ်နေမှာမို့ တည် ဆောက်တဲ့ ဗိသုကာများက အပေါ်ပိုင်းကို ခပ်ကျယ်ကျယ် ခပ်ငိုက်ငိုက် ထားပြီး အမြင်တင့်တယ်အောင် လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။

‘လယ်ဗယ်’ ဆိုတဲ့ အသုံးဟာ ‘အထပ်အလွှာ’ ရယ်လို့လည်း သဘော ပေါက်နိုင်ပါတယ်။ ခေတ်မီဟိုတယ်ကြီးတွေမှာ ဖလိုး (Floor) ဆိုတဲ့ အထပ်ကို မသုံးဘဲ လယ်ဗယ် (၁)၊ လယ်ဗယ် (၂) ဆိုပြီး သတ်မှတ် သုံးစွဲတဲ့ နေရာတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။

လယ်ဗယ်ထဲမှာ လူမှုရေး သဘောအရ အနိမ့်ဆုံးလို့ သဘောပေါက် ရတာဟာ မြက်ပင်ရင်း အဆင့်ပါပဲ။ အောက်ဆုံး အလွှာ၊ အများစု အလွှာ လို့ ဆိုလိုတဲ့ (Grassroot Level) ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေ ခေတ်မီလာပြီး အနေအထိုင်နဲ့ သွားလာမှုတွေ တိုးတက်လာတော့ ‘လယ်ဗယ်’ ကိုပဲ အဆင့်၊ အထပ်၊ အလွှာတို့ကို မသုံးဘဲ ‘ဂြိုဟ်ပတ်လမ်း’ လို့ သုံးပါတယ်။ မူရင်း အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အော့ဗစ် (Orbit) ဆိုတာ ‘ပတ်လမ်း’ ပါ။ အာကာသ ခရီးသွားပြီး ဂြိုဟ်တုများ လွှတ်တင်တဲ့ အချိန်ရောက်တော့ ကမ္ဘာမြေပြင် အထက်မိုင် ၂၀၀ ဝန်းကျင် အမြင့်မှာ ဂြိုဟ်တုတွေ လှည့်ပတ်ပျံသန်းနေ ကြပါတယ်။ လွှတ်တင်၊ ပင့်တင် ပေးလိုက်သူများရဲ့ ရည်ရွယ်ချက် အတိုင်း မြေဆွဲအား နယ်ပယ်အတွင်းမှာ ကမ္ဘာကို ပတ်နေကြတာပေါ့။ သူ့ပတ်လမ်း နဲ့ သူပတ်တယ်။ လူများဆိုရင် ကျင်လည်တယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။

မကြာခင်တုန်းက မိတ်ဆွေတစ်ဦးက “မတွေ့ကြာတာလည်း ကြာပြီ နော်၊ အော့ဗစ်ချင်းမှ မတူဘဲလေ” လို့ သူ့ဘာသာသူ ပြောပြီး၊ သူ့ဘာသာ သူအဖြေ ထုတ်ပြီး နှုတ်ဆက် သွားပါတယ်။ သူက အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်တဲ့ ပညာတတ် တစ်ဦးပါ။ သူ ဆိုလိုချင်တာကတော့ ကိုယ့်

လုပ်ငန်း နယ်ပယ်နဲ့ကိုယ် ကျင်လည် ကျက်စားပြီး အသက်မွေး နေရတော့ အကြောင်း တိုက်ဆိုင်ပြီး ဆုံမိဖို့ မလွယ်ကြတာကို ပြောတာပါ။

ဒါပေမဲ့ ဘယ်လိုပဲ ကျင်လည် ကျက်စားကြပါစေ၊ ဂြိုဟ်တုများရဲ့ သာဓကအတိုင်း အရှိန်ကုန်လို့ အချိန်တန်တဲ့ အခါ ရွေ့လျားခြင်း မပြုနိုင် တော့ဘဲ မြေဆွဲအားရှိတဲ့ ကမ္ဘာမြေပြင်ဆီကို ပြန်ပြီး ဆင်းလာကြရပါတယ်။ ဒီအခါမှာ မြေပြင်နဲ့ နီးလေ ကျဆင်းတဲ့ အရှိန်က မြန်လေ ဖြစ်တော့ လေထုလွှာနဲ့ ပွတ်တိုက်မိပြီး လောင်ကျွမ်းရင်းက မူလ ခန္ဓာကိုယ်အတိုင်း ကျမလာတော့ဘဲ အစိတ်အပိုင်း အမှုန်အစကလေးများအဖြစ်နဲ့သာ ကျလာ ပါတယ်။ တချို့ အစိတ်အပိုင်း အမှုန်အစ ကြီးငယ်တို့ကဆိုရင် သူ့ အရွယ် အစား၊ သူ့ အလေးချိန်နဲ့ အညီ နောက်ထပ် ပတ်လမ်းတစ်ခု အဆင့်အလွှာ တစ်ခုမှာ ပြေးလွှား လည်ပတ်နေရပါသေးတယ်။ အခုလို အာကာသ ခေတ်မှာတော့ ဒီဗရီး (Debris) လို့ ခေါ်တဲ့ အစိတ်အပိုင်း ကလေးများဟာ ကျည်ဆန်ထက် မြန်တဲ့ နှုန်းနဲ့ သွားလာ နေကြပါတယ်။ သူတို့နဲ့ ထိရင် အန္တရာယ်လည်း ကြီးပါတယ်။ သူတို့ဟာ ဥက္ကာပျံတို့၊ ဥက္ကာခဲတို့လောက် မကြီးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြေပြင်ကို ပြန်ဆင်းလာနိုင်တဲ့ ဒဏ်ကာဗာရီတို့လို အာကာသယာဉ်ကြီးတွေမှာ ကျည်ဆန်မှန်တဲ့ အပေါက်ကလေးတွေလို ကိုယ်ထည်မှာ ပါလာတော့ သူတို့ လက်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အန္တရာယ်ဆိုတာ ဘယ်လယ်ဗယ်၊ ဘယ်အဆင့် အလွှာမှာဖြစ်ဖြစ် မကင်းဘူးလို့တောင် သင်ခန်းစာ ယူလို့ ရမယ် ထင်ပါတယ်။

လူမှုရေး ကိစ္စတွေမှာ လယ်ဗယ် မတူတာကို စာဖွဲ့ပြီး အမည်တပ် ကြတယ်၊ မြည်တမ်းကြတယ်၊ အားငယ်ကြတယ် ဆိုတဲ့ အဖြစ်မျိုးတွေလည်း ရှိပါတယ်။ မြန်မာစကားရဲ့ အသုံးအနှုန်း အဖွဲ့အနွဲ့မှာ ဂုဏ်မြင့်သူ၊ ကြေးရတတ်၊ မမိတဲ့ပန်း၊ ပင်မြင့်က မာလာ၊ ပင်တိုင်စံ၊ ဆင်စွယ်နန်း၊ ဂုဏ်ရည်မတူ စတဲ့ အသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ စာဖွဲ့လို့ကောင်းတယ်၊ စကားနာ ထိုးလို့ ကောင်းတယ်၊ အရွဲ့တိုက်လို့ ကောင်းတယ် ဆိုတဲ့ အခြေ အနေမျိုးကနေ အသနား ခံလို့ ကောင်းတယ်၊ ကုန်းချောလို့ ကောင်းတယ် ဆိုတဲ့ အထိ ထိရောက်စရာ ရှိပါတယ်။

လူ့လောကမှာ ဘယ်လိုပဲ လယ်ဗယ်တွေ ကွဲကြပါစေ၊ ဘဝ လုပ်ငန်း တာဝန်တွေ ကိုယ်စီကို ကျရာ ကဏ္ဍက အကောင်အထည် ဖော်ကြရတာတွေ ရှိပါတယ်။ မြင့်တယ်၊ နိမ့်တယ်၊ တော်တယ်၊ တတ်တယ် ဆိုတဲ့ အထင် အမြင် သဘောများ ရှိသင့်သလောက် ရှိမှလည်း အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ရှိသင့်တာထက် ပိုပြီး ရှိနေတာမျိုး အတွက်တော့ အင်္ဂလိပ် ကဗျာဆရာ တစ်ဦးရဲ့ ကဗျာအမည်ကလေး တစ်ခုကို သတိရမိပါတယ်။ သူ့ကဗျာရဲ့ အတွင်းသားကို ရေးတေးတေး မှတ်မိပေမဲ့ သူ့ခေါင်းစဉ်ကတော့ လူကို ဆုံးမနေသလိုပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ "Death the Leveller" လို့ ဖြစ်ပြီး မြန်မာလိုကတော့ 'တစ်ပြေးညီ လုပ်ပေးတတ်တဲ့ ရှင်သေမင်း' လို့ ကဗျာဆန်ဆန် ပြန်လို့ ရမယ် ထင်ပါတယ်။ ဒီလို ဆိုပြန်တော့ 'လယ်ဗယ်' ဆိုတာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ကျကျ ကြည့်ရင် မရှိတော့သလိုပါပဲ။

မားကက် Market

ငယ်ငယ်တုန်းက အင်္ဂလိပ်စာ စသင်တော့ ‘မားကက်’ (Market) ဆိုတဲ့ စကားက ပထမဆုံး သိရတဲ့ စကားတွေထဲမှာ ပါလာပါတယ်။ အရွယ် ကလေး ရလာတော့ ဒီနာမည် မကြားရတော့ဘဲနဲ့ စတိုး (Stores) တို့၊ စတော (Stall) တို့က ဝင်လာပါတယ်။ ‘မားကက်’ ဟာ ‘ဈေး’ လို့ မူလ အဓိပ္ပာယ် ထွက်ပေမဲ့ အခုတော့ နေရာဌာနမပါဘဲ ရောင်းရောင်းဝယ်တာ ဒါမှမဟုတ် ‘ကုန်သွယ်ဖောက်ကားမှုလုပ်ငန်း’ လို့ အဓိပ္ပာယ် ထွက်လာပါတယ်။

မားကက် စ ပေါ် တုန်းကတော့ ဟိတ်ဟန် မပါလှတဲ့ ခပ်နုပ်နုပ် နေရာကလေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဈေးတောင်း ချပြီး ရောင်းတဲ့ နေရာကလေးမျိုး လည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ နေ့စဉ်ကိစ္စတောင်မှ ဟုတ်ဟန် မတူပါဘူး။ တစ် နေရာတည်းမှာ ရောင်းဝယ်ကြတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ နေရာ ပြောင်းပြီး ရောင်း ဝယ်ကြတဲ့ အဖြစ်က စပါတယ်။ ဈေးရှိတဲ့ နေရာကို လူက လာရတာပေါ့။ ဈေးနေ့ရယ်လို့ သတ်မှတ်ပြီး ရောင်းဝယ်ကြတာဟာ ရိုးရာ အစဉ်အလာ ရှိတဲ့ နေရာဒေသတွေမှာပါပဲ။ ခုတော့ လူသိတဲ့ နေရာကို ဈေးက လာပြီး ဖွင့်တော့ အရင်နဲ့စာရင် ပြောင်းပြန် လုပ်ရတဲ့ သဘောပါပဲ။

ဈေးရဲ့ သဘာဝဟာ ချစ်စရာ ကောင်းပါတယ်။ ဆုံတွေ့တဲ့ နေရာ ပေါ့။ လူစုံတဲ့ နေရာပေါ့။ ပွဲဈေးကတော့ ကျေးလက်တွေမှာ ရာသီခိုက်မှာ ဆုံရတဲ့ နေရာပါ။ ပွဲတော်ကို အကြောင်းပြုပြီး ရောင်းကြဝယ်ကြ ဆုံကြ

တယ်။ ဘုရားပွဲတော် ဈေးများဆိုရင် တန်ခိုးကြီးရင် ကြီးသလို စည်းကား တတ် ပါတယ်။ ဟိုတုန်းက ရွှေတိဂုံဘုရားပွဲတော် ဖြစ်တဲ့ တပေါင်းလဈေးမှာ ဆိုရင် တရုတ်ပြည် ယူနန်နယ်ဘက်က ကုန်သည်တွေတောင် မြင်းပုကလေး တွေနဲ့ လာပြီး အရောင်းအဝယ် လုပ်ကြတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ခုအခါမှာ ဘုရားပွဲ၊ ကုသိုလ်ပွဲတွေ စုံတော့ ရှေးကလိုပဲ ‘ဆယ့်နှစ်ပွဲ ဈေးသည်’ရယ်လို့ တောင် ရှိနေပါတယ်။

ခုလို ပွဲဈေးမှာ လူတွေ ကြုံဆုံပြီး ရောင်းကြ ဖလှယ်ကြပေမဲ့ လူတွေ ရှိတဲ့နေရာကို လှည့်လည်ရောင်းချရတဲ့ ဈေးသည်တွေလည်း ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြို့မှာ စစ်ကြိုခေတ်တုန်းက အထည်ထုပ် ထမ်းတဲ့သူ တစ်ဦးနဲ့ အထည် လိုက်ရောင်းတဲ့ ပထန် ကုလားကြီးတွေ တွေ့ဖူးပါတယ်။ စူရတီ လုံချည်တွေ ရောင်းတဲ့ ကုလားကြီးတွေလည်း တစ်လတစ်ခါ ဆိုသလို လာ တတ်ကြပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ တောကြိုအုံကြားကို လှေနဲ့ လှည်းနဲ့ အဝတ်အထည်၊ လူသုံးပစ္စည်းတွေ ရောင်းတဲ့ တိုင်းရင်းသား တွေကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။

သူတို့ခေတ် သူတို့ ဘဝနဲ့ စာရင် ဆူပါမားကက် (Supermar- ket) တို့၊ ပလာဇာ (Plaza) တို့၊ ဒီပတ်မင့် စတိုး (Department Stores) တို့က မိုးနဲ့မြေ ဆိုသလို ကွာခြားပါတယ်။ ဆူပါမားကက်ကို ‘ဈေးထက် ကြီးတဲ့ဈေး’ လို့ အမေရိကန်တို့က ၁၉၂၀ လောက်မှာ စတင် သုံးနှုန်းပါ တယ်။ ‘ပလာဇာ’ ဆိုတာကလည်း မူရင်း အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းလဲပြီး တစ်နေရာတည်းမှာ အကုန်ရနိုင်တဲ့ ပစ္စည်းရော၊ ဝန်ဆောင်မှုတွေရော၊ ရှိနေတဲ့ နေရာပေါ့။ စားသောက်ဆိုင်နဲ့အတူ ဘဏ်တိုက်တို့၊ ရုပ်ရှင်ရုံတို့၊ ဆံပင်ညှပ်ဆိုင်တို့၊ ကုန်မျိုးစုံတို့ ရှိကြပါတယ်။ မူရင်း စပိန်စကားမှာတော့ ‘မြို့လယ်က လူစုတဲ့ နေရာ’ ရယ်လို့ ၁၇ ရာစုက စသုံးခဲ့ပါတယ်။ ဒီသဘော ကို ယူပြီး မားကက်လိုပဲ ပလာဇာလည်း ခေတ်နဲ့အညီ ပြောင်းလဲခဲ့ပါတယ်။ ပထမဦးဆုံး ခေတ်သစ် ပလာဇာကတော့ နယူးယောက်မြို့လယ်က ရော့ ကယ်ဖဲလား သူဌေးရဲ့ ပလာဇာကြီးဖြစ်မယ် ထင်ပါတယ်။ ‘ဒီပတ်မင့်စတိုး’ ဆိုတာကတော့ ၁၉ ရာစုနှစ် အကုန်မှာ စခဲ့တဲ့ ကုန်ပဒေသာတိုက် ဖြစ်ပါ

တယ်။ ၁၉၆၀ ပြည့်လောက်မှ ရန်ကုန်မှာ ဒီနာမည်နဲ့ စခဲ့တယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။ ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ငှာနုတွေ ခွဲပြီး ရောင်းချတဲ့အလုပ်ကို ရိုးကုမ္ပဏီတို့၊ သူ့ထက် စောပြီး ‘ဘောင်ရာဆောင်ဒင်’တို့က စခဲ့ပေမဲ့ ဒီနာမည်မျိုးနဲ့ မထင်ရှားခဲ့ပါဘူး။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီးမှာ အစစ အရာရာ အကြီးခေတ်ကို လွန်ပြီး အကျမြူတို့လို အသေးခေတ်ကို ရောက်လာတော့ လူ့ အာရုံတွေလည်း အသေးအမျှင်ဘက်ကို ကူးကြပြန်တယ်။ ဆူပါမားကက် ရှိသလို မီနီမားကက် (Mini-market) လည်း ရှိပြန်တာပေါ့။ ယှဉ်လိုက်ရင် သေးငယ်တဲ့ သဘောကို ဆောင်တဲ့ ‘မီနီ’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကတော့ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ဝန်းကျင်မှ ပေါ်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ မီနီမားကက်ထက် မီနီစကတ် (Mini-skirt) ဆိုတဲ့ ဂါဝန် တိုနဲ့နံ့ကလေးတွေက အရင်ပေါ်ပါတယ်။

ဈေးကွက်စီးပွားရေးလို့ သုံးနှုန်းလာကြတဲ့အခါ ‘ဈေး’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို ဗန်းတင်ပေးလိုက်တာပါပဲ။ အရင်းရှင်စနစ်၊ အမြတ်ကြီးစားစနစ်လို့ စွပ်စွဲ သုံးနှုန်းကြတဲ့နေရာမှာ ခံသာအောင် အမည်မှည့်ကြတယ်လို့ ထင်ရမလားပဲ။ အနှစ်သာရမှာ နည်းနည်းပြောင်းလာခဲ့ပြီး မူရင်းသဘောကတော့ မပြောင်းပါဘူး။ ရောင်းသူနဲ့ ဝယ်သူ တွေ့ကြတယ်။ ရောင်းနိုင်အောင် ကုန်ထုတ်လုပ်ကြတယ်။ အမြတ်ကျန်အောင် စရိတ် သက်သာတဲ့ နည်းလမ်းကို ရှာကြတယ်။ ပစ္စည်းကုန်ကြမ်း၊ လူ့ သယံဇာတတွေကိုလည်း ကမ္ဘာပတ်ပြီး ရှာသုံးကြတယ်။ Sourcing လို့ အသုံးတွင်နေကြပါတယ်။ ရောင်းတဲ့ သူချင်း ဈေးနှုန်းမှာရော၊ အရည်အသွေးမှာရော ပြိုင်ကြတဲ့အပြင် ဝယ်သူ အဆင်ပြေဖို့ရာ ဝန်ဆောင်မှုကိုပါ အပြိုင်လုပ်ပေး လာပါတယ်။

ဈေးဖြစ်ပေါ်မှုရဲ့ မူလ လိုအပ်ဖြစ်တဲ့ ရောင်းလိုအား (Supply)နဲ့ ဝယ်လိုအား (Demand) တို့ဟာ အခရာပါပဲ။ ရောင်းဖို့ ဝယ်ဖို့ အားထုတ်မှု ပုံစံတွေတော့ လူထုဆက်သွယ်ရေးခေတ်မှာ ပြောင်းလာပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးဟာလည်း ပိုမိုဆက်စပ်တဲ့ ဈေးကွက်ကြီး ဖြစ်လာပါတယ်။ မပြောင်းသေးတာကတော့ ရောင်းသူ အချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်ရုံသာမက သင်းဖွဲ့ပြီး ဈေးထိန်းထားတဲ့ စည်းကမ်း ဥပဒေတွေလည်း ရှိလာတာဖြစ်ပါတယ်။

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

အရပ်တွေးနဲ့ တွေးရမယ်ဆိုရင် ဈေးသဘော ဘယ်လောက်အထိ ပြန့်ပြားလာသလဲဆိုတော့ ဈေးနာ အရောင်း အဝယ်မှာ ကြားခံ ပစ္စည်း ဖြစ်တဲ့ ငွေကြေးကိုတောင် အရောင်းအဝယ် ပြုကြတယ်။ လုပ်ငန်း အရင်း အနှီး တန်ဖိုးဖြစ်တဲ့ ရှယ်ယာများကိုလည်း စိတ်စိတ်ပိုင်းပြီး အရောင်း အဝယ် ဖြစ်လာကြပါတယ်။ ဈေးကွက်ထဲက ဈေးကွက်ပေါ့။ စတော့ ဈေးကွက် (Stock Market) လို့ ခေါ်တဲ့ အရင်းအနှီးဈေးဟာ၁၈ ရာစုမှာ ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။

ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ် တွင်ကျယ်လာတဲ့ အချိန်မှာတော့ ရောင်းသူ၊ ဝယ်သူ မျှတသင့်တဲ့ ဈေးသဘောနဲ့ ပစ္စည်းမှန်ဖို့၊ စိတ်ထားမှန်ဖို့၊ ဘေးပယောဂတွေ အဆစ်အပိုး မဝင်ဖို့ ကြိုးစားရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိနူး Menu

‘မိနူး’ ဟာ ပြင်သစ် စကား မှုရင်း ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တည်ခင်းတဲ့ အစားအသောက် စာရင်း၊ မှာကြားနိုင်တဲ့ အစားအသောက် စာရင်း၊ ရွေးချယ် နိုင်တဲ့ နည်းနာ အတတ်ပညာတို့အထိ ပါ ပါတယ်။ ဒီနောက်ဆုံး အဓိပ္ပာယ် က ကွန်ပျူတာ မှန်ပြင်ပေါ်မှာ ပေါ်လာတဲ့ ရွေးချယ် အသုံးပြုနိုင်တဲ့ ရှိပြီး သား အစီအစဉ်တွေကို ဆိုလိုပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် မာတိကာရယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ‘မာတိကာ’ ဆိုတဲ့ မှုရင်း ပါဠိစကားကတော့ ‘ရတနာပစ္စည်း စာရင်း’ လို့ အဓိပ္ပာယ် ရပါသတဲ့။ ဘာပဲပြောပြော စာရင်းအင်း ရှိတာ၊ အမည်နာမနဲ့ သီတန်း ဖော်ပြပေးထားတာကတော့ အဆင်ပြေခြင်း တစ်မျိုး ဖြစ်တာမို့ လိုလားစရာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟိုတယ်နဲ့ စားသောက်ဆိုင်ကြီးများက မိနူးစာရင်းဟာ စာရွက် ထူထူပေါ်မှာ ဆေးရောင်စုံ ပုံနှိပ်ဖော်ပြလေ့ ရှိတတ်ပါတယ်။ သူ့လောက် အဆင့်အတန်း မရှိတဲ့ စားသောက်ဆိုင်များမှာတော့ သင်ပုန်းထောင်ပြီး သင်္ဘောဆေးနဲ့ ဖြစ်စေ၊ မြေဖြူနဲ့ ဖြစ်စေ၊ ရေးသားထားလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒါလည်း မိနူးပေါ့။ တချို့ဆိုင်များမှာတော့ ရောင်းရိုးရောင်းစဉ် ရလေ့ရှိတဲ့ အစားအသောက်များကို စာရင်း လုပ်မနေတော့ဘဲနဲ့ ‘ယနေ့အထူး’ ဆိုတာ မျိုးနဲ့ အထူးတလည် ရနိုင်တဲ့ အစားအစာ တစ်မျိုးနှစ်မျိုးကို ဖော်ပြထားလေ့ ရှိပါတယ်။ ‘ယနေ့အထူး’ ဖြစ်တဲ့ အတွက် နောက်တစ်နေ့မှာ ရချင်မှ

ရမှာပါပဲ။ များသောအားဖြင့်တော့ ရှားရှားပါးပါး ရတတ်တဲ့ အစားအစာ၊ ထူးထူးခြားခြား မှာကြား ချက်ပြုတ် စီမံတဲ့ အစားအစာမျိုးကို ဖော်ပြလေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဖွတ်၊ ပဒပ်၊ မြွေ၊ ဆတ်၊ သမင်၊ တောဝက် စတဲ့ ဟင်းလျာ တွေပါ။ တချို့များကျတော့လည်း ယနေ့ အထူးဟင်းလျာ သို့မဟုတ် အစား အသောက်ဟာ ရံဖန်ရံခါကိစ္စမျိုး မဟုတ်တော့ဘဲနဲ့ ‘နေ့တိုင်း အထူး’ ဖြစ်ပြီး နေတာလည်း ရှိပါသေးတယ်။

အဆင့်မြင့် စားသောက်ဆိုင်တို့မှာဆိုရင် ပုံနှိပ်ထားတဲ့ မိနူးလို စာခေါက် စာရွက်ကြီးမျိုးကို နှစ်မျိုးလာပြီး စားပွဲမှာ ချပေးပါတယ်။ တစ်မျိုး က ရနိုင်တဲ့ ဟင်းလျာ အစားအစာ ဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်မျိုးက အရက်နဲ့ အဖျော် ယမကာစာရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသမီးနဲ့ ချိန်းထားပြီး နှစ်ဦး သွားကြတဲ့ ဖယောင်းတိုင်ထွန်း ညစာ စားပွဲမျိုးဆိုရင် မိနူးကို တစ်ယောက် တစ်ခု ပေးတတ်တာလည်း ရှိပါတယ်။ စားပွဲထိုးလုပ်တဲ့လူက လည်ဝယ် ပေမဲ့ ကိုယ်က မလည်ဝယ်တော့ အရက်စာရင်း မိနူးကို အမျိုးသမီးကို မှားပေးမိတာလည်း ရှိတာပေါ့။

သီးခြား ရောင်းတဲ့ ဆိုင်ကြီးတွေမှာ ဝိုင်အရက်များ စာရင်းကို Wine List ဆိုပြီး သပ်သပ် ပေးပါသေးတယ်။ ဝိုင်အရက်များကတော့လည်း အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ အဖြူ၊ အနီ၊ အဓိက နှစ်မျိုးဖြစ်ပြီး အရက် ၁၄ ရာခိုင်နှုန်းထက် မပိုတဲ့ စပျစ်အရက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိုင်အရက်ဟာ ကြိုက်တတ်သူတွေအဖို့ အဆာကျယ်နိုင်တဲ့ ယမကာ ဖြစ်တာကို တွေ့ရ ပါတယ်။

ဝိုင်အရက်များနဲ့ တည်ခင်းရာမှာ အသားဟင်းနဲ့ သုံးဆောင်မယ် ဆိုရင် ဝိုင်အနီရောင်၊ ငါးဟင်းနဲ့ သုံးဆောင်မယ်ဆိုရင် ဝိုင်အဖြူရောင် ဆိုပြီး အခြေခံ သုံးဆောင်နည်းကို သတ်မှတ်ထားပါတယ်။ ဝိုင် သောက်တဲ့ ဖန်ခွက်ကလည်း သီးခြားဖြစ်ပြီး ရိုးတံရှည်မျောမျော ခွက်ပုံစံ ဖြစ်ပါတယ်။ ပုံစံကျ တည်ခင်းတဲ့ ပွဲတွေမှာ ဝိုင်ဖန်ခွက် ဘယ်ဟာလဲလို့ သိထားဖို့ ရှိပါ သေးတယ်။

ဝိုင်အရက်ရဲ့ ဇီဝကျယ်ပုံက အဖြူနဲ့အနီ ကွဲပြားရုံတင် မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိုင်ကို စပျစ်သီးက ချက်တာမို့ မူရင်း စပျစ်ခြံရှိတဲ့ တိုင်းပြည်ဒေသရဲ့ ရေမြေကိုလိုက်ပြီး အကြိုက်တွေ ကွာခြားကြပါတယ်။ ဂျာမနီက မော်ဇယ် (Mossell) ဝိုင်အရက်ဟာ ကိုယ့် လျှာအာနဲ့ အံ့ကိုက်ဖြစ်တာကို ကြံ့ဖူးပါတယ်။ ပြီးတော့ အီတာလျံ ကြာဆံကြီးဖြစ်တဲ့ စဖယ်ဂါတီဆိုတဲ့ အသုတ်ကို စားရင်း ဒီယန်တီ (Chianti) ဝိုင်နဲ့ လိုက်ဖက်တယ်ဆိုပြီး လူကြိုက်များပါတယ်။ (ဒီယန်တီဆိုတာ ပြင်သစ်က စပျစ်ခြံဒေသကြီး တစ်ခုပါပဲ။) ပို့တဝိုင် (Port Wine) လို့ မြန်မာလို ခေါ်လေ့ရှိတဲ့ ဝိုင်အရက်ကတော့ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံက ဝိုင်အရက်ကို အစွဲပြုပြီး အချို့ပြင်းတဲ့ဝိုင် ဖြစ်ပါတယ်။ မီးနေသည်တွေ သွေးသားကောင်းဖို့ သောက်ကြတာ တွေ့ဖူးပါတယ်။ ပြင်သစ်ပြည် ဘာဂန်ဒီနယ်ဘက်က ထွက်တဲ့ ဘာဂန်ဒီဝိုင် (Burgundy Wine) ဆိုတာလည်း ရှိရဲ့။ ဝိုင်ရဲ့ အဆာကျယ်ပုံကတော့ ဥရောပ အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ မြေအောက်ခန်းမှာ သီးခြားထားပြီး ဝိုင် ပုလင်းကို ထောင်မထားဘဲ လှဲထားရပါတယ်။ ဝိုင်ဟာ နှစ်ချို့လေ ကောင်းလေပါပဲတဲ့။ တန်ဖိုးလည်း မြင့်တာပေါ့။

ဝိုင်အကြောင်း ကြားဖူးသမျှ ရှည်သွားတာနဲ့ မိနူးကို ပြန်ကောက်ချင်ပါတယ်။ အထူး တည်ခင်းတဲ့ စားပွဲများမှာ မိနူးကို တမင် သီးခြား ပုံနှိပ်ပြီး စားပွဲပေါ်မှာ တင်ထားလေ့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီစာရင်းကို ကောက်ပြီး ဖတ်လိုက်ရင် ကညွတ် ဆိုတာကလည်း ပြင်သစ်စကားနဲ့၊ မှီဟာလည်း ပြင်သစ်စကားနဲ့၊ စွပ်ပြုတ် အမျိုးအစားဟာလည်း ပြင်သစ်စကားနဲ့ ဖြစ်တတ်လို့ စားသာစားရတယ် ဘာမှန်းမသိလို့ ဘေးလူကို လှမ်းပြီး လက်ကုတ်ရတာ တွေလည်း ကြုံဖူးပါတယ်။

ပြင်သစ်တို့ဟာ အနုပညာတို့၊ အစားအသောက်တို့မှာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြတဲ့ လူမျိုးလို့ နာမည်ရပါတယ်။ ဟင်းခွက် ၃၀၀ တော့ မပြည့်ဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ မိနူးဟာ ဟင်းလျာစာရင်း ဖြစ်သလို အလာကတ် (A La Carte) ဆိုတဲ့ သီးခြား ဈေးနှုန်းနဲ့ ဖော်ပြတဲ့ စာရင်းဟာလည်း ပြင်သစ် စကားပါ။ စားသောက်ဆိုင်ကြီးမှာ ဟင်းပွဲလာချရင်း ဗွန်အပါး

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

တိ (Bon Appetite) ဆိုပြီး သဲ့သဲ့ကြားလိုက်ရတဲ့ ‘ခံတွင်းတွေ့ပါစေ’ ဆိုတဲ့ ဆုတောင်းဟာလည်း ပြင်သစ်စကား ဖြစ်ပါတယ်။

ခုတော့ သူတို့ ဟင်းမည်ကျွေးမည်များနဲ့ မနီးစပ်ခင် ကွန်ပျူတာ မှန်ပြင်ပေါ်က မိနူးဆိုတဲ့ စလုံးကလေးကိုပဲ ‘ကြွက်’ ဆိုတဲ့ ဘီးလုံး ခလုတ်ကလေးကို ခပ်ဆတ်ဆတ် နှိပ်ရင်း ‘အက္ခရာ စွပ်ပြုတ်များ’ (Alphabet Soups) နဲ့ အာသာဖြေဖို့ ဖြစ်ပါတော့တယ်။

မိနီ

Mini

‘မိနီ’ ဆိုတာဟာ လုံးပြည့် ဝေါဟာရ မဟုတ်ပါဘူး။ သို့သော်လည်း မိနီရေးချား (Miniature) ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရက ဆင်းသက်ပါတယ်။ အဖျား ဆွတ်ပြီး သုံးတယ်လို့လည်း ဆိုလို့ရပါလိမ့်မယ်။ တကယ်တော့ မိနီဟာ ဝေါဟာရ တစ်ခုရဲ့ ရှေ့ဆက်ပုဒ် (Prefix) ဖြစ်ပါတယ်။ မိနီဆိုတဲ့ စကား ဟာ အခုခေတ်မှာ ရှေ့ဆက်ပုဒ်အနေနဲ့ တွဲပြီး သုံးလို့ အလွန် တွင်ကျယ် နေတဲ့ အသုံးအနှုန်းပါပဲ။ သေးငယ်တယ်၊ အသေးစား ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုး သက်ရောက်စေပါတယ်။ ‘သေးငယ်ခြင်းလည်း လှပါတယ်’ (Small is Beautiful) လို့ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ ရှုမာကာ ဆိုတဲ့ စီးပွားရေး ပညာရှင် တစ်ယောက်က ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှာ အကြီးစား စက်မှုနည်းပညာ တွေကို မသုံးဘဲ အသေးစား လုပ်ငန်းတွေနဲ့ အလောတော် နည်းပညာများ သုံးပြီး နိုင်ငံထူထောင်ဖို့ သင့်ကြောင်း အကြံပြုတဲ့ အကြောင်းအရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေးငယ်တာကို သူကလည်း ချီးကျူးတာပေါ့။

မိနီဟာ သေးငယ်တာပါ။ ‘မိုင်နာ’ (Minor) ဟာလည်း သေးငယ် တာပါပဲ။ အရွယ် မရောက်သေးသူလို့လည်း ဆိုလိုပါတယ်။ “ဒါတွေဟာ မိုင်နာပါပဲကွာ” လို့ ပြောတာကတော့ အသေးအဖွဲ့ပါလို့ ဆိုချင်တာပါ။ ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်တုန်းက ရန်ကုန်လမ်းတွေပေါ်မှာ ပြေးနေတဲ့ မောရစ် ကား အသေးစားကလေးတွေကို မောရစ်မိုင်နာလို့ ခေါ်ပါတယ်။ သူ့ထက် သေးတဲ့ ကားကလေးတွေ အီတလီလို နိုင်ငံမျိုးက ထုတ်လုပ်ကြတော့

‘မိနီမိုင်နာ’ဆိုပြီး မော်တော်ဆိုင်ကယ်သာသာ နှစ်ယောက်စီး၊ သုံးယောက်စီး၊ တွေ ထွက်ခဲ့ပါသေးတယ်။ အီတလီ ဖိယက် ကုမ္ပဏီက ထွင်တယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။

သူ့နောက်မှာတော့ မိနီစကတ် (Mini-skirt) ဆိုတာ ပေါ်လာပါတယ်။ စကတ်ဆိုတာ တိုနဲ့နဲ့ ဂါဝန်ဖြစ်တဲ့ အတွက် မိနီစကတ်ကျတော့ ပိုပြီး တိုသွားပါတယ်။ မိနီစကတ်ဟာလည်း မောင်နဲ့နှမ၊ သားနဲ့အမိ ကြည့်လို့ မလျော်လောက်အောင် မိနီ ဖြစ်တာတွေရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိနီစကတ် ပေါ်လာတဲ့အချိန်မှာ ဘီကီနီ (Bikini) ဆိုတဲ့ အဝတ်မျိုးလည်း ပေါ်ပါသေးတယ်။ သူကတော့ အဏုမြူဗုံး စမ်းသပ်တဲ့ ပစ်ဖိတ် သမုဒ္ဒရာ ထဲက ဘီကီနီကွန်း ကမ်းစပ်မှာ ရေကူးကြသူ အမျိုးသမီးတွေကို အကြောင်း ပြုပြီး တစ်ကိုယ်လုံး မခြုံတော့ဘဲနဲ့ အစ နှစ်စပါတဲ့ ရေကူးဝတ်စုံ ဖြစ်ပါတယ်။ မိနီဆိုတဲ့ စကားတော့ မပါပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဘီကီနီက မိနီထက် ပိုပြီး ရဲတင်းနေပါတယ်။

မနေ့တစ်နေ့က ပေါ်လာတာကတော့ ကုန်စုံဆိုင်လည်း မကျ၊ ကုန်ပဒေသာတိုက်ကြီးလည်း မဟုတ်တဲ့ မိနီမားကက် ဆိုတာတွေပါ။ လက်နိုင်ခြေနိုင် ကုန်ပဒေသာဆိုင်လို့ ခေါ်ရမလား မသိ။ ပြီးတော့ မိနီ စတိတ် (Mini-state) လို့ နိုင်ငံရေးမှာ သုံးကြတာတွေကတော့ ပြင်သစ် နိုင်ငံ အနီးက မိုနာကိုတို့လို နိုင်ငံမျိုးကလေးတွေကို ဆိုလိုပါတယ်။ ပြင်သစ် စကား အသုံးအနှုန်းမှာ သေးသေးငယ်ငယ်ကို ပတီ (Petite) လို့ သုံးနှုန်းပါတယ်။ မိန်းကလေးများကို ဒီဝေါဟာရနဲ့ သုံးကြတာ တွေ့ဖူးပါတယ်။

မိနီဆန်းမစ် (Mini-Summit) ဆိုတာကတော့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီး တွေ ထဲက ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်တွေ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဆုံကြခြင်း မျိုးကို ဆိုလိုပါတယ်။ မိနီ ဂေါ်ဖ် (Mini-Golf) ဆိုတာကတော့ ဂေါက်ကွင်း အသေးစားကလေး အဖြစ်နဲ့ လေ့ကျင့်လို့ရအောင် ပြုပြင်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးတဲ့နောက် လူဦးရေ ကျပ်တည်းလာခြင်း၊ စရိတ်စက ကြီးမားခြင်း၊ အနေအထိုင် ကျဉ်း

မြောင်းခြင်း၊ ခြေနိုင်လက်နိုင် ပြုလုပ်လိုခြင်းတို့ကို အကြောင်းပြုပြီး အသေး
 ခေတ်ကို ဖန်တီးကြတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒါကို အင်္ဂလိပ် ဘာသာနဲ့
 မီနီရေးချား ရိုက်ဇေးရှင်း (Miniaturization) လို့ သုံးပါတယ်။ ဒီတော့ကာ
 ပစ္စည်းတွေမှာတင် မဟုတ်ဘူး။ အသုံးအနှုန်း အခေါ်အဝေါ်တွေမှာတောင်
 စကားလုံး အသစ်တွေ ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ စီးဂါး (Cigar) ဆိုတဲ့ ဆေးလိပ်
 အသေးစားကလေးဖြစ်တဲ့ စီးကရက်ကို Cigarette (စီးကရက်) လို့
 သုံးလာပါတယ်။ ဘူးဖြစ်တဲ့ ကေ့စ် (Case) အသေးစားကလေးကို
 ကတ်ဆက် (Cassette) လို့ သုံးလာပါတယ်။ ချပ်ပြား ဖြစ်တဲ့ ဒစ် (Disc)
 အသေးစားကလေးကို ဗမာစကားနဲ့ ဒစ်စကတ် (Diskette) လို့ သုံးလာ
 ပါတယ်။ ကိုယ်တိုင် လျှော်လို့ရတဲ့ လောင်ဒရီ (Laundry) ခြေနိုင်လက်နိုင်
 ပင်မင်းကလေးကိုတော့ လမ်းဘေးမှာ လောင်ဒရီနက် (Laundronette)
 လို့ သုံးလာပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် လျှပ်စစ်ပိုင်း အသုံးချရတဲ့
 လုပ်ငန်းတွေမှာ ထရန်စစ္စတာ ပေါ်လာကတည်းက လျှပ်စစ်ပစ္စည်းတွေ
 အကုန် အရွယ်အစား သေးကုန်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၀ ရာစု ကုန်ဆုံးခါနီးမှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုကြီး တိုးတက်လာပြီး
 သိပ္ပံစက်မှု နည်းပညာပိုင်းကလည်း နယ်ကုန်အောင် လက်တစ်ဆုံး နှိုက်ပြီး
 လေ့လာကြတဲ့အခါ စိတ်ကူးတွေလည်း ခြေဆန့်ပြီး နယ်ချဲ့ကြပါတယ်။
 ဒီတော့ အသေးဆုံး ဆိုတဲ့ ကိစ္စကို စဉ်းစားသလို အဝေးဆုံးဆိုတဲ့ ကိစ္စမျိုး
 ကိုလည်း စဉ်းစားလာကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ အသေးဆုံးမှာ မျက်စိနဲ့
 မမြင်ရလို့ သေးလှပြီဆိုတဲ့ အဏုမြူမှာတောင်မှ သူ့ထက်သေးတဲ့ ကွက်ခံ
 (Quack) ဆိုတဲ့ အသေးဆုံး အရာများ ရှိနေသေးတာကို ဖော်ပြကြပါတယ်။
 အဝေးဆုံး ကိစ္စမှာတော့ နေစကြာဝဠာ ကျယ်လှပြီလို့ သိထားရာက မဟာ
 ပြန့်ထွက်မှုကြီးဆိုတဲ့ သဘောတရားကို အကြောင်းပြုပြီး စကြာဝဠာ အနန္တကို
 လေ့လာဖို့ ကြိုးစားနေကြပါတယ်။ ဒါတွေနဲ့ ပြောင်းပြန် ဖြစ်တဲ့ အကြီးဆုံး
 ဆိုတဲ့ ကိစ္စကိုလည်း လူ့စိတ်ကူးက မေ့ပျောက်မထားပါဘူး။ မော်တော်ကား
 တွေမှာတောင် ခပ်လတ်လတ် မော်တော်ကားတွေကို အသုံးများနေရာက
 အပျော်စီး အားကစားသုံး ဖြစ်တဲ့ ဒေါက်မြင့် မှန်လုံကားကြီးတွေကို သုံးလာ

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ကြပါတယ်။ အဲဒါတွေကို အင်္ဂလိပ် ဘာသာနဲ့ SUV လို့ ခေါ်ပြီးတော့ အရှည်ကောက်အားဖြင့် Sports Utility Van လို့ ဆိုကြပါတယ်။ လူသန်း ၂၀၀ ကျော် ရှိတဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာ ဒီလိုကားမျိုး အစီးပေါင်း ၆၈ သန်း တို့က ပတ်ဝန်းကျင်လေထု ညစ်ညမ်းအောင် လုပ်နေကြတယ်လို့ မနေ့တစ်နေ့က လူ့ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ အကြောင်းမှာ ဖတ်လိုက် ရပါတယ်။

အကြီးဆုံးပြီးရင် အနီးဆုံးဆိုတဲ့ ကိစ္စကတော့ လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်းပိုင်း ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့သဘော၊ လူ့ဗီဇတို့ကို လေ့လာမှု အတော်အတန် အရှိန်ရလာတော့ ကိုယ်တွင်းက သေးငယ်လှတဲ့ ကလာပ်စည်း ဆဲလ်များတွင်း သူ့ ထက်သေးငယ်တဲ့ ပရိုတိန်း မော်လီကျူး ကလေးထဲမှာ လူ တစ်ဦးချင်းရဲ့ ဗီဇရိုက်တို့ကို ဇာစ်မြစ်လှန်ပြီး ရှာဖွေ နေကြပါတယ်။ အနီးဆုံးဖြစ်ပြီး အသေးဆုံးလည်း ဖြစ်တဲ့အပြင် အခက်ခဲဆုံး လေ့လာရတဲ့ ဒီနယ်ပယ်မှာ သိချင်တဲ့ အဖြေတွေကို တစ်စွန်းတစ်စ ရနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုချဲ့ပြီး တွေးလိုက်ပြန်တော့ မိနီဆိုတဲ့ သေးခြင်း၊ ငယ်ခြင်းဆို တဲ့ ကိစ္စဟာ သေးရုံ၊ ငယ်ရုံသာ ဖြစ်ပြီး သူ့ထက် သေးတာတွေ ရှိသေးတယ်။ ပြီးတော့ အလောတော် သေးငယ်ခြင်းဟာ အဆင်ပြေခြင်း၊ ခြေနိုင်လက်နိုင် ရှိခြင်းတို့ အပြင် နှစ်သက်စရာ တင့်တယ်ခြင်းလည်း ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောကို တွေးမိရပါတယ်။

ပါဖန်တားရိုး Perfunctory

ဒီဝေါဟာရဟာ ကျွန်တော်တို့ ပြောနေကျ ဆိုနေကျ နေ့စဉ် အသုံးအနှုန်း ထဲမှာ ကြားညှပ် သုံးစွဲလေ့ ရှိတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တွေးတော ဆင်ခြင်စရာတွေ ပါနိုင်တဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်တာမို့ တမင် ရွေးချယ်ပြီး သူနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အရိပ်အဆင် သဘောတွေကို ကိုယ့်အမြင်၊ ကိုယ့်အတွေးနဲ့ စုစည်းကြည့်မိပါတယ်။

အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဝတ်ကျေတန်းကျေသဘော၊ ‘မင်းတိုင်းကျေ’ သဘောလို့ ဆိုရပါမယ်။ ဒါ့ထက် ရှင်းလင်းအောင် ဆိုရရင်တော့ အလုပ် ကိစ္စ တစ်ခုကို တာဝန်ကျေ ဖြစ်အောင်လို့သာ လုပ်လိုက်ရတယ်။ လေးလေး နက်နက် မထားဘဲ စိတ်ကလည်း ဝင်စားလှတာ မဟုတ်ဘူး။ ဂရုစိုက်ပြီး တော့လည်း မလုပ်ဘူးဆိုတဲ့ အခြေအနေမျိုးကို တင်ပြတဲ့ နာမဝိသေသနပါ။ ဒီလို လက်လွတ်စပယ် ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် လုပ်ကိုင်ခြင်း ပြုတဲ့သူကို Perfunctory Worker ဆိုပြီး သုံးနှုန်းကြပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် အလုပ်သမားပေါ့။ ဟန်ပြတဲ့ လုပ်သားပေါ့။

‘ပါဖန်တားရိုး’ အဓိပ္ပာယ်နဲ့အညီ ပေါ့ပေါ့တန်တန် လုပ်ကိုင်ခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက်ဟာ ဘယ်လို ထွက်လာမလဲလို့ ထူးထူးထွေထွေတောင် တွေးနေစရာ မလိုပါဘူး။ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ဖြစ်တဲ့ အကျိုးကိုပဲ ရမှာ အမှန် ဖြစ်ပါတယ်။ အကြောင်းကောင်းလို့ ဘေးက ဆယ်မ ဖေးကူပြီး အုပ်အုပ်ဆိုင်ဆိုင်၊ ဝိုင်းလုပ်ပေးမယ့် သူများ ရှိရင်တော့ မဆိုးပါဘူး။

မဆိုးပါဘူး ဆိုတာဟာ ရလဒ်မှာ မဆိုးတာပါ။ မူလ ကာယကံရှင်မှာ တော့ဆိုးပြစ်က ရှိနေတော့မှာပါပဲ။ ကံစွပ်ပြီး အမြဲတမ်း ဒီလို ဖြစ်နိုင်မှာပဲ ထင်ပြီး ဆက်ကျင့်သုံး နေရင်လည်း နာမည် ပျက်စရာသာ အကြောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့် ‘ပါဖန်တားရီး’ သဘော သက်ရောက်တဲ့ အလုပ်မျိုးကို ရှောင်ရှားအပ်တာပေါ့။ နေ့စဉ် ဝတ္တရားတွေမှာ တာဝန် မကျေ ချွတ်ယွင်း တယ် ဆိုရင် ခေတ်ပြိုင် လူ့အရေး လူ့ ကိစ္စတွေမှာလည်း ချွတ်ယွင်းရာ ရောက်မှာပါပဲ။ ဒီလို လူမျိုးတွေ များနေရင် ကိုယ့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းရော၊ ကိုယ်နဲ့ ပတ်သက်ရာ ဝန်းကျင်ရော သူတို့လို လူတွေရဲ့ ဒဏ်ကို မျှခံရတော့ မှာ သေချာပါတယ်။

အခုအခါမှာ ထွန်းကား တွင်ကျယ်စ ပြုနေတဲ့ ဈေးကွက်သဘော၊ စီးပွား ကုန်သွယ်မှု သဘောတွေမှာတော့ တော်တော် ရှင်းပါတယ်။ မကြာခင် တစ်ရက်က အသက် ၃၀ အရွယ်လောက် ရှိတဲ့ လုပ်ငန်းရှင် လူငယ်တစ်ဦး နဲ့ စကားစပ်မိကြပါတယ်။ သူဟာ လူ ၂၀ ကျော်လောက်ကို အလုပ်ပေး ထားတဲ့ သူပါ။ သူက ပြောတာကတော့ သူ့ ဝန်ထမ်းတွေထဲမှာ နေ့စဉ် မှန်မှန် လုပ်ရမယ့် အလုပ်ကို ပြီးအောင် မလုပ်ဘဲ စားပွဲမှာ ထိုင် ငေးငိုင်ပြီး စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်ဖြစ်၊ ငိုက်မျဉ်းပြီးဖြစ်ဖြစ် ဟိုယောင်ယောင် ဒီယောင်ယောင် ဟန်ရေးပြနေတဲ့ လူမျိုးကို အလုပ်ခွင်ထဲမှာ မကြာခဏ တွေ့ရတယ်ဆိုရင် ဒီလိုဖြစ်နေတဲ့ ဝန်ထမ်းကို သူ့လုပ်ငန်းခွင်မှာ ဆက်ပြီး မခန့်ထားနိုင်တော့ဘဲ ညောင်ညိုပင် စခန်းက လမ်းခွဲစေရတဲ့ အကြောင်း ရှင်းပြပါတယ်။

အလုပ်ရှင် ဖြစ်တဲ့ သူ့မှာလည်း သူများတွေ အပ်နှံတဲ့ လုပ်ငန်းတွေ ကို အချိန်ဇယား ဆွဲပြီး အရည်အသွေး မညံ့အောင် စာချုပ်စာတမ်းနဲ့ ထုတ်လုပ် အပ်နှံရတဲ့ ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းကို လုပ်ရတဲ့ လူဆိုတော့ သူစုစည်း ထားတဲ့ ဝန်ထမ်းရယ်၊ သတ်မှတ် ရေးဆွဲထားတဲ့ အချိန် ဇယားရယ်ဟာ ဝင်ငွေနဲ့ အလုပ်ဂုဏ်ကို ဖြစ်စေပြီး နောက်ထပ် အလုပ် အပ်ချင်တဲ့သူတွေ ပေါ်မလာမှာ စိုးရပါတယ်။ နာမည်ကောင်း ရဖို့ ကြိုးစားရတယ်ပေါ့။

သူ့ ဝန်ထမ်းထဲက ဒီလို လုပ်နေရင် လုပ်ငန်းပျက်ပြီး တစ်နေ့တခြား အရင်း အနှီး လျော့ပါးပြီးတော့ လုပ်ငန်း ပိတ်ဖို့သာ ရှိတော့မှာပါ။

‘ပါဖန်တားရီး’ ရဲ့ သဘာဝကို သူ့နေအိမ်၊ ကိုယ့်နေအိမ်နဲ့ မိသားစု တွေမှာလည်း တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ အိမ်ထောင်ဦးစီး ခေါင်းဆောင် အလုပ် မသွားခင်က အိမ်မှာ လုပ်ကြံဖို့ ခိုင်ထားခဲ့တဲ့ အလုပ်ကို အကြောင်းတွေလာ မရှိဘဲနဲ့ မလုပ်ဖြစ်တာဟာ ပေါ့ပေါ့တန်တန် သဘောထားတာမျိုး ဖြစ်စရာ ရှိပါတယ်။ အိမ်သားဖြစ်ဖြစ်၊ အိမ်ရှင်ရဲ့ အလုပ်သမားဖြစ်ဖြစ် သူ လိုက်နာ စောင့်စည်းအပ်တဲ့ ဝတ္တရားပိုင်းမှာ မကျေဘူးလို့ ဆိုထိုက်ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဒီအလေ့အထဟာ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ ဖြစ်စေ တာဝန် ပေးသူနဲ့ တာဝန် ယူသူတို့ဟာ စီးပွားဖက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အခွင့်နဲ့ တာဝန် ကွာခြားရင်သာ ကွာခြားပါမယ်။ ကိုင်းကျွန်းမို့ ကျွန်းကိုင်းမို့ ရှိသင့်ကြတယ် ဆိုတဲ့ အဖိုးတန် စိတ်ထားဟာ ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒီလို ဝတ်ကျေတန်းကျေ စိတ်ထားမျိုး ရှိတဲ့သူဟာ ရပ်ကျိုးရွာကျိုးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ အများ အကျိုးစီးပွား ကာကွယ်မှု၊ လူတကာရဲ့ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ လူသားစွမ်းရည် သင်ကြား မွေထုတ် လေ့ကျင့်မှု လုပ်ငန်းတွေမှာ မရှိအပ်ဆုံး သူတွေလို့ ဆိုသင့်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ‘ပါဖန်တားရီး’ သဘော မထွန်းကားရေးဟာ ကိုယ်ပိုင် အသိတရား ပြည့်ဝမှုနဲ့လည်း ဆိုင်ပါတယ်။ ပြည့်သူ့နီတိ သဘောနဲ့လည်း ဆိုင်ပါတယ်လို့ ဆိုနိုင်တဲ့ အပြင် ကိုယ့်ဘဝ၊ ကိုယ့်အရေးကို ကျော်လွန်ပြီး တော့ တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး အများနဲ့တန်းတူရည်တူ နေနိုင်ရေးနဲ့ပါ ဆိုင်တယ်လို့ ပြောချင်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။

‘ပါဖန်တားရီး’ အဖြစ်မျိုးကို ရှောင်ကွင်းနိုင်ဖို့ဟာ စီမံ ခန့်ခွဲ ကြီးကြပ်သူ ရှိရင် ထိုသူမှာရော၊ ကာယကံရှင်မှာပါ သက်ဆိုင်တယ်လို့လည်း တွေးမိပါတယ်။

ပရိုဖိုင် Profile

‘ပရိုဖိုင်’ ရဲ့ မူရင်း အဓိပ္ပာယ်ကတော့ လူမှာ ဘေးတိုက် မျက်နှာတစ်စောင်းပုံ အနားသတ် အရေးအကြောင်းပါတဲ့ ပုံမည်းလို့ အဓိပ္ပာယ် ရပါတယ်။ ဆင့် ပွားပြီးယူတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က ဆိုရင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ အခုခေတ်မှာ ဒီအသုံးအနှုန်း ခေတ်စားလာတာကို တွေ့ရပါတယ်။

ဆရာဒဂုန်တာရာက တာရာမဂ္ဂဇင်းမှာ သူနဲ့ထိတွေ့ ရင်းနှီးတဲ့ လူတွေ အကြောင်းကို ‘တစ်ဝက်တစ်ပျက် ရုပ်ပုံလွှာ’ လို့ သုံးခဲ့တာလည်း ဒီသဘောကိုပဲ ဆိုလိုပါတယ်။ သံအမတ်ကြီးဟောင်း ဦးသက်ထွန်းတို့၊ ဒေါက်တာမောင်မောင်တို့ဟာလည်း ပရိုဖိုင်တွေကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ရေးခဲ့တယ်လို့ မှတ်မိပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံထုတ် စာနယ်ဇင်းတွေမှာ ဖြစ် ပါတယ်။

ဘေးတိုက် မြင်ရတယ် ဆိုတော့ ကိုယ့်ဘက်က အမြင်ပေါ့။ ဒီ သဘောကြောင့် ‘ပရိုဖိုင်’ ဟာ ကိုယ့်အမြင်၊ ကိုယ့်ရှုထောင့်ကနေပြီး တစ်စွန်းတစ်စ တွေ့မြင်ရတာကို ဆက်စပ်ပြီး ရေးတာမို့ ကိုယ်မြင်စေချင် သလို ရေးခြယ်တင်ပြတဲ့ သဘော လက္ခဏာလည်း ပါနေပါတယ်။ ပန်းချီ ပန်းပုတို့ သဘောမှာ ပရိုဖိုင်ဟာ မသဲကွဲသလို ရှိပေမဲ့ ရုပ်ပုံလွှာကို စာနဲ့ ဖော်တဲ့ အခါကျတော့ လူ တစ်ဦးတစ်ယောက်နဲ့ ထိတွေ့မှုတွေကို ကိုယ်တွေ့ ကြုံရတာလေးတွေ၊ ပြောစမှတ် ဖြစ်တာလေးတွေ၊ အမူအရာ ကောက် ကြောင်းကလေးတွေနဲ့ ဖော်တဲ့အခါ ပိုပြီး ထင်သာ မြင်သာ ရှိတယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။

တချို့ ရုပ်ဝတ္ထု ထုထည်တွေကို ဘေးတိုက် မြင်ရတဲ့အခါ တစ်မျိုး တင့်တယ်ပြီး ပသာဒ ရှိတတ်ပါတယ်။ စေတီပုံ ဆိုပါတော့၊ မိုးထိုး တိုက်တာ များ ရှိတဲ့ မြို့တစ်မြို့ကို မြို့ပြင်က ကြည့်တယ် ဆိုပါတော့။ ဘေးတိုက် မြင်ကွင်းဟာ အာရုံရောက်စရာဖြစ်လို့ နေတတ်ပါတယ်။

ပရိဖိုင် ဝေါဟာရကို ချဲ့ထွင် သုံးစွဲလာတဲ့ အခါမှာတော့ ထင်သာ မြင်သာ ဖြစ်တယ်။ လူမြင် သူမြင် ရှိတယ်လို့ အသုံးအနှုန်းကို လိုက်ပြီး နားလည်ရပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ Low Profile ဆိုပြီး သုံးတဲ့ အခါမှာ လူမြင် သူမြင် ဖြစ်အောင် မနေဘူး၊ ဝင့်ဝင့်ဝါဝါ မနေဘူး၊ မျက်စိ ရှုပ်အောင် မနေဘူး ဆိုတဲ့ စရိုက် လက္ခဏာကို ဆိုလိုပါတယ်။

ဒါနဲ့ တစ်ဆက်တည်းပဲ ပရိဖိုင်ဟာ လူကို မသုံးဘဲ အဖွဲ့အစည်း လုပ်ငန်းဌာနများ အကြောင်းနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး သုံးစွဲကြတဲ့ အခါမှာလည်း အခုခေတ်မှာ အသုံးတွင်ကျယ် နေပါတယ်။ Company Profile ဆိုရင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီ တစ်ခုအပေါ် အများရဲ့ အထင်အမြင် ဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းရှင်တွေမှာ ဘယ်လုပ်ငန်းမဆို ဆက်သွယ်သူတွေ စားသုံး သူတွေရဲ့ အထင်အမြင် ကောင်းကို ရပါမှ အောင်မြင်နိုင်တာ ဖြစ်လို့ ပရိဖိုင်ကောင်းအောင် ကြိုးစားကြရပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်း တွေမှာ နာမည် ထင်ရှား လူသိများတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရှေ့တန်းတင်ပြီး ရာထူး ပေးရတာ ရှိပါတယ်။ ရာထူး မပေးရင်တောင်မှ နာယကလို့ နေရာ မျိုး၊ အကြံပေးလို့ နေရာမျိုးမှာ ထားကြလေ့ ရှိပါတယ်။ ယုတ်စွ အဆုံး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ ကြော်ငြာ ထုတ်ရင်တောင်မှ နာမည်ကြီး အနုပညာ သည်တွေ၊ အားကစား ထူးချွန်သူတွေ၊ နယ်ပယ် လုပ်ငန်း တစ်ခုခုမှာ စွမ်းဆောင် အောင်မြင်သူတွေကို သုံးပြီး အများ အထင်အမြင်ကို ကောင်း အောင် ဖန်တီးရပါတယ်။

ဒီလို ကိစ္စမျိုးမှာ ပရိဖိုင်ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ အလဲအလှယ် သုံးလို့ ဖြစ်တဲ့ စကား တစ်ခုကတော့ အင်းမိတ်ဂျ် (Image) ဖြစ်ပါတယ်။ အင်းမိတ်ဂျ်ကို ဂျီသံ အဆုံးနဲ့ အင်းမိတ်ဂျ် အသံထွက်မှ ပီပြင်နိုင်ပါတယ်။ အင်းမိတ်ဂျ်ဟာ ရုပ်ပုံ၊ ရုပ်တု၊ ရုပ်လွှာ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်များ ရှိတဲ့ အတွက်

ကျွန်တော်တို့ ပြောနေတဲ့ ဘေးတိုက် ရုပ်ပုံလွှာ ဖြစ်တဲ့ ပရိဖိုင်နဲ့ နီးစပ် နေပါတယ်။ ကုမ္ပဏီ ပရိဖိုင်လို ကုမ္ပဏီ တစ်ခုရဲ့ အများတကာအမြင်ကို သုံးနှုန်း သလိုပဲ Company Image လို့လည်း သုံးလာကြပါတယ်။

ပရိဖိုင်တို့၊ အင်းမိတ်ဂျ်တို့ကို တည်ဆောက်ရတာ မလွယ်ပါဘူး။ ပန်းချီကား ရေးဆွဲသလို၊ ပန်းပုပညာ ထုဆစ်သလို မျက်စိနဲ့ မြင်သာတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ စိတ်အာရုံနဲ့ မြင်သာအောင်၊ အထင်အမြင် ကောင်းအောင် လုပ်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ လက်တွေ့ လုပ်ရပ် ရှိမှ၊ တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်နား ကြားမှ၊ အကျိုးရှိမှု ပေါ်လွင်မှ ဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေနဲ့ ပြည့်ဝ အောင် အားထုတ် ဆောင်ရွက် ရပါတယ်။ ကုမ္ပဏီ အချင်းချင်း၊ အဖွဲ့အစည်း အချင်းချင်း အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ရတဲ့ အခါမှာလည်း ဒီနယ်ပယ် တွေမှာ အစွမ်းအစ ထုတ်ကြရတာပါပဲ။ ကုမ္ပဏီတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ဆိုရင် ဒီ ရည်ရွယ်ချက်ကို ပေါက်မြောက်စေဖို့ အစွမ်းအစ ရှိတဲ့၊ တီထွင် လုပ်ကိုင် တတ်တဲ့၊ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်တဲ့၊ အပင်ပန်း ခံနိုင်တဲ့ ဝန်ထမ်း တွေကို အားကိုးကြရပါတယ်။ အားကိုးတာနဲ့အမျှ အားပေး စောင့်ရှောက် မှုလည်း ပြုလုပ်ရလေ့ ရှိပါတယ်။

တချို့ လုပ်ငန်းကြီးတွေ ဆိုရင်တော့ ပရိဖိုင်တို့၊ အင်းမိတ်ဂျ်တို့ ဖန်တီး ရရှိဖို့ အတွက် သီးခြားဌာနတွေတောင် ထားကြပါတယ်။ ဒီလို ထားရုံတင် မကဘူး၊ လူမှုရေး လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင် ကူညီ လှူဒါန်းပြီး အများပြည်သူတို့နဲ့ တစ်သားတည်း ဖြစ်အောင် ကြိုးစားကြပါတယ်။ သူတို့ ပေါ်လွင် စေချင်တာကတော့ အမြတ်အစွန်း တစ်ခုတည်းကိုသာ အဓိက မထားဘူး။ အများကောင်းစားရေး ပရဟိတ လုပ်ငန်းကိုလည်း အာရုံ ပြုတယ်ဆိုတဲ့ သဘောပါ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ တချို့ လုပ်ငန်းကြီးတွေဟာ လောကမှာ အကူအညီ အစောင့်အရှောက် လိုအပ်တဲ့ မိဘမဲ့တွေ၊ မသန်စွမ်း သူတွေ၊ ခိုကိုးရာမဲ့တွေ၊ နာတာရှည် ဝေဒနာရှင်တွေ၊ သက်ကြီး ဘိုဘွား တွေကို စောင့်ရှောက်တဲ့ ဂေဟာတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းတွေကို ထောက်ပံ့ လှူဒါန်း ကြပါတယ်။

သူတို့ထက် ကြီးမားတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေကျတော့ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုစာပေ အနုပညာ လုပ်ငန်းတွေကို အခါအားလျော်စွာ ထောက်ပံ့ ကူညီဖို့ အတွက် မောင်ဒေးရှင်း (Foundation) ဆိုတဲ့ ရန်ပုံငွေ ထူထောင်ရေး အဖွဲ့တွေကို ထူထောင် ထားကြပါတယ်။ လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ရန်ပုံငွေ ထဲက အဖို့အငှ တစ်ခု ဖဲ့ထုတ် ပေးထားတာပါ။ ငွေပဒေသာပင် စိုက်တာ ပေါ့။ အကောက်အခွန်တွေလည်း လွတ်ငြိမ်းခွင့် ရကြပါတယ်။ တချို့ အဖွဲ့အစည်းကြီးတွေဟာ တိုင်းကျော်ပြည်ကျော် နိုင်ငံတကာ ဖြန့်ပြီး ဒီလုပ်ငန်းမျိုးကို လုပ်ပေးကြပါတယ်။ သူတို့ ထဲက တချို့မှာ သဒ္ဒါလည်း ပါတယ်၊ ဘာသာလည်း ပါတယ်ရယ်လို့ ဝေဖန်ချက်တွေ ကြားရဖူးပါတယ်။

ပရိုဖိုင်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သင်ခန်းစာ ယူစရာကတော့ လူတစ်ဦးချင်း ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိက ရုပ်ပုံလွှာပေါ့။ ပုဂ္ဂလိက ရပ်တည်မှုလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။ လူတစ်ဦးရဲ့ ပရိုဖိုင် ကောင်းခြင်းဟာ ဂုဏ်သတင်း ပျံ့မွှေးခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းများမှာလိုပဲ လက်ငင်း လက်တွေ့ အကျိုးကို တတ်နိုင်သမျှ ဆောင်နိုင်ရင် ကောင်းပါတယ်။ ဒါ့ထက် အရေးကြီးတာက ကိုယ်ကျင့် သိက္ခာ စောင့်ထိန်းနိုင်မှ ဖြစ်တယ် လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ လူ တစ်ယောက်ရဲ့ ပရိုဖိုင် ရုပ်ပုံလွှာဟာ အရေခြုံ ထားတဲ့ ရုပ်ပုံလွှာ မဖြစ်ဖို့ ကြိုးစားရမှာပါ။

ပရိုလီဖစ် Prolific

ဒီစကားလုံးဟာ ပေါ်ပင် သုံးစွဲမှု နည်းပါးလို့ နည်းနည်း မြင့်တယ် ပြောရင် လည်း ရကောင်း ရလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ဒီအသုံးအနှုန်းကလေးကို ကြိုက်မိတယ်။ ‘ပရိုလီဖစ်’ရဲ့ လက်တင်ဘာသာ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သား သမီးများကို များများ မွေးပေးနိုင်တယ် (သားဖောက်ကောင်းတယ်) လို့ ဆိုတာရယ်။ တစ်စုံတစ်ခုကို မြန်မြန်နဲ့များများ သွက်သွက်လက်လက် ထုတ်လုပ်နိုင်တယ် ဆိုတဲ့ မူရင်း သဘောရှိတဲ့ အကြောင်း ဆိုလိုပါတယ်။

ကျွန်တော်ကတော့ ‘ပရိုလီဖစ် ရိုက်တား’ (Prolific Writer) ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းက စပြီး ကြားမိဖူးပါတယ်။ ကွယ်လွန်သူ ဆရာ တင့်တယ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိတ်ဆွေချင်း ပြေးဖူးကြတဲ့ အသုံးအနှုန်းပါ။ ဆရာ တင့်တယ်ဟာ တင့်တယ်၊ အောင်မြင်၊ လှပ၊ ကျော်ဇော၊ အေးစိမ့် အစရှိတဲ့ ကလောင် နာမည်များနဲ့ စာအမျိုးမျိုးကို များများစားစား ရေးသွား ခဲ့ပါတယ်။ ဝတ္ထုရှည်က အစ ဝတ္ထုတို၊ ဆောင်းပါးနဲ့ ဘာသာပြန် ကျမ်း စားအုပ်တွေအထိ ပါ ပါတယ်။ ဒါဟာ ပါရမီလို့ ဆိုရမလားတော့ မသိပါဘူး။ ဆရာ တင့်တယ် ရှိတုန်းကတော့ စကားစပ်မိရင် ကွယ်လွန်သူ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်း စာရေးသွက်ပုံ အကြောင်းကို တဖွဲ့တနွဲ့ အားရပါးရ ပြောလေ့ ရှိတာကို မှတ်မိနေပါတယ်။ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်း မကွယ်လွန်မီကလေး လောက်မှာ တင့်တယ်၊ တက်ထွန်း စတဲ့ တက်သစ်စ ကလောင်များဟာ ဟိုတုန်းက ရန်ကုန်မြို့ အလုံရပ်ကွက် သစ်စက်တန်းလျား တစ်ခုမှာ စုပေါင်း

နေထိုင်ကြရင်း ပရိုလီဖစ် စာရေးဆရာ ဖြစ်ဖို့ ပါရမီ ဖြည့်ခဲ့ကြတဲ့ အကြောင်းလည်း ကြားရဖူးပါတယ်။

ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းလို လက်သွက်တဲ့ ကလောင်တွေ ထဲမှာ ဆရာကြီး ရဲ့ တပည့် မနှစ်ကမှ အသက် ၉၀ နီးပါးမှာ ကွယ်လွန်သွားတဲ့ ဆရာသင်္ခါလည်း ပါပါတယ်။ သူ ကွယ်လွန်ပြီးတဲ့ နောက်မှာတောင် သူ့ ဆောင်းပါးတွေဟာ မဂ္ဂဇင်း တစ်ချို့မှာ ပါနေတုန်းပါ။

ကလောင် သွက်ဖို့၊ စာရေးအား ကောင်းဖို့ဟာ စာရေးဆရာတွေ လိုလားကြတဲ့ အရည်အချင်းပါ။ ကွယ်လွန်သူ ဆရာကြီး ဇေယျဟာလည်း ပရိုလီဖစ် ဖြစ်တဲ့ စာရေးဆရာကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာ ဇေယျဟာ ဆရာ ပီမိုးနင်း တို့လို အရေးရှင်းပြီး လူအများ သိပြီး လွယ်ကူတဲ့ အကြောင်းအရာ ကလေးတွေကို စိတ်ဝင်စားအောင် ရေးတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူဟာ ပြန်ကြားရေးဌာနက အငြိမ်းစား ယူပြီးတဲ့နောက် ၁၉၆၇ ခုနှစ်လောက်မှာ “စာရေးလို့ သိပ်မဖြစ်တော့ဘူးဗျ၊ ခေါင်းက နောက်ပြီးနေတယ်၊ လက်ကလည်း မလိုက်နိုင်ဘူးလို့” ပြောပြတာကို မှတ်မိနေပါတယ်။

စာ အရေး သွက်တဲ့ လူများ တစ်ခါတလေ စာမထွက်တော့တာကို ‘ကလောင် ကြွက်တက်တယ်’ (Writer's Cramp) ဆိုပြီး အင်္ဂလိပ် စာလုံးကို ဘာသာပြန်ခဲ့တာလည်း ဆရာတင့်တယ် ပါပဲ။ သူ ကိုယ်တိုင် ကလောင် ကြွယ်တက်တဲ့ အဖြစ်ကို စာတစ်ပုဒ် ရေးဖူးပါသေးတယ်။

အခုအခါမှာတော့ ရေးအားကောင်းတာကို တစ်မျိုး ဆိုလိုရိပ်နဲ့ သုံးကြတယ်လို့ ထင်မြင်စရာ ဖြစ်ရတယ်။ စာရေးဆရာ တစ်ယောက်ရဲ့ စာအုပ်တွေ ရောင်းကောင်းပြီဆိုရင် ဆက်တိုက် လစဉ်လိုလို ထွက်တော့တာ ပါပဲ။ ရေးလက်က သွက်တာလား၊ ဈေးကွက်က သွက်တာလားတော့ မသိပါဘူး။ အဲဒီလို စာရေးဆရာမျိုးကို အမေရိကန်အသုံးအနှုန်းနဲ့ ဘက်ဆဲလားစ် (Best Sellers) လို့ သုံးတာကို ယူပါတယ်။ ‘အရောင်းသွက်တဲ့ သူများ’ ပေါ့။ လူကြိုက်များတယ်ပေါ့။ စာအုပ်တွေလည်း ယေဘုယျ ခပ်သွက်သွက် ထွက်လာတယ်ပေါ့။ ပရိုလီဖစ်ဖြစ်တဲ့ သဘောကို ထင်ဟပ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ချင်း မတူပေမဲ့ သဘောချင်း ဆင်တယ်တို့ ပြောရမယ် ထင်ပါတယ်။

မနေ့တစ်နေ့ကမှ ပျံလွန်တော်မူသွားတဲ့ ထီးချိုင့်မြို့က တည်တော ဆရာတော် ‘ထီးချိုင့်နတ်ဆိုး’ ဟာလည်း အသက် ၈၀ ကျော် အထိ ဘာသာရေး အဆုံးအမ စာပေတွေကို သွက်သွက် ရေးသွားတော်မူတာကို ဦးခိုက် ရပါတယ်။ ၁၃၅၉ ခုနှစ် စာဆိုတော်နေ့ ကန်တော့်ပွဲမှာ ဆရာတော်ကို ကန်တော့ခွဲရပါသေးတယ်။ အခု ပရိုလီဖစ် ဖြစ်တဲ့ စာရေးဆရာတွေထဲမှာ အသက် ၈၀ ကျော် ဆရာကြီးတက်တိုးလည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ မကြာခင်က ကွယ်လွန်သူ ကိုမြသန်းတင့် ဆိုရင်လည်း ဒီခေတ်ပိုင်းမှာ ဆရာတင့်တယ်တို့ ထက်တောင် စာများများ ထွက်အောင် မြန်မာ့စာပေကို ကြွယ်ဝစေခဲ့တဲ့သူပါ။ သူ့ ကွက်လပ်ကို ဖြည့်မယ့်သူ ခပ်ရှားရှား ဖြစ်ပါလိမ့် မယ်။ ဆရာပါရဂူဟာလည်း အသက်မကြီးလှသေးပေမဲ့ ဒီစာရင်းဝင် ဖြစ် ပါတယ်။

‘ဂုရုကွေး’လို့ ထင်ရှားနေတဲ့ ကဗျာဆရာ ဓနုဖြူကျော်ထွန်းရဲ့ ဟာသ အရေးအသားများဟာ အတ်ဘူခဝါးလ် တို့ကို Humorist များရဲ့ လက်ရာနဲ့ အလွန်တူပါတယ်။ မြန်မာစာပေလောကမှာ အသက်အရွယ် ကြီးတဲ့သူတွေမှ ပရိုလီဖစ် ဖြစ်နေတယ်လို့တောင် ဆိုရမလား မသိပါဘူး။ ဆရာမကြီး လူထုဒေါ်အမာရဲ့ စာတွေဆိုရင်လည်း ဦးလေးလှနဲ့ အတူ ရှိတုန်းက အစဉ်အလာ အတိုင်း စာတွေ ပလူပျံ့နေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စာရေး ဆရာမှာ ‘ဝမ်းစာ’ လို့ ဆိုကြတဲ့ အတွေ့အကြုံ၊ အလေ့အလာ၊ အစု အဆောင်း၊ အစုအဝေးက အရေးကြီးလှပါတယ်။ မြန်မာစာပေလောကမှာ အခုလို ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ထွန်းခြင်းဟာ ဂုဏ်ယူအားတက်စရာပါ။ ကျွန်တော် တို့ ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေများဖြစ်တဲ့ ထီလာစစ်သူ၊ နောင်၊ ညွန့်ဝေ(ကသာ) စတဲ့ ဆရာကြီးတို့ဟာ အသက်ကြီးတန်းမှာ ကဗျာ ပရိုလီဖစ် စံချိန်ထဲကို လူလတ်ပိုင်း ကဗျာဆရာများနဲ့အတူ ဝင်လာနေကြတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဂျာနယ်တွေ စုပုံ့ များပြားတဲ့ အချိန်မှာ ဆရာမကြီး ဒေါက်တာမတင်ဝင်းနဲ့ ဆရာချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ) တို့ဟာ ပရိုလီဖစ် ဖြစ်နေကြတာကို ဝမ်းမြောက် စရာ တွေ့ရပါတယ်။

၁၃၀

မောင်ဆူရှင်

စပိန် ပန်းချီဆရာကြီး ပီကာဆိုဟာ အချိန်ကို လူပြီး အမြဲတမ်း ပန်းချီ စုတ်ချက်များ မနားတမ်း တင်ခဲ့သလို ဘင်္ဂါလီဆရာကြီး ရာဘင်ဒြာ နတ် တဂိုးဟာ ကဗျာပေါင်းများစွာကို ကာရန် စီဖွဲ့ခဲ့သလို အနုပညာ ထုတ်လုပ်မှုအား ကြီးမားတဲ့သူများကို ဦးညွှတ် ဂုဏ်ပြုရပါတယ်။

ပရိုတိန်း Protein

ပရိုတိန်း ဆိုတာဟာ သဘာဝအားဖြင့် သိမ်မွေ့ရှုပ်ထွေးစွာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ အမိုင်နိုအက်စစ်များကို ဆိုလိုပါတယ်။ ပရိုတိန်းထဲမှာ ပါတတ်တဲ့ ဓာတ်တွေက ဆိုရင် ကာဗွန်၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင်၊ နိုက်ထရိုဂျင်၊ အောက်ဆီဂျင်တို့အပြင် ကန့်ဓာတ်လည်း ပါဝင်ပါတယ်။ သက်ရှိတွေ အားလုံးမှာ မကင်းနိုင်တဲ့ အခြေခံ ဇာတ်လိုက်ကျော်ပါပဲ။

‘ပရိုတိန်း’ ကို ‘အသားဓာတ်’ လို့ မြန်မာပြန်ဆို ရေးသားနေကြပါတယ်။ ဗီတာမင်နဲ့ ပရိုတိန်းဟာ အာဟာရကိစ္စ အကြောင်းတွေကို ပြောတဲ့အခါ မပါမဖြစ်တဲ့ အမည်နာမနှစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ဗီတာမင်က အားအစွမ်းကို ဖြစ်စေသလို ပရိုတိန်းကလည်း အားအစွမ်းကို ပေးပါတယ်။

ပရိုတိန်းရဲ့ နယ်ပယ်ဟာ အာဟာရ ကိစ္စအပြင် အသက်ရှင်ရေး ကိစ္စ အထိ ကျယ်ဝန်းလှပါတယ်။ အာဟာရ ပရိုတိန်း ကိစ္စမှာ အမဲသားတို့ လို အသားမျိုး၊ ကြက်သားတို့လို အသားမျိုးဟာ ပရိုတိန်း ဖြစ်ပါတယ်။ အသားက ရတာ မဟုတ်ဘဲ တခြားကရတဲ့ ပရိုတိန်းဟာ ဟင်းသီးဟင်းရွက်က ရတဲ့ ပရိုတိန်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ပရိုတိန်းဟာ အသားဓာတ်တင် မဟုတ်ဘူး၊ အသက်ဓာတ်လို့လည်း ဆိုထိုက်တယ်။ လူ့ ခန္ဓာကိုယ် ကလာပ်စည်းတွေထဲမှာ ပရိုတိန်းတွေ အများအပြား ရှိတာပေါ့။ လူကို ပုံပန်း (အထူးသဖြင့် ကြွက်

သားတွေမှာပါ)၊ စိတ်ဓာတ်တို့က အစ ပြုပြင် ဖန်တီးတဲ့ ဗီဇဓာတ်ဟာ ပရိုတိန်း တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ပရိုတိန်းများဟာ တစ်မျိုး တည်း မဟုတ်ပါဘူး။

ပရိုတိန်းဓာတ်သာ ကိုယ်မှာ မရှိရင် ပုံမှန် အလုပ်လုပ်ဖို့ ကြီးထွားဖို့ နဲ့ ရောဂါဘယ ကာကွယ်ဖို့ အထိ ခက်ပါလိမ့်မယ်။ ပရိုတိန်း ချို့တဲ့တဲ့ ‘ကွာရှီယောကား’ ရောဂါဆိုတာ အာဟာရ ချို့တဲ့လို့ ဖြစ်ရတာပါ။

ကိုလက်စတာရော ဆိုတဲ့သွေးကြောထဲမှာ ပါတဲ့ ကိုလက်စတာရော ဟာ ပရိုတိန်း တစ်မျိုးပါပဲ။ အဲဒါကို ထပ်ပြီး အမျိုးအစား ခွဲလိုက်ရင် သိပ်သည်းဆ နည်းတဲ့ ပရိုတိန်း (Low Density Protein) နဲ့ သိပ်သည်းဆ များတဲ့ ပရိုတိန်း (High Density Protein) တို့ ဖြစ်ကြပြီး အတိုကောက် အားဖြင့် LDL နဲ့ HDL တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ HDL က လူ့ ကျန်းမာရေး ကို အထောက်အကူ ပြုပါတယ်။ သူ့တာဝန်က အကြောထဲမှာ ရှိတဲ့ ကိုလက် စတာရောကို အသည်းဆီ ရောက်အောင် ပို့ပေးပါတယ်တဲ့။ တစ်နည်းအား ဖြင့် ကောင်းတဲ့ ကိုလက်စတာရောလို့ ဆရာဝန်များက ရှင်းပြလေ့ ရှိပါ တယ်။ ကျန်တာ တစ်မျိုးကတော့ မကောင်းတဲ့ ကိုလက်စတာရောပေါ့။

အာဟာရ မှီဝဲတဲ့ နေရာမှာ ပရိုတိန်းတို့ အသီးအရွက်က ရတာ တစ်ဝက်၊ အသားက ရတာ တစ်ဝက်ဖြစ်ရင် အကောင်းဆုံးပဲလို့လည်း ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ်ကို မကြာခင်က ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ ခုအခါ ကမ္ဘာနဲ့ အဝန်း အနေအထိုင်၊ အစားအသောက်တွေ ပြောင်းလဲလာတော့ အနောက် တိုင်း အလေ့အထတွေ ကူးစက်လာပြီး ပရိုတိန်းနဲ့ ကယ်လိုရီတွေကို မလိုအပ် ဘဲ လူတွေ များများ စားနေကြတာကိုလည်း အဲဒီ ဆောင်းပါးမှာ သုံးသပ် ထားပါတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာဆိုရင် ပီကင်းမြို့ ဆင်ခြေဖုံးက လယ်သမား များဟာ ဟိုတုန်းက ဆန်ပြုတ်တို့၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့နဲ့ အသား အနည်း ငယ်သာ စားခဲ့ကြပေမဲ့ ခုအခါမှာ အသားရယ်၊ တိရစ္ဆာန် အဆီများ ပါတဲ့ အစားအစားတွေရယ်ကို သိသိသာသာ ပိုပြီး စားလာတာတွေရတာကိုလည်း ဖော်ပြထားပါတယ်။ လူတွေ စားနိုင် သောက်နိုင် ဖြစ်လာတာလည်း တစ် ကြောင်းပေါ့။

ဒါကြောင့် ဟိုတုန်းက ဆီကို တစ်လမှ ၁၅၀ ဂရမ်သုံးခဲ့ကြပေမဲ့ အခုတော့ အဲဒါလောက်ကိုတစ်နေ့စာပဲ တစ်ယောက် အတွက်သုံးကြတဲ့ နှုန်းဖြစ်နေပြီလို့ တွက်လို့ ရပါတယ်။ အကျိုးဆက်ကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်နှစ် အတွင်းမှာ ဆီးချိုရောဂါဆိုရင် ဖြစ်ပွားမှုနှုန်း သုံးဆ တက်လာ တယ်လို့ ဒေါက်တာ ကောင်းဖန်ကွန်း (Dr. Gao Fangkun) ဆိုသူက ရှင်လင်း ပြောကြားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဟာ ဘာသာရပ်မှာ ကျွမ်းကျင်ပွန်းတီးသူများ မဟုတ် ကြလို့ အသေးစိတ် မခွဲခြားတတ်ပေမဲ့ ပရိုတိန်းပါတဲ့ ဓာတုပစ္စည်း အမျိုး အမည်တွေကတော့ အလွန်များပါတယ်။ အဆီနဲ့ ရောတဲ့ လစ်ပို ပရိုတိန်းတဲ့၊ ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်နဲ့ရောတဲ့ ဂလိုက်ကို ပရိုတိန်းတဲ့၊ အပိုလီ ပရိုတိန်းတဲ့၊ ဗီတာအမီလို့က်တဲ့၊ အင်ဇိုင်းဓာတ် ဆိုတာတွေဟာလည်း ပရိုတိန်းပါတဲ့။ အမိုင်နိုအက်စစ်ဆိုတဲ့ ဓာတ်တွေဟာလည်း ပရိုတိန်းထဲမှာ ပါ ပါတယ်။ ပရိုတိန်း ကြွယ်ဝတဲ့ အစာတွေထဲမှာ ပဲပုပ်လည်း ပါတယ်။ ပဲ အမျိုးမျိုးလည်း ပါ ပါတယ်။

ပရိုတိန်းကို ခန္ဓာကိုယ်က ချက်လုပ် စားသုံးတယ် ဆိုပေမဲ့ မလိုအပ် ဘဲ မှီဝဲရင် အန္တရာယ် တစ်မျိုးပါပဲ။ ပြီးတော့ ဘယ်လို ပရိုတိန်းကို မှီဝဲတာ လဲလို့လည်း ကြည့်ရမှာပေါ့။ ပရိုတိန်း ချက်လုပ်တဲ့ နေရာမှာ လူ့ခန္ဓာကိုယ် ရဲ့ ဆဲလ် အသီးသီးတို့က ချက်လုပ်ပါတယ်။ ဆဲလ် ဆိုတဲ့ သက်ရှိ ကလာပ် စည်းများဟာ သေးလွန်းပေမဲ့ သူတို့ တစ်ခုချင်းဟာ သက်ရှိ သဏ္ဍာန် ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းပါပဲ။ ဒါလောက်သေးငယ်တဲ့ ဆဲလ်ကလေးကို သူ့ အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတွေနဲ့ စိတ်ဖြာလိုက်ရင် မိုက်တိုကွန်း ဒရီးယား (Mitochondria) ဆိုတဲ့ အပိုင်းက ချက်လုပ်ပါတယ်။ မိုက်တိုကွန်းဒရီးယားဟာဆဲလ် အတွက် ဒါမှမဟုတ် သက်ရှိအတွက် ဓာတ်အားပေး စက်ရုံကြီး တစ်ခုပါပဲ လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါလောက်သေးတဲ့ လုပ်ငန်းကလေးဟာ အရေးပါလှတာမို့ အသက်ရှည်ခြင်း၊ အိုမင်းခြင်း၊ ရောဂါ ဖြစ်ခြင်းတို့ အထိ သွားပြီး ပတ်သက် နေပါတယ်။

၁၃၄

မောင်ဆူရှင်

ဒီလိုဆိုတော့ ပရိတိန်းဓာတ်ကို ရအောင်လည်း စားသုံး၊ ပရိတိန်းက
ဖန်တီးမယ့် ကျန်းမာရေး အကျိုး အပြစ်တွေကိုလည်း ဂရုပြုကြဖို့ ဆိုတဲ့
'ညောင်းသီးလည်းစား၊ လေးသံလည်း နားထောင်' အဖြစ်မျိုးကို သဘော
ပေါက်ရပါတယ်။

ပရိုတိုကော Protocol

‘ပရိုတိုကော’ ဟာ သံခင်းတမန်ခင်းမှာ သုံးတဲ့ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသဘောကို အကြောင်းပြုပြီး နေ့စဉ် လူမှုရေးကိစ္စတွေမှာလည်း ဆီလျော်သလို သုံးစွဲလာကြပါတယ်။ ဝေါဟာရများရဲ့ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်မှု တစ်မျိုးပါပဲ။ အမှန်တော့ မူရင်း ဝေါဟာရကို ကိုယ့်လိုအပ်ချက်နဲ့ ဆိုလိုချက် ပေါ်လွင်အောင် သာမန်ကိစ္စမှာ တင်စား သုံးစွဲရင်းက နှုတ်ကျိုးလာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

‘ပရိုတိုကော’ ဟာ မင်းခမ်းမင်းနားများ၊ နိုင်ငံတော် ပွဲလမ်းများ၊ ညီလာခံ အစည်းအဝေးများနဲ့ သံတမန် ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်တဲ့ အခမ်းအနားများမှာ ကြိုဆိုနေရာချပြီး ဧည့်ဝတ်ပြုရတဲ့ အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ သံခင်းတမန်ခင်း၊ သံသမန်ရေးရာလို့ ဆိုရင်လည်း ရနိုင်ကောင်းပါတယ်။ ဆင့်ပွားအဓိပ္ပာယ်ကတော့ နိုင်ငံရေး ချုပ်ဆိုတဲ့ စာချုပ်စာတမ်းများကိုလည်း ဆိုလိုပါတယ်။

ပရိုတိုကောနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မကြာခင်က ထွက်လာတဲ့ စာအုပ်အချို့ကိုလည်း သတိထားမိပါတယ်။ ဒါတွေကတော့ အငြိမ်းစား သံအမတ်ကြီးများ ဖြစ်တဲ့ ဦးအောင်သန့်ရဲ့ ‘သံကြီးတမန်ကြီး သံခင်းတမန်ခင်း’ (၁၉၉၇ ခုနှစ်အမျိုးသားစာပေဆုရ) စာအုပ်၊ ဦးသက်ထွန်းရဲ့ ‘ကင်းဝန်ခြေရာ လိုက်၍သာ’ (၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ အမျိုးသားစာပေဆုရ) စာအုပ်၊ ဦးမောင်မောင်စိုးတင့်ရဲ့ ‘ကင်းဝန်မင်းကြီး၏မြစ် မြန်မာသံအမတ်ကြီး’ (၁၉၉၉ ခုနှစ်

ဇူလိုင်လထုတ်) စာအုပ်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီစာအုပ်တွေ အားလုံးမှာပဲ သံတမန် အတွေ့အကြုံများစွာကို အခြေခံ ရေးသားထားပြီးတော့ ပရိုတိုကော ဆိုင်ရာ အကြောင်း အချို့လည်း ပါ ပါတယ်။

ပရိုတိုကောကိစ္စမှာ အခမ်းအနား ကျင်းပရင် နေရာချထားပေးတဲ့ အလုပ်လည်း ပါလေတော့ သက်ကြီးဝါကြီးတို့ကို အဲဒီလို ကိစ္စမှာ နေရာ ချထားပေးပုံ နေရာမကျတဲ့ ကိုယ်တွေ့ကို ဆရာမကြီး ဒေါ်ရင်ရင် (စောမုံညင်း)က ‘နေရာတော်ခင်း’ ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် မဂ္ဂဇင်း တစ်စောင်မှာ မကြာခင်က ရေးသားလိုက်တာကို ဖတ်ရပါတယ်။ သံတမန်ရေးရာနဲ့ အကျိုး မဝင်ပေမဲ့ နေ့စဉ်ကိစ္စ ပရိုတိုကော တစ်ခု အကြောင်း ရေးထားတာဖြစ်လို့ ဂရုပြုသင့်တဲ့ ကိစ္စကို ထောက်ပြ ညည်းညူထားတာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာတို့မှာ ရှေးကတည်းက ထီးနန်းဆက် မင်းမှုမင်းရေးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ထုံးထမ်းစဉ်လာ အဆောင်အရွက် အစီအမံတွေ ရှိပြီးသား ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းကို အငြိမ်းစား သံအမတ်ကြီး ဦးအောင်သန့်က မြန်မာ ပညာရှိဦးဖိုးလတ် တည်းဖြတ်တဲ့ ‘လောကဗျူဟာ အင်ရုံစာတမ်း’ စာအုပ် ရဲ့ နိဒါန်းကို သူ့စာအုပ်မှာ ကောက်နုတ်ကိုးကား ဖော်ပြထားပါတယ်။ မြန်မာမှု စာအုပ်တွေမှာ ဒီကိစ္စမျိုးကို သိချင်ရင် အင်ရုံဝန်ကြီး သီရိဥဇနာရဲ့ ‘လောကဗျူဟာ အင်ရုံစာတမ်း’ ကိုသာမကဘူး၊ မြဝတီမင်းကြီး ဦးစရဲ့ ‘ရွှေဘုံနိဒါန်း’၊ မန္တလေး ဦးမောင်မောင်တင်ရဲ့ ‘ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရ အဘိဓာန်ကျမ်း’၊ ‘မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း’၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးနဲ့ မြောင်လှမြို့စား သံအမတ်ကြီးဦးခြံတို့ရဲ့ ‘အင်္ဂလန်၊ ဥရောပသွားမှတ်တမ်း’ စတဲ့ စာအုပ်တွေမှာလည်း အလေ့အထ ဒီထုံးတမ်းတွေကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

‘ဒူး နေရာဒူး၊ တော် နေရာတော်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ မြန်မာ့ နန်းတွင်းမှာ ‘ပရိုတိုကော’ ကိစ္စကို အကြောင်းပြုပါတယ်။ ဒီအသုံးအနှုန်း ကနေ နေ့စဉ်လူမှုဆက်ဆံရေး ကိစ္စများအထိ ခေတ်ကာလလူမှုရေးမှာ ချဲ့ ထွင် သဘော ထားစရာတွေလည်း ရှိလာပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ ဦးစားပေးမှု သဘော၊ နေရာထားမှု သဘောတွေပါ။ ဦးစားပေးထိုက်တဲ့ သူကို ပေးရခြင်း၊ နေရာထားသင့်တဲ့ သူကို ထားရခြင်းဟာ မင်္ဂလာ တစ်ပါး

လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။ မင်္ဂလာတရားဟာ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အခြေခံဖြစ်လို့ ပွားများအောင် အစဉ်အဆက် ပို့ချနေကြတဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု သင်တန်းများ ရှိပါတယ်။

ဇာတ်သဘင် အနုပညာတို့ရဲ့ စကားမှာ ‘သမားစဉ်’ (သမစဉ်) ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို သွားသတိရတယ်။ ရှေ့ဆရာများရဲ့ ပြုရိုး၊ ပြောရိုး၊ ကျင့်ရိုး တို့ကို လိုက်နာရတဲ့ အလုပ်ဟာ ‘ပရိုတိုကော’ နဲ့ နီးစပ်နေပြန်ပါတယ်။

ကျွန်တော် ရှေ့ပိုင်းမှာ ပြောခဲ့တဲ့ စာအုပ်တွေထဲမှာ ဦးသက်ထွန်းရဲ့ စာအုပ်မှာ ပြင်သစ်ပြည်ရောက် သံတမန် အတွေ့အကြုံ တွေထဲမှာ ဖတ်ရတာကို သတိထားမိပါတယ်။

“ထုံးစံအတိုင်း သံမှူးကြီးအား ရှန်ပိန်တစ်ခွက် တိုက်ရပါသည်” လို့ ရေးထားတဲ့ အပြင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တော်ထံ သွားပြီး သံတမန်လုပ်ထုံးအရ ဂါရဝ မပြုခင် ရောင်းရင်း သံအမတ်တို့ထံက အကြံဉာဏ် ရယူ ထားရာမှ “ရုံးအဝင်၁၅၅ လှေကားထစ် အနည်းငယ်ထိပ်တွင် ကောင်းချီး မင်္ဂလာ ပေးသည့်နယ် လက်နှစ်ဖက်ကို ဆန့်တန်းထားသော ဘုန်းကြီး အဝတ်အစားနှင့် သက်ကြီးရွယ်အို ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး တွေ့လိမ့်မယ်။ ၎င်းအား ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး၏ ကိုယ်စား ကိုယ်စားလှယ်တော်လို့ မမှတ်လေနှင့်။ ဧည့်လာသူ၏ အပေါ် အင်္ကျီကို လှမ်းယူမည့် လက်ထောက်တစ်ဦး ဖြစ်တန်ရာသည်။ ဧည့်ခန်းထဲ ရောက်၍ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး၏ ကိုယ်စား လှယ်တော်နှင့် အတူထိုင်ပြီးသည့်အခါ ၎င်းက ကော်ဖီ သို့မဟုတ် ပို့ခိုင်အရက် အနက် မည်သည်ကို သုံးဆောင် ပါမည်နည်းဟု အရွေးခိုင်းလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ဝိုင်အရက်ကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မရွေးလေနှင့်။ သံအမတ် အသစ်သည် နံနက်ကတည်းက အရက်သောက်နေသူဟု သံတမန်အဖွဲ့ နာယကကြီး ထင်မြင်သွားမှာ စိုးရိမ်ရသည်” လို့ အကြံပေးချက်ကို မှတ်တမ်း တင်ထားပါတယ်။

စပိန်ဘုရင်ထံ သံအမတ် ခန့်အပ်လွှာ တင်ဆက်ပွဲ အကြောင်း ရေးထားရာမှာ “နန်းတော် အဝင်၌ နိုင်ငံခြားရေးရုံး သံတမန်ရေးရာကြီးမှူးက

၎င်း၏ လက်ထောက်ထံမှ သံအမတ်ကြီးကို လွှဲပြောင်းလက်ခံ၍ နန်းတော် တွင်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားပါသည်။ လမ်းတစ်ဝက်တွင် (သက်ကြီး ဝါကြီး) နန်းတော် သံတမန် ရေးရာကြီးမှူးက ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်ပါသည်။ သံတမန် ရေးရာကြီးမှူးတစ်ဦး ခြံရံလျက် ဆက်လက်လျှောက်သွားသော သံအမတ် ကြီးသည် ဘုရင်နှင့် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးတို့ စောင့်နေသော ဧည့်ခန်းမကြီးသို့ ရောက်သော် အခန်းဝဋ် တစ်ကြိမ်၊ နောက်သုံးလှမ်းသွားပြီး တစ်ကြိမ်၊ အနီးရောက်လျှင် တစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဦးညွတ်ရပါသည်။ ထို့နောက် သံအမတ်ကြီးက သံအမတ် ခန့်အပ်လွှာကို ဆက်သ၍ ရှုတ်ချည်းပင် ဘုရင်က ၎င်းခန့်အပ်လွှာကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးထံ လှမ်းပေးလိုက်၏။ မနေ့က နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး၏ မှားထားချက်အရ ခန့်အပ်လွှာ ပေးအပ်စဉ် စကား တစ်စုံတစ်ရာမျှ ပြောဆိုရန် မဟုတ်သော်လည်း အခန်းထဲရှိ သတင်းစာ ဓာတ်ပုံဆရာ အမြောက်အမြား၏ ကင်မရာ မီးရောင်တို့ကြောင့် စိတ်ထဲတွင် ပါရှိနှင့် ဘန်းမြို့ ဘို့ဘို့ ကျင်းပခဲ့သော အလားတူ အခမ်းအနား များဖြင့် ရောထွေးသွားပြီး” စကားကို ယောက်ယမ်းပြောမိတဲ့ အကြောင်း၊ “နန်းတွင်း ထိုးတမ်း အစဉ်အလာမှာ ကျွန်တော် အနည်းငယ် သွေဖည်မှုကို အလုပ်ဝင်ခါစ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးက အလွန် အံ့အားသင့် သွားပုံ ရကြောင်း ကို မျက်လုံးပြူး ပါးစပ် ဟနေသော ၎င်း၏ ဓာတ်ပုံက ပြနေလေသည်” လို့ စာအုပ်မှာ ရေးသားထားပါတယ်။

ဦးအောင်သန်.ရဲ့ ‘သံကြီးတမန်ကြီး သံခင်းတမန်ခင်း’ စာအုပ် မှာတော့ ‘ပရိုတိုကော’ အခန်းကို အသေးစိတ် အတွေ့အကြုံများနဲ့ ရေးသား ထားပြီး ကုလသမဂ္ဂ အမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးက ‘ပရိုတိုကော၊ အယ်လကိုဟော (Alcohol) နဲ့ ဂျယ်ရီတော (Geritol) ဆိုသလို ဖြစ်နေပြီ” ဟူသော စကားရပ်ကို ဖတ်ရပါတယ်။ ‘ပရိုတိုကော’ ကိစ္စဟာ ချဲ့ထွင်ကြည့် ရင် လူမှုဆက်ဆံရေးရဲ့ ဖွယ်ရာမှုကိစ္စဖြစ်လို့ သတိထားအပ်တဲ့ အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ပလာစေးဗိုဗို
Placebo

‘ပျားရည်နဲ့ ဝမ်းချတယ်’ ဆိုတဲ့ မြန်မာစကား အသုံးအနှုန်း တစ်ရပ် ရှိပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာမှာတော့ သကြားဖုံးပြီး ပေးတယ်၊ ရှားဂါး ကုတ်တက် (Sugar Coated) လို့ ဆိုပြီး သုံးလေ့ ရှိပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဆေးခါးကြီးကို အဝင် မဆိုးအောင်လို့ ခံသာအောင် ဝင်သာအောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်းပါပဲ။ စေတနာနဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ‘ပလာစေးဗိုဗို’ လို့ ခေါ်တဲ့ ‘ပလာစီဗိုဗို’ လို့လည်း အသံထွက်တဲ့ ဝေါဟာရကို ကြားဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပြောချင်တာကတော့ စကားလုံးရဲ့ အသံထက် အနက်အဓိပ္ပာယ် အရိပ်အဆင်ကို ဖြစ်ပါတယ်။

‘ပလာစေးဗိုဗို’ ဟာ စိတ် အခြေအနေ တစ်မျိုးကို စမ်းသပ် လေ့လာ ကြည့်တဲ့ သဘောလို့ နားလည်ရပါတယ်။ ရောဂါတစ်မျိုးမျိုးရဲ့ ကုထုံးအတွက် ပေးရတဲ့ ဆေးရဲ့ အာနိသင် ရှိမရှိ ဆိုတာကိုလည်း စမ်းသပ်ကြည့်နိုင်တဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုရင် တချို့လူများဟာ ရောဂါမည်မည်ရရ မရှိဘဲနဲ့ ဥပါဒါန်စွဲပြီး ဆရာဝန် ညွှန်ဖူးတာဖြစ်ဖြစ်၊ ကိုယ့်စိတ်ကူးနဲ့ ကိုယ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဆေးတွေ စားသုံးနေကြတာမှာ ဆေးအာနိသင်ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ စိတ်သက်သာလို့ ရောဂါလက္ခဏာ သက်သာ နေတာမျိုး ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ကိစ္စမျိုးမှာ တကယ့် ဝေဒနာ ခံစာမှု ဟုတ် မဟုတ် ‘ပလာစေးဗိုဗို’ ကျွေးပြီး စစ်ဆေးနိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ‘ပလာစေးဗိုး’ ဟာ ဆေးဝါးယောင်ဖြစ်တဲ့ ဆေးအတုလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ‘စိတ်ကျေနပ်ဆေး’ လို့လည်း သုံးကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အန္တရာယ် ဘာမှ မရှိပါဘူး။ ‘ပလာစေးဗိုး’ နဲ့ စမ်းလို့ ဟုတ်တယ် ဆိုရင် ရောဂါ မရှိဘဲနဲ့ လူနာမှာ အစွဲအလမ်း ဖြစ်နေတာဟာ သေချာတာပေါ့။ ရောဂါရှိတယ်လို့ ထင်နေတဲ့လူကို ‘ပလာစေးဗိုး’ ဆေးလုံးမှန်း မသိစေဖို့ တော့ လိုတာပေါ့။ ရောဂါ အတွက် ပေးတဲ့ ဆေးရယ်လို့ပဲ ထင်ထားစေရ မှာပါ။

ဒါကြောင့်မို့ ‘ပလာစေးဗိုး’ အကျိုး သက်ရောက်မှု (Placebo Effect) ဆိုတာ ရောဂါဖြစ်တဲ့ စိတ်အနေကို စမ်းရာမှာတင် သုံးတာ မဟုတ် ဘဲနဲ့ သာမန်ကိစ္စတွေမှာ တစ်ယောက်ယောက်က အားပေးအားမြှောက် ပြုလေဟန် ပြောတာကို ကြားရတဲ့ ကာယကံရှင်က အားတက်သရော ဖြစ်ပြီး အလိုကျ လုပ်လိုက်တာမျိုးမှာလည်း သုံးနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာ မျှော်တော်ယောင်နဲ့ စိတ်ကျေနပ်မှုမျိုးဖြစ်တာလည်း ပလာစေးဗိုး အကျိုး သက်ရောက်မှု တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ လောက လူတို့ ကိစ္စမှာ ပလာစေးဗိုး အကျိုး သက်ရောက်မှုမျိုးတွေ ရှိတတ်တာကို သိရင် အလိမ္မာ တိုးစရာ ဖြစ်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ပြောနေတဲ့ ‘ပလာစေးဗိုး’ ဟာ မူရင်းအားဖြင့် လက်တင်ဘာသာစကားက အရင်းအမြစ်ခံပါတယ်။ ကြည်သာစေခြင်း၊ စိတ်ချမ်းသာစေခြင်းရယ်လို့ အဓိပ္ပာယ် ရပါတယ်။ သူ့မူရင်း စကားရဲ့ အဓိပ္ပာယ် အတိုင်းပဲ ကာယကံရှင်ရဲ့ သဘောထားဟာလည်း ရောဂါ ပျောက်ရေးမှာ အရေးပါတာကို တချို့ကိစ္စတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ အကြောင်းကို သိရပါတယ်။ ထို့အတူပဲ ကာယကံရှင်ရဲ့ စိတ်အနေ သဘောထားကြောင့် လည်း ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်ပွားရတာတွေ ရှိတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ စိတ်ညှို့ နည်းနဲ့ တချို့ရောဂါတွေ ပျောက်ကင်း သက်သာတာ ဒီအကြောင်းပေါ့။ ဒီဆရာဝန်ကုမှ ရောဂါပျောက်ကင်းမယ်ဆိုပြီး စိတ်ချယုံကြည်လို့ သွားကြ တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ စိတ်ချ ယုံကြည်အားထားမှု (Faith) က အရေးပါတာလည်း ရှိပါတယ်။

စိတ်ပညာ လေ့လာမှုသဘောမှာ ကိုယ်နဲ့စိတ် ဆက်သွယ်ပြီးဖြစ်ရတဲ့ ရောဂါတွေရဲ့ သဘာဝ (ဆိုင်ကိုဆိုမက်တစ် - Psychosomatic) ဆိုတာ လည်း ဖတ်ရဖူးပါတယ်။ စိတ်နဲ့ကိုယ် ဆက်သွယ်မှုကြောင့် ဖြစ်တတ်တဲ့ ရောဂါတွေမှာ အရေပြား ရောဂါ၊ အူမှာ အနာယဉ်းတဲ့ ရောဂါ၊ နှလုံး သွေးကြော ရောဂါ၊ မီးယပ်ခေါင်းကိုက်လို့ ဆိုတဲ့ မိုင်ဂရိန်း (Migraine) ရောဂါနဲ့ အဆစ်အမြစ် ရောင်တဲ့ ရောဂါတို့ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ စိတ်ကို ဖိစီးလို့ ဖြစ်ရတဲ့ ရောဂါတွေမှာ တစ်ယောက်နဲ့ တစ် ယောက် တုံ့ပြန်ပုံချင်း မတူကြဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ဆောင်တယ်၊ စိတ် ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြေတယ်၊ စိတ်ပျို့တော့ ကိုယ်နုတယ် ဆိုတဲ့ အပြော အဆိုတွေဟာ ‘ပလာစေးဗိုး’ အကျိုး သက်ရောက်မှုနဲ့ ဆက်စပ်နေတာမို့ မိမိ စိတ်ကို လှည့်စားရာ မပါမိစေဖို့ ဆောက်တည် ထိန်းသိမ်း နားလည်ဖို့ သဘော ပေါက်ရတာကို ဖောက်သည်ချချင်ပါတယ်။

ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ် Quality of Life

‘ဘဝအရည်အသွေး’ ရယ်လို့ ‘ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်’ ကို ဘာသာပြန် ချင်ပါတယ်။ ‘ဘဝအဆင့်အတန်း’ လို့လည်း ဆိုလိုတဲ့ စကားပါ။ ဘဝ ဆိုတာ လူချင်းတူတူ သူချင်းမျှမျှ နေနိုင်ရမယ်လို့ လူတိုင်း ရည်မှန်းကြတဲ့ ဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၁ ရာစုမှာတော့ နိုင်ငံ အတော်များများဟာ လွတ်လပ် တဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် နိုင်ငံတွေ ဖြစ်လာပြီးတဲ့နောက် ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့အချုပ်မှာလည်း နိုင်ငံတော် ၁၈၆ နိုင်ငံ အထိ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ နိုင်ငံတွေရဲ့ လူနေမှု အဆင့်အတန်းကို လေ့လာကြည့်ရင် ဆင်းရဲမှု မျဉ်း ကြောင်း (Poverty Line) အောက်မှာ နေရတဲ့ နိုင်ငံ အရေအတွက်ဟာ အရင်ကထက် နည်းလာပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံတွေလို့ စာရင်းပြုစု ထားတဲ့ နိုင်ငံတွေတောင်မှ တီဗီနဲ့၊ တယ်လီဖုန်းနဲ့၊ သတင်းစာနဲ့၊ ဗီဒီယိုနဲ့ ရှိကြပြီး ရှေးကထက်စာရင် ကျန်းမာရေး ဗဟုသုတ၊ နိုင်ငံတကာ ဗဟုသုတ တွေလည်း ရှိလာကြပါတယ်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် နှစ်ချုပ် စာအုပ်ရဲ့ အလိုအရ ပြင်သစ်၊ ဂျပန်၊ ယူကေ၊ အမေရိကန်တို့မှာ လူ ၁၀၀၀ ကို တယ်လီဖုန်း ၅၀၀ က ၆၀၀ အတွင်းမှာ ရှိပြီး သတင်းစာမှာဆိုရင် လူ ၁၀၀၀ မှာ ၁၀၀ ကျော်ကနေ ၁၅၀၀ အထိ ရှိကြပါတယ်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲတို့မှာ တယ်လီဖုန်းက လူ ၁၀၀၀ မှာ ၇၀ အောက် ရှိတာက များပြီး သတင်းစာမှာဆိုရင် အစောင် ၃၀ က ၆၀ အတွင်း များပါတယ်။

တယ်လီဖုန်း၊ သတင်းစာတို့ အပြင် တီဗီ၊ ကွန်ပျူတာကနေ ခုအခါ ရှားပါးသေးတဲ့ အင်တာနက် အထိ ဘဝ အရည်အသွေး အဆင့်အတန်းကို ခန့်မှန်းစရာတွေ တစ်နည်းရှိပါတယ်။

အဝတ်အစား၊ အနေအထိုင်တွေမှာ တောကျေးလက်နဲ့ မြို့ပြတို့က လူတွေရဲ့ ဝတ်ဆင်ပုံက မကွဲပြားလှတော့ပါဘူး။ ဒီကြားထဲ ရုပ်ရှင်တို့၊ ဗီဒီယိုတို့ရဲ့ ကျေးဇူးနဲ့ အမေရိကန် ဒဲနင် (Denim) ပိတ်ထူ ဂျင်းအင်္ကျီနဲ့ အနောက်တိုင်း ဂီတာ တူရိယာတို့ဟာ ကျေးလက်အထိ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအဝတ်အစားနဲ့ တူရိယာတွေဟာ လူနေမှု ဘဝ အဆင့်အတန်း ဖြစ်တဲ့ ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်ကို မြင့်မားအောင် တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးခြင်း မရှိပါဘူး။ သူများ ဝတ်တာကို အားကျပြီး အထူးသဖြင့် လူငယ်တွေ တုပ ဝတ်ဆင်တာပဲ ရှိတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဘဝ အဆင့်အတန်း အကြောင်း ပြောရရင် စက်မှုနိုင်ငံကြီးတွေမှာ အနေအထိုင် အသွားအလာ အဆက်အသွယ်တို့ အဆင်ပြေကြပေမဲ့ မပြေနိုင်တာတွေလည်း ရှိနေတဲ့ အတွက် အဆင့်အတန်း မြင့်တယ်လို့ ဆိုရမယ့် အစား မတင်မကျ ဖြစ်နေတယ်လို့ ပြောချင်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ လေသန့်သန့်၊ ရေသန့်သန့်၊ အဆိပ်အတောက် ဓာတ်ငွေ့ ဓာတ်မှုန် ကင်းရှင်းဖို့နဲ့ သစ်ပင်သစ်တောတို့ အပြင် သဘာဝ ကျေးဇူးတို့ မျိုးတုံး ဆုံးရှုံးရမယ့် အခြေအနေမျိုးတွေကို ကြုံနေရပါတယ်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ပြီးစက လူနေမှု အဆင့်အတန်းကို အဖြူရောင် သုံးမျိုးနဲ့ တိုင်းတာနိုင်တယ်လို့ ပြောစမှတ် ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ စက္ကူဖြစ်တဲ့ အဖြူရောင်၊ နွားနို့ဖြစ်တဲ့ အဖြူရောင်နဲ့ သကြားဖြစ်တဲ့ အဖြူရောင်တို့ကို ဆိုလိုပါတယ်။ စက္ကူ ဖောဖော သုံးနိုင်ဖို့၊ နွားနို့နဲ့ ကျန်းမာရေးကို ထောက်ကူနိုင်ဖို့ သကြား အခြား ဂုံ၊ နို့ စသည်တို့နဲ့ ရောစပ်စားသုံးနိုင်ဖို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ခုအခါမှာတော့ သကြားဓာတ်ဟာ လိုတာထက် လွန်ကဲရင် မကောင်းဘူး။ ဆီးချိုသမားများရဲ့ ရန်သူဖြစ်တယ်၊ နွားနို့ကိုလည်း အဆီ

ထုတ်ပြီးမှ သံစွဲသင့်တယ်။ ဒီအတိုင်း မှီဝဲရုံနဲ့ဆိုရင် အဆီဓာတ် များနိုင်တယ် လို့ အဆိုတွေ အသိတွေ ရှိလာပါတယ်။

စီးကရက် ခဲနိုင်တာကတော့လည်း တစ်ချိန်က ဖက်ရှင်နဲ့ ဟန်ပန် ဖြစ်ပေမဲ့ အခုတော့ လူမှုရေး ရန်သူ၊ ကျန်းမာရေး ရန်သူ ဖြစ်လာပါတယ်။ စီးကရက်နဲ့ လိုက်ဖက်တဲ့ အာဟာရကတော့ ကော်ဖီနဲ့ လက်ဖက်ရည်တို့ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် မမှားပါဘူး။ ဒီ အဖျော်ယမကာတွေကိုလည်း အတိုင်းအဆ နဲ့ စားသုံးဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တွေ မှီလိုပေါက်ပြီး စည်ကားနေတဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာတော့ လက်ဖက်ရည်ရဲ့ ဆိုကျိုးကို သိပ်စဉ်းစားပုံ မရပါဘူး။ တစ်ခါတုန်းက ဟောင်ကောင်က လာတဲ့ သတင်း တစ်ပုဒ်မှာတော့ လက်ဖက်စိမ်း (Green Tea) လို့ ခေါ်တဲ့ လက်ဖက်ရည် ကြမ်း သောက်ကြလို့ တရုတ် အမျိုးသမီးတွေ ပိန်ပိန်ပါးပါး ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် အဆီမပိုချင်တဲ့ အမျိုးသမီးများ အစားလျှော့စားရုံတင် မဟုတ် ဘူး။ လက်ဖက်ရည်ကြမ်းလည်း သောက်သင့်တယ်လို့ တိုက်တွန်းထားပါ တယ်။

အစားအသောက်ဆိုရင် ဘဝ အဆင့်အတန်းနဲ့ ဆိုင်သင့်သလောက် ဆိုင်ပါတယ်။ ‘စားနိုင်သောက်နိုင်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ စီးပွားရေး အဆင်ပြေမှုကို တစ်နည်းတစ်လမ်း ဖော်ပြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့် ဓလေ့ ကိုယ့် အကြိုက်နဲ့ စားချင်တာလေးတွေ ရှိတယ်။ ဒါမျိုး စားလိုက်ရရင် ရှေးသီချင်း ထဲက ပါတဲ့အတိုင်း ‘ဆယ်အိမ်မင်းစည်းစိမ်’ ဆိုတာလို အငြိမ့် သား ကျေနပ်မှု ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ တစ်နေ့ကတောင် စစ်ကိုင်းနယ်ဘက်မှာ ရေပေါ် ပဲပေါ်ချိန် ပဲကြီး ပေါ်ဦးမှာ စားရတဲ့ ပဲကြီးနှပ်အကြောင်းနဲ့ အညာ ပဲကြီးနှပ်ကို ဘယ်လို ချက်ရတယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်း မိတ်ဆွေ တစ်ဦးက မြိန်ရေရှက်ရေ ပြောပြပါသေးတယ်။ ပခုက္ကူမှာ ဇန်နဝါရီလထဲ တုန်းက တောကြက်ဟင်းခါးသီးကလေး စားခဲ့ရလို့ မြိန်တာမျိုး၊ နှမ်းဖတ်ချဉ်ကို ကြက်သွန်နီ ဖြူ နိုင်နိုင်၊ ဆီရွဲရွဲ စားရတာမျိုးကို ပြန်သတိရလို့ သူ့ကို ပြောမိပါသေးတယ်။

မြန်မာ အများစုက ငါးပိကို ကြိုက်ကြသလို ဥရောပ တိုက်သား အများစုကလည်း ဒိန်ခဲကို ကြိုက်ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာ အုန်သီး နဲ့ ထန်းလျက်ကို ရိုးရာ အစာ အဖြစ်နဲ့ ကြိုက်ကြသူတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ခုအခါမှာတော့ ဟိုအစာ ဒီအစာတွေနဲ့ နိုင်ငံတကာက အစာတွေ ရောက် လာတော့ စားမိရင်းနဲ့ အရသာ ပေါ်လာတာတွေ ရှိလာပါပြီ။ စပယ်ဂါတီ၊ စတိတ်၊ ဆာတေး၊ ဆူကီယာကီ၊ တင်ပူရာ၊ ဟော့ပေါ့၊ ပီဇာ စသည်ဖြင့်ပေါ့။

အနေအထိုင်မှာလည်း အဆင်ပြေမှုတွေ တိုးလာခြင်းဟာ ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်မှာ အကျုံးဝင်ပါတယ်။ ရှေးကလို ရွာရိပ်ဝန်းကျင်မှာ လရောင် ကြယ်ရောင်တို့နဲ့အတူ ဖုန်တထောင်းထောင်းနဲ့ နေရလို့ စိတ်ချမ်းသာတာ ရှိပေမဲ့ ခေတ်သစ် အနေအထိုင်တို့ကလည်း တတ်နိုင်ရင် တတ်နိုင်သလို အဆင်ပြေတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဘူးခါးရေနဲ့ ကြမ်းကြားလေ အစား ရေခဲဘူး၊ ရေခဲသတ္တော၊ ပန်ကာ၊ လေအေးပေးစက်တို့ကို လက်လှမ်းမီသလို သုံးကြ ပါတယ်။ အထပ် များများ တက်ရတာ၊ အနေကျုံ့ရတာ ရှိပေမဲ့ အိမ်ဦးခန်း ကနေ သတင်းမျိုးစုံကို ကြားသိ ကြည့်ရှုခွင့် ရပါတယ်။

အခုလို ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်ကို ပြောနေကြတုန်းမှာ ခြေဆွဲစရာ အကြောင်းတွေက ပေါ်လာပါသေးတယ်။ သဘာဝ ကုန်ကြမ်း ပစ္စည်း များများ သုံးတဲ့ အဖွဲ့အစည်းဟာ ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်ကို ရေရှည်မှာ နိမ့်ကျစေနိုင်တာမို့ ပြောင်းလဲပြီးခံယူချက် ထားရှိသင့်ကြောင်း အမေရိကန် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်ကြီး တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဘရက်ဒီ အယ်လင်ဘီဆိုသူက လူ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောပါတယ်။

လောကစည်းစိမ်နဲ့ အဆင်ပြေမှုတွေကို ဘဝ အရည်အသွေး အဖြစ် သတ်မှတ် လက်ခံတဲ့ သူတွေ အဖို့ ဂျွန် ဂျင်ဆင် ဆိုတဲ့ ပညာရေး ပါရဂူ တစ်ဦး ပြောတာက မှတ်ဖို့ ကောင်းပါတယ်။ အဲဒါကတော့ “ဘဝ ခရီးမှာ မြန်မြန်ရှက်ရှက် အသွက် နှင်နေတဲ့ သူများဟာ ခရီးဆုံးကို ကသောကမော့နဲ့ ရောက်ရှိသွားကြမှာပဲ” ဆိုတဲ့ စကား ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်တော့ ‘ကွာလ်တီ အော့ဖ် လိုက်ဖ်’ ဟာ လူတစ်ဦး အနေနဲ့ မှီဝဲသင့်တဲ့ အာဟာရကို မှီဝဲ၊ နေထိုင်သင့်တဲ့ နေရာမှာ သက်သောင့်သက်သာ

၁၄၆

မောင်ဆုရှင်

နေထိုင်ပြီး ပူစပ်ချမ်းအေး လုံခြုံပြီး တင့်တယ်အောင် ဝတ်စား ဆင်ယင်မှု
ပဲလို့ ယူဆပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ‘လူတိုင်း လွတ်လပ်ခွင့် ရှိသည်၊ အချို့သူများက
ပိုပြီး လွတ်လပ်သည်’ ဆိုတဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံရေး စာရွဲ့လိုပါပဲ။ အဆင်
ပြေမှု၊ တင့်တယ်မှု အရည်အသွေးကို ရအောင် အားထုတ်ကြတာလည်း
တရားသဖြင့် ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်ကတော့ အုန်းသီးနဲ့ ထန်းလျက်အပြင် ဘူးခါးရေနဲ့
ကြမ်းကြားလေကို သတိရနေတယ်။

ရက်ပွား Rapport

‘ရက်ပွား’ မှာ ‘ရက်’ ကို လျှာလိပ်သံနဲ့ ဖတ်ကြရပါတယ်။ သင့်မြတ်ခြင်း၊ အဆက်အဆံ ပြေပြစ်ခြင်းရယ်လို့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ ဆရာနဲ့တပည့် သင့်မြတ်ခြင်း၊ ဟောပြောသူ သို့မဟုတ် ရေးသားသူနဲ့ သူ့ ပရိသတ်တို့ သင့်မြတ်ခြင်းကိုလည်း ‘ရက်ပွား’ ရှိတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ် ပေါက်အောင် အင်္ဂလိပ် ဘာသာမှာ သုံးနှုန်းကြပါတယ်။ မူရင်း အသုံးအနှုန်းကတော့ ပြင်သစ် စကားပါ။ မြန်မာမှာ ပါဠိကို သုံးရင်းနဲ့ ကိုယ့်ဝေါဟာရအဖြစ် မွေးစားမိတာလို အင်္ဂလိပ်စကားမှာလည်း ပြင်သစ်တို့၊ ဂျာမန်တို့၊ လက်တင် တို့ကို သုံးရင်းနဲ့ သူတို့ ဘာသာစကားမှာ တိုးပွားကြွယ်ဝလာရသလိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သုံးရတဲ့ အကြောင်းတွေ ထဲမှာ နှုတ်တွေ့တာ၊ ခေတ်ကာလ အလိုက် ပေါ်ပင် ဖြစ်ကြတာအပြင် တစ်လုံးတည်းနဲ့ ခိုးခိုးဒေါက်ဒေါက် အဓိပ္ပာယ် တန်းမိစေတဲ့ အကျိုးများကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ ဒါကတော့ ‘ဘာသာဗေဒ’လို့ ခေါ်တဲ့ ဘာသာစကား ရင်းမြစ်နဲ့ နှီးနှွယ်ပုံ တွေကို လေ့လာတူးနှိုက်သူတွေရဲ့ လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစကားလုံး အကြောင်းကို ရေးဖို့ ရွေးချယ်မိတာကတော့ အနက်က စင်းပေမဲ့ နှစ်သက်စရာ ဖြစ်တဲ့ အခြေအနေကြောင့်ပါ။ သင့်မြတ်ခြင်း၊ အဆက်အဆံ ပြေပြစ်ခြင်းတို့ဟာ လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ အမွန်အမြတ် တန်ဖိုး ထားအပ်တဲ့ အခြေအနေတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သင့်မြတ်အောင်၊ ပြေပြစ်အောင်

ဖြစ်ကြဖို့ အရေးမှာ စာနာ ထောက်ထားတတ်ခြင်းကိုလည်း အခြေခံရ ပါတယ်။ လူတစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး သင့်မြတ်စွာ ပေါင်းသင်း မိကြပြီဆိုရင် နှစ်ဦးစလုံး အကြိုက်တူတာတွေ၊ အမြတ်တူတာတွေ၊ အကြောင်းသိတာတွေ ကို အခြေခံပြီး ဖြစ်လာရစေမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ ကူညီတာ၊ ရိုင်းပင်းတာ၊ စောင့်ရှောက်တာတွေ အပြန်အလှန် ပြုနိုင်ကြပါတယ်။ ဒီတော့ ဒါ့ထက် ကောင်းတဲ့ လူမှုဆက်ဆံရေး တရားကိုယ်သဘောမျိုး ရှိမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ တောင် ဆိုထိုက်ပါတယ်။

‘ရက်ပွား’ ရခဲ့ရင် ရည်မှန်းတာ၊ လိုချင်တာတွေ ပြည့်ဝဖို့ အခြေခံ အကြောင်းပဲလို့လည်း ပြောရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ စာရေးသူများ အနေနဲ့ဆိုရင် ကိုယ့်စာကို ဖတ်တဲ့ ပရိသတ်နဲ့ သဘောချင်း တိုက်ဆိုင်မယ်၊ အပေးအယူ မျှတတယ်ဆိုရင် စာပေရေးသားတဲ့ လုပ်ငန်းမှာ အောင်မြင်စရာ အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ‘ရက်ပွား’ ရဖို့ဆိုရင် ကိုယ် ရေးချင်တာကို ပဲ ရေးနေလို့ မပြီးသေးဘဲနဲ့ သူဖတ်ချင်တာတွေ၊ သူ့ လိုအပ်ချက်ကို ကူညီ ဖြေရှင်းနိုင်တာတွေ ပါမှ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ သူဖတ်ချင်တာ ဘာဖြစ်မလဲ၊ သူ့ လိုအပ်ချက် ဘာဖြစ်မလဲဆိုတာကို ကိုယ်က သိဖို့ လိုပါ တယ်။ သိဖို့ ကိစ္စမှာ မပြောဘဲ သိနိုင်သလို နည်းလမ်းရှာကြံပြီး သိနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းများလည်း ရှိပါတယ်။

လူထု ဆက်သွယ်ရေးမှာဆိုရင် ဖိဒ်ဘက် (Feedback) ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို သုံးနှုန်းကြလေ့ ရှိတာကို သတိထားမိပါတယ်။ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ပြန်ခွဲခြင်း၊ ပြန်ကျွေးခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ် ရပေမဲ့ အနှစ် သာရကတော့ ‘တုံ့ပြန်ချက်’ပါ။ တုံ့ပြန်ချက်မှာ ကောင်းတယ်၊ မကောင်း ဘူးလို့ တုံ့ပြန်တာမျိုး ရှိသလို ဘယ်အချက်ကကောင်းတယ်၊ ဘယ်အမှုအရာ က မကောင်းဘူး စသည်ဖြင့် ကိစ္စ တစ်ခုလုံး အပေါ်မှာ ရွေးနုတ်ပြီး ပြော တာ မျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ စာပေမှာရော၊ တေးဂီတမှာရော၊ ရုပ်ရှင် သရုပ်ဆောင်မှုမှာရော အများနဲ့ ဆက်သွယ်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေမှာ ပြောစရာ တွေရှိပါတယ်။ လုပ်ငန်း တစ်ခုကို တမင်ရွေးပြီး အသေးစိတ် ထင်မြင်ချက်

ပေးတယ်ဆိုရင်တော့ ‘တုံ့ပြန်ချက်’ မျှ မဟုတ်တော့ဘဲ ‘ဝေဖန်ချက်’၊ ‘ဆန်းစစ်ချက်’ ဖြစ်သွားစရာရှိပါတယ်။

တုံ့ပြန်ချက်မှာရော၊ ဝေဖန်ချက်မှာရော တုံ့ပြန်သူ၊ ဝေဖန်သူတို့ရဲ့ ခံယူချက် သဘောထားနဲ့ အခြေခံ ပြည့်ဝမှု အပေါ်မှာလည်း တည်ပါသေး တယ်။ တုံ့ပြန်ချက်တိုင်းဟာ ကောင်းနေလိမ့်မယ်လို့ မဆိုနိုင်သလို ဝေဖန် ချက်တိုင်းလည်း အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် မဖြစ်တတ်တာများပါတယ်။ ဒီသဘောများကို ဆန်းစစ်တတ်ရင် အကောင်းအဆိုး မျှတဲ့ ယေဘုယျ ကောက်ချက်တစ်ခုခုကို ရနိုင်ပါတယ်။

ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းတို့၊ စားသုံးသူ သုတေသန လုပ်ငန်းတို့မှာတော့ ‘စစ်တမ်းထုတ်ခြင်း’ ဆိုပြီး သုံးကြပါတယ်။ ဆားဗေး (Survey) လို့ ဆိုကြပါတယ်။ သူတို့နည်းကတော့ လူတစ်ဦးချင်းကို မေးမြန်းကြည့်လို့ မဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေမှာ နမူနာနည်းနဲ့ စစ်တမ်းထုတ်ကြတဲ့ (Simple Survey) နည်းဆိုတာလည်း ရှိပါတယ်။ နမူနာရွေးမှု အခြေခံလွဲရင်လည်း ရတဲ့ အဖြေဟာ တက်တက်စင် လွဲတတ်ပါရော။ တချို့ စက်မှုနိုင်ငံကြီး တွေက ပြည်သူ့ဆန္ဒ ကောက်ယူမှုမှာ အခြေခံ လွဲလိုက်ရင် လက်တွေ့ အမှားတွေနဲ့လည်း သူတို့ ကြုံရပါတယ်။ ဒီနည်းကတော့ အရင်းအနှီးနဲ့ အစုအဖွဲ့ကြီးနဲ့ လုပ်ကြတဲ့ ကိစ္စမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်ခွင် အတွင်း၊ အိမ်နီးနားချင်း အတွင်း၊ ကိုယ်ဆက်ဆံရတဲ့ အသိုင်းအဝိုင်း အတွင်း ‘ရက်ပွား’ ကို ထူထောင်မယ် ဆိုရင်တော့ အရိပ်အကဲ သိဖို့ စရိုက်သဘောကို တီးခေါက်မိဖို့၊ ကိုယ်ချင်းစာနာတတ်ဖို့တွေ ရှိရတဲ့ အပြင် ကိုယ်ကလည်း အခြေခံ ကျင့်ဝတ်များကို ကျင့်သုံးဖို့၊ စည်းကမ်းကလနား ရှိဖို့တွေ လိုအပ် ပါတယ်။ ဘဝ နေထိုင်မှု အတတ်မှာ အဆင်ပြေသလို ‘ရက်ပွား’ ဆိုတဲ့ ပြေပြစ် သင့်မြတ်မှုကို ထူထောင်နိုင်ကြဖို့ပါပဲ။

ဆိုစိုင်းယယ်တီ Society

‘ဆိုစိုင်းယက်တီ’ ကတော့ ခုအခါ အသုံးအနှုန်းများမှာ ‘လူ့အဖွဲ့အစည်း’ လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ မူရင်း အဓိပ္ပာယ် တစ်ခုကတော့ အသင်းအဖွဲ့ လို့လည်း ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ခေတ်ကာလ အသုံးအနှုန်း အပြောင်းအလဲမှာ ဆိုစိုင်းယယ်တီထက် အသင်းအဖွဲ့ကို ‘အော်ဂင်နိုင်းဇေးရှင်း’ (Organization) လို့ သုံးလာကြပါတယ်။ မူလကတော့ ဒီ ဝေါဟာရဟာ စည်းရုံးရေးနဲ့ ပြည်သူ့ ရေးရာ (နိုင်ငံရေး) အဓိပ္ပာယ်တို့ကိုသာ ပိုပြီး သက်ရောက်မယ်လို့ ထင်ပါ တယ်။

အသင်းအဖွဲ့ရဲ့ နောက်တစ်မျိုး အတွက် အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ‘အက် ဆိုစီယေးရှင်း’ (Association)ကို သုံးကြပါတယ်။ ဒီတော့ ဆိုစိုင်းယယ် တီက အသုံးနည်းသွားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေ အသင်းကို ဟိုတုန်းက ထရန်စလေးရှင်း ဆိုစိုင်းယယ်တီ (Translation Society) ဆိုပြီး သုံးခဲ့ပါတယ်။ အရက်ရှောင် အရက်ဖြတ်သူများ အသင်း ကို တင်းပါရင့် ဆိုစိုင်းယယ်တီ (Temperance Society)လို့ သုံးနှုန်း ပါတယ်။

ကျွန်တော် ပြောချင်တဲ့ ဆိုစိုင်းယယ်တီကတော့ ဟိုတုန်းက ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် အရိပ်အဆင် ဖြစ်ပါတယ်။ လူကုံထံလောက၊ ကြေးရေတက် အသိုင်းအဝိုင်း၊ လူလတ်တန်းစား အလွှာလို့ ဆိုလိုချင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အာရှတစ်လွှားမှာတော့ ဆိုရှယ်လစ်တို့၊ ဘုံဝါဒတို့ အသံကျယ်ခဲ့ ပြီးတဲ့

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

နောက် ဆိုစဉ်ယယ်တီရဲ့ လက္ခဏာ ဟန်ပန်တွေ တစ်ချိန်က ရှိခဲ့ပေမဲ့ မှိန်သင့်သလောက် မှိန်သွားပါတယ်။ လင်းသင့်သလောက်လည်း ပြန်လင်း လာနေပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရင် ဟိုတုန်းက ဆိုစဉ်ယယ်တီရဲ့ လက္ခဏာ တွေဟာ ဟန်ကြီးပန်ကြီး လုပ်ခြင်း၊ ဟိတ်ဟန်ထားခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတွေ ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ နောက်တစ်မျိုး ပြောရင်လည်း သူ့ အသိုင်း အဝိုင်းနဲ့ သူ ကျင်လည်ကြတာမို့ သီးခြား စရိုက်လက္ခဏာများလည်း ဖြစ် ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်ဘာသာပေါ့။

အဲဒီလို အသိုင်းအဝိုင်းမှာ မင်္ဂလာဆောင်ရင် ဘယ်ဟိုတယ်၊ ကျောင်း ထားရင် ဘယ်ကျောင်း၊ နေထိုင်တဲ့ ရပ်ကွက်က ဘယ်ရပ်ကွက်၊ ဝတ်ပုံစားပုံ က ဘယ်တိုက်ထွက် စသည်ဖြင့်ပေါ့။ အခုအခါမှာ သိပ်ပြီး လူသိ မများ တော့တဲ့ တစ်ချိန်တုန်းက လက္ခဏာများကိုလည်း ပြန်ပြီး သတိရစရာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗိသုကာ ဦးတင်ရဲ့ လက်ရာ မြို့တော်ဂုဏ်ဆောင်ဖြစ်တဲ့ မြို့တော် ခန်းမကြီးမှာတော့ စစ်ပြီးခေတ်မှာ တက္ကသိုလ် ဘွဲ့နှင်းသဘင်လည်း ကျင်းပ တယ်။ မင်္ဂလာပွဲများလည်း အဲဒီမှာပဲ ဆင်ယင်ကြပါတယ်။ အင်းလျား လိပ် ဟိုတယ်လည်း မပေါ်သေးဘူး။ မြို့တော်ခန်းမမှာ မလုပ်ရင် ရွှေတိဂုံ ဘုရားလမ်းက ဆန်းကဖေးမှာ လုပ်ကြပါတယ်။ ‘ဆန်းကဖေး’ က မြန်မာ ပိုင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင် စားသောက်ဆိုင် ဖြစ်ပါတယ်။

ကျောင်းတွေဆိုရင် စိန်ဂျွန်း၊ စိန်ပေါ၊ ဒိုင်အိုစီဇင်၊ စိန်ဖီလိုမီနာ၊ စိန်အန်ထော်နီ စတဲ့ သာသနာပြု ကျောင်းတွေမှာ နေရတာ ပိုပြီး ဂုဏ်ယူ ကြပါတယ်။ နယ်တွေမှာလည်း ပြင်ဦးလွင်၊ မော်လမြိုင်၊ ပခုက္ကူတို့မှာ လည်း ရှိကြပါတယ်။ စရိတ် တတ်နိုင်ဖို့ လိုတဲ့အပြင် တချို့ ဘာသာရပ်တွေ မှာ ပိုပြီး စာတော်နိုင်ပါတယ်။

ရပ်ကွက်ဆိုရင် ဟိုတုန်းက သော်မဆင်ရပ်ကွက်၊ ဝင်ဒါမီယာ လူနေ ရပ်ကွက်၊ အင်းလျားလမ်း၊ တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း၊ ကန်တော်ကြီးစောင်း

စတဲ့ နေရာတွေဟာ လူကုံထံတို့ရဲ့ ရပ်ကွက်တွေ ဖြစ်ပြီးတော့ ဟိုတုန်းက ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွေမှာ ထည့်ပြီး အရေးများခဲ့ကြပါသည်။

ဝတ်ပုံစားပုံက စစ်မဖြစ်မီက ဆိုရင် မေမန်ရိုး၊ ရိုးကုမ္ပဏီ၊ ဗိုလ်ချုပ် ဈေးသစ် ဆိုင်များက အဝတ်အထည်တွေ အကြောင်းကို စာဖွဲ့မှုနဲ့ စုရတီ လုံချည်၊ ဘွန်တွန်ဘော်လီ၊ စပို့ရှပ် စတဲ့ အဝတ်အထည်တွေ အကြောင်းကို ရေးသားထားတာတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အခုလို ဖက်ရှင်တိုက်တွေ၊ ဖက်ရှင်အတုတွေ မပေါ်သေးဘူး။ လူသိလည်း မများသေးဘူးဆိုတော့ ခရစ္စတီယန် ဒီ အော တို့လို၊ ဂျီအိုဒါနိုတို့လို၊ လောရီယယ်တို့လို နာမည်ကြီးတာ မရှိဘူးပေါ့။

ဖက်ရှင်ဟောက်စ်လို့ ဆိုတဲ့ ရာသီအလိုက်၊ နှစ်အလိုက် ထုတ်လုပ် တဲ့ ဖက်ရှင်ကုမ္ပဏီများကလည်း အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ဆိုစိုင်းယယ်တီ အတွက် ဒီဇိုင်းပုံစံ ထုတ်လုပ် ပေးကြတာပါ။ ဖက်ရှင်အသစ်၊ ဒီဇိုင်းအသစ် တွေဟာ တတ်နိုင်တဲ့သူတွေအတွက် ဂုဏ်ယူပြီး ဝတ်ဆင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂုဏ်ယူနိုင်ခြင်းဟာ ကျေနပ်မှု ရခြင်းပါ။ ကျေနပ်မှုရစေဖို့ တတ်နိုင်တယ်၊ သုံးနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အခြေအနေက အခြေခံတယ်ပေါ့။

‘ဆိုစိုင်းယယ်တီ’ လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းမှာ မွေးဖွားပြီး မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် နဲ့ နိုင်ငံ့အရေး၊ လူမှုရေး အရပ်ရပ်တို့မှာ ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုခဲ့ဖူးတဲ့ သူတွေ ရဲ့ အရေအတွက်လည်း မနည်းပါဘူး။ ပါမောက္ခ၊ အင်ဂျင်နီယာ၊ ဆရာဝန်၊ တပ်မတော် အရာရှိ စတဲ့ တာဝန်တွေကို ထမ်းခဲ့ကြပါတယ်။ နိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုပြီး နိုင်ငံတကာ အသင်းအဖွဲ့တွေကို ရောက်ခဲ့တဲ့ သူမျိုးလည်း ရှိရဲ့။

‘ဆိုစိုင်းယယ်တီ’ လို့ ခေါ်တဲ့ လူ့အလွှာတစ်ခု ရှိခြင်းဟာ သူ့ဘာသာ ရှိနေတဲ့အတွက် အပြစ်ဆိုစရာ မရှိပါဘူး။ ရေမြေဒေသ တိုင်းပြည် နိုင်ငံကို လိုက်လို့လည်း ဆိုစိုင်းယယ်တီရဲ့ ဓလေ့စရိုက်များ ကွဲပြားနိုင်ပါတယ်။ လူမှုပေဒေအရ အကောင်းအဆိုး၊ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များကို လေ့ လာစရာ လူမှုရေး ဘာသာရပ် တစ်ခု ရတာပါပဲ။ ရေးကြသားကြတဲ့ ဝတ္ထု တွေ ထဲမှာ ဆိုစိုင်းယယ်တီကို ဝင်နိုင်ဖို့ ကြိုးစားတဲ့ ဇာတ်ကောင်တွေ၊ ကြိုးစားရင်း ဒုက္ခရောက်သွားတဲ့ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတွေလည်း ရှိပါရဲ့။

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

၁၅၃

ဆိုစိုင်းယယ်တီရဲ့ ဓလေ့စရိုက် ဟန်ပန်တွေကို ကိုယ့်မှာ အင်အား မရှိဘဲနဲ့ တုပတဲ့ ဇာတ်ကောင်တွေ အကြောင်းလည်း ဖတ်ရပြီး ဆင်ခြင်စရာ ဖြစ်ရ ပါတယ်။

အခြား အဓိပ္ပာယ် တစ်ခုဖြစ်တဲ့ သင်းပင်းဖွဲ့စည်းခြင်း ကိစ္စကတော့ ‘သမဂ္ဂါနံ တပေါ့ သုခေါ’ ဆိုတဲ့ ‘ပေါင်းစည်း ညီညွတ်ခြင်းသည် ချမ်းသာ ခြင်း အကြောင်း ဖြစ်၏’ ဆိုတဲ့ ကျမ်းထွက်နဲ့ ညီညွတ်တာမို့ ကောင်း သောအမှု၊ ကောင်းသော ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဆောင်ရွက်တဲ့ လူ့ ကိစ္စများမှာ ဒီသဘောလည်း လွှမ်းမိုးသင့်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဆီယက်စတာ Siesta

ခုလို နေပူပူမှာ ‘ဆီယက်စတာ’ ခလေ့ အကြောင်းကို သတိရမိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်က တောမှာ လုပ်ငန်းခွင် ဝင်စရာ မရှိတဲ့သူများ နေ့လယ်နေ့ခင်း တစ်မှေးအိပ်ကြတာကို သွားသတိရတယ်။ နေပြင်းတယ် ဆိုရင် အိပ်ချင်စိတ်က ဘယ်က ဝင်လာသလဲ မသိပါဘူး။ အဲဒါကို မျောက် မျဉ်းတယ်လို့လည်း သုံးကြတယ်။ မပျော်တစ်ချက် ပျော်တစ်ချက် အိပ်ရတဲ့ နည်းပေါ့။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားကို ဘာသာပြန်ပြီး သုံးရရင် ‘ကြောင်မှေး မှေးတယ်’ (Cat Nap) လို့လည်း သုံးကြပါတယ်။

‘ဆီယက်စတာ’ အလေ့ကတော့ တောင်အမေရိကတိုက်က နိုင်ငံ တွေမှာ ပူအိုက်တဲ့ ရာသီမှာ နေ့လယ်နေ့ခင်း အလုပ်ခွင်ထဲမှာပဲ နံရံကို မှီပြီးတော့ဖြစ်ဖြစ်၊ သစ်ပင်ရိပ်မှာ ဖြစ်ဖြစ် ငုတ်တုတ် ထိုင်ပြီး တစ်ရေး တစ်မော မှိန်းကြတဲ့ အလေ့အထ ဖြစ်ပါတယ်။ အပန်းဖြေတာလည်း ပါမယ်။ အပျင်းထူတာလည်း ပါမယ်။ ဆင်းရဲပင်ပန်းလို့ ခေတ္တ ခဏ နေနားတာလည်း ပါလိမ့်မယ် ထင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ငုတ်တုတ် မှိန်းတဲ့အခါ ကိုယ့်ကမ္ဘာကလေးနဲ့ ကိုယ် ဖြစ်အောင်လို့ သူတို့ ဆောင်းလေ့ ရှိတဲ့ ခမောက် အပြန်ကြီးကို ငိုက်ငိုက်ထားပြီး မှိန်းကြတာပဲ။ လူတိုင်း မဟုတ်တောင် အများစုကတော့ ဒီအလေ့ ရှိကြပါတယ်။ တောင်အမေရိကတိုက်မှာ မှိန်းမော ငိုက်မျဉ်းရင်း ဆောင်းကြတဲ့ ခမောက်ပြန်ကြီးမျိုးကိုတော့ ဆွမ်းပရဲရိုး (Sombrero) လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပူအိုက်တဲ့ အရပ်မျိုးမိုးလေ ရှိတဲ့ အရပ်မှာ

ကျွန်တော်တို့ ဆီက ခမောက်ကြီးတို့လို၊ ဂဒူးလို မွန်ဘာသာနဲ့ ခေါ်တဲ့ ပီလမတို့လို ဖြစ်ပါတယ်။ ပက္ကလာလိုလည်း ခေါ်ကြပါတယ်။ ပီလမကတော့ သင်တိုင်းရှည်လို ကိုယ် တစ်ဝက်ကျော်ကျော် မိုးလေ လုံခြုံပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် လယ်ကွင်းက ကန်သင်းရိုး တစ်လျှောက်နဲ့ ထိန်ပင်၊ လမုပင်ကြီးကြီးတွေ အောက်မှာ ထွန်ထယ်နားတုန်း တစ်ရေးတစ်မော အိပ်ကြတာကို မြင်ယောင်နေမိပါတယ်။ ကောက်စိုက်သမများဆိုင်ရင် ဂဒူးကို ကန်သင်းပေါ်မှာ ပက်လက်လှန်ပြီး မွေးကင်းစသာသာ ကလေးကို သိပ်ထားရတဲ့ အခြေအနေမျိုးလည်း တွေ့ဖူးပါတယ်။

‘ဆီယက်စတာ’ အလေ့ဟာ အနားယူခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပေမဲ့ တောင် အမေရိကတိုက် နိုင်ငံတွေမှာ ဒီ အလေ့ကြောင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းရတယ်ဆိုပြီး တားမြစ် ပိတ်ပင်ချက်တွေ ထုတ်ပြန်တာ ဖတ်ရဖူးပါတယ်။ နားချိန်မှာလည်းနား၊ အလုပ်ခွင်မှာလည်းနား ဆိုတဲ့ စရိုက်မျိုးကြောင့်လည်း ဖြစ်မှာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ သတိထားမိတာကတော့ အလုပ်ခွင်မှ ခိုကပ်ခြင်း၊ တရားလွန် နားနေခြင်းမျိုး မဖြစ်ဖို့ဟာ ကြီးကြပ်သူ စူပါဗိုက်ဆာ ဒါမှမဟုတ် အလုပ်ကြပ်၊ အဆိုင်းကြပ်တို့ရဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှု အစွမ်းအစပေါ်မှာ တည်တယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။ သိပ္ပံ အမြင်မှာတော့ ‘ကော်လာဖြူ’ ဆိုတဲ့ စီမံခန့်ခွဲသူများကို နေ့လယ်နေ့ခင်း စားသောက်ပြီးရင် ၁၅ မိနစ်လောက် နားနေခြင်း၊ မိုန်းလို့ရရင် မိုန်းနေခြင်းဟာ ကျန်းမာရေးအတွက် ကောင်းတယ်လို့ အဆိုရှိပါတယ်။

အနားယူတာကိုတောင်မှ ဘာမှ မလုပ်ဘဲ ထိုင်ပြီး နားနေတာမျိုး ထက် ဆောင်ရွက်စရာ တခြား အလုပ်တစ်မျိုးကို ပြောင်းပြီး လုပ်တာဟာ နားတာနဲ့ ညီမျှတယ်လို့ ကျန်းမာရေး အမြင်က အဆိုရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ခန္ဓာကိုယ် နားနေရုံ မဟုတ်ဘဲ စိတ်ကပါ နားနေနိုင်မှ သက်ရှိရုပ် ဖြစ်တဲ့ မိမိအသွင် သဏ္ဍာန် တစ်ခုလုံး အနားရလိမ့်မယ် ဆိုတာကိုလည်း သတိပေးကြပါတယ်။ ဒီသဘောကို ပေါက်ကြလို့ ဘာသာရေး ရည်ရွယ်ချက်ကော၊ ကျန်းမာရေး ရည်ရွယ်ချက်ပါ ထည့်သွင်းနိုင်တဲ့ တရားအားထုတ်နည်းကို လိုက်စားတဲ့ သူတွေ အနောက်နိုင်ငံမှာ များပြားလာတာကို တွေ့ရပါတယ်။

အနှစ်သာရ အနေနဲ့က စိတ်ကို မပျံ့လွင့်အောင် ဝင်သက် ထွက်သက်တို့၊ ပုတီးစိပ်မှုတို့၊ ရွတ်ဆိုမှုတို့နဲ့ ဆောက်တည်ပြီး ငြိမ်သက်အေးချမ်းခြင်း သန္တ ရသကို ရဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

‘ဆီယက်စတာ’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဟာ စပိန်ဘာသာစကား ဖြစ်တဲ့ အတွက် မြေထဲပင်လယ်ဒေသ စပိန်နိုင်ငံမှာလည်း ဒီအလေ့မျိုး ရှိခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားမှာတော့ ၁၆၅၅ ခုနှစ်က စပြီး သုံးစွဲ တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

‘ဆီယက်စတာ’ ဆိုတဲ့ နွေလယ်နေခင်း မှိုန်းမောခြင်းကို အင်္ဂလိပ် လူမျိုးတွေကတော့ မနှစ်သက်ပါဘူးလို့ အင်္ဂလိပ် ပြဇာတ်ဆရာနဲ့ သရုပ် ဆောင် မင်းသားကြီး နိုဝယ် ကောင်းဝပ် (Noel Coward) (၁၈၉၉-၁၉၇၃) က ‘ခွေးရှူးနဲ့ အင်္ဂလိပ် လူမျိုးများ’ ဆိုတဲ့ ကဗျာမှာ ရေးဖွဲ့ခဲ့ ပါတယ်။ သူ့ ကဗျာ အဆိုကတော့ ‘ခွေးရှူးတွေနဲ့ အင်္ဂလိပ်တွေဟာ နေ့လယ် နေပူပူကို ဝင်ထွက် သွားလာကြတယ်။ ဂျပန်တွေကတော့ မသွားဖြစ်အောင် နေနေကြတယ်။ တရုတ်တွေကတော့ မထွက်ရဲကြဘူး။ အိန္ဒိယက လူတွေနဲ့ ဘရာဇီးနိုင်ငံက လူတွေကတော့ မွန်းတည့်ကနေ မွန်းလွဲ ၁ နာရီ အထိ နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်စက်ကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်တွေက ဒီအလေ့မျိုးကို မနှစ် သက်ဘူး။ ရန်ကုန်မှာလည်း မွန်းတည့် နေအပူကို မြန်မာတိုင်းရင်းသား တွေ ရှောင်ကြတယ်။ ဗန်ကောက်မှာ မွန်းတည့်ရင် ပါးစပ်က အမြှုပ်ထွက်ပြီး အမြန်ပြေးကြတယ်။ ဘင်္ဂလားမှာတော့ နေပူကျဲကျဲကို ထွက်ခဲ့ပါဘိခြင်း’ လို့ သူ့ခေတ်ကာလအမြင်နဲ့ ခပ်နောက်နောက် စာဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။

တကယ်တော့ ‘ဆီယက်စတာ’ ဟာ အလေ့အထ ပြုပုံကို လိုက် လို့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ထိခိုက်တတ်ပေမဲ့ တကယ် အလုပ်လုပ်ရတဲ့ သူများ ဟာ စနစ်တကျ အနားယူဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

**ဆိုလို
Solo**

အခုတလော ‘ဆိုလို’ ကိစ္စတွေကို မကြာခဏ ကြားရ၊ ဖတ်ရပါတယ်။ ‘တစ်ကိုယ်ချင်း ဆောင်ရွက်တယ်’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ကိုယ်တော် ပန်းချီပြပွဲတွေကို ခင်းကျင်း ပြသ နေကြတာ ကြာပါပြီ။ တစ်ပင်တိုင် အက ကတော့ မြန်မာ့ ဇာတ်သဘင်မှာ အစဉ်အလာအားဖြင့် ရှိခဲ့တယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ တစ်ကိုယ်ရေ အစွမ်းအစ ဖော်ထုတ်ခြင်းလို့လည်း အဓိပ္ပာယ် ကောက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသဘောကို ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလထဲမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ (၂၇) ကြိမ်မြောက် ဆစ်ဒနီမြို့ ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်မှာ မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

အိုလံပစ် အားကစားပွဲနဲ့ အခြားပြိုင်ပွဲတွေမှာ အုပ်စု အရေအတွက်နဲ့ ယှဉ်ပြိုင် ပြေးခုန်၊ ရေကူး၊ အလေးမ စတဲ့ အားကစားနည်းမျိုးစုံကို လုပ်ကြပေမဲ့ တစ်ယောက်ချင်း အစွမ်းအစ ကောင်းတဲ့ လူက တံခွန်စိုက်တော့တာပါပဲ။ သူ့လောက် မစွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ သူတွေက ဒုတိယ၊ တတိယ စသည်ဖြင့် အဆင့် ကွဲပြားသွားပါတယ်။ တချို့ကတော့ အရင့်အရင် ပွဲတွေမှာ သူ တင်ထားတဲ့ စံချိန်ကို သူပဲပြန်ပြီး မြှင့်တင်ဖို့ ချိုးရင်ချိုး၊ ဒါမှမဟုတ် ဒီအတိုင်း ဆက်ပြီး ထိန်းသိမ်းထားနိုင်အောင် အစွမ်းပြခဲ့ကြပါတယ်။

‘ဆိုလို’ သဘောနဲ့ သွားလာ ဆောင်ရွက်တာကို ‘တစ်ပွဲချင်း လိမ့်တယ်’ လို့ ဗန်းစကားနဲ့ ဆိုကြပါသေးတယ်။ တစ်ဦးချင်း သွားလာ ဆောင်

ရွက်တာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အနုပညာ ဖန်တီးတာ၊ သရုပ်ဆောင်တာမျိုးဟာ စွမ်းရည်ပြနိုင်ရင် ကောင်းတာချည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမဆုံး အာကာသပေါ် ရောက်အောင် ဂြိုဟ်တုနဲ့ တက်ခဲ့တဲ့ ရုရှားက ယူရီဂါဂါရင်တို့၊ အမေရိကန်က အယ်လင် ရှက်ဖတ်တို့ဟာလည်း ‘ဆိုလို’ အမှုကို ပြုခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ‘ဆိုလို’ ရော၊ အုပ်စုဖွဲ့ပြီး နှစ်ယောက် သုံးယောက် ပေါင်းပြီးတော့ရော အာကာသကို တက်ခဲ့တဲ့ အကြိမ်ပေါင်းဟာ မနည်းတော့ပါဘူး။

ရုရှားရဲ့ မီယာ (Mir) အာကာသယာဉ်ကြီးဆိုရင် အာကာသထဲမှာ လှည့်ပတ်ပြီး လူတွေက တက်ရောက်လိုက်ပါ စမ်းသပ်ခဲ့တာဟာ အာကာသ သူရဲ ဦးရေ ၁၀၀ လောက်ရှိခဲ့ပြီလို့ ၁၉၉၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ အတွင်းက ပြောပါတယ်။ ၁၃ နှစ်ကြာ လှည့်ပတ်ခဲ့တဲ့ ယာဉ်ကြီးကို ဖျက်ဆီးပစ်ရတော့ မယ်ပေါ့။ တကယ်တော့ လူတစ်ဦးချင်း ‘ဆိုလို’ အဖြစ်နဲ့ အာကာသကို စပြီးတက်ခဲ့တာဟာ ၁၉၅၈ ခုနှစ်လောက်က ဖြစ်တဲ့ အတွက် နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကာလ သက်တမ်းကို ရောက်လုပါပြီ။

‘ဆိုလို’ ဖြစ်တဲ့ တစ်ဦးချင်း ကိစ္စမှာ အာကာသထဲကိုတင် တက်ကြ တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဧဝရက်တောင်ထိပ်ကို တစ်ဦးတည်း တက်ခဲ့တဲ့သူတွေ လည်း ရှိလာပါတယ်။ တချို့များ အောက်ဆီဂျင်လေငွေ အင်မတန် ပါးတဲ့ ပေ ၂၉၀၀၀ ကျော် တောင်ထွတ်မှာ အသက်ရှူရ ကျပ်မှာကိုပါ တော်လှန်တဲ့ အနေနဲ့ အောက်ဆီဂျင်ဘူး မပါဘဲ တက်ခဲ့တဲ့ သူတောင် ရှိပါတယ်။ လူ့ အား လူ့မာန်ကို ပြတာပေါ့။

သူတို့ထက် စောပြီး ‘ဆိုလို’ လုပ်ခဲ့တဲ့ သူကတော့ အမေရိကန်က နေပြီး ဥရောပတိုက်က ပြင်သစ်ပြည်ကို အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကြီးကို ဖြတ်ပြီး ပန်ကာတစ်လုံးတပ် လေယာဉ်နဲ့ ပျံသန်းခဲ့တဲ့သူ ချားလ်စ် လင်း ဘတ် ဆိုသူ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ် မေလ ၃၁ ရက်နေ့မှာ ပါရစ်မြို့ကို ရောက်ပါတယ်။ ‘စိန့်လူဝီစိတ်ဓာတ်’ ဆိုတဲ့ လေယာဉ်နဲ့ မနားတမ်း ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်သွားတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံး အံ့ဩသွားရတာ ပေါ့။ အမှန်က ‘စိန့်လူဝီစိတ်ဓာတ်’ လို့ လေယာဉ်ပျံကလေးကို အမည်တပ်

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ထားပေမဲ့ ‘လူသားစိတ်ဓာတ်’ လို့ နာမည် တပ်သင့်တာပေါ့။ ချားလ်စ် လင်းဘတ်ဟာ ရောဂါဘယ ကုသဖို့ အတွက် လူ့ နှလုံးအတုကိုလည်း တီထွင်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ မကွယ်လွန်မီမှာ လူ့ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုခဲ့ပါသေးတယ်။

လင်းဘတ်လို လေသူရဲတွေဟာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် အတွင်း နာဇီ ဂျာမနီကို တိုက်တော့ အင်္ဂလိပ်လုပ် စပစ်ဖိုင်းယားဆိုတဲ့ ပန်ကာတစ်လုံးတပ် လေယာဉ်ကလေးများနဲ့ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီ လေသူရဲတွေ ထဲမှာ သူရဲကောင်းဘွဲ့ ရသွားတဲ့ သူတွေ ပါ ပါတယ်။ သူတို့ အထဲက ဒေါက်ဂလပ်စ် ဘေဒါ ဆိုတာ နာမည်ကြီးပါတယ်။ လေယာဉ်ပျက်ကျပြီး ခြေတစ်ဖက် အတုနဲ့ ဆက်ပြီး တိုက်လေယာဉ်သူရဲ လုပ်တာကို ရုပ်ရှင်ရိုက် လို့ ကြည့်ရဖူးပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၂၀ လောက်က အခု ‘အာနီး’ လုပ်ခဲ့တဲ့ ဇာတ်လိုက်လို သရုပ်ဆောင် တစ်ဦးက ‘လမ်းပေါ်က သူရဲကောင်း’ (Road Warrior) ဆိုပြီး ရုပ်ရှင် တစ်ကား ရိုက်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့မှာ ခြောက်လုံးပြူး ရော၊ ဓားမြှောင်ရော၊ စက်သေနတ်ရော လက်နက်အစုံ တပ်ဆင်ထားပြီးတော့ တွေ့သမျှ ရန်သူကို တိုက်မယ့် သူရဲကောင်း ဆိုပြီး ဇာတ်လမ်း ဆင်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစု နှစ်မှာ စုပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရတဲ့ ခေတ်မှာ တစ်ကိုယ်ချင်း တစ်ဦးချင်း အစွမ်းပြချင်တဲ့ စိတ်တွေနဲ့ ဖောက်ထွက်လာတဲ့ သဘောလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

အမှန်ကတော့ ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ရဲ့ ‘ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟ’ ကျမ်းမှာ ဆိုသလို “လောကကို ကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ တစ်ယောက် နှစ်ယောက် ပြုလုပ်၍ မကောင်း၊ အများပြုလုပ်မှ ကောင်းသည်” ဆိုတဲ့ စကားဟာ ပိုပြီး လိုလားဖွယ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာသမိုင်းမှာရော၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာရော နိုင်ငံအတွက် အရေးအရာ ရောက်တဲ့ အချိန်မှာ စီးချင်း ထိုးပြီး ရန်သူကို နိုင်အောင် တိုက်ခဲ့တဲ့ ရှေးခေတ် ‘ဆိုလို’ တွေလည်း အများကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကိုလည်း လူ့ သမိုင်းကို အလှဆင်သူများ ရယ်လို့ အသိအမှတ် ပြုရမှာပါ။

တကယ်လိုအပ်တဲ့ အကြောင်းကတော့ လူဆိုတာ အမေ မွေးပြီး ကတည်းက ဘဝကို ကိုယ့်ဘာသာ ရင်ဆိုင်ရတဲ့ သဘာဝရှိလို့ လူတိုင်းဟာ ‘ဆိုလို’ ရဲ့ သဘောနဲ့ မကင်းနိုင်ကြပါဘူး။ ဒါနဲ့ စကားစပ်မိလို့ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တုန်းက စင်ကာပူ ဝန်ကြီးချုပ် ဝိုချုပ်တောင် ပြောတဲ့ အချက်တစ်ရပ် ဟာလည်း ‘ဆိုလို’ သဘောနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ သူတို့ဆီမှာ တက္ကသိုလ်က ဘွဲ့ရသူတွေဟာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် တစ်ဦးချင်း ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက် မလုပ်တတ်ကြသေးဘူး။ တီထွင် လုပ်ကိုင်တတ်မှု အားနည်းနေသလို သူများ ကြီးကြပ်ပြီး ခိုင်းမှ လုပ်တတ်ကြတယ်လို့ နှိုးဆော်ခဲ့တဲ့ စကား ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့ ဘဝ ကျင်လည်မှုမှာ အောင်မြင်ဖို့ အတွက် ‘ဆိုလို’ အတတ်ပညာနဲ့ စိတ်ထားဟာ လိုအပ်တာကို သဘောပေါက်ရပါတယ်။

ဆင်ဒရမ်း Syndrome

‘ဆင်ဒရမ်း’ (Syndrome) ကို ‘လက္ခဏာစု’ လို့ ပညာရပ် ဝေါဟာရများမှာ သုံးစွဲပါတယ်။ ကျန်းမာရေး ဆေးပညာမှာ ဒီဝေါဟာရကို အသုံးရှိပါတယ်။ စိတ်ပညာမှာလည်း ဒီအသုံး ရှိပါတယ်။ မနေ့ တစ်နေ့က ကျွန်တော့်မှာ ခါးနာ ခါးစောင်းနေလို့ အရိုး အကြော ဆရာဝန်ကြီးကို သွားပြရာမှာ ‘ဒါက အိပ်ဇက်ဂတစ် ဆင်ဒရမ်း (Executive Syndrome) ပေါ့’ လို့ ဆရာက ယေဘုယျ မှတ်ချက်ပေးပါတယ်။ ‘စီမံခန့်ခွဲရသူတို့ရဲ့ လက္ခဏာ စု’ လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ စားပွဲ ကုလားထိုင်နဲ့ အထိုင်များတာကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်လည်း တစ်ခါတုန်းက ကွမ်းခြံကုန်းမြို့နယ် မဂ္ဂဇင်း တစ်စောင်မှာ ‘ကွမ်းခြံကုန်း ဆင်ဒရမ်း’ လို့ အမည်တပ်ပြီး ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ် ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ မိခင်က ဒေးဒရဲ ဝါးကောက်တော ဇာတိ ဖြစ်လို့ ရေမြေနယ်ပယ်တူရာ ကွမ်းခြံကုန်းမြို့နယ် အကြောင်းကို စိတ်ထဲမှာ အမြဲ ကိန်းအောင်း နေတတ်ပါတယ်။ ဒီဒေသအကြောင်း၊ ဒီဒေသက အဆွေ အမျိုးများအကြောင်း၊ အမေတို့ ငယ်စဉ်ခေတ်က ရပ်ရွာလူမှုဓလေ့များ အကြောင်း ကြားဖူးနားဝတွေ စိတ်ထဲမှာ စွဲနေတာတွေကို ပြန်ပြောင်း တသ ရတဲ့ အကြောင်း ဆောင်းပါးပါ။

စိတ်ပညာ၊ ဆေးပညာသဘောမှာ ဆင်ဒရမ်းဟာ လက္ခဏာစုလို့ အဓိပ္ပာယ် ဆောင်တာကတော့ ဒီ အလုပ်လုပ်လို့၊ ဒီအနေအထိုင်ရှိလို့၊ ဒီ

ပတ်ဝန်းကျင် အသိုင်းအဝိုင်းမှာပါလို့၊ ဒီရေမြေကို သောက်လို့ အစရှိတဲ့ အကြောင်းတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေပါတယ်။ မြန်မာ အသုံးအနှုန်းမှာ ‘ဒီပုတ် ထဲက ဒီပဲ’၊ ‘ဘမျိုး ဘိုးတူ’ ဆိုတဲ့ သဘောများနဲ့လည်း ဆက်နွှယ်တဲ့ ဖော်ဆောင်မှုမျိုးလို့ ဆိုနိုင်ကောင်းပါတယ်။ ဓလေ့တူ၊ စရိုက်တူ၊ လက္ခဏာ တူ၊ ဝေဒနာတူရယ်လို့လည်း ပြောနိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။

ဆေးပညာမှာလည်း ရောဂါလက္ခဏာတူတဲ့ အခြေအနေတွေကို ဆင်ဒရမ်းနဲ့ တွဲပြီး သုံးလေ့ ရှိကြပါတယ်။ ‘ဆင်ဒရမ်း’ ဆိုတဲ့ စိတ်ဝေဒနာ စုထဲမှာ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ လက္ခဏာစုကတော့ ၁၉၉၁ ခုနှစ်က ကူဝိတ်နဲ့ အီရတ်နိုင်ငံကို အကြောင်းပြုတဲ့ ပင်လယ်ကွေ့ စစ်ပွဲမှာ နွဲ့ခဲ့ကြတဲ့ အမေရိကန် စစ်သားတွေ ခုအခါမှာ ခံစားနေရတဲ့ ဝေဒနာ တစ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဒနာရဲ့ လက္ခဏာများဟာ သောကဖိစီးခြင်း၊ စိတ်မတည်ငြိမ်တဲ့ဒဏ် ဖြစ်ခြင်းနဲ့ အော်ဂင်နီ ဖော့စဖိတ်လို့ ဆိုတဲ့ အာရုံကြောဆိုင်ရာ ဓာတ်ပစ္စည်း များကြောင့် ဖြစ်ရတယ်လို့ ဗြိတိန်နိုင်ငံ နော်တင်ဂမ် တက္ကသိုလ်က ဆေး သုတေသီများက ယူဆကြတဲ့ အကြောင်း ဗြိတိသျှ စိတ်ပညာဂျာနယ်မှာ ၁၉၉၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလက ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဒီစိတ်ရောဂါများဟာ စစ်ပွဲနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အသံတွေ ကြားရုံ၊ ယမ်းခိုးနံ့ ရှူရုံနဲ့ စစ်ပွဲ အနိဋ္ဌာရုံမျိုးကို ခံစားရုံနဲ့ ပြန်ဖြစ်ပြီး လက္ခဏာ မပျောက်ကင်းနိုင်ကြဘူးလို့ သိရပါတယ်။ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ တုန်းက သူတို့ စစ်သည်တွေကို ခေတ်မီဆေးဝါး အမျိုးမျိုးကျွေးတဲ့ အကျိုးဆက် ကြောင့် ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိတယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ခံစားရတဲ့ လက္ခဏာ များကတော့ အဖျားဝင်ခြင်း၊ ပင်ပန်းလွယ်ခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ စိတ်ကျ ခြင်း၊ ကိုယ်မှာ အဖုအပိမ့် ပေါက်ခြင်းနဲ့ မှတ်ဉာဏ်လျော့ပါးခြင်းတို့ ဖြစ်တယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ ဖြစ်တတ်တဲ့ အခြားရောဂါများနဲ့ ဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်နိုင်တဲ့ လက္ခဏာစုများကတော့ ဝက်ရူးပြန်ခြင်း၊ အလာဂျီ ခေါ် တောက်ခြင်းနဲ့ ဓာတ်ပစ္စည်း တစ်မျိုးမျိုးနဲ့ မသင့်မြတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရင် ရောဂါရဲ့ သဘောနဲ့ ဆင်ဒရမ်းရဲ့ သဘော တို့ဟာ သံတူကြောင်းကွဲ သဘောလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ လက္ခဏာစု ဖြစ်တဲ့

အတွက် ရောဂါ တစ်မျိုးရဲ့ လက္ခဏာ အပြင် အခြားရောဂါ တစ်မျိုးရဲ့ လက္ခဏာလည်း ပေါင်းစပ် ပါဝင်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို လက္ခဏာစုတွေ ထဲမှာ လိမ်တတ်ညာတတ်တဲ့ လက္ခဏာဟာလည်း ဆင်ဒရမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ အကြောင်းရယ်လို့ မရှိဘဲ လိမ်ညာပြောရမှာ ကျေနပ်တာမျိုးပေါ့။ ‘လိမ်စရာ မရှိရင် ကိုယ့်ပေါင်ကိုယ်လှန် လိမ်တယ်’ ဆိုတဲ့ တင်စားသုံးတာမျိုးပေါ့။ ဘာအကျိုးမှ ထွက်စရာ မရှိဘဲနဲ့ လိမ်တာပါ။ ‘လိမ်ရကောင်းစေ’ ဆိုရင် ရမလား မသိပါဘူး။

ဒါထက် လေးနက်တဲ့ လက္ခဏာစု တစ်မျိုးလည်း ရှိသေးတယ်လို့ သိရပါတယ်။ အင်နိုရက်ဇီယာ နာဗိုဆာ ဆိုတဲ့ စိတ်ကြောင့် ခံတွင်းပျက်တဲ့ ရောဂါမျိုးဟာ တချို့မိန်းကလေးများမှာ ဖြစ်တတ်ပါတယ်တဲ့။ စတုန်းကတော့ ကိုယ်ခန္ဓာ ပါးလျားအောင် အစားရှောင်ရာကနေ နောက်ပိုင်းမှာ မစားချင် မသောက်ချင် ဖြစ်သွားတတ်တာမျိုးကို ဆိုလိုပါတယ်။ ကိုယ် အလေးချိန်တော့ လျော့သွားပါရဲ့။ အသက်ကို အန္တရာယ် ပြုနိုင်တာပေါ့။

ဒါပေမဲ့ ဆင်ဒရမ်း ဆိုတဲ့ လက္ခဏာစုများကို ဒါဟာ ဒါပဲလေ ဆိုပြီး ပြီးရင် ပြီးရော မထားသင့်တာနဲ့ ခပ်လွယ်လွယ် အမည်ပေး အကဲဖြတ် တာမျိုးလည်း မလုပ်သင့်တာကို သတိပြုကြရပါတယ်။ အလိုလိုက်လို့ စည်းကမ်း ပျက်နေတဲ့ ကလေးမျိုး၊ အပျင်းကြီးတဲ့ စာသင်သားမျိုး၊ အငြိမ် မနေတတ်တဲ့ ကလေးမျိုးနဲ့ ခိုကိုးရာမဲ့ပြီး စောင့်ရှောက်မှု ကင်းတဲ့ လူငယ် မျိုးကို တွေ့ရင် လွယ်လွယ်နဲ့ ဒီလက္ခဏာပဲလို့ တံဆိပ် မတပ်မိဖို့လည်း အရေးကြီးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် ‘ဆင်ဒရမ်း’ ဟာ စိတ်လက္ခဏာ၊ ရုပ်လက္ခဏာစုအထိ ဖြစ်ပြီး လူတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်ထားသွင်ပြင်ကို ပြောင်းလဲစေနိုင်တဲ့ အရာ ဖြစ်တာကို သဘောပေါက်သင့်ပါတယ်။

တက်ခနိုကရက် Technocrat

‘တက်ခနိုကရက်’ (Technocrat) များဟာ ၂၀ ရာစုနှစ်ရဲ့ နောက်ပိုင်း ဖြစ်တဲ့ ဒုတိယ ရာစုနှစ်ဝက်မှာ သီးခြားကျွမ်းကျင်သူများ အုပ်စု တစ်ခုလို တွင်ကျယ်လာတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ရဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ပေါ့။ အကုမ္ပဏီခေတ်နဲ့ ထရန်စဖွဲ့တစ်ခေတ်မှာ သူတို့ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ ကြီးမား လာခဲ့တယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒီနောက်ပိုင်း ကွန်ပျူတာ တွင်ကျယ်တဲ့ ဒီဂျစ် တယ် (Digital) ခေတ်ကျတော့ ပိုပြီးတော့ အရေးပါလာပါတယ်။ ဘာပြုလို့ လဲ ဆိုရင် ‘နည်းပညာ’ ဆိုတဲ့ ‘တက်ခနိုလိုဂျီ’ ထွန်းကားလာလို့ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီတော့ ‘တက်ခနိုကရက်’ ဟာ ‘နည်းပညာရှင်’ ပေါ့။ နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူပေါ့။ သူတို့ဟာ စက်ကရိယာ သုံးစွဲသူ ကျွမ်းကျင်သူတွေမျှ သာမကဘဲ စက်မှုခေတ်ရဲ့ စုစည်း ဆောင်ရွက်မှုကို ကျွမ်းကျင်တဲ့ အတတ် ပညာရှင်များအဖြစ် တွေ့ရပါတယ်။

‘တက်ခနိုကရက်’ တွေဟာ ဗျူရိုကရက်တွေရဲ့ နေရာ ဝင်လာတယ် လို့ တစ်နည်းပြောရမှာပါ။ ဗျူရိုကရက် ဆိုတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ လွတ်လပ်ရေး ရစက နိုင်ငံရေး သဘောနဲ့ ဒီအမည်နာမကို တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် အသုံးများခဲ့ကြတာကို မှတ်မိနေပါတယ်။ သူ့ အသံထွက် အတိုင်း ဗျူရိုကရက်လို့ သုံးစွဲကြတာရှိသလို အရာရှိကြီး၊ အရာရှိဆိုး၊ အလိုတော်ရိ စတဲ့ အသုံးအနှုန်းများနဲ့လည်း သုံးကြပါတယ်။ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် အနေနဲ့ကတော့ စာအုပ်ကြီးသမား၊ လှေနံ ဓားထစ်သမား၊

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ဥပဒေကို မျှောကြိုးလိုဆွဲပြီး သုံးတဲ့လူ၊ ရုံးဌာနဆန်တဲ့လူ ဆိုတဲ့ အရိပ်အဆင် များလည်း ပါဝင်နေပါတယ်။

ဒီ အဓိပ္ပာယ်များအရ ဗျူရိုကရက်များဟာ အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့ စနစ်ရဲ့ ကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အရေးပါခဲ့တဲ့သူများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ တိုင်းတစ်ပါး သား အုပ်ချုပ်သူများ ရေးဆွဲချမှတ် ထုတ်ပြန်ပေးတဲ့ ဥပဒေနဲ့ ညွှန်ကြားချက် များအတိုင်း အုပ်ချုပ်စီမံရတဲ့ သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်း မှု ခေတ်မှာ အဲဒီလို အရာရှိဆိုးများကို ‘နယ်ချဲ့လက်ကိုင်တုတ်’ လို့တောင် အမည်ဆိုး ပေးခဲ့ကြပါသေးတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲက တိုင်းချစ်ပြည်ချစ် မျိုးချစ်စိတ် ရှိတဲ့သူ အချို့လည်း ပါခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ကျတော့ လုပ်ပိုင် ခွင့် ရှိတဲ့အထဲက ကိုယ့်တိုင်းရင်းသား၊ ကိုယ့် လူမျိုးများကို မနစ်နာအောင်၊ ကိုယ့်အမျိုးသား အကျိုးစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးအောင် ရေလာမြောင်းပေး လုပ်ပြီး သက်ညှာမှု ပြုခဲ့တဲ့သူတွေလည်း ရှိခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ တက်ခနိုကရက်နဲ့ မတူတဲ့ ဗျူရိုကရက်ရဲ့ အနှစ်သာရ ကတော့ ဌာနစိတ်၊ ဌာနခွဲသဘောနဲ့ ကိုယ့် အပိုင်းကို ကိုယ်လုပ်ကြရတဲ့ သဘောက ရှိတာမို့ ဌာနအမြင်၊ ရာထူးတာဝန် အမြင်တွေကို ကိုင်စွဲပြီး လုပ်ကြရတာပါပဲ။ ကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးကာလမှာ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ် ရေးနဲ့ တရားစီရင်ရေး ဆိုတဲ့ နယ်ပယ်ကြီး သုံးရပ်မှာ ဒီသဘောမျိုးနဲ့ပဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရတဲ့ သဘာဝ ရှိပါတယ်။ တက်ခနိုကရက်ကျတော့ စီမံခန့်ခွဲမှု နယ်ပယ်နဲ့ တိုက်ရိုက် မဆိုင်တော့ပါဘူး။ စစ်အပြီးမှာ နည်းပညာ အရပ်ရပ် ထွန်းကားလာတော့ စီမံခန့်ခွဲရေးထက် စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး၊ စက်မှုလက်မှု ထူထောင်ရေး၊ လုပ်ငန်းသစ်များ ဖွင့်လှစ်ရေးအတွက် ကျွမ်းကျင်သူတွေရဲ့ အကြံဉာဏ် ယူကြရပါတယ်။ အချို့ နိုင်ငံတွေမှာ အမျိုးသား စီမံကိန်းဌာန ဆိုတဲ့ ဝန်ကြီးဌာနမျိုးကိုလည်း ထူထောင် ဖွဲ့စည်း လာကြပါတယ်။ တိုင်းပြည်နဲ့ ဒေသကြီးများနဲ့ ချိပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် စက်မှုလုပ်ငန်း များ ထူထောင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအခါမှာ တက္ကသိုလ် အဆင့်၊ ဘွဲ့လွန်အဆင့်တွေ အထိ အောင်မြင် ပြီးတော့ စက်မှုနဲ့ နည်းပညာများ ဆိုင်ရာမှာ ကျွမ်းကျင်တဲ့ လူတွေရဲ့

အကြံဉာဏ်ကို လိုအပ်လာပါတယ်။ ကိုယ့်တိုင်းကိုယ့်ပြည်မှာ ကျွမ်းကျင်သူတွေ မရှိသေးတော့ အရှိန်ရပြီးတဲ့ သူများ နိုင်ငံက လူတွေကိုလည်း အကြီးကြီး ပေးပြီး ဖိတ်ကြား ခေါ်ယူကြရပါတယ်။ သူတို့ဟာ ‘တက်ခနီကရက်’ တွေပါပဲ။ အရည်အချင်း ပြည့်တဲ့သူရော၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းပြည် နိုင်ငံရဲ့ ရေမြေ သဘာဝနဲ့ မကျွမ်းနီးတဲ့ သူတွေရော၊ သူတို့ တိုင်းပြည်က အတွေ့အကြုံကို ကိုယ်ဆီမှာ ပုံတူ အသုံးပြုချင်တဲ့ သူတွေရော ပါလာကြပါတယ်။ စစ်ပြီးခေတ်မှာ သူတို့ကို ပါရဂူတွေ၊ ကျွမ်းကျင်သူတွေ (Experts) ဆိုပြီး ခေါ်ကြပါတယ်။

စစ်ပြီးခေတ် အနှစ် ၂၀ လောက်က နိုင်ငံရပ်ခြား တက်ခနီကရက်တွေ ‘ရတနာပုံဆိုင်’ တဲ့ ခေတ်လို့တောင် ဆိုရမယ် ထင်ပါတယ်။ အချို့က လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းတွေ ဖွဲ့ပြီး တိုင်းပြည်နိုင်ငံအလိုက် လာရောက်ပြီး စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး ရှေ့ပြေး အစီရင်ခံချက်တွေ ရေးကြပြီး သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းပြည်နိုင်ငံရဲ့ သဘာဝ သယံဇာတ၊ ဓနအင်အားနဲ့ လူမှုအခြေအနေများကို အိတ်သွန် ဖာမှောက် ရယူသွားကြတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေလည်း ရှိခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီ တက်ခနီကရက်တွေ နေရာမှာ ပြည်တွင်းက တက်ခနီကရက်တွေကို ပညာသင်အဖြစ် စေလွှတ်ပြီး လေ့ကျင့် မွေးထုတ်နိုင်တဲ့ အချိန်ကိုလည်း ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ အတွေ့အကြုံ ခါးသီးဖူးတဲ့ တိုင်းပြည်တွေမှာလည်း ပြည်ပ ကျွမ်းကျင်သူဆိုရင် လက်တွေ့ လက်ငင်း အကြံဉာဏ်နည်းလမ်း ပေးနိုင်တဲ့သူတွေကိုသာ ရွေးချယ် လက်ခံလာကြဖို့ အလိမ္မာတိုးလာပါတော့တယ်။

ဒါတွေက ယေဘုယျ အခြေအနေ ဖြစ်ပါတယ်။ တက်ခနီကရက်တွေရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ လုပ်ရပ်ကတော့ လိုအပ်မြဲ လိုအပ်နေပါတယ်။ ၁၉ ရာစု နှစ်လောက်တုန်းက အင်္ဂလန်က အောက်စဖို့ဒ်တို့၊ ကိန်းဘရစ်ချ်တို့က အောင်တဲ့ လူတွေ၊ အီတန်တို့၊ ဟဲရိုးတို့လို စာသင်ကျောင်းက အောင်တဲ့ သူတွေ နေရာမှာ အမေရိကန်က ဟားဗတ်တို့၊ စတင်းဖို့ဒ်တို့၊ ပရင့်စတန်တို့လို တက္ကသိုလ်များက အောင်တဲ့သူတွေနဲ့ ဥရောပ၊ အရှေ့ဥရောပ ခေတ်မီ

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

တက္ကသိုလ်များက အောင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက တွင်ကျယ်ပြီး အစားဝင်လာခဲ့ ပါတယ်။

၂၀ ရာစု အစမှာ သမိုင်းတို့၊ ပထဝီတို့ကို အလေ့အလာ များခဲ့သလို ဒီဘက်ပိုင်းကျတော့ ရှုပဗေဒ၊ ဓာတုပဗေဒ၊ ဇီဝဗေဒတို့ ဘက်ကို အာရုံ ရောက်လာကြပါတယ်။ လူ့ကိစ္စ အားလုံးမှာ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာတွေ အင် တိုက် အားတိုက် ဝင်လာတော့ နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူ တက်ခန့်ကရက် တို့ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ ကျယ်ပြန့်သည်ထက် ကျယ်ပြန့် လာနေပါတယ်။ ခေတ်မီ အတတ် ပညာရှင် ဖြစ်ဖို့ အတွက် ပညာရပ် အသီးသီး၊ လုပ်ငန်းခွင် အသီးသီးမှာ လိုအပ်လာတော့ လူငယ်များကို ကျောင်းပညာ လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးတဲ့ နေရာမှာတောင် သိပ္ပံနည်းပညာတွေ ရှေ့တန်း ရောက်လာ ကြပါတယ်။ ဒီအခါမှာ တက်လာတဲ့ မျိုးဆက်များဟာ အနုပညာ ယဉ် ကျေးမှု ပိုင်းမှာ အားနည်း လာကြလို့ ပြုပြင် တည့်မတ်ဖို့ ကြိုးစားရတဲ့ အခြေအနေများတောင် ကြုံရတဲ့ နိုင်ငံများ ရှိနေပါတယ်။

၂၁ ရာစုကို ဝင်တဲ့ အခါမှာ ဗျူရိုကရက်တို့ရဲ့ မူလတာဝန်ကို မကြန့် မကြာ မရွံ့မစောင်းအောင် လုပ်ကိုင်ဖို့ တက်ခန့်ကရက်တို့ရဲ့ နည်း ပညာ စီမံချက်တွေချည်း လူမှု အတွေးအခေါ် လုပ်ရပ်တွေမှာသာ မကျက် စား သင့်ဘဲ ဘက်စုံ မျှတတဲ့ လူသားများ မွေးထုတ်ရေးဟာ အရေးကြီးမယ် လို့ ထင်ပါတယ်။

တက်စတိုစတာရုန်း Testosterone

‘တက်စတိုစတာရုန်း’ သည် ကိုယ်တွင်း၌ ရှိသော ကျားသဘာဝကို ထင်ရှား ပေါ်လွင်စေသော ဓာတ်ဖြစ်သည်။ ခိုက်ရန် ဖြစ်ခြင်းနှင့် စစ်မက် ခင်းခြင်း သည် ဟော်မုန်းဓာတ်ကို အကြောင်းခံသည်။ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ စူးစမ်း ရှာကြည့်ခြင်း၊ အလိုက်သင့် ငိုက်မျှခြင်း၊ ကားအမြန်မောင်းခြင်း၊ စိတ်လွတ် ကိုယ်လွတ် ပြုခြင်း၊ အော်ဟစ်ခြင်း စသည်တို့မှာ တက်စတိုစတာရုန်း၏ သတ္တိ ထင်ရှားမှုများ ဖြစ်သည်။

အမေရိကန် နိုင်ငံတွင် လေးသန်းမျှသော ယောက်ျားတို့သည် ကိုယ်တွင်း၌အဆိုပါ ဖိုဟော်မုန်းဓာတ် မလုံလောက်သဖြင့် ပြုပြင် ထုတ်လုပ် ထားသော ဟော်မုန်းများကို တစ်ပတ်တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် သုံးပတ်လျှင် တစ်ကြိမ် အထိ ထိုးနှံကြရသည်။ ဤသို့ ထိုးရသော်လည်း ခန္ဓာကိုယ် သဘာဝတွင်းမှ မိနစ်တိုင်း ထုတ်လွှတ်ပေးနေသော သဘာဝ ဟော်မုန်းနှင့် မခြား မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဆေးထိုးပြီးနောက် ပထမ ရက်ပိုင်းများ အတွင်း စိတ်တက်ကြွ ဖျတ်လတ်၍ နောက်ပိုင်းရက်များ၌ ပင်ပန်းကာ စိတ်ကျ တတ်သော သဘော ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ပလာစတာကဲ့သို့ ကပ္ပာယ်အိတ်၌ ကပ်ထားရသော Testosterone Patch မှာ အထိရောက် ဆုံး ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ မတော်ရာတွင် ဆေးပလာစတာ တစ်မျိုး ကပ်ထားရသောကြောင့် ကသိကအောင့် အနည်း ငယ် ရှိနိုင်လေသည်။

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

ခရစ်နှစ် ၂၀၀၀ ကုန်ခါနီးတွင် ထို့ထက် အဆင်ပြေသော အင်ဒရိုဂျဲလ် (AndroGel) ခေါ် လိမ်းဆေး ပေါ်လာလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းမှာ ဂျယ်လီ အသွင် ဖြစ်မည်။ သူတို့ နိုင်ငံတွင် ဆရာဝန် ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ဝယ်၍ သုံးရမည်ဟု ဆိုသည်။

တက်စတိုစတာရုန်းသည် အမျိုးသားတို့၌ အသက် ၃၀ နောက်ပိုင်းမှ စ၍ တဖြည်းဖြည်း လျော့ပါးသွားလေ့ ရှိသည်။ ထိုဟော်မုန်းသည် လူတွင် ကြွက်သား ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လိင်စိတ် နိုးကြားမှုတို့ကို အားပေးသောအရာ ဖြစ်သည်။ လွန်ကဲလျှင် အသည်းကို ဒုက္ခပေးနိုင်ပြီး ဆီးကျိတ်ကင်ဆာကိုလည်း ဖြစ်စေတတ်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် သတိထားအပ်ပေသည်။ သို့သော် ခေတ်သစ် ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့စရိုက်တို့၌ ကိုယ်ဟန်တောင့်တင်းရေးနှင့် ယောက်ျား ပီသစွာ စွမ်းဆောင်နိုင်ရေးတို့ကို လိုအပ်ကြသဖြင့် ဤဟော်မုန်းသည် လူတိုင်း စိတ်ဝင်စားမည့် အရာ ဖြစ်နေပေသည်။

သင့်တက်

Think Tank

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းမှာ ‘သင့်တက်’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို သုံးလာကြပါတယ်။ အသံထွက်ကတော့ ‘သင့်ကတင့်ခံ’ လို့ ထွက်ရင် ပိုပြီး နီးစပ်ပါလိမ့်မယ် ထင်တယ်။ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ရရင် ‘လုံခြုံတဲ့အတွေးအခေါ်ကလေး’ လို့ ဆိုရမယ် ထင်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်နဲ့ ပြောရရင် ဝိုင်းပြီး တွေးကြတဲ့ နေရာကလေးပေါ့။ အစုအဖွဲ့ ကလေးပေါ့။ လုံခြုံတဲ့ သဘောလည်း မပါမဖြစ် ပါပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် ကောက်ယူ စုံစမ်းထားတဲ့ ကိန်းကဏန်းတွေနဲ့ မျက်မှောက်အရေး၊ အနာဂတ်အရေးကို ပုံဖော် တွက်ချက်ရတဲ့ လုပ်ငန်းဖြစ်တဲ့ အတွက်ပါပဲ။

နောက်တစ်နည်းပြောရရင် ‘သင့်တက်’ ဟာ ‘ဉာဏ်ကြီးရှင်များ အဖွဲ့’ ဖြစ်ပါတယ်။ ခုခေတ်မှာ ဉာဏ်ကြီးရှင်ဆိုတာဟာ ထိုးထွင်းဉာဏ် ရှိရုံ၊ မှတ်ဉာဏ် ကောင်းရုံနဲ့ မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။ ဘာသာရပ်ကိုလည်း နိုင်နင်းမှ ဒီဘာသာရပ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လက်ရှိ အခြေအနေနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ဆက်စပ်မှု ကိစ္စတွေကိုလည်း ချိတ်ဆက်ပြီး သိထားမှ ကျွမ်းကျင်မှု အရာ မြောက်ပါတယ်။

ပြီးတော့ ခုခေတ်မှာ လူမှုစီးပွား၊ နိုင်ငံတကာ အရေးတွေကို လေ့လာ ရင် မျက်နှာစာ တစ်ခုတည်းကို ကြည့်တတ်ရုံနဲ့လည်း မဖြစ်တော့ပါဘူး။ ပတ်သက် ဆက်နွှယ်နေတဲ့ အကြောင်းတွေ အပြင် အဲဒီ အကြောင်းတွေရဲ့ ပင်ရင်း အခြေအနေကိုပါ သိထားရပါတယ်။ ပြီးတော့ တိုးတက်မှု၊ ဆုတ်

ယုတ်မှု ကိန်းဂဏန်း အခြေအနေတွေ အပြောင်းအလဲဟာလည်း မြန်လွန်းတဲ့ ခေတ်မှာ အချက်အလက်တွေ၊ စာရင်းအင်းတွေသာ မကဘူး၊ သဘောတွေ၊ ရပ်တည်မှုတွေကိုပါ စောင့်ကြည့်လေ့လာ အကဲခတ်ရတာဟာ ဘာသာရပ် တစ်ခုကို ကျွမ်းကျင် လိမ္မာဖို့အတွက် လိုအပ်ချက် ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒီအခါမှာ လူထု ဆက်သွက်ရေးစနစ်တွေ ထူထပ်တဲ့ ခေတ် ဖြစ်လို့ ကိစ္စတစ်ခု အပေါ်မှာ သတင်းရေး၊ ထင်မြင်ချက်ပေးကြတဲ့ ဟောပြောချက်၊ ရေးသားချက် အသံလွှင့်ချက်တွေကိုလည်း ထည့်မတွက်လို့ မရပါဘူး။ မီဒီယာ လုပ်ငန်းတွေပေါ့။ မီဒီယာ မျိုးစုံတို့မှာ သိက္ခာတည်ကြည်တဲ့ သူများ ရှိသလို လိုရင်တစ်မျိုး မလိုရင်တစ်မျိုး ‘ဘေးတီး’ တတ်တဲ့ စနစ်တွေလည်း အမျိုးမျိုး ရှိနေပါတယ်။ ပိုင်းခြားလေ့လာ စစ်ထုတ်တတ်ရမယ်ပေါ့။

ဒီတော့ ဉာဏ်ကြီးရှင် အဖွဲ့များ ဖြစ်တဲ့ ‘သင့်တက်’ မှာ ထိပ်ပိုင်းက ပညာရှင်တွေ လိုသလို အောက်ပိုင်းက သုတေသီတွေလည်း လိုပါတယ်။ တက်ခနီရှင် (Technician) လို့ ခေါ်တဲ့ နည်းနာကျွမ်းကျင်သူတွေလည်း လိုပြန်ပါတယ်။ ပြီးတော့ တွက်ရေး ချက်ရေးတွေဟာ လက်နဲ့ ချွတ်ကုန်ရင် နှစ်နဲ့ ချီပြီး ကြာမယ့် ကိစ္စကို ကွန်ပျူတာနဲ့ တွက်မှ ဖြစ်မယ့်အတွက် ကွန်ပျူတာစက်တွေဟာ ‘သင့်တက်’ ကိစ္စမှာ ပညာရှင်တွေလိုပဲ အရေးကြီး တဲ့ အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်နေပါတယ်။ ဒီတော့ ‘သင့်တက်’ လုပ်ငန်းကို လုပ်ငန်းဌာန အဖွဲ့အစည်းကြီးမျိုး၊ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ဌာနကြီးမျိုး၊ တက္ကသိုလ် အဖွဲ့အစည်းမျိုးနဲ့ အစိုးရဌာနကြီး တစ်ခုလို အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုက လုပ်မှ အောင်မြင် သပ်ရပ်နိုင်ပါတယ်။

ဒီလို မဟုတ်ဘဲနဲ့ အသေးစား သဘောဖြစ်တဲ့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် လက်လှမ်းမီသလို အချက်အလက်စုဆောင်းပြီး ဘာသာရပ် တစ်ခု နှစ်ခုကို ပါ ဝါသနာ အလျှောက်ဖြစ်ဖြစ်၊ လုပ်ငန်းသဘောဖြစ်ဖြစ် စုဆောင်း လေ့လာ တဲ့ ကိစ္စမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ သိပ်တော့ မကျယ်ပြန့်ဘူးပေါ့။ စာရေး ဆရာတွေထဲက ကျမ်းပြုမယ့် သူတွေ၊ စာရေးမယ့် သူတွေ၊ ဘာသာရပ် တစ်ခုကို ဝါသနာပါတဲ့ သူတွေ ဒီအတိုင်းပဲ လုပ်ကြလေ့ရှိပါတယ်။ အချို့က အချိန် ပေးနိုင်ရင် အရွယ် သုံးလက်မနဲ့ ငါးလက်မ၊ ငါးလက်မ နဲ့ ရှစ်

လက်မ အရွယ်ရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာသုံး စံအတိုင်းဝင်တဲ့ ကတ်ပြားကလေးတွေ နဲ့ မှတ်ကြပါတယ်။ ဒါကတော့ ကိုယ်ပိုင်သုံး ကွန်ပျူတာ မပေါ်ခင်က သုံးကြတဲ့ နည်း၊ သုံးစရာ ကွန်ပျူတာ မရှိတဲ့၊ မလိုအပ်တဲ့ သူတွေ သုံးကြတဲ့ နည်းလို့ ပြောရမယ် ထင်ပါတယ်။ ဒီလို ဘောင်ကျဉ်းကျဉ်း လုပ်နိုင်တဲ့ အကျိုးကလည်း မကျယ်ပြန့်ပါဘူး။ တစ်ကိုယ်ရေ ကိစ္စ၊ တစ်သင်းတစ်ဖွဲ့ လောက်ပဲရှိပါတယ်။

‘သင့်တက်’ မှာတော့ ရရှိမယ့် အကျိုးဟာ ဒီလို မဟုတ်ပါဘူး။ နိုင်ငံနဲ့ ချီးမြှင့် စီးပွားရေး စီမံကိန်းတွေ ချဖို့၊ လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး ကိစ္စတွေကို ကျင့်သုံးဖို့ ဆိုတာတွေ ပါတဲ့အပြင် မူဝါဒ အပြောင်းအလဲတွေ အထိ ဩဇာ သက်ရောက်နိုင်တဲ့ အဆုံးအဖြတ်မျိုးကို ပြုလုပ်ဖို့ အထိ အသုံးဝင်ပါတယ်။

‘သင့်တက်’ မှာ အရေးကြီးတာက အဖြေမှန်ရဖို့၊ အတွေးမှန်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီ အကျိုးကို ပေါ်ထွက်စေဖို့ အချက်အလက် စုဆောင်း ထည့်သွင်းရမှာ မှန်ကန်ဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။ ရတဲ့ အဖြေကိုတော့ လက်ငင်းကိစ္စအတွက်သုံးသုံး၊ အနာဂတ်အတွက်သုံးသုံး ကိုယ့်လိုအပ်ချက်အတိုင်းပါပဲ။ ခုအချိန်မှာဆိုရင် ၂၁ ရာစုနှစ်ရဲ့ လူ့ ကိစ္စ အားလုံးကို ‘သင့်တက်’ သမားတို့က တွက်ချက်နေကြပါပြီ။ အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ကြရတာလည်း ပါတယ်ပေါ့။

‘သင့်တက်’ မှာ အချက်အလက် ထည့်သုံးဖို့ အထောက်အထား စုံစုံလင်လင် မရတဲ့ အခါ မျက်မှန်းရမ်းဆပြီး ရှိတဲ့ အထောက်အထားနဲ့ အင်္ဂုဇာ တွက်သလိုလည်း တွက်ရပါတယ်။ ဒါကတော့ ပရိုဂျက်ရှင်း (Projection) ဆိုတဲ့ ကိစ္စလို ခပ်ဆင်ဆင် ဖြစ်မယ်လို့ နှိုင်းကြည့်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ‘သင့်တက်’ ရဲ့ လုပ်ငန်းဟာ အထင်အမြင် ကြီးစရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ တွက်ပြီး မကျော်လွှားနိုင်သေးတဲ့ ပြဿနာလည်း အများကြီး ရှိတာတော့ အမှန်ပါ။

‘သင့်တက်’ ဟာ ကိုယ့်တိုင်းကိုယ်ပြည် ကိစ္စမှာရော၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးကိစ္စမှာရော နည်းဗျူဟာ၊ မဟာဗျူဟာတွေ ချမှတ် ဆောင်ရွက်

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

၁၇၃

ဖို့. လုပ်ကိုင်ကြရတာ ဖြစ်တဲ့ အတွက် ‘သင့်တက်’ ဆိုတဲ့ နာမည်ဟာ နောက်တစ်မျိုး ပြောင်းလဲလာတယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ အဲဒါကတော့ မဟာဗျူဟာ လေ့လာရေး (Strategic Studies) ပေါ့။ မဟာဗျူဟာ လေ့လာရေး လုပ်ငန်းရဲ့ အောက်မှာလည်း လိုအပ်ရင် အရန်သင့် သုံးဖို့ ဘာသာရပ်တွေ စုံလှပါတယ်။ ဒါဟာ လုပ်ငန်းရဲ့ သဘာဝ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလုပ်ငန်းရဲ့ သဘာဝကို လူတစ်ဦးချင်း၊ တစ်အိမ်ထောင်ချင်းတို့ရဲ့ ကိစ္စမှာ တူပပြီးပီး စနစ်တကျ မမေ့မလျော့ သုံးစွဲနိုင်ရင် ဘဝအောင်မြင်ရေးမှာ အထောက်အပံ့ဖြစ်မှာ သေချာတယ်လို့ တွေးမိပါတယ်။

တုံး ဒေါင်း Tone Down

‘တုံး ဒေါင်း လုပ်မှပေါ့’ လို့ အင်္ဂလိပ်စကားနဲ့ အကြံပေးသူ ရှိပါတယ်။ ‘တုံးဒေါင်း’ ကို ‘လေသံပျော့’ လို့ ခေါ်မလား၊ ‘ခံသာအောင် ဆိုခြင်း’ လို့ပြောမလား။ သဘောကတော့ တင်းမာပြင်းထန်စွာ မပြုလုပ်၊ မပြောဆို၊ မရေးသားတာကို ပြောချင်တာပါ။ ပြောသင့် ဆိုသင့်တာထက် လျော့ပြီး ပြောတယ် ဆိုတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ အသုံးများပါတယ်။

တုံး (Tone) ဆိုတာကတော့ အသံ အနိမ့်အမြင့်နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး တေးဂီတမှာ သုံးကြတယ်လို့ သဘောပေါက်မိပါတယ်။ ပန်းချီမှာတော့ ဒီအသုံးအနှုန်းဟာ ဆေးရောင် အပြင်း အပျော့၊ အလင်း အမှိန်တို့နဲ့ ယှဉ်တယ်လို့ နားလည်မိပါတယ်။

လူမှုရေးတို့၊ ဆက်သွယ်ရေးတို့မှာ ‘တုံးဒေါင်း’ ဟာ နှစ်သက်စရာ အဆင်ချောစေတဲ့ ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဟုတ်တိုင်း မဆိုဘူး၊ ထင်တိုင်း မပြောဘူး ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေဟာ လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ ခံသာအောင် ပြုခြင်းပါပဲ။ တစ်ဖက်သား ဆိုတဲ့ အခြားသူ တစ်ဦးဦး အတွက်ပေါ့။ ကြားရနာရသူ အတွက်ဆိုလည်း ဟုတ်နိုင်ပါတယ်။ စာနာတတ်တဲ့ သဘာဝ ဆိုလည်း ဟုတ်နိုင်ပါတယ်။

‘တုံးဒေါင်း’ ဟာ နေ့စဉ် ကိစ္စတွေက အစ နိုင်ငံတကာရေးရာတွေ အထိ ပြောဆိုချက်၊ ထုတ်ပြန်ချက်တွေမှာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ လောက် အရေးပါတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ ဒီနည်းဟာ သံတမန်နည်းလို့ ဆိုရပါ

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

လိမ့်မယ်။ သံတမန်တို့ရဲ့ အင်္ဂါရပ်ထဲမှာ စကားဆိုမှု၊ ဆက်သွယ်မှုတို့မှာ ညက်ညောဖို့၊ လိုရင်းပေါက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ သံတမန်ကိစ္စဟာ မိမိ တိုင်းပြည်နိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုရတဲ့အတွက် နိုင်ငံ့မျက်နှာကို ထောက်ရတာ တွေလည်း ရှိပါတယ်။ အပြောအဆို အရေးအသားနဲ့ စပ်ဆိုင်တယ် ဆိုတော့ စကားလုံး ဝေါဟာရများကိစ္စလည်း ပါလာရတာ သတိပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းကို အဆင်ပြေအောင် ရွေးချယ်သုံးစွဲဖို့ လိုလာပါတယ်။ ဒီလိုဆိုပြန်တော့ ဝေါဟာရကြွယ်ခြင်း၊ စကားတတ်ပွန် လိမ္မာခြင်းတို့နဲ့ သွားပြီးဆိုင်နေပြန်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ အတွေ့အကြုံပေါ် မူတည်သလို အလေ့အလာပေါ်မှာလည်း မူတည်ပါတယ်။ ဒါတင် မကသေး ဘူး၊ ကာလ ဒေသ ပေါ်မှာပါ မူတည်ပါတယ်။

ဘာသာစကား ဝေါဟာရတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ စကား ပရိယာယ် အဘိဓာန် ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာမှာ သီဆောရပ်စ် (Thesaurus) လို့ သုံးပါတယ်။ ဒီ အဘိဓာန်မျိုးမှာ အဓိက ခေါင်းတည် ပုဒ်တွေ ခွဲခြားပြီး စုဆောင်း ဖော်ပြပါတယ်။ ဝမ်းသာတဲ့ ကိစ္စကို ဝမ်းမြောက် တယ်၊ ကြည်သာတယ်၊ ပီတိဖြစ်တယ်၊ စိတ်နှလုံး ချမ်းမြေ့တယ်၊ စိတ် ချမ်းသာတယ်၊ ဝမ်းသာအယ်လဲဖြစ်တယ် ဆိုတာမျိုးတွေနဲ့ စကားအရိပ် အဆင် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားပြီး ရှိတာကို ဖော်ပြပါတယ်။ တစ်ခါတလေ တွင်ကျယ် စွဲမြဲစပြုတဲ့ ဗန်းစကားတွေတောင် ပါလာပါတယ်။ ဒီသဘောနဲ့ ဆန်ကျင်ဘက် ဖြစ်တဲ့ အင်တိုးနင်း (Antonym) တွေကိုလည်း ခုပြောတဲ့ စာအုပ်မှာ မူကွဲတွေ ရှိသလောက် ဖော်ပြလေ့ ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ လျင်မြန် တယ်ဆိုရင် သွက်တယ်၊ လက်မြန်တယ်၊ လျင်တယ်၊ အရှိန်ကောင်းတယ်၊ မဆိုင်းခဏ ဖြစ်တယ်၊ ချက်ချင်းလက်ငင်း စသည်ဖြင့် ဖော်ပြပေးထားလို့ များများ မတွေ့ဘဲနဲ့ အကွက် ဆိုက် သလို ရွေးချယ်ပြီး သုံးနိုင် ပါတယ် ။ ဒါက တရားဝင် ရေးသားရင် ပြောတာပါ။ လွတ်ခနဲ ပြောရတဲ့ ကိစ္စတွေ မှာတော့ စဉ်းစားရွေးချယ်ဖို့ အချိန် မရတဲ့ အတွက် အသုံးအနှုန်းမှားနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်လည်း ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ‘တုံးဒေါင်း’ မဖြစ်တဲ့အခါ မဖြစ်တော့ ဘူးပေါ့။

ပြည်သူ့ရေးရာလို့ ခေါ်တဲ့ အများပြည်သူနဲ့ တရားဝင် ဆက်ဆံရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာဆိုရင် အသုံးအနှုန်းက ပိုအရေးကြီးလို့ သတိချပ်စရာတွေ ရှိပါတယ်။

ဒီအခါမှာ ‘တုံးဒေါင်း’ တင် မဟုတ်ဘဲ အံဝင်မှု၊ ဆီလျော်မှု၊ လျှောက်ပတ်မှုတွေကိုလည်း စဉ်းစားဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ သာဓက ပြရရင် မကြာသေးခင်က ဂျပန်နိုင်ငံမှာ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက မဲဆွယ် တရားဟောတဲ့ အထဲမှာ သူတို့ နိုင်ငံကို စစ်အတွင်းက သုံးစွဲတဲ့ ဝေါဟာရ စကားလုံးနဲ့ သုံးပြီး ပြောလိုက်လို့ ဝေဖန်သူတွေ ရှိလာတဲ့အတွက် မှားယွင်း ကြောင်း တောင်းပန်ရတာကို ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ သူက သူတို့ နိုင်ငံမှာ နေနတ်နွယ်က ဆင်းသက်တဲ့ ဘုရင်အုပ်စိုးတဲ့ နိုင်ငံလို့ သွယ်ဝိုက် အနက် ဆောင်တဲ့ စကား တစ်လုံးကို သုံးမိတာပါ။ ကာယကံရှင်က သူ ဒီလို ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘူးလို့ လူသိရှင်ကြား ပြန်ပြီး ရှင်းလင်းပါတယ်။

ပြီးတော့ မကြာသေးခင်ကပဲ နိုင်ငံကြီး တစ်ခုက ကမ္ဘာပတ်လည် ခုံးယုံကာကွယ်ရေးစနစ်ကို တည်ဆောက်ဖို့ စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်နေရာမှာ ဝေဖန်သူတွေရှိတော့ သူတို့ဟာ သူတို့ကို ရုတ်တရက် ရန်ပြုနိုင်တဲ့ တချို့ နိုင်ငံတွေရဲ့ အန္တရာယ်တွေကို ကာကွယ်ဖို့လို့ အကြောင်းပြပြီး လူသိရှင်ကြား ပြောဆိုပါတယ်။ ‘လူဆိုးနိုင်ငံ’လို့ ဆိုချင်တဲ့ စကားမှာ Rogue လို့ ရဲရဲ မဆိုဘဲ ‘ကြောင့်ကြစရာ ဖြစ်တဲ့တိုင်းပြည်’ (Concerned Country) လို့ သုံးနှုန်းတာကို ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ ပြီးတော့ ၁၉၇၂ ခုနှစ်လောက်က အင်အားကြီး နိုင်ငံတွေ ချုပ်ဆိုခဲ့တဲ့ စာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်ရာကျတော့ စာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်တယ်၊ ရုပ်သိမ်းတယ်၊ ပြင်ဆင်တယ် ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ် ဝေါဟာရတွေကို ဘယ်လို သုံးသင့်တယ် ဆိုပြီး စာနယ်ဇင်း တချို့က ဆွေးနွေး ရေးသားခဲ့ကြပါသေးတယ်။

‘တုံးဒေါင်း’ ကိစ္စလည်း ပါနေတယ်ပေါ့။ နားဝင်ဖို့၊ တစ်ချိန်တည်း မှာပဲ ဆိုလိုချက်ကို မိဖို့ပါ။ ကျွန်တော်တို့တော့ ‘တုံးဒေါင်း’ လုပ်ခြင်းရဲ့ အမြော်အမြင် ရှိတာကို သဘောကျမိပါတယ်။

ထရန်စလိတ် Translate

စာပေ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းကို ‘ထရန်စလိတ်’ လုပ်တယ်လို့ ယေဘုယျအားဖြင့် သုံးနှုန်းကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သတိထားမိတဲ့ အခြား အသုံးအနှုန်း တစ်ခုကတော့ စိတ်ကူးကို လက်တွေ့ အဖြစ်ပြောင်းလဲ အကောင်အထည် ဖော်တာကိုလည်း ဒီဝေါဟာရနဲ့ပဲ သုံးကြပါတယ်။

စာအုပ် ထုတ်ဝေရေးမှာ တွင်ကျယ်နေတဲ့ လုပ်ငန်းတစ်ခုကတော့ ဘာသာပြန်လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဘာသာပြန်မှုဖြင့် နိုင်ငံပြုကြကုန်အံ့’ ရယ်လို့ စာရေးဆရာကြီး သခင်ဘသောင်းတို့ခေတ်က တို့ဗမာ အစည်းအရုံး ရဲ့ ကြွေးကြော်သံတစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့်ပဲ ပိဋကတ်ကျမ်းစာ မြန်မာပြန်များ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ သိပ္ပံနဲ့ စက်မှု နည်းပညာ စာပေများဟာ မြန်မာစာပေမှာ ကြွယ်ဝခဲ့ရပါတယ်။ တိုးပွား ကြွယ်ဝရုံတင် မကပါဘူး။ တချို့ ဘာသာခြား ဝေါဟာရများကို ကိုယ့် အမျိုးသား ဝေါဟာရမှာ မွေးစားပြီး သုံးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဟိုတယ်၊ မော်တော် ကား၊ ဒိုင်နမို၊ ဘော်ဒါ၊ ဗီဒီယို၊ ဘောပွိုင့်၊ အော့ဖ်ဆက် စသည်တို့ကနေ ကွန်ပျူတာ အထိ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာဘာသာ စကားမှာ မွေးစားဖို့ အဆင်မသင့်တဲ့ ဝေါဟာရများ ကို အသစ်တီထွင် မြန်မာမှု ပြုခဲ့ကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဟယ်လီ ကော့ပတာကို ရဟတ်ယာဉ်၊ ချယ်ယာမင်ကို သဘာပတိ၊ ဆမ်းမစ်ကို ထိပ်သီး ဆွေးနွေးပွဲ၊ ကိုးလ် ဝေါကို စစ်အေးတိုက်ပွဲ၊ အိုက်စကရင်ကို ရေခဲ

မုန့်၊ အင်တီဘိုင်အိုးတစ်ကို ပဋိဇီဝ၊ တယ်လီဗေးရှင်းကို ရုပ်မြင်သံကြား အစရှိသဖြင့်ပါပဲ။

ခုလို ဘာသာပြန် ဝေါဟာရ စကားလုံးနဲ့ မွေးစား ဝေါဟာရတွေကို တွေ့နိုင်တာကတော့ ဆုပ်ဆုပ်ခဲခဲအားဖြင့် စာပေဗိမာန်က ၁၉၆၃ ခုနှစ်မှာ ထုတ်တဲ့ ‘ဝေါဟာရဘဏ်’ စာအုပ် နှစ်တွဲနဲ့ တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်ဌာနက ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်မှာ ထုတ်တဲ့ ‘ပညာရပ် ဝေါဟာရများ’ စာအုပ်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်တွေထဲမှာ အင်္ဂလိပ် ဝေါဟာရကို မြန်မာမှုပြုကြပေမဲ့ ဝေါဟာရ စာအုပ်ကြီး နှစ်မျိုးလုံးမှာပဲ အာရပ်၊ တရုတ်၊ တိဗက်၊ ဂျပန် စတဲ့ ဘာသာစကားများက ဝေါဟာရများနဲ့ အတူ တိမ်ကောသွားပြီ ဖြစ်တဲ့ လက်တင်၊ သက္ကတနဲ့ သမုဒ္ဒရာ ကျွန်းစုများက ကျွန်းသားများရဲ့ ဝေါဟာရ တွေအထိ သုံးနှုန်း တွင်ကျယ်သမျှ ပါဝင်ပါတယ်။

မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်ဝေတဲ့ အဘိဓာန်များမှာလည်း ဒီလို စကား ရင်းမြစ်တွေကို လိုအပ်သလို ဖော်ပြပေးထားပါတယ်။ အခုခေတ်မှာတော့ သမ္မာကျမ်းစာထဲမှာ ဘာသာစကား အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ပုံကို ရည်ညွှန်းတဲ့ ဘေဘယ် မျှော်စင်ကြီး (Tower of Babel) လို့ ခေါ်တဲ့ သဘောနဲ့ ပိုပြီး နီးစပ်တယ်လို့ တောင် ဆိုရာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာမှာ လူရော၊ အတွေးအခေါ်ရော၊ အသုံးအနှုန်းရော၊ အဆင်အပြင်ရော သမိုင်း တစ်လျှောက် အကူးအလူး အယှက်အနွယ် များလာလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

စာပေကျမ်းဂန် ဘာသာပြန်မှု လုပ်ငန်းထဲမှာတော့ ‘ဝေါဟာရ ကြွယ်လေ အကျိုးများလေ’ ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်လိုပဲ ကိုယ့်ဘာသာစကားကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရမယ်ဆိုတဲ့ ဆရာသမားများ လိုအပ်ချက်အတွက် အထောက်အကူ ပြုပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ‘အရမ်း ဘာသာ မပြန်နဲ့’ လို့ ဆရာကြီးတစ်ဦးက အကြံပေး လမ်းညွှန်ဖူးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရမ်း ဘာသာပြန်မိလို့ သုတစာပေမှရော၊ ရသစာပေမှာပါ အလွဲအမှား အတိမ်း အချော်တွေ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ သာဓကတွေကို ရေးလို့ မကုန်ပါဘူး။

‘ဘာသာပြန်ခြင်းဟာ စိတ်ချင်း ပေါင်းကူးမှု ဖြစ်တယ်’ (Translation is Intertraffic of Mind) လို့ အနောက်တိုင်း ဆရာတစ်ဦးက

ဆိုပါတယ်။ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ၊ အတွေးအခေါ်များရဲ့ အစုန်အဆန် စီးဆင်းခြင်းပေါ့။ ဒါပေမဲ့ သူ့ဘာသာကို ကိုယ့်ဘာသာနဲ့ ပြုစု ဖောက်သည် ချရခြင်း ကိစ္စမှာ မှန်ကန်ပြီ ပြည့်စုံပြီးရယ်လို့ မရှိနိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ပါဠိစာပေကဖြစ်ဖြစ်၊ အင်္ဂလိပ်စာပေ၊ ပြင်သစ်စာပေတို့ကဖြစ်ဖြစ် ဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားကြတဲ့ မူကွဲတွေ ရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပြင်သစ် ကဗျာဆရာ ကြီး တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဗယ်လာရီရဲ့ ပြောစကားမှာ “မည်သည့် ဘာသာပြန် လက်ရာမှ ပြီးပြည့်စုံခြင်း မရှိ၊ စွန့်လွှတ်ရခြင်းသာ ရှိချေသည်” လို့ ညည်း တွားသံနဲ့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။

ဘာသာပြန် အရေးအသားမှာ လွယ်တယ်လို့ မဆိုသင့်ပေမဲ့ အဆင် ပြေတယ်လို့ ဆိုသင့်တာကတော့ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုခြင်း မဟုတ်တဲ့ မှီငြမ်း ပြုခြင်း (Adaptation)၊ အကျဉ်းချုံး ဘာသာပြန်ခြင်း (Condensation)၊ ရိုးရှင်း လွယ်ကူအောင် ပြုပြင်ရေးသားခြင်း (Simplification) တို့ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ စုံထောက် မောင်စံရှားလို လက်ရာတွေ၊ ဆရာတင့်တယ်ရဲ့ ဘာသာပြန် လက်ရာတွေ၊ ဒေါက်တာ မောင်ဖြူးရဲ့ ကလေး စာပေ လက်ရာတွေဟာ ဒီကိစ္စများ အတွက် နမူနာ ပြစရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ပြုလုပ် ဘာသာပြန်ဆို ပေးခြင်း အတွက် အပြစ် မဖြစ်တဲ့ အပြင် ကျေးဇူးတင်စရာတောင် ရှိနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ့် စာပေမှာ ကြွယ်ဝ အောင် ပြုလုပ်ရာကျတာပေါ့။ တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန် တယ်ဆိုပြီး ဝန်ခံ ထားတာ မဟုတ်ရင် ဘာသာပြန်ဆို ရယူပုံတွေ မူကွဲ ရှိတာကို ပြောတာပါ။

စာပေ ဘာသာပြန် လုပ်ငန်းမှာ လုံးစေ့ပတ်စေ့ ဘာသာပြန်ပေးတဲ့ လက်ရာဆိုရင်လည်း မူရင်းစာပေမှာ ပါတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ နေရာဒေသရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေ၊ စရိုက်တွေ၊ နားလည် လက်ခံမှုတွေကြောင့် ကိုယ့် ဘာသာနဲ့ ဆိုရင်အရသာ ခံစားဖို့ တချို့ကိစ္စတွေမှာ အတော် ခက်ခဲပါ လိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် စက်နဲ့ ဘာသာပြန်ဖို့ စနစ်များ တီထွင်ရာမှာ စကား ပရိယာယ်များကြောင့် အခက်အခဲတွေ တွေ့ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်ပျူတာ ကျေးဇူးနဲ့ ဘာသာပြန်နိုင်ပေမဲ့ စကား အရိပ်အဆင်၊ အီဒီယံ (ဓလေ့သုံး စကား) တွေ ပါနေလို့ ဖတ်ရသူ နားမစွဲ၊ စိတ်မစွဲနိုင်စရာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမဲ့ ခုအခါမှာ သိပ္ပံစက်မှု နည်းပညာများလို စကား ပရိယာယ်နဲ့ အတွေး အခေါ် ခံစားမှုတွေ မပါတဲ့ စက်မှုသိပ္ပံ နည်းပညာပိုင်း ကိစ္စတွေမှာတော့ ဘာသာပြန် စနစ်ကို သုံးလို့ ရပြီလို့ ကြားရ ဖတ်ရ ပါတယ်။

စက်နဲ့ တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်ရင်ကောတဲ့။ တကယ့် အတွေ့အကြုံ မဟုတ်ပေမဲ့ စက်သဘော ဘာသာပြန်တဲ့ လုပ်ငန်းရဲ့ အဖုအထစ်၊ အဆီး အတား သဘောကို ဖော်ပြတဲ့ ရယ်ဖွယ်ကလေး တစ်ခုတောင်ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ အင်္ဂလိပ်စာ အသုံးအနှုန်းမှာ ‘စိတ်က ထက်သန်ပေမဲ့ လူက မလိုက်နိုင်ဘူး’ လို့ ဆိုလိုတဲ့ 'The Spirit is Willing, but the Flesh is Weak' ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို ကွန်ပျူတာနဲ့ တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်တဲ့ အခါ စကား ပရိယာယ်တို့ ဆိုလိုရိပ်တို့ မပါတော့ဘဲနဲ့ တစ်မျိုး ဖြစ်လာတယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ ဖြစ်လာပုံက ‘ဝိုင်အရက်ကတော့ ကောင်းတယ်၊ ဒါပေမဲ့ အသားကတော့ ပုပ်နေတယ်’ 'The Wine is good, but the meat is rotten' လို့ ဆိုပါတယ်။ စက်နဲ့ ဘာသာပြန်တဲ့ အခါ ဒီလို ကိုးရိုးကားရား ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုချင်တာပါ။ တကယ်ကြုံရတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

လောက လူ့အရေးမှာ အပြောကို အလုပ်အဖြစ်နဲ့ ‘ထရန်စလိပ်’ လုပ်ရတာ ခက်ခဲသလို စာပေမှာလည်း ဝတ္ထုကို ဘာသာပြန်ရတာ၊ ကဗျာကို ဘာသာပြန်ရတာ၊ သတင်းကို ဘာသာပြန်ရတာတွေဟာ ကိုယ်ပြုစု ရေးသား တဲ့ ဘာသာစကားကို ဖတ်ရတဲ့ လူတွေ နားဝင် သဘောပေါက်ဖို့ လိုသလို မူရင်း ရေးသူရဲ့ အာဘော်ကို မပျက်စေဖို့လည်း လိုတယ်လို့ တွေးမိရ ပါတယ်။ တကယ်တော့ ‘ထရန်စလိပ်’ လုပ်ခြင်းဟာ ဖြစ်မြောက်အောင် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ ဘယ်ကိစ္စမဆို ထရန်စလိပ် လုပ်နိုင်ရင် ကောင်းပေတာပေါ့။

ထရော်မာ Trauma

“အဲဒါ ‘ထရော်မာ’ ပေါ့” လို့ဆရာဝန်က ဆိုလိုက်ပါတယ်။ ဆရာဝန်က လူတစ်ယောက်ယောက်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ်တွင်း ဝေဒနာ တစ်ခုကို မှတ်ချက်ပေးလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့မှ ကိုယ့်မှာ ထရော်မာ (Trauma) ဆိုတာ ရှိနေပါလားလို့ သတိထားမိပါတော့တယ်။

‘ထရော်မာ’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အသံထွက်ပြီး ရွတ်ဆိုလို့ ကောင်း ပါတယ်။ ‘နော်မာ’ ဆိုတဲ့ အသံထွက်နဲ့လည်း ခပ်ဆင်ဆင် ဖြစ်လို့ပါ။ ဒီတော့မှ ‘နော်မာ ဂျင်း ဘေကာ’ ဆိုတဲ့ ဖတ်ဖူးတဲ့၊ ကြားဖူးတဲ့ နာမည် တစ်ခုကို သတိရမိတယ်။ ကိုယ်နဲ့တော့ ဘာမှ မဆိုင်ပါဘူး။ ရုပ်ရှင် မင်းသမီး မာရီလင် မွန်ရိုးရဲ့ နာမည်ရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ခေတ်က ပရိသတ် အသည်း စွဲ မွန်ရိုးလည်း မရှိတော့ပါဘူး။ ‘နော်မာ’ ဆိုတဲ့ နာမည်လည်း ရုပ်ရှင်သမိုင်း မှာ မှတ်တမ်းတင်သွားပါပြီ။ နော်မာဆိုတဲ့ အသံထွက်နဲ့ ကာရန်တူတဲ့ ‘ထရော်မာ’ ကတော့ ကျန်ရစ်နေပါလိမ့်မယ်။

‘ထရော်မာ’ ကို ‘ဒဏ်’ လို့ အနက်ပြန်ရပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစကားမှာ ဒဏ်ခတ်တယ်၊ ဒဏ်ထားတယ်၊ ဒဏ်ဖြစ်တယ်၊ ဒဏ်သင့် တယ်၊ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းများ ရှိသလို ဒဏ်ကျေတယ် ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းလည်း ရှိပါတယ်။ ဒဏ်ကျေလိမ်းဆေးကြီး ဆိုတာတွေ လည်း အပါအဝင်ပေါ့။ ‘ဒဏ်’ ဆိုတာ ‘ဘေးအန္တရာယ်သင့်ခြင်း’ ဆိုတဲ့ ပါဠိစကားက ဆင်းသက်လာတယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ ဝေဒနာ တစ်မျိုးလို့ သဘောပေါက်ရတာပေါ့။

ဒဏ်ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဟာ ကျန်းမာရေး ဆေးပညာမှာ ရှိသလို စိတ် ပညာမှာလည်း ရှိတာကို ရေးရင်း ဖတ်ရင်း သတိပြုမိပါတယ်။ ဒီတော့ ရုပ်ဝတ္ထု ဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ဒဏ် သင့်နိုင်သလို စိတ် ဝိညာဉ် ဖြစ်တဲ့ စိတ် အနေမှာလည်း ဒဏ် ဖြစ်နိုင်တာကို ဆက်ပြီး သဘောပေါက်ရ ပြန်ပါတယ်။

အဘိဓာန်မှာတော့ ‘ထရော်မာ’ ဆိုတဲ့ ဒဏ်ဟာ အပူဒဏ်၊ အအေး ဒဏ်၊ ထိခိုက်မိတဲ့ဒဏ် အတွက် သုံးတဲ့အပြင် စိတ်သန္တာန်မှာ ထိခိုက်မိတဲ့ အတွေ့အကြုံ၊ ကြေကွဲဖွယ် အတွေ့အကြုံ၊ ချောက်ချားဖွယ် အတွေ့အကြုံ တွေကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့ ကိစ္စတွေ အတွက်လည်း သုံးနှုန်းကြတယ်လို့ ဖွင့်ဆို ထားပါတယ်။

ကိုယ်မှာ ဒဏ်ဖြစ်ရတာ မကောင်းသလို စိတ်မှာ ဒဏ်ဖြစ်ရတာ လည်း မကောင်းတဲ့ အကြောင်းကို နှစ်ဖက်မျှပြီး စဉ်းစားကြည့်မိပါတယ်။ ကိုယ်မှာ ဒဏ်ဖြစ်ရင် ဒဏ်ရာ အကြီးအငယ်အလိုက် ဒဏ်ပြေအောင်၊ ဒဏ်ကျေအောင် လိမ်းကျံပြီး လူးသင့်တာလူး၊ စားဆေးနဲ့ ဖြေသင့်တာဖြေ ကြရပါတယ်။ အစဉ်အလာ အရပ်စကားနဲ့ ပြောကြတာကတော့ ဒဏ်ကျေ အောင် ကြက်သားနဲ့ ငွေးတောက်ရွက်ကို ဟင်းချိုချက်ပြီး သောက်ရတယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ သက်ရင်းကြီးရွက်၊ သရက်ရွက် စတာတို့နဲ့ ကြပ်ထုပ်ထိုး ရင်လည်း ရိုးရာတိုင်းရင်း ဆေးနည်း ဖြစ်ပါတယ်။ နန္ဒင်းခါးဟာလည်း ဒဏ်ကျေအောင် ကြပ်ထုပ်ထိုးရင် သုံးရတဲ့ ဆေးဖက်ဝင် အပင်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ ဖြစ်တဲ့ ဒဏ်များရဲ့ ပြေမှုကျေမှုတွေဟာ ဝေဒနာ ကြီးငယ်ကို အမှီပြုပြီး အချိန်ယူ ကုစားရတာကိုလည်း လူတိုင်း အသိပါ။

ကိုယ်မှာ ဒဏ်ရာ အနာတရ ဖြစ်ရတာဟာ မတော်တဆ ထိခိုက်မှု လည်း ပါတတ်ပေမဲ့ တစ်ဦးကတစ်ဦးကို ပြုမိတာ ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ်မှာ ဒီလိုဖြစ်ရင်လည်း များသော အားဖြင့် ဖန်တီးသူ တစ်ဦးဦး၊ အဖြစ်အပျက် တစ်ခုခုဟာ လက်သည် ဖြစ်ပါတယ်။

စိတ်မှာ ဖြစ်တဲ့ ဒဏ်ကတော့ ကြေကွဲတာ၊ လွမ်းဆွတ်တာ ဆိုတဲ့ စိတ်အနေမျိုးကို အသိရ လွယ်ပေမဲ့ ပြေပျောက်ဖို့ကို အချိန်က ကုစားလိမ့်

မယ်လို့ အဆိုအပြုများကြပါတယ်။ အာရုံ အပြောင်းအလဲဟာလည်း ဒဏ်ကို ကျစေဖို့ အထောက်အကူ ဖြစ်တာကို အများသဘောပေါက်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ဟာ အသိခက်သလို တစ်ဦးချင်းရဲ့ စိတ်အနေကို ပြုပြင်တည့် မတ် ကုစားပေးရတာဟာ ခက်ခဲတတ်ပါသေးတယ်။

စိတ်သန္တာန်မှာ ဖြစ်တဲ့ ‘ထရော်မာ’ အကြောင်းကို တွေးကြည့်မိ တော့ လူ့ စိတ်သဘာဝကို သိပုံနည်းကျ စူးစမ်းလေ့လာတဲ့ အကြောင်းကို ပြန်ကောက်ကြည့်ချင်ဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ စိတ်မှာ ဖြစ်တဲ့ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် ‘ထရော်မာ’ ကို အကြောင်းပြုပြီး ပြင်းထန်တဲ့ အတွေ့အကြုံ ရခဲ့သူများမှာ ဥပါဒါန် စွဲတတ်တဲ့ အထိ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ နယူရိုးဆစ် (Neurosis) ဆိုတဲ့ အခြေအနေပေါ့။ ငယ်ငယ်တုန်းက အတွေ့အကြုံဟာ ကြီးတဲ့အထိ လွှမ်းမိုးတယ်လို့လည်း ဆိုပါတယ်။ ဒီအတွေ့အကြုံထဲမှာ ကိုယ့်ကို လက်တွေ့ နှိပ်စက်ခံရတာမျိုးသာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ ပစ်ပယ်ခံရတာ၊ အထင်လွဲခံရတာ၊ ဆုံးရှုံးသွားတာ ဆိုတဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကိုပါ ထည့်တွက် ကြရတာကို တွေ့ရပါတယ်။

‘ထရော်မာ’ နဲ့ ယှဉ်တွဲတဲ့ စိတ်အနေတွေဟာ အပြင်း၊ အပျော့၊ ထက်သန်မှု၊ လျော့ပါးမှုတွေဟာ များလှတယ်လို့ ဆိုရမှာကို ရုတ်တရက် တွေးမိပါတယ်။ စိုးရိမ်ခြင်း (Anxiety)၊ သဘောထား (Attitude)၊ အပြု အမူ (Behaviour)၊ စိတ်ကျခြင်း (Depression)၊ ပဋိပက္ခ (Conflict)၊ ကိုယ်တွင်းစေ့ဆော်မှု (Drive)၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှု (Emotion)၊ လိုဘ မပြည့် ခြင်း (Frustration)၊ စိတ်ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်ခြင်း (Hysteria)၊ စိတ်အဟန့်အတား (Inhibition)၊ အကြောက်လွန်ခြင်း (Phobia)၊ မှတ်ဉာဏ် ကွယ်ခြင်း (Amnesia) စသည်တို့ဟာ ‘ထရော်မာ’ နဲ့ ယှဉ်ပြီး ကိုယ်ဒဏ်၊ စိတ်ဒဏ် တို့ကို ဆေးခြယ် ပုံဖော်နိုင်တဲ့ စုတ်ချက်များ ဖြစ်ပါ တယ်။

‘ထရော်မာ’ အကြောင်း တွေးရင်းနဲ့ တစ်ယောက်ချင်း ဖြစ်တဲ့ ကိုယ့် အကြောင်း ကိုယ်ပြန်တွေးကြည့်မိတဲ့ အခါ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ဒဏ်ရာတွေကို ဆရာ ပြောသလို သတိထားမိရပါတယ်။ ‘သူမနကျောမှာ ဒဏ်ရာတွေနဲ့’ ဆိုတဲ့ ဇာတ်စကားလိုပါပဲ။ စိတ်က ရှေ့ဆောင်တဲ့ လောကပေကိုး။

ဗာကျူအယ် Virtual

‘ဗာကျူအယ်’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတစ်လုံး အသုံးတွင်လာတဲ့ အခါ အတုနဲ့ အစစ် တို့ကို မြင်နေကျ၊ ကြားနေကျ အတိုင်း မဟုတ်တော့ဘဲ လူရဲ့ အမြင်အာရုံနဲ့ အကြားအာရုံတို့ကို လှည့်စားတဲ့ သဘောများ ခေတ်စား တွင်ကျယ် လာခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ‘ဗာကျူအယ်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ ရှိသယောင်၊ မြင်သယောင်၊ ကြားသယောင်နဲ့ အာရုံ မှောက်မှားစေတဲ့ သဘောကို ဆောင်ပါတယ်။ ဒီစကားလုံးနဲ့တွဲပြီး ဗာကျူအယ် ရီယယ်လတီ (Virtual Reality) ဆိုတာ ကွန်ပျူတာခေတ်ရောက်မှ တွင်ကျယ်လာတဲ့ အသုံးအနှုန်းပါ။

အာရုံ မှောက်မှားတယ်ဆိုလို့ အပျက်သဘော၊ မကောင်းမှုသဘော တော့ မပါဝင်ပါဘူး။ လူ့ အာရုံကို လှည့်စားခံရတဲ့ အားနည်းချက်တော့ ပါဝင်ပါတယ်။

သာဓကဆိုရရင် ရုပ်ရှင် ဆိုတဲ့ အတတ်ပညာကို ကြည့်နိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။ တစ်ပုံချင်း ရိုက်ထားတဲ့ ရုပ်သေပုံကလေးများကို လူ့ မျက်စိ အာရုံက မပျောက်ခင် တစ်စက္ကန့်မှာ ဝင်ပုံထက်များပြီး ဆက်တိုက် ပိတ်ကား ပေါ်မှာ မြင်ရတဲ့အခါ လက်မြှောက်ခြင်း၊ ခါးထောက်ခြင်း၊ လမ်းလျှောက် ခြင်းတို့ကို တကယ်လို မြင်ရတဲ့အပြင် ပါးစပ်လှုပ်ပြီး စကား ပြောတာကို လည်း တွေ့ရပါတယ်။ အမှန်တော့ ရုပ်သေတွေ ရုပ်ရှင်ဖြစ်လာခြင်းပါ။ ‘သန္တတီ’ ဆိုတဲ့ ပါဠိဘာသာ ဆက်စပ်ခြင်းသဘော ဖြစ်ပါတယ်။

သန္တတိဟာ နှုတ်ကထွက်တဲ့ ဒီဃသံ၊ သရသံ၊ ဂရုသံ၊ လဟုသံ တို့ကိုလည်း လည်ချောင်းကတစ်ဆင့် အသံအိုးတို့က ဆက်တိုက် ထွက်စေ တဲ့ အခါ စကားသံ၊ တေးသီချင်းသံ တို့ကို ဖြစ်စေပါတယ်။ သူတို့ကို အသံသွင်းပြီး တိပ်ခွေပေါ်မှာ အမြန် ခလုတ်နဲ့ ဖွင့်လိုက်၊ အနှေး ခလုတ်နဲ့ ဖွင့်လိုက် လုပ်ရင် စကား အဓိပ္ပာယ်လည်း မသိရ၊ သီချင်း ဂီတ ရသလည်း မခံစားရတော့ဘဲ ဖြစ်တာကို လူတိုင်း ကြားဖူး ကြုံဖူးမှာပါ။

သိပ္ပံပညာဟာ သဘာဝအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အခြင်းအရာတွေ ကို တုပ ဖန်တီးရလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ရုပ်ရှင်၊ ဂီတ၊ ရုပ်မြင်သံကြား စတာတွေ ဖြစ်လာတာပေါ့။ မြင်ယောင်တာကို မြင်တာဖြစ်အောင်၊ ကြား ယောင်တာကို ကြားတာဖြစ်ရအောင် လုပ်ပေးတာဟာ နည်းပညာရဲ့ မာယာ ပေါ့။ အနုပညာရဲ့ မာယာ ဆိုရင်လည်း ဟုတ်ပါတယ်။ ခုအခါမှာ နည်းပညာ နဲ့ အနုပညာတို့ ရောနှော လာခဲ့ပါပြီ။ ဒီနည်းနဲ့ ဖန်တီးတင်ဆက်တဲ့အခါ ရည်ရွယ်သလို အောင်မြင်ခဲ့ရင် မြင်ရ ကြားရ သူမှာ ဝမ်းနည်း ဝမ်းသာ၊ တက်ကြွ နိမ့်ကျ စတဲ့ စိတ်အနေ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ရတာ အစဉ်အမြဲပါပဲ။ ဒါကို အနုပညာ ‘ဖမ်းစားတယ်’ လို့လည်း တင်စား သုံးပါတယ်။

ပွဲရုံဇာတ်စင်ပေါ်မှာ မင်းသားကြီး ငိုချင်းချနေတဲ့ဟန်၊ ရုပ်သေးစင် ပေါ်မှာ အရုပ်ကလေးတွေ ကြိုးဆွဲရာကို ကနေကြပြီး နောက်ခံစကားပြော နဲ့ သီချင်းသံတို့ကို ကြည့်ရင်းနဲ့ ပရိသတ်မှာ လွမ်းစရာဆိုရင် လွမ်း၊ ဆွတ်ပျံ့ စရာဆိုရင် ဆွတ်ပျံ့ကြည်နူးရတာဟာလည်း ဒီသဘော ဖြစ်ပါတယ်။ မရှိကို အရှိလုပ်တာ သဏ္ဍာန်လုပ် သရုပ်ဆောင်တာတွေ ဖြစ်လို့ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿတွေကို စိတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။ ဒီအဖြစ်ဟာ မိမိစိတ်ကို လှည့်စား ခံရတဲ့ အဖြစ်လို့ ဆိုပေမဲ့ လှည့်စားခံချင်တာဟာလည်း လူ့ စိတ် သဘာဝ တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့ စိတ် ခံစားမှု အဆာကျယ်တာနဲ့အမျှ သိပ္ပံပညာက လိုက်ပြီး ဒီ အဆာကျယ်မှုကို အားပေးနေတာဟာ စတီရီယိုတေးသံ ဆိုတဲ့ တကယ့် အသံနဲ့ မခြား ကြားရတာ၊ သုံးဘက်မြင် (သရီးဒီ) ဆိုတဲ့ ရုပ်ကြွမြင်ကွင်းကို မြင်ရတာ၊ တက်ခနီကာလာ ဆိုတဲ့ ရောင်စုံ အရောင်အသွေးနဲ့ ရှုချင့်စဖွယ်

ဖြစ်တာတို့အထိ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်တစ်ဆင့် အီလက်ထရွန်းနစ် စက်မှုနည်းပညာ တိုးတက်တဲ့အခါ လူတစ်ယောက်ဟာ ကွန်ပျူတာ အာရုံခံ ခေါင်းစွပ်ကို စွပ်လိုက်ရင် ပျော်စေချင်ရင် ပျော်၊ စိတ်ချမ်းမြေ့စေချင်ရင် ချမ်းမြေ့၊ အိပ်မက်လို့ မြင်မက်နေစေချင်ရင် မြင်မက်စေတဲ့ နည်းလမ်းများ ခံစားနိုင်ဖို့ စတင် လုပ်ကိုင်နေကြပါပြီ။ အဲဒီ ကိရိယာမျိုးကို သုံးတဲ့အခါ ကုလားထိုင်ပေါ်က ကမ္ဘာလှည့်ခြင်း ဆိုတာမျိုးလို ခလုတ် နှိပ်ပြီး ထိုင်ရာ မထ ရောက်ရာ မြင်ရဖို့ ရှိပါတယ်။ တစ်ခု ဆိုးတာက သုံးစွဲသူမှာ ခေါင်းတုံး ရိတ်ထားမှ ဦးဆောင်းထဲက အာရုံနာမ်ကြောတွေနဲ့ ဦးနှောက်ဆီက အာရုံ နာမ်ကြောတွေ ထိပြီး အာရုံပေါ်မှာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဆံပင်တုတွေ ပေါ်လို့ ပြဿနာ မရှိနိုင်ပါဘူးတဲ့။ နည်းပညာနဲ့ အိပ်မေ့ ချခြင်း တစ်မျိုးပေါ့။ စိတ်ညှို့ခြင်းလို့လည်း အမည်တပ်ချင် တပ်နိုင်ပါတယ်။

ဒီနည်းကို သုံးရင် မျက်စိ မြင်တဲ့ သူများ၊ နားသောတာရုံ ကောင်းတဲ့ သူများ အတွက်သာ မဟုတ်ဘဲ မျက်မမြင်တို့မှာပါ အမြင်အာရုံ နိမိတ်မျိုး ပေါ်လိမ့်မယ်။ နား မကြားသူတို့မှာ အကြားအာရုံမျိုး ပေါ်လိမ့်မယ်။ ဆွံ့အ သူတို့မှာ စကား ‘လေးလုံးကွဲ’ လိမ့်မယ်လို့ ၂၁ ရာစုနှစ်ဦး သိပ္ပံပညာက ဆိုပါတယ်။ စကားပြောလို့ လေးလုံးမကွဲနိုင်တဲ့ မြင်းပေါ်က လိမ့်ကျလို့ လည်ကုပ်က စပြီး မလှုပ်ရှားနိုင်ဖြစ်နေတဲ့ စူပါမင်း ဇာတ်လိုက်ကျော် ခရစ္စတိုဖာရိစ်ကို ဒီစက်မျိုး တပ်ပေးထားတယ်လို့ ဖတ်မိပါတယ်။ ခုအခါမှာ စကားပြောတဲ့ ရိုဗော့ ယန္တရား စက်ရုပ်တို့ဟာ စကားတတ်စ ကလေးငယ် လို့ ပြောနေကြပါပြီ။ သင်ပေးထားတာပေါ့။ သူတို့မှာအာခေါင်သံ၊ လျှာလိပ် သံ ဆိုတဲ့ ‘ဌာန်’ တွေ မရှိတော့ သတ္တုသံတော့ ပါ ပါလိမ့်မယ်။ စကား ဆိုတာ စကားလုံးကို ကြားရသူ မှတ်မိအောင် ပြောတတ်ရင် နားဝင်တာ သဘောပေါက်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် ‘ဗာကျူအယ်’ ဟာ မျက်စိက တကယ် မမြင်ပေမဲ့ နားက တကယ် မကြားရပေမဲ့၊ မံသ နှုတ်ခမ်းက တကယ် မပြောပေမဲ့ မြင်တာ၊ ကြားတာ၊ ပြောတာအဖြစ် ရှိသယောင်၊ မြင်သယောင်၊ ကြား သယောင်၊ ပြောသယောင် အာရုံကို ဖြစ်စေပါတယ်။ ‘ဗာကျူအယ်’ ရဲ့

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

မူလ အသုံးအနှုန်း အဓိပ္ပာယ်က ဒီလောက် မကျယ်ဝန်းဘဲ တင်စား ဆိုလို ခဲ့တာ ဖြစ်ပေမဲ့ အခုတော့ တင်စားရုံတင် မဟုတ်တော့ဘဲ ‘ထင်စား’ ရတဲ့ အဖြစ်ကို ရောက်ပါတော့တယ်။

ဒီသဘောဟာ ဆိုခဲ့သလို အနုပညာ ဖန်တီးသူ သဘောဘက်ကို ကြည့်လိုက်ရင် ဆရာဇော်ဂျီက စာပေ ဘာသာပြန်မှု ကိစ္စမှာ ရှင်းလင်း ပြခဲ့သလိုပင် ‘မူလ စာရေးဆရာသည် သူ့ လူမျိုး ပရိသတ်၌ မြင်ယောင်ယောင်၊ ကြားယောင်ယောင် ဖြစ်အောင် ပြုတတ်သကဲ့သို့ ဘာသာပြန်သူသည် ကိုယ့် လူမျိုး ပရိသတ်၌ မြင်ယောင်ယောင်၊ ကြားယောင်ယောင် ဖြစ်အောင် တတ်နိုင်သမျှ ပြုတတ်လျှင် လက်ရာကောင်း မည်နိုင်သည်’ ဆိုတာကို သတိရစရာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဇီနိုဖိုးဗီးယား Xenophobia

တိုင်းတစ်ပါးကို ကြောက်တဲ့ ရောဂါကို ‘ဇီနိုဖိုးဗီးယား’ လို့ သုံးကြပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မယုံသင်္ကာရုံတာ၊ စိတ်မချချင်တာလည်း ဟုတ်ပါတယ်။ တိုင်းတစ်ပါး ဆိုတာဟာ သမိုင်း အဆက်ဆက် အမြင်အားဖြင့် တစ်မင်း တစ်ချင်းတည်းအောက်မှာ နေကြရတာ မဟုတ်ရင် သူ့အရပ်နဲ့ ကိုယ့်အရပ် တို့ဟာ ‘ရေခြားမြေခြား’ ပိုင်နက်ခြား ဖြစ်နေတဲ့ သဘောပါပဲ။ ‘အေးအတူ ပူအမျှ’ နေကြရတာ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ အကျိုးတူ၊ ဘဝတူတွေလည်း မဟုတ် ဘူးပေါ့။ ရေ မြေ သမုဒ္ဒရာ ခြားရင်တော့ ပိုပြီး ကွဲပြားတတ်ပါသေးတယ်။

၂၀ ရာစု မတိုင်မီ အထိ ပဒေသရာဇ်ခေတ် အကြွင်းဖြစ်တဲ့ သမိုင်း ကာလတွေဆိုရင် ဓလေ့ စရိုက်ချင်း မတူကြတာ၊ ပင်ရင်း အမျိုးအနွယ် အုပ်စုချင်း မတူကြတာဆိုရင် မျိုးကွဲ သွေးကွဲလို့ သဘောထားကြပါတယ်။ တိုင်းပြည် နယ်ပယ်ကနေ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် နိုင်ငံတွေ အထိ ဖွံ့ဖြိုး လာတဲ့ စနစ်အထိ ဖြစ်လာတဲ့ အခါမှ အနွယ်မတူ၊ ဘာသာ စကား မတူ၊ ရေမြေ မတူတဲ့ လူတွေ စုစည်းပြီး နိုင်ငံရယ်လို့ စတင် ထူထောင်ပြီး အကျိုး တူ ဖြစ်စ ပြုလာတယ်လို့ ပြောလို့ရမယ် ထင်ပါတယ်။ အဲဒီ နိုင်ငံ (State) ဘဝမှာတော့ စုစည်း ပေါင်းစပ်ပြီး အကျိုးတူ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ရမယ့် တာဝန် ဝတ္တရားနဲ့ လက္ခဏာတွေ ပေါ်နေပါပြီ။

‘ဇီနိုဖိုးဗီးယား’ ကတော့ မျိုးမတူ ဇာတ်ခြားတဲ့ အစုအဖွဲ့တွေကို မယုံသင်္ကာရုံတာ၊ ကိုယ်နဲ့ ထပ်တူ မပြုနိုင်တာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

သဘောထား ရှိတဲ့ အတွက် သဘောထားတဲ့ လူတွေကို အဆိုး မဆိုနိုင်တဲ့ အကြောင်းတွေလည်း ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ရှိခဲ့ပါတယ်။

‘ဇီနိုဗီးယား’ မှာ ဖိုးဗီးယား (Phobia) [‘၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရ များ၊ အတွဲ-၁’] ဆိုတဲ့ အကြောက်လွန် ရောဂါ တစ်မျိုးနဲ့ နှယ်ပြီး ဝေါဟာရ လုပ်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇီနိုက ဂရိဘာသာစကား ဖြစ်ပြီး ‘တစ်စိမ်း’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ‘တစ်စိမ်းတစ်ရံစာကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း’ လို့ ဆိုလိုခြင်း ပါပဲ။ အဘိဓာန် အဆိုမှာ ကြောက်ခြင်းအပြင် ရွံ့မုန်းခြင်းလည်း မူလ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါနေပါတယ်။ ‘အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် မဟုတ်ဘဲ’ ကြောက်ရွံ့ မုန်းတီးခြင်းလို့ ပေါ်ပင် အဓိပ္ပာယ်မှာတော့ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရဟာ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ချိန် ၁၉၁၀ ပြည့်ကျော်က ၁၉၁၅ ခုနှစ် အတွင်း စပြီး အသုံး တွင်ကျယ်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

‘ဇီနိုဖိုးဗီးယား’ လို့ ခေါ်တွင်ရခြင်းဟာ ပင်ရင်း အကြောင်း ရှိပါ လိမ့်မယ်။ ကြောက်ထိုက်လို့ကြောက်၊ ရွံ့တတ်လို့ရွံ့၊ စိုးရိမ်တတ်လို့ စိုးရိမ် တယ်လို့လည်း တစ်နည်း တွေးစရာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို အဖြစ်မျိုးဟာ ကမ္ဘာ့ သမိုင်းထဲမှာ အကြောင်းခံ ဖြစ်ရပ်တွေ ရှိလိမ့်မယ်လို့ ရှာကြည့်မိ ပါတယ်။

ပြီးတော့ လူသားတွေမှာ ကိုယ့်နိုင်ငံ ကိုယ် ချစ်တဲ့ စိတ်ဟာ ခရစ် မပေါ်မီက နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ နဲ့ ၄၀၀၀ အကြားမှာ မြို့ပြရပ်ရွာတွေ ပီပီပြင်ပြင် ထွန်းကားတဲ့ အချိန်က စပြီး ဒီစိတ်ဓာတ်မျိုး ရှိခဲ့ပေမှာပဲလို့ တွေးချင်စရာ ဖြစ်ရပါတယ်။ တစ်ပြည်နဲ့ တစ်ပြည် ကျူးကျော်တဲ့ အချိန် မှာတော့ ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အစွဲအလမ်း၊ လူမျိုးစရိုက် အစွဲအလမ်းတွေနဲ့ ပိုပြီး အတွေးအမြင် အုပ်စုတွေ ကွဲပြားလာမှာပါ။ ဒီလိုနဲ့ ဘီစီ ၂၀၀၀ က ၃၀၀ လောက်အထိ ပေါ်ထွန်းခဲ့တဲ့ ရှေးဟောင်း ယဉ်ကျေးမှု ၁၈ မျိုး လောက်တို့မှာ သူနယ်ကိုယ့်နယ် အပြိုင်စိတ်ထားတွေလည်း ရှိကြမှာပါ။ ဒီအထဲမှာ အဆီးရီးယား၊ ဘေဘီလုံ၊ အီဂျစ်၊ ခေါမ၊ ရောမ တို့လည်း ပါ ပါတယ်။

လွယ်လွယ် ဥပမာ ပြရရင် ၁၇ ရာစု ဒီအထက်ပိုင်းမှာ ခရစ်နှစ်

၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်က စပြီး အင်္ဂလိပ်က အရှေ့ အိန္ဒိယ ကုမ္ပဏီလို အိန္ဒိယမှာ အခြေစိုက် အမြတ်ထုတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအထိ ခြေရှုပ်တာတွေ၊ ၁၆၁၉ ခုနှစ်မှာ ဒတ်ချ်လူမျိုး ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောတွေက အာဖရိက လူတွေကို ကျွန်ပြုဖို့ ဖမ်းပြီး အင်္ဂလိပ်ပိုင် အမေရိကတိုက်မှာ ပထမဆုံး သွားရောင်း တာတွေ၊ ၁၇၅၇ ခုနှစ်က အင်္ဂလိပ်က အိန္ဒိယကို အင်ပိုင်ယာထဲ သွင်းတာ တွေ၊ ၁၈၃၉ ခုနှစ်က ၁၈၄၂ ခုနှစ် အထိ အင်္ဂလိပ်တို့ ဘိန်းသွင်းလာတာကို အကြောင်းပြုပြီး တရုတ်ပြည်နဲ့ ပထမအကြိမ် စစ်ဖြစ်တာတွေ၊ ၁၈၅၃ ခုနှစ်မှာ တိုကျိုဆိပ်ကမ်းကို အမေရိကန် စစ်သင်္ဘော ကပ္ပိတန် ပယ်ရီတို့ ဆိုက်ကပ်ပြီး အတင်း တိုင်းပြည်တံခါး ဖွင့်ခိုင်းတာတွေဟာ အာရှနဲ့ အာဖရိ ကတို့ အဖို့ အမြဲတမ်း မဟုတ်တောင် တစ်ချိန်ချိန်မှာ ‘ဇိနိုဖိုးဗီးယား’ ဖြစ်စရာ အကြောင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာအရေး ရှုပ်ထွေးပြီး ‘နယ်ချဲ့လက်သစ်’ လို့ ဆိုကြတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ရှိတဲ့ အချိန်မှာတော့ ‘ဇိနိုဖိုးဗီးယား’ ဆိုတာ အမျိုးသားရေးနဲ့ ယှဉ်ပြီး သင့်နိုးရာ ဖြစ်မဖြစ် သုံးသပ်ရမယ့် စိတ်ထားပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဇီးလျန်းစ် Zillions

‘ဇီးလျန်းစ်’ ဆိုတာ စကားအဖြစ် ထွင်ပြီ သုံးတဲ့ ဝေါဟာရမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အတိုင်းအဆ ပမာဏကို ဖော်ပြနိုင်တဲ့ အရေအတွက်ကို ဆိုလိုတာပါ။ မြန်မာဝေါဟာရမှာ ‘ကုဋေကုဋာ’ လို့ သုံးကြတာမျိုးနဲ့ ဆင်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို အသုံးအနှုန်းမှာလည်း မီလျံ (တစ်သန်း)၊ ထရီလျံ (၁ နောက်က သုည ၁၃ လုံး ၈၈၈၈) တို့ကို သုံးလို့ အားမရတဲ့အပြင် ‘ဘယ်လောက်မှန်း မသိဘူး၊ အင်မတန်များတယ်’ ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ သုံးကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစု နှစ်ကာလထဲ ဖြစ်တဲ့ ၁၉၃၀ ပြည့်ကျော်မှ သုံးလာကြတာပါ။

ပါဠိဘာသာနဲ့ ခေါ်ဘဏီ၊ အက္ခရာဘဏီရယ်လို့ စစ်အင်အားကို သုံးကြသလို ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပါဠိ အသုံးအနှုန်း နှစ်မျိုးမှာ အရေအတွက် ပမာဏကို ရှာလို့ မတွေ့ပါဘူး။ ‘ဆယ့်ရှစ် ခေါ်ဘဏီ’ လို့ သုံးကြတာကို သာ တွေ့ရပါတယ်။ ကုဋေကုဋာရော၊ ဇီးလျန်းစ်တို့လို အပြောင် အပြက်နဲ့ သုံးတဲ့ အနေမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ ဧရာမတို့၊ အတိုင်းမသိတို့၊ မရေတွက်နိုင်ဘူး ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေကို စကားထဲ ထည့်ပြောကြသလိုပါပဲ။

ဇီးလျန်းစ် အသုံးအနှုန်းကလည်း ထူးဆန်းတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာ နောက်ဆုံးအက္ခရာ Z နဲ့ ဝေါဟာရတွေ အလွန်နည်း ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တွေးစရာ ရှိတာက လူ့ အသိ၊ လူ့ဦးနှောက်နဲ့ သိရှိခံစားလို့ မရနိုင်တဲ့ ပမာဏတွေ၊ သင်္ချာတွေ၊ အရေအတွက်တွေ၊ သဘောတရားတွေ အများကြီး ရှိတယ် ဆိုတဲ့ သဘောကို တွေးချင့်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ခါတလေမှာတော့ ရှိတာ၊ သိတာကို မှန်းဆလို့ ရသလို၊ မရှိတာ မသိတာကို မှန်းဆရ ခက်ခဲတာလည်း ရှိပါတယ်။ မရှိတာနဲ့ ရှိတာကို တွဲလိုက်ပြန်ရင် ရှိတာ ဖြစ်သွားတတ်ပြန်ရော။ ဂဏန်း အမှတ်အသားမှာ သူညီရဲ့ သဘောလိုပေါ့။ သူညီကို တီထွင်တဲ့ အချိန်ကတော့ အိန္ဒိယမှာ ခရစ်မပေါ်မီ ၆ ရာစုက ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အာရပ်တို့ရဲ့ တီထွင်မှု လို့လည်း အမှတ်အသားတစ်ခုက ဆိုပါတယ်။

ဇီးလျန်းစ်ရယ်လို့ အတိုင်းအဆ မရှိအောင် သုံးကြရာမှာ အဝေးဆုံး၊ အကျယ်ဆုံး၊ အတောက်ပဆုံး၊ အနက်ရှိုင်းဆုံး ဆိုတဲ့ ကိစ္စများ၊ အရည် အသွေးများကို တိုင်းတာ တွက်ချက်လို့ ရရင်တော့ သူညီတွေ ဘယ်လောက် များချင် များပါစေ ဖော်ပြနိုင်ကြတာပါပဲ။ အခုတောင် ကမ္ဘာကြီးတို့ စကြဝဠာတို့၊ သမုဒ္ဒရာတို့နဲ့ အာကာသက အရာဝတ္ထုတွေကို ရသလောက် တိုင်းတာပြီး ကိန်းဂဏန်းတွေကို ဖော်ပြနေကြပါပြီ။ တစ်ခါတလေ ဂဏန်း အရေအတွက်က များတော့ မျက်စိလည်စရာပါ။

ကမ္ဘာကြီး တစ်ခုလုံးရဲ့ စုစုပေါင်း ဧရိယာဟာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁၉၆ သန်းကျော်၊ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ လက်ရှိ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၆၀၀၇ (ကုဋေ ၆၀၀ ကျော်)၊ မြို့နေ လူဦးရေ သုံးသန်း နီးပါးက ၁၀ သန်းကျော် ရှိတဲ့ မြို့ကြီးပေါင်း ၅၀ ရှိပြီး ကမ္ဘာတည်စရာ စကြဝဠာ သက်တမ်း ဟာ နှစ်ပေါင်း ၁၂ ဘီလျံ (ကုဋေ ၁၂၀၀) စတဲ့ ဂဏန်းများကို တွေ့ရ ပါလိမ့်မယ်။ နာရီ၊ ရက်၊ လ၊ နှစ်တို့နဲ့ အသက်ရှင်ရတဲ့ လူတွေအတွက် ဒီလောက် များတဲ့ ခေတ်ကာလတွေကို အာရုံ မမိနိုင်တော့သလောက် ဖြစ်ရ ပါတယ်။

၁၉၉၀ ပြည့်တုန်းက အမေရိကန် သိပ္ပံပညာရှင် ဟပ်ဘဲလ် နာမည်နဲ့ လွှတ်တင်ခဲ့တဲ့ အာကာသ မှန်ပြောင်းကြီးနဲ့ တိုင်းတာချက်များအရ အရှိန်နဲ့ ပြန့်ကားထွက်နေတဲ့ စကြဝဠာမှာ ကြယ်စုကြီးတွေက ကမ္ဘာမြေနဲ့ အလင်းနှစ် ၃ ဒသမ ၃ သန်း ဝေးတဲ့ နေရာမှာ တစ်နာရီကို မိုင်ပေါင်း ၁၆၀,၀၀၀ နှုန်းနဲ့ ပိုမြန်အောင် သွားနေကြတယ်လို့ တွက်ချက်ခဲ့ကြပါတယ်။ အလင်းနှစ် ဆိုတာကတော့ တစ်စက္ကန့်မှာ အလင်းရောင် ခရီးပေါက်တဲ့ မိုင်ပေါင်း

၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ ၃

၅,၈၈၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ကို ဆိုလိုပါတယ်။ သန်းပေါင်း ငါးသန်းကျော် ဝေးတဲ့ ခရီးအကွာပါ။ ကမ္ဘာက နေကို ပတ်ပြီး လှည့်လည်ဝန်းရံတာ မိုင်ပေါင်း ၉၃ သန်း အကွာက ဖြစ်ပြီး တစ်နာရီကို မိုင်ပေါင်း ၆၇၀၀၀ နှုန်းနဲ့ ပတ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာတည်ချိန်ကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ကုဋေ ၄၅၀ ကလို့ သိပ္ပံပညာရှင်များ အထောက်အထားနဲ့ တွက်ချက်ထားတာကို သိရပါတယ်။

ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ မြေကမ္ဘာ အကြောင်းကိုပဲ ဆက်ပြီး ကြည့်ရင် ထောင့်ဖြတ် အချင်း ၇၉၂၇ မိုင်၊ ခါးလယ်ဝမ်းဗိုက် အကျယ်ရှိတဲ့ ကမ္ဘာ မြေကြီးဟာ တစ်ကမ္ဘာလုံး အလေးချိန်အားဖြင့် တန်ချိန် ၆ ဒသမ ၆ ဆက်စတီးလျန်းစ် (Sextillion) ရှိတယ်လို့ ကမ္ဘာ့ အလေးချိန်ကို တွက်ကြ ပါတယ်။ (ဆက်စတီးလျန်းစ်ဟာ ၁ နောက်က သုည ၂၁ လုံး ပါတဲ့ အရေအတွက် ဖြစ်တယ်လို့ အမေရိကန် စနစ်က ဆိုပါတယ်။ ဗြိတိသျှ စနစ်မှာတော့ ၁ နောက်က သုည ၃၆ လုံး ရယ်လို့ မူကွဲပါတယ်။)

ကမ္ဘာကြီးကို ချိန်ခွင်ထဲ ထည့်လို့ မရပေမဲ့ ခန့်မှန်း တိုင်းတာတဲ့ နည်း ရှိပါတယ်။ မျက်နှာပြင်ရဲ့ လေးပုံသုံးပုံက ရေလွှာပြင် ဖြစ်နေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးဟာ ကုန်းပိုင်းတွေလည်း ငြိမ် မနေဘဲနဲ့ ကုန်းမြေ တိုက်ကြီးများ အဖြစ်နဲ့ ကွဲပြားပြီး အာဖရိကရယ်၊ အာရှရယ်၊ ဥရောပ၊ အမေရိကရယ်လို့ အပြင် ကျွန်းစုများလည်း ပြန့်ထွက်နေပါတယ်။ နောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀ သန်း ကြာရင် ကုန်းမြေတိုက်များဟာ မှတ်မိစရာ မရှိတော့ဘဲ ခုလို နယ် နိမိတ်မျိုးနဲ့လည်း ရှိတော့မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ တွက်ချက် ထားပါတယ်။ မမှန်းဆ နိုင်တဲ့ ပမာဏတွေ အကြားမှာ မတည်မြဲနိုင်ဆိုတဲ့ သဘောက ပါဝင်လာတာကို သိသာနိုင်ပါတယ်။

ဒါလောက်များပြားတဲ့ အတိုင်းအဆ၊ အချိန်ကာလတွေဟာ လူတို့ လောကမှာ မကုန်နိုင်ပါဘူး။ ဒီကိစ္စမှာ ‘အတိုင်းမသိ’ လို့ ဆိုတဲ့ မြန်မာ အသုံးအနှုန်းလေးဟာ ချစ်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပါဠိလိုတော့ ‘အနန္တ’ ပေါ့။ ‘အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော’ လို့ အဘိဓာန်က ဆိုပါတယ်။ မတိုင်းမသိ ရုံတင် မဟုတ်ဘူး။ ‘မကြံစည်နိုင်’ ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း အထိလည်း မြင့်တက်

၁၉၄

မောင်ဆုရှင်

ရောက်ရှိသွားပါတယ်။ ပါဠိမှာ ‘အစိန္တေယျ’ ရယ်လို့ သုံးပါတယ်။ မိမိတို့
ယုံကြည် မြတ်နိုး ကိုးကွယ်ရာ ဘုရားရှင်ရဲ့ တန်ခိုးအာနုဘော်ကို ဒီဝေါဟာရ
နဲ့ အသုံးလေ့ပြီးသား ဖြစ်ပါတယ်။

မောင်ဆုရှင်

၂၁ရာစု
လူမှုဝေါဟာရများ
မောင်ဆုရှင်

ACADEMIC
CONFIRM
DECADE
ENTERPRISE
FEED BACK
HOMEWORK
IMAGE
INTERNET
PROFILE
SIESTA
THINKTANK
TRANSLATE